Izlazi svakog **četvrtka** u sedmici.
Ciena joj je u **Zadru 4** fior. na **svu godinu**, a 2 **fio. na pô** godine.

ZVIEZDA

Književni list za prosvjetu, poduku i zabavu.

Van Zadra s poštom 5 fior. na godinu, a 2 fior. i 50 novč. na po godine.
Rukopisi se nitkom nevraćaju.

Poduzetnik, izdavatelj i odgovorni urednik **J. Sundečić.**

"Za prosvjetu i za bratsku slogu
Svaka žrtva ugodna je Bogu."

Broj 3. **U Zadru 16 travnja 1863** **Godina I.**

Ruža pogadjalica

PJESMA S USPOMENOM NA OBRANU GRADA SINJA

OD ANE VIDOVIČEVE

posvećena časopisu "Zviezdi," ¹).

I.

Sini! sjaj nam dalmatinska Zviezdo,
Pokazuj nam milu svjetlost tvoju,
Da pokriepi ljubežljiva srca!
Širom svieta na glasu nam budi,
Neka tebe naše vile hvale,
I najljepše oplića ti vience!
Dragim srcem primi s gusle moje
Ovu pjesmu, koju t' posvećujem! —

II.

Ivka mlada kod mora sjedjaše,
A k njoj mladjan Rade dolazaše;
Sobom nosi jednu grastu ².) malu,
Malu grastu od suhoga zlata,
Te je daje Ivki govoreći:
"Draga Ivko, draža od očijuh!
S Bogom mila! s Bogom mi ostani!...
Evo idem junak vojevati,
Vojevati na proklete Turke;
Može biti da ću se vratiti,
Može biti da ću poginuti....
Nego draga uzmi i sačuvaj
Ovu ružu koju ti darivam
Za spomenu od ljubavi naše.
Brzo će ti ona uvehnuti:
Ali ako opeta uscvjeta
Tad se uhvaj da ću se vratiti;
A ako li povrati se vojska
Te u grasti ruža neprocvate,
Ti s' neuhvaj više me viditi,
Jer ću tada dušo poginuti. —"
Njemu Ivka tužno odgovara:
""Tà nemoj mi tako besjediti,
Jer će mene tuga umoriti
Još i prije neg na vojsku podješ!""
Na to njojzi Rade prihvatio:
"Vidiš srce sjajanog mjeseca,
Štono tvoje sad mi lice zlati?...
Sve dok budem junak vojevati,
Pozdrav ću ti moj po njemu slati;
Pozdrav slati po sjajnom mjesecu,
I po zori kad jutrom rumeni,
I po suncu kad na zahod slazi. —
Ivko moja spominji se toga,
Pa s tim mislim ranu tvoju kriepi,
Dok se tebi, milo dobro moje,
Dok se tebi opet nepovratim." —
Tad se Rade odieli od drage;
Tužna Ivka niemom zaniemila,
Trepti, bliedi, uzdiše i stenje,
I od očih gorke suze roni,
Suze roni, a od srca vapi:
"S Bogom dragi! s Bogom ljubavniče!"

III.

Pošto Ivka k svomu dvoru došla,
U postelju svoju logom legla;
Leži bjedna kano mrtvo tielo:
Tri mjeseca puna protekoše,
Od kako se s dragim rastavila.
Zlatnu grastu pomno je čuvala,
Tè kad bi se na samo zatekla,
Svoje jade 'vako bi jadala:
"Moje zlato, zlato si mi dao,
Al' je u njem' uvehnulo cvieće,
Uvehnulo čim s' od mene krenó;
Često k njedru, često k srcu momu,
Pritiskujem tó uvehlo cvieće,
Pa mi srce besjedi cvijeću:
Čuješ cvieće kako poigravam!
Ja bez tebe, draga uspomeno,
Nebih ovdje više poigralo!"

IV.

Dugo Ivka tako se tješila,
Jedva glasa od dragog čekala.
Jedno jutro rano podranila,
Pa je sreća bila namjerila,
Na tri dobra sokola vojnika,
Koji njojzi glase kazivali
Da se vojska dobitnica vraća,
Od obrane sokolova gniezda,
Biela Sinja sred Cetine ravne.
Netom Ivka take čula glase
K zlatnoj grasti trči i besjedi:
"Cvati cvati, moja ružo draga!
Da ja vidim vraća l' mi se Rade.
Rekó mi je da ću znat po tebi,
Hoće l' mi se junak povrnuti,
Sa žestoka boja i megdana.
Ah! nemoj mi milo cvieće moje
Ah nemoj mi smrti zadavati,
Neg mi brže cvati i procvati! — "

V.

Medju tijem eto jeka ječi
Od pustijeh bubnjah i sviralah,
Silna vojska veselo se vraća.
Pored bielih Ivkinih dvorovah,
Ponosito ona prolazila.
Ivka gleda i broji vojnike,
Ali njojzi neimade Rade,
Rade nema, a nit' ruža cvati. —
Srce joj se smrzlo u grudima,
Pa ovako zajadala tužno:
"Svi se eto vratiše vojnici,
A na radost miloj otačbini,
Da zagrle svoje stare majke,
Mlade ljube, braću i sestrice,
Draga čeda, mile prijatelje;
Samo ti se meni nepovrati,
Mili Rade, milo dobre moje!
Gdje si dragi?... kamo l' lice tvoje?...
Vaj! umrieću od teške žalosti,
Ako meni budeš poginuo!" —
Tako vapeć u prsi se bije,
Kose trza, kao prutak striepi,
Te na krevet obumrla pade. —

VI.

Kad bijela zora zabielila,
A malko se Ivka osviestila:
Sladjan miris, neobičan prije,
Čuje gdje joj u sobi miriše.
Kad na grastu zlatnu pogledala,
Upazila tri ružice liepe,
Liepe ruže kó iz raja pale,
Te su raiskim mirisom vonjale.
Netom mlada bieše tó vidila,
Glas začula pod prozorom bielim;
"Hodi dušo, hodi Ivko moja,
Hodi dodji na prozor bijeli,
Evo tebi tvoga vjerenika,
Ni pogino, ni ranah dopao,
Neg lovorom čelo okitio! — "
Trepteć Ivka k svom prozoru skoči,
Svoga dragog pod njim ugledala,
Pa mu 'vako riječ prihvatila:
""Dušo Rade ti si k meni došó,
Ali zašto niesi s vojskom prošó?...
Zašto si me u srce udrio,
Kó iz puške da si me ubio! — ""
Ali njojzi Rade odgovara:
"Ivko moja, milo dobro moje!
Vidiš, ja sam svate iskupio,
Iskupio kićene svatove,
Da ti velje učinim veselje,
Da te odma vodim dvoru svomu;
Nego hodi moja sladka ljubo,
Hodi ljubo, da te vodim k dvoru!..."
U tó stigli veseli svatovi,
Pjevajući i popievajući,
I nevjestu mladu čekajući. —

VII.

Ivka tada brže poskočila,
Poskočila k onoj grasti zlatnoj,
Da nju sobom radostno ponese;
Al' u grasti medj' onim ružama,
Vidi nikla različita cvieća:
"Bože mili! — začudjena kliče —
Čem to sluti, te je tako niklo
Iznenada svakojako cvieće!" —
A njoj svati 'vako odpjevahu:
""Hodi hodi, draga nevjestico!
Ono cvieće baš proriče tebi,
Da ćeš biti ti majka porodu
Što će biti dika svom narodu! —

---

¹) Od svega srca liepo zahvaljujemo za ovu posvetu našoj vrstnoj domorodnoj pjevkinji. Bože daj i više nam se domorodkinjah na nju ugledalo, i narodnoj nam knjizi na korist i diku poslužilo! — *Ur. Zviezde.*

²) *Grasta* — vaso di fiori — rieč obična u Dubrovniku.

Njekolike rieči o narodnoj našoj prosvjeti uobće.

Tko bi god s gledišta psihologičkoga naš južni narod pozorno ispitao, podpuno bi se uvjerio, da je ovaj narod sa najizvrstnijim duševnim moćima od Boga nadaren; da mu je zaista od preblage Providnosti namjenjeno, da se prije ili kašnje popne na onaj visoki stupanj izobraženosti, štono je poglaviti znak narodnoga bića, narodnoga živovanja. Tko bi ga pak i nadalje uzeo ispitivati s gledišta prirodnih proizvodah duše njegove, takodjer bi se osvjedočio, da je već kod istoga naroda zametnuta klica njegove vlastite uljudnosti, kojano je kadra svestranim gojenjem i razvijanjem postati još i dičnim stablom prave narodne prosvjete. — Naše narodne pjesme i pripovjedke pune su najživahnijih crtah narodnoga duha; pune vlastitih narodnih preimućstvah, kojano samo tom duhu dolikuju; pune uzvišenih i plemenitih narodnih ćutih, koje se s tim duhom podpuno podudaraju. Narodne naše poslovice, obiluju pak u načelima zdrave narodne mudrosti; obiluju u pojmovima, koje je samo nepokvareni narodni duh začeti i proiz-

vesti mogao. Legende o našima *djacima samoucima,* najbolja su nam svjedočba one lakokretne prirode naše, koja nas i onda podiže na svojima krilima u vilovna višezemna staništa, kadno se i svekolike okolnosti stiču da nas u nizkoj nizini zadrže; da nas zadrže u stanju istog prvobitnog divljaštva. Narodni naši običaji prepuni su opet divne *mistike,* kojano se čudnovato sa našom ćuti slaže; pa još i same strasti narodne zaslužuju ozbiljna pozora, zaslužuju najpotanjeg ispita, najpomnjivijega proučenja. — Tko pak zida, onaj postavlja u osnov i u uglove zgradi najčvršće kamenje, a to bez ikakve dvojbe, samo da zgrada krjepčija i stavnija bude. Mi smo prionuli uz prosvjetu; stekli radinah na polju učevnosti; začeli krčiti onu njivu, koju smo toli dugo zapuštiti morali, kao zadržani čeličnom rukom njekakve udesne sudbine. Ali pri ovakovom našem poduzeću i radnji, jeda li je ozbiljno upravljen poglaviti naš obzir na ono kamenje, kojim svakako moramo učvrstiti temelj i uglove zgradi naše narodne prosvjete, da nam stalnija i stavnija bude? Jeda li je ono što mi danas radimo (učinivši njekoje iznimke) podpuno shodno ćutima naroda našega?... shodno misli i duhu narodnom? Jeda li nas kako u našem radu nezanosi strahovita poplavica nesvojstvenih nama pojmovah i načelah? Da li najposlje onako radimo i gradimo kako nam naš prirodni tečaj stvarih zapovjeda? Sve su ovo takova pitanja na koja nebi smo smjeli ništa odlučno odgovoriti. — Nego medjutim držimo da nema za narod udesnije stvari, što u svemu i po svemu povoditi se za drugim ma koim narodom u koliko se tiče načelah i ćutih; jer vlastita načela i ćuti niesmo nikad za nikad dužni promieniti: dužni smo ih samo uzvisiti i oplemeniti. Tudja prosvjeta u djelu naše vlastite prosvjete, treba da nam je samo spomoćnica, a ne nikad kao njeka gospodarica. U prvom slučaju, ona nama u našem poslu blagodatno sudjeluje; u drugum postane okrutnica, svukoliku uzdu samovolji svojoj popusti, i kud je nje volja tuda i okreće. Latini primiše od Grkah prosvjetu; ali i pak Latini pomoću grčke prosvjete drugo neučiniše, neg samo razviše i podigoše svoj narodni živalj uljudnosti, te stvoriše svoju vlastitu narodnu prosvjetu. Tó isto učiniše u kasnije doba i ostala poriekla latinska i germanička. Tim stopama i mi isti udarati moramo; moramo nastojati da samo pomoću tudje prosvjete razvijamo živalj naše vlastite.

Najbolja je ona prosvjeta, koja narodnu samosviest uzdiže; a narodna se samosviest drugčije uzdići nemože, nego tek putem prirodnoga razvijanja vlastitih duševnih moćih i osjećanjah jednoga naroda: sljeduje daklen da je samo spasonosna i najbolja ona prosvjeta, koja se stvara sa poglavitim obzirom na narodna duševna preimućstva, na narodni značaj i na pravo narodno čuvstvo. — Gdje nije prosvjeta udešena shodno duhu i čuvstvu narodnomu, tú se ni reči nemože da pravi narodni život obstoji.

Prosvjeta se osobito razvija po umlju i po čuvstvu. I umlje i čuvstvo narodno nesmje se oskvrniti ni zabaciti. Umlje treba da izvire iz samih narodnih čuvstvah, kao što i čuvstva moraju nositi na sebi pečat narodnoga umlja. Drugčije pak stoji sa strastima. Ako su zle strasti, treba ih prigušiti; ako li su pak zlima postale usljed njekakve zločeste navade, onda ih treba pomnjivo isporavljati. No i prigušujući i isporavljajući narodne strasti, valja svukoliku pomnju obraćati na sredstva, kojima se tó izvadja; jer od zlih sredstvah zle su i posljedice. Moralista i politik često jednu i istu stvar, jedan ovako a drugi onako, vide i uzimaju. Što je kod jednoga zlo, tó kad drugoga može biti vesma probitačno; i čemu posljednji i neosvrćući se granice prekoračuje, dogadja se da tó naprotiv prvi duševno štuje, ili i obožava. Nego u razvitku narodne prosvjete ipak se oni njekako susretaju i nedolaze do sukoba; jer bi zaman bilo njeka politička načela tomačiti polag načelah strogo ćudorednih, budući da ljudi ostaju vavieh ljudi, podvrženi svom prirodnom nagonu i vladajućoj u njima ćudi.

No prosvjeta narodna teško se daje stvoriti, a osobito kad se nepočima razvijati baš od samog početnog podučavanja, ili još bolje, od same majčine sise, pa sve do i ciglog sveučilištnog fakulteta. — Tko se nije zadoijo sa narodnim duhom još na istim majčinim prsima; tko li nije ni prve zvukove u narodnom svom jeziku čuo, i nigdje nikakve nauke u tom jeziku ni učio nit izučio: šta je taj sposoban učiniti za pravu prosvjetu svog naroda? I najbolju mu volju zaniekati nećemo; ali i najbolja volja slabo pomaže, gdje nije čuvstvo izvorno, gdje su već misli na sasvim drugčiji kalup dotjerane. U badnjaku, u česnici, u svetkovanju krstnog imena, u kolu, u pobratimstvu, i u tolikim drugim sličnim običajima našeg naroda, zar može zjenica otudjenika zapaziti onoliku silu značaja i krasote, koliku upaža orlovo oko pravog domorodca? Zar može sići otudjeniku u najdublji kut njegova srca onolika količina rajske harmonije, kojom je preispunjeno narodno pjesništvo naše, kolika silazi u dušu pravog dômorodca, prodirući mu sve do kostijuh, pa kroz ove još i do samog mozga? Zar duša prvoga može u tolikoj mjeri poćutiti žrtvu Miloševu, vilovita junaštva Kraljevića Marka, hajdukovanje Ljutice Bogdana, viteštvo Ive Senjanina, četovanje Stojana Jankovića itd., u kolikoj mjeri sve to osieća duša drugoga; i kad osjeti: plane, razžari se i do istog se neba ushiti? —

Nego čega se većma lišavamo, treba da za tim većma i nastojimo; i u čem smo oshudniji, treba da ištemo biti obilniji. Medjutim je pak najsvetija dužnost radinah naših na polju narodne naše prosvjete, da savjestno ispituju svaki i cigli pomak svojega pera, svagda kad budi što za narodnu prosvjetu rade, jeda li taj pomak može ma i u jednu jedinu dlaku oštetiti budi koju narodnu svetinju; ili obratno, jeda li im može pasti kano ti biserna kapljica nebeske rose, na ono polje, na kojem se radinost njihova širi i pruža. Tim samo načinom postupajući, nećemo ni ciglog cvietka otrgnuti ili izguliti, plieveći njivu narodne prosvjete od mnogih i mnogih divljačicah travah; nego će nam sve do i jedan taj cvjetić, našom pomnjom oplievljen, divno razgranati se, uzrasti, procvasti i zamirisati nam.

Nadahnuće najzad, u prosvjeti djeluje najvećma. Čim smo i kako nadahnuti, onako i dišemo, onako i ćutimo, onako i djelujemo. Od nesvojstvena nadahnuća, nesvojstvena su i poduzeća, nesvojstven rad, nesvojstven i proizvod. Neostaje nam daklen drugo, nego se u poslu naše narodne prosvjete, samo sa narodnim duhom nadahnjivati; tè samo tijem duhom nadahnuti, neštediti nikakva truda ni napora da tu našu prosvjetu promaknemo i štono rieč u same zviezde okujemo. Od prosvjete narodne sve nam zavisi: ili nam je nju stvoriti, ili se pak nauhvati da ćemo igda inače moći pristojno mjesto, kao narod, medju prosvjećenim narodima zadobiti. —

GLASNIK.

Književnost jugoslavjanska od početka tekuće godine. Naša ukupna književnost umnožena je od početka ove godine sa sljedujućim knjigama: Prvi svezak "Babice„ od Božane Némcove; prevela vriedna domorodka Ljubica Maržikova, a tiskan u Zagrebu kod A. Jakića, zapada 50 novč. — "Bukvar za staro i mlado,„ napisao ćirilicom Milovan Janković, a tiskan u Beogradu u državnoj štampariji na 8-ni str. XIV. i 138. Družtvo Srbske Slovesnosti procienilo ga je kao sa svim novu stvar u našoj književnosti, i upravo kao pronalazak u nauci, pa ga je zato i u svom "Glasniku„ tiskalo. Ciena mu je u Austriji 50 novčićah. — "Hepova crkvena poviest,„ preveo sbor vrle duhovne mladeži djakovačke, tè izdana o strošku preuzvišenog jugoslavjanskog mecenata Josipa Jurja Strosmajera. Knjiga je tiskana u Požegi kod Miroslava Kraljevića u 8-ni, ima 161 str., i zapada 40 novč. — "Pobožna razmišljanja pri slušanju sv. liturgie,„ ćirilicom od valjanog našeg arhimandrita Gerasima Petranovića, treće popravljeno i umnoženo vrlo krasno izdanje, kod I. Fuksa u Novom Sadu. Ciena je knjizi 70 novč. — Tečajem mjeseca siečnja izišla je u Beogradu *peta* svezka od poznatog Daničićeva *riečnika iz književnih starinah srpskih* do rieči "izliti,„ sa ćirilicom. — Takodje u siečnju ove godine izišla je druga svezka *staroslavjanskog riečnika*, što ga u Beču izdaje učeni D.r Franjo Miklošić pod naslovom: "Lexsicon palaeo-slovenico-graeco-latinum.„ Ona dopire do 384. strane, i zapada 3 fior. — "Srbska gramatika,„ — ćirilicom napisao Dimitrije Čobić, a izdana u Bečkereku kod Fr. Pavla Plajca, na 8-ni, 76 str. U koliko se vidi iz novosadske "Danice„ i brata joj "Javora„ lje u njoj nema tolikih stvarih. — "Kratki kranjsko-slovenski besednik,„ namienjen iztrebljivanju tudjih besjedah iz čistog slovenskog jezika. Napisao ga Nikomed Ravnikar, pravnik u Zagrebu, a tiskan je kod D.a Ljudevita Gaja. — "Zvonimir kralj hrvatski„ drama od slavnog našeg pjesnika D.ra Jovana Subotića, tiskana u Zagrebu troškom i brzotiskom Antuna Jakića stran. 132. — "Nesreéni Andjelak,„ crte iz družtvenoga života od Stojana Novakovića, pisane s ćirilicom. U Beogradu u državnoj štampariji, str. 77. Ciena je knjizi 40 novčićah. "Javor„ o ovoj knjizi veli da je zanimiva, da je u njoj način pisanja lak i jezik čist. — "Kratka staroslavenska slovnica,„ izlazi kao prilog uz "Glasnik slovenski,„ napisao F. Marn. — "Die Rechtscontinuität„ von allgemeinem Standpunkte. Als beitrag zur Verständigung von B. L. H. kod Ante Jakića u Zagrebu. — "Jamnica„ alkalička kiselica u Hrvatskoj, urešena sa slikom Jamnice. Opisao nalogom vis. kr. vieća za kraljevine Dalmaciju, Hrvatsku i Slavoniju, D.r Jakov Franjo Tkalac, doktor medicine i profesor prirodoslovija kod zagrebačke gimnazije, a izišla tiskom A. Jakića u Zagrebu. — "Danica prva srbska konversacionalna igra„ sastavio i opisao Julio Berković učitelj igranja. Uz ovu knjigu ima izići glasbarija za igranje iste. Ona zapada 50 novčićah. Izišla je u Novom Sadu, pisana sa ćirilicom i može se dobiti kod Ignjatija Fuksa. — Druga knjiga "Licejke,„ koju izdaje omladina u Beogradu. (Sa ćirilicom, na 8.ni, 3. l. i 128 str.) Zapada 60 novč. — "Glasnik družtva srbske slovesnosti„ XV sveska. — "Ričenik talijansko-ilirski„ (!) od Ivana Jurašića. Ciena mu je 3 fior. — "Seoba Srbah,„ drama u pet dielovah od Gjorgje Jakšića, ćirilicom u Novom Sadu kod episkopske pečatnje, na 16.ni, 154 str. Ciena joj je do Gjurgjev-dana ove godine 80 novč., a poslje 1 fior. Ovu je dramu Matica srbska nadarila sa 100 dukatah, što je knjizi najbolja preporuka. — "Glas savjesti narodu srbskom,„ pisana ćirilicom od jednog rodoljubca, a izdana tiskom I. Fuksa u Novom Sadu. Na 8.ni. 68 str. Ciena joj je 40 novč. — "Odziv protopop nedjeljku, ili glas slaveno-ljubca. Od Carevića M. U Sriemu na dan prvozvanog Andrije 1862.„ Tiskana pak sa ćirilicom u Novom Sadu, brzotiskom I. Fuksa 1863, u 8-ni, 30 str. — U podlistku "Vidovdana„ izišla je biografia Garibaldova, koja će i u posebnoj knjižici takodjer izići. — Pod naslovom "Hrvatski glumac izdaje g. E. Asanger zbirku manjih glumah u prevodu. Od te zbirke izišla je u Karlovcu prva svezka, koja donosi tri glume: "Dva pobratima,„ "Crvena i modra kesa,„ i "Otac i sin.„ — G. Abel Lukšić u Karlovcu izdao je u posebnoj knjižici prekrasne čitateljstvu iz njegova "Glasonoše„ poznate pjesmice, pod naslovom: "Krijesnice. Milošte dragoj nesudjenoj.„ Pisac im je neimenovan, ali mnogima poznat kao vrli pjesnik i žarki domorodac. Ciena je knjizi liepo vezanoj 1. fior. — Pod naslovom "Posijelo" izdaje uredničtvo "Pozora„ pripovjedke iz svoga podlitska. Prvi je komad izišao, koi sadrži prevod pripovjedke. "Nad Vislom.„ — U Zagrebu izišla je povjestno kritična rasprava od slavno poznatog našeg povjestničara I. Kukuljevića, pod naslovom: "Borba Hrvatah s Mongoli i Tatari.„ Dodane su joj izvorne listine na latinskom jeziku. Knjiga je vrlo ukusno tiskana na velikoj osmini, a ciena joj je 1. fior. — U Karlovcu je izišla knjižica (ćirilicom) pod naslovom: "Ručna katihetika., od pravoslavnog karlovačkog paroha Nikole Begovića. Knjiga je vrlo koristna za katihete i učitelje. — Bugarin Žinzifov uprav sada izdaje u Moskvi knjigu pod naslovom: "Novobolgarska Sbirka„ u kojoj će osim drugih različnih članakah biti bugarski prevod čuvenog kraljodvorskog rukopisa. — Kod D.ra Ljudevita Gaja u Zagrebu izišlo je djelo, pod naslovom: "Monumenta Slavorum meridionalium.„ Spomenici južnih Slavjanah. Knjiga I. Listine hrvatske. Acta Croatica. Izdaje Ivan Kukuljević Sakcinski. — "Sustavna obuka u pitanjima i odgovorima za poduku učećoj se momčadi c. k. pjehote. I. Dio. Dužnosti prostoga vojnika. II. Dto. Dužnosti izmienjača (Gefreitera)„ dotiskana je baš sada u narodnoj tiskarni D.ra Ljudevita Gaja u Zagrebu. knjigu je sastavio Maravić c. k. pukovnik u Petrinji.

Objave njekojih naših novih knjigah. — Vriedni naš domorodni pjesnih P. A. Kazali izdaje na Rieci svoju poveću pjesmu pod naslovom "Grobnik,„ koju je sastavio na uspomenu svečanosti držane na grobničkom polju, prilikom blagoslova županijske riečke zastave, i posvetio preuzvišenom vladici Strosmajeru i visokorodnoj gospoji Anki Zmajićevoj, kao kumu i kumi kod blagoslova spomenute zastave. Knjiga će iznositi preko deset arakah tiskanih na najfinijoj hartiji, a zapada samo 1. jedini florin. a. v.

— Čuveni naš jezikoslovac g. Gjuro Daničić tiska u Beogradu svoju "Malu srpsku Gramatiku„ preradjenu na novo pod imenom: "Oblici srpskoga jezika.„ Knjiga će biti gotova do mjeseca svibnja o. g. Ciena joj je 60 novč. Tko je knjigu rad imati nek pošalje novce u plaćenom pismu na istog g. pisca knjige najdalje do mjeseca svibnja, pa će knjigu dobiti takodjer sa plaćenom poštarinom. Poslje će se trošak povisiti za 20 novčićah više. *(Sliediće.)*

Promjene u jugoslavjanskom novinarstvu. Gosp. Jovan Jovanović odustao je od uredništva "Komarca,„ a zamjenjuo ga je poznati nam spisatelj g. Aca Popović. — Takodjer i "Putnik,„ koi bijaše za nieko vrjeme prestao, izlaziti će odslen pod uredništvom vriednog našeg Emiliana Čakre.

☞ **Onu poštovanu gospodu domorodce izvan Zadra, koji su već naš časopis primili, najuljudnije ovim molimo da bi nam i dotični iznosak izvolili dostaviti.**

Tiskom Demarchi-Rougierovim.

Izlazi svakog četvrtka u sedmici.
Ciena joj je u Zadru 4 fior. na svu godinu, a 2 fio. na pó godine.

ZVIEZDA

Književni list za prosvjetu, poduku i zabavu.

Van Zadra s poštom 5 fior. na godinu, a 2 fior. i 50 novč. na pó godine.
Rukopisi se nitkom nevraćaju.

Poduzetnik, izdavatelj i odgovorni urednik J. Sundečić.

"Za prosvjetu i za bratsku slogu
Svaka žrtva ugodna je Bogu."

Broj 6. U Zadru 7. svibnja 1863 **Godina I.**

Zaboravljeno selo.

Od N. Nekrasova.

(s ruskoga M. P.)

U kaznaca Vasa starica Nenila
Da svoj stan popravi lijes je prosila
"Drvlja za te nema ne'š ti lies dobiti".
— Ma će gospar doći, on će sud suditi,
Gospar sam će vidjet šta mi je izbica,
Gospar lies će dati — promisli starica.

Iz susjedstva njeki lihvarina žedni
U seljana komad zemlje najuredni
Otme i lukavo svojoj ga prikvoči:
— Ma će gospar doći, zemljomjer će doći —
Mudruju seljani: — gospocko će slovo
Našu nam zemljicu povratit nanovo. —

Zaljubi Natašu poljodjelac voljni,
Ama upravitelj, Niemac srdoboljni
Neda mu kmetice; — "čekajmo Ignaša
"I gospar će doći" — govori Nataša.
Mali i veliki svi jednijem klikom
"I gospar će doći" — opetuju likom.

Stara baba umre; na otetoj grudi
U komšije liha šenica se rudi;
Ondašnja su djeca momčad jur bradata;
Poljodjelac Ignaš podje za soldata;
Pa već ni Nataša o svadbi nesnieva;
A gospara nema, tè gospara nema.

Kad na svrhu, jednom, čuj na putu buku!
Su šestero konjah kolesa se vuku,
Na kolima veljim nose grob dubovi,
Nutra gospar stari, a za grobom novi,
Starome otpješe, novi suzu otre
Na kočije sjedè, u Peterburg ode. —

POKOJNI MORNAR

I

"Ljudi od svita"

(Crtica iz Dobrinskoga života, sp. J. Grčetić Krasanin).

(Dalje).

Čim se odalečiše na četvrt ure od obale, stanu obojica motriti davno ostavljena mjesta. Na turnju (zvoniku) obližnje Omišaljske plovanije odbila peta ura. Vrieme se podobro raztreslo, svod nebeski opet se skoro sasvim razvedrio, u sjevero-iztoku nagrbi se božja duga a proljetno sunce skorom zapadajuće zaviri iza oblačića nad gorom Učkom, kojega se zlatni traci prosuli po svemu otoku Krku. Liepo ti je bilo pogledati poljem zaplašenu zelenu pšenicu onako suncem pozlatjenu, a sniežno trešnjevo cvieće porošeno bisernim kapljicama, plamtilo je u svojoj ljepoti kano nebo posuto neizbrojnim zvjezdicama. Ptice počele sa svake strane cvrkutati, valjda na pozdrav zapadajućemu suncu. Pastir svojom zviždećom švikavicom ili skladnim dvojnicama (diplama) uz cinkanje predhodećega zvonjarca i uz blejanje malahnih janjacah kući se radostno i veselo vraćaše.

"Nije li ovo divna milina i krasota Marko? — uzklikne Bare očaran tom nedužnom prostotom —

nije li ljepše i bolje ovakovo — kažuć prstom na pastirčića što mimoidjaše za svojim stadom — ovakovo mirno, radostno i veselo življenje, nego li peti se na jadra kadno najžešći gromovi tutnju, kad munje igraju, kad vjetar zavija i tuli, a valovi biesni kad uz šviskanje gràda i dažda, uz grozne kletve i strahovitu mornarsku buku, brod nadvisuju i prebijaju?!"

"Dakako da je ovako nješto bolje — odvrati zlovoljno Marko — ali i nam sine sunce radosti kad u luku dospjemo. Zar si zaboravio na: belle Veneziane... Triestine... na ljepu Levantinsku krv... a one nježne, našepurene i nakićene Marsilianke... Kud ćeš boljega do onoga ugodnoga frontinjana, a bordò, a šampanja, a... ti kako mi se čini neznaš jošte što je biti *čovjek od svita*„.

"Moj Marko ti si sličan uprav onoj liji, koja se je toliko radovala onomu zdrjelu grozdu do kojega nije najposlje ni mogla; pazi da se i tebi što takova ne dogodi. — Doista ona šampanja bolja je nješto od naškoga "terana„, premda nebi ga bilo sram uz nju po stolovima se gospodskim šetati. Što se pak ženskadije tiče, to si mi ti slaba i baš čudnovata ukusa, nu ako su ti toliko mile ostaje ti na volju u takove se i zaljubiti... Slušaj Marko: Dobrinci misle možda da ćemo se mi s punim puncatim kesama jednom u domovinu vratiti, a mi smo skoro bosi i goli, bez odjeće i obuće, a kamo li nam do srebra i zlata. Premda smo bili tja u Kaliforniji, evo nas napokon po tolikom vremenu siromašnih pred kućnim svojim vratima. To je Marko što me najviše peče.

"Ali si ne domišljat!... Skočit će majka, skočit ćajko, priskočit braća: "Sinko, brate, da si mi zdravo, odkuda, kako?„ Onda treba biti pozornu, treba se malko pričinit, uzdahnuti pa žalostno uzkliknuti: Zahvalite Bogu što sam si život spasao.... jaoh kad pomislim na one gorostasne valove, na one crne klisure, na ono troskotanje i kršenje našega broda; nu pustimo to na stranu, svih vas Bog takova slučaja oslobodio. — Vidiš moj Bare tako je treba, a posljedice već same po sebi proiztiču.„

"To je sve pravo — odgovori Bare — ali gdje laž ruča tu ne objedova. Česa nije toga nije, a mi ćemo morati opet trbuhom za kruhom„.

"E naravski; ja ću netom kako malo razvidim o imetku što mi po pokojnomu otcu pripada, ja ću odmah natrag„.

"Glè, glè; nije li ono ženska glava što nam u susret ide?„

"Bit će kako mi se čini njekakvo djevojče„ — nastavi Marko napredujuć svojim putem.

Sunce bijaše već za gorom, suton poče obastirati svojim tamnim plaštom svu okolicu; sve se je umirilo, samo žurio se gdje i gdje s polja po koji težak. U raznim stranam čulo se narodno bugarenje; plevačiće vraćale se s polja na večeru. Svaka imala svoga druga uz bok, te kako čim jedan par izvršivao svoju pjesmu drugi svoju započimao. Za njima ne daleko stupahu njihovi stariji (roditelji) pogovarajuć se o ljepom uzrastu pšenice, o bogatu zarodu trsja, radujuć se veselo prognaloj i dobro proraslој ljetini. Takovi se prizori veoma kosnuli srca Barova, nu Marko ne pazeć na ništa stupaše zadubljen u svoje turobne misli. Eto nam i više spomenute djevojčice pred našim mornarima. Dali se i ona s polja vesela vraća?

"Kud ideš djevojko?„ — zapita ju Marko ukočiv se predanju. —

"U Omišalj pomoću božjom„ — odvrati smierno djevojka. —

"Stani časak zar ti je tolika sila? Pošto ideš u Omišalj?„

"Pošto? pošto je meni drago„.

"Da što su ti izumrli roditelji da si pod crnim rubom?„ — upita nju Marko, gurnuv laktom svoga prijatelja što uz njega motrijaše djevojku. —

Ona se malo na to pitanje uzdrmala, nu odmah se i razabrala; jer to djevojče bijaše veoma dosjetno i šegavo, tè premda jošte mlado, ozbiljno odgovori: "Potreba neima zakona, osim toga moram svoga deda žalovati. Otca nejmam niti ga poznajem, a niti ga ne marim poznati. Majka mi je presiromašna a ja služim i tudjim se kruhom hranim„.

Oni se začudiše na tako izkren odgovor; odmah prosudiše kakove je vrsti ta djevojka. Marko pošapta nješto svomu prijatelju, a ona hoće da podje. Suhurlić se otrese na nju što oštrije može: "Čekaj, drugčije biti će zlo po te„.

Na takovu zapovjed protrne djevojčica od glave do pete, te dočim se oni šaptahu, ona ih motrijaše svojim živahnim okom te opazi na što smjeraju. Sniežno njezino lice čas zarudi kao ruža, čas problíedi kano lier. Uvidja na što udaraju ona dvojica, stane proklinjati svoju ljepotu i svoju nesretnu okolnost; hoće da im izmakne, ali sve bí zaludu. Uhvati ju ona crna duša za drhćuću ruku, ponudiv joj njekakvu kesicu reče: "Ti si sad moja. Uzmi što ti dajem, i tako izbjeći mi nećeš„.

"Zar si poludio bezobražnjače nijedan? ili misliš da neznadem kamo smieraš? Ako i jesam nezakonito diete to nisam prodano meso. Mislišli da ti je ovuda kao po gradovima? Ako i bijaše moja nesretna majka njekoč na vjeru prevarena, to će njena kćerka znati sili odoljeti i prije mrtva leći nego se tvojoj volji podvrći a svojoj majci veću sramotu nanesti. Odlazi nakazo nijedna!„ — trgnuv si ruku iz njegovih tvrdih šapah. —

Marko ostà kao da je okamenjen, časak se duboko zamisli, kao da se nječesa davnog domišlja, pa što hitrije zapita: "Reci mi barem kako ti je daklen materi ime„.

"Mare„ — odgovori srdito djevojka. —

Marko udari dlanom o čelo i pokrije rukama obraz; možda bi bio jošte i nadalje djevojku što zapitao, nu nije mu bila valjda shodna prilika. Bare ga pogleda i ovako ukori: "Tà što si se zamislio! tako ti Boga ostavi diete; nek ide svojim putem. Neznaš li gdje smo? Pomisli da smo na otoku Krku„.

— Možda mu nebi Bare toga ni rekao bio da je znao koim su pravcem udarile Markove misli, ali je težko drugomu zaviriti u dno srca. — Djevojka pogleda svoga zagovoritelja, nješto se malo zasrami te svrne očima na zemlju.

Marko je milo pogleda, i ganutim joj glasom reče: Bog te blagoslovio djevojko! Umiri se; putuj kud ti je drago!„

Djevojka se na te rieči veoma začudila. Nezna komu bolje nego dobromu Bogu na toj promjeni da zahvali; vremena nehtjedne gubiti nego odmah odleti svojim putem. Kako joj je hitar korak ne možeš ni pomisliti. Čovjek bi rekao da se mladjahna i strašljiva golubica otresla oštrim pandžam okrutna i grabežljiva kragulja, te da strjelovito zrakom striže bu di kud mu drago, samo da se propasti izbavi. — Tako i Franica (bijaše joj tako ime) odleti svojim putem neznajuć najposlje ni sama gdje se nalazi. Kad

opazi da se je podobro odalečila od one nepoznate dvojice, stane da odahne... da se malo odmori. — Ne treba mi ovdje opisivati njezina hoda ponosita, njezina stasa vilovita, njezina oka strjelovita, ni njezina lica uzorita; tko je medj' težacima odhranjen, taj znade što su seljačke djevojke; nu tko će ugladjenu gradjaninu i nježnoj gradjanki opisati milu i nedužnu prostotu djevojke seljakinje? tko li nacrtati blag, veseo i djelatan njezin život? Tko će veselu ćud, mirnu saviest, čisto i ne strastno srce, té tobož neotesane grmarke, perom ukrasiti? To ostavljam čitateljevoj pomisli. *(Sliediće).*

Književni pregled.

Borba Hrvatah s Mongoli i Tatari. Povjestno-kritična razprava od Ivana Kukuljevića Sakcinskoga. (Sa dodatkom izvornih listinah). Nakladom i brzotiskom A. Jakića. U Zagrebu 1863. Ukupno str. 112.

Ako se itko radovati ima povjestničkim spisima, koji slavna djela svog naroda izjasnjuju i boljma utvrdjuju: to se zajista mi jugoslavjani od svega srca radovati moramo pri svakom pojavu takovih spisah; a osobito kad nam oni dolaze od vriedna i čuvena u toj struci pera, kao što je uprav zlatno pero našeg Ivana Kukuljevića. Malo je u nas vriednih povjestničarah, na prste bi ih brojiti mogao; a povjestnica nam je, osobito u koliko se tiče duboke starine i srednje dobi, još vrlo neobradjena i nepopunjena: zato svako povjestno djelo, koje nam dolazi od toli malog broja naših povjestničarah, treba da smatramo kao pravu stečevinu, kao neocjenjeno blago. Narod koi nema povjestnice svoje, nema ni života svoga; i obratno, što je sjajnija povjestnica u kojeg naroda, sjajniji mu je i njegov vlastiti život. Odtuda najposlje sljeduje da smo dužni i u visokoj cieni držati one naše književnike, koji se svojski okolo narodne povjestnice bave; koji nam narodnu povjestnicu uskrsnuti nastoje; koji tim samim nastoje narod svoj i k boljoj budućnosti potaknuti, i pred drugim narodima obraz mu osvjetljati.

Učevna rasprava ova, podkriepljena mnogobrojnim i što jačim i vjernijim historičkim dovodima, prepovjeda prije svega kako su Mongoli iznenada pojurili iz divljačnih visočinah sjeverne Azije, te ispod izvora rieke Amura okolo godine 1206. pod svojim strahovitim vodjom Temudžinom, poznatim pod imenom Džingis kana, ili ti najvećeg kana, koi se bijaše zagrozio da će podjarmiti sav tada poznati i nepoznati sviet; pa kako su do godine 1227. razorili veliko carstvo kitajsko, predobili ujedno krasne i u ono vrieme cvjetajuće zemlje izmodju jezera Arulskog i riekah Inda i Tigra, potlačili istu Persiju, pobili ruse na rieki Kalki, sadašnjoj Kaleži, i trepet zadali još i istoj velikoj Indiji. No budući je té godine na 18. kolovoza kucnuo posljedni čas užasnom Džingis kanu, zatekovši ga naravna smrt u 72. godini njegova života, prepovjeda se nadalje kako je njegov sin Ogotaj preuzeo zapovjedništvo nad 1,500,000 vojske, nastavivši ponajprije pobjede svog otca u Aziji, a zatim odpremivši Batu kana da uspokori ratoborne bugarske narode na Jajki i Volgi sa zemljom Polovskom, da razori pokrajine uz hvalinsko more, i da uništi u prostranoj Rusiji tadašnje s nesloge većih i manjih knezovah slabo rusko gospodstvo. Zatim sljeduje poduža povjest o strahovitim pobjedama Mongolah i Tatarah u Rusiji, koji nastavljajući dalja pustošenja i progoneći ruske knezove iz južnih zemaljah, prodru najzad preko predielah poljskih u Ugarsku pod rečenim Batu kanom i vojvodom Kadanom, razbivši i razgnavši ugarsku vojsku na Karpatskim gorama u boju od 12 ožujka 1241. Zatim sljeduje kratak ali živahan nacrt nepovoljnih tadašnjih okolnostih u nesložnoj Ugrskoj; pa onda povjest o velikoj bitki na Šajovi, u kojoj nadvladaše Mongoli i Tatari, te štono rieč do noge potukoše vojsku kralja Bele IV. koi jedva jedvice dobjegne u Zagreb, bivši u njemačkom Hainburgu ljuto obrobljen od negostoprimnog i neviteškog otmičara vojvode Friderika. Ovom se prigodom napominju imena i zasluge onih junakah, (medju kojima imena mnogih Hrvatah i Slovakah) štono se i na Šajovi hrabro boriše, i kralja u svom biegu spasiše; a osobito slavni vojvoda Koloman, koji se je sa svojim hrvatskim vojnicima toli u rečenom boju opoštenio, smrtnih ranah dopao, i u mjestu Česmi tečajem godine 1241 samom smrću svoje rane prebolio. Prepovjeda se nadalje kako je kralj Bela IV. iz Zagreba, (gdje se je, što u istom gradu, što u njegovoj okolici, punih deset mjesecih bavio), pisao papi rimskom Grguru IX. i njemačkom caru Frideriku II. koi je tad s papom uporan rat u Italiji vodio, pitajući od njih pomoći protivu divijih Tatarah; tè kako mu je papa obećao sve što je u tom trenutku mogao, a poimenice, da će svim onim koi budu primili krst i mač protiv Tatarima, podieliti onakovo oproštenje griekah, kao što ga dobivaju oni, koji vojuju pod krstom za svetu zemlju; a car Friderik, kom je obećavao podčiniti svoju krunu i zemlju, nehtjevši od ratovanja u Italiji odustati, posavietovao ga da se medjutim sjedini s njegovim sinom Konradom kraljem rimskim (njemačkim), pa da će mu po svršetku spomenutog rata sa svom silom u pomoć doći. No kralj Bela zaman bijaše pomoći čekao, i zaman na sve strane mnoge poslanike razturio. Jedini Vaclav kralj češki za onda, i riečju i činom dokazivaše, koliko mu na srcu stoji, i da svoju zemlju odbrani, i da opasnost od svega krštjanstva odvrati; nego se ni on nemogadijaše oddaljiti od svoje kraljevine. Zatim sljedi kazivanje kako su Tatari licem na Božić god. 1241 prodrli preko smrznutog Dunava, i kako je isti Kadan sa silnom vojskom krenuo u potjeru za kraljem Belom u Slavoniju i Hrvatsku; pa kako mu Bela, s novo sabranom svojom vojskom, nije smjeo odpora dati, nego je za bolje pronašó da skupa s kraljicom, sinom Stjepanom i s dvje svoje ćeri utecišta potraži u primoriju, poslavši tamo pred sobom svoju spomenutu porodicu, koja najposlje dodje u Dalmaciju u grad Spljet, gdje nenašavši prema sebi najbolje naklonosti, nastani se u tvrdom Klisu, sve dok i isti kralj Bela neprispije u Spljet tečajem mjeseca veljače, godine 1242, odkuda se nakon malo vremena zajedno s kraljicom i sa sinom Stjepanom, ostavivši u Klisu obe ćeri, premjesti u vjerni mu Trogir, pa, i tu boječi se svojih barbarskih progoniteljah, izbere sebi stan na obližnjem otoku Buji, kako bi im se na moru do zgode lakše oteo. — I ovom prilikom spominju se premnogi hrvatski vitezovi, koji su kralju Beli i njegovoj porodici u ovom biegu na ruku išli, kao i darovnice s kojima ih je isti kralj bogato nadario. *(Konac će sljediti).*

GLASNIK.

Književnost jugoslavjanska. U Beogradu je izišla knjiga pisana ćirilicom pod naslovom: "Izvod iz srpske gramatike, sastavio Jovan Bošković profesor srpskoga i rusko-slovenskoga jezika u državnoj gimnaziji beogradskoj. Svezak I. U Beogradu, u državnoj štampariji 1863„. — Takodjer u Beogradu izišla je knjiga ćirilicom pisana, pod naslovom: "Mudri Iguman„ u tiskarnici N. Stefanovića 1863. Ova je knjiga vrlo važna za pravoslavne monahe, i izišla je iz vrstnog pera beogradskog mitropolita *Mihajila*. — Dotiskana je u Beogradu 1. sveska drugog diela Daničićeva riečnika iz "književnih starina srpskih„ od rieči *labićevo* do *mlačno*. Ciena joj je 60 novčićah. — Dozvolom svietlg kneza Mihajila Obrenovića, i blagoslovom preosveštenog srbskog mitropolita Mihajila, izdana je u Beogradu prazdnična služba na dan sv. slavjanskih apostolah Ćirila i Metoda na staroslavjanskom jeziku za uporabu pravoslavne crkve, pod naslovom: "Mc'a Maia v 11 denj. Služba prepodobnim otcem našim, ravnoapostolnim Metodiju i Konstantinu, narečennomu Kirillu, episkopom Moravskim, učitelem slovenskim„. — Osim prevoda Hilferdingovih pisamah, o kojima već u prošastom broju našeg časopisa rekosmo da će se u podlistku našeg "Nazionala„ na talijanskom jeziku tiskati; javlja nam sad isti list u broju svom od 2. tekućeg, da će se u njegovu podlistku nastaviti važni članci D.ra Vojnovića o slavjanskogrčkom poluotoku, pa zatim i djelo vriednog profesora na ovdešnjoj gimnaziji Jakova Boglića, pod naslovom: "Storia interna del comune di Lesina dal 1100 al 1420„, kao i drugo djelo čuvenog našinca D.ra I. A. Kaznačića, pod naslovom: "Studi critici sulla nostra letteratura„. Osim toga "Nazionale„ obećava da će svoj oblik povećati. — Iz episkopske pečatnje u Novom Sadu izišla je ćirilicom pisana brošura pod nas'ovom: "Srbski narod i istočno pi anje„. Napisao Vladimir Jovanović u Londonu 1863. Prevod s engleskoga. Na 8.ni, 39 str.„ Ova nam je brošura poznata iz obširne razprave u "Srbskom Dnevniku„, a ponješto i iz novosadske "Danice„. Ciena joj je 30 novčićah. — Tiskom g. Abela Lukšića u Karlovcu, izišli su vrlo ukusno tiskani: "Vilinski dvori„ I. sveska zabavno poučnog godišnjaka. Ova je knjiga osobito zanimiva za naš krasni spol, i zapada samo 50 novč.

Naše knjige nalazeće se još pod tiskom. Kod gosp. Abela Lukšića u Karlovcu počeo se već tiskati prevod Alfierova "Saula„, štono ga je još prije dvje godine J. Sundečić preveo i pod poštenim uvjetima spomenutom gospodinu ustupio. Ovaj se prevod odavna želi; i uhvamo se da će gosp. Lukšić svoju zadanu rieč i sve ostale uvjete što skorije održati: koliko poradi iste čovječnosti svoje, toliko i poradi onih odličnih osobah, kojima je ovaj prevod posvećen. — U prošastom broju našeg časopisa, napomenuti prevod životopisa sv. Ćirila i Metoda, što ga je na slovenski jezik polag Bily-a preveo profesor Majcinger, tiska se već u Pragu o trošku njekojeg mladog mecenata. Ciena će knjizi biti, kao što "Novice„ javljaju, što niže, da bi je mogao prosti puk slovenski, kojem će poradi slikah i obsega svog vesma koristna biti, lako kupovati. — Gospodin Milorad Popović u Šabcu, tiska *prvo kolo* svojih pjesamah. U Austriji će se prodavati po 40 novč., koji se moraju napried položiti. Skupitelji dobivaju svaku 11.u knjigu. — G. Stefan Bolmanac, djakon u S. Bečeju, izdaje "Slova„ pokojnog vladike Sergija Kaćanskoga u različnim prigodam govorena, s kratkim nacrtom njegova života. Knjiga će iznositi oko 12 arakah, i zapadati će 1 fior. Skupjtelji dobivaju 11.tu knjiga na dar. — Propovjedi Jana Valeriana Jirsika biskupa budjejovičkoga, što ih je preveo g. Franjo Sič, izaći će tiskom Dragutina Albrechta u tri sveska, svaki po 15 arakah, koji će zapadati po 1 fior. i 50 novč.

Glasba. Javili smo još u *drugom* broju našeg časopisa, da namierava izdati gosp. A. Nikolić upravitelj pjevanja u Temišvaru 100 (pogriešno kazavši tad 500) naših pjesamah za klavir u četiri glasa, pod naslovom: "Što srbskih pjesamah„. Sad smo pak u stanju javiti da je spomenuti gospodin izdao već i poziv k predplati na iste pjesme, složene za četiri muška glasa, koje će se sa malom vještinom i na glasoviru svirati moći; a moći će se pritom i kod narodnih *besjedah* zgodno upotrebiti. Sve će pjesme izići u 10 knjigah na velikoj osmini. U prvoj sveski biti će sliedeće pjesme: "Nevjerom me zva„, "O ljubavi„, "Ti plaviš zoro„, "Divno jest čuti„, "Rujna zora liepo svita„, "Čuj Dušane„, "Što se vija u prozorje„, "Gdi ptičice„, "Šta ljubo ti zar ostavljaš me„, i "Već iz gustog luga„. Ova će sveska izići do 1 svibnja po starom o. g. i zapadati će 2 fior.; druga će pak zapasti samo 70 novč. Novci se napried polažu. Predplata traje sve dok svih 10 knjigah neizidje. Svake četiri nedjelje izići će po jedan komad. Ciena dućanska biti će znamenito povišena. Predplate se šalju na istog gosp. složitelja u Temišvar. Koi skupitelj pošalje novce za pet predbrojnikah, dobiva šestu knjigu na dar, ili novce od iste knjige. — Pravoslavne pak obćine mogu dobiti kod istog gospodina jednu *heruviku* i jedno *pričastno* za božić, izvorne kompozicije, udešene za četiri glasa: alto, tenor, bariton i bas.

Razne vjesti. Radi promienjene tiskarnice moralo se je obustaviti izdavanje priloga "Nazionalova„ u našem jeziku do *prvog* lipnja. Obećava se pak da će se to odma nadoknaditi dvostrukim izdavanjem kroz sav lipanj, i povećanjem istog priloga. — Dne 17. prošastog travnja prosvetkovana je u slovenskom mjestu Tomini tisućnica sv. Ćirila i Metoda službom božijom i narodnom *besjedom*, danom u ondješnjoj čitaonici. Govor je držao D.r *Lavričev*, koi se ovako počima: "Vsa slovenska dežela naj postane učilnica slovnice i našega slovstva!„ Izmedju pjevanih pjesamah tom prilikom, napominju se kao bolje: "Luna„, "Tolažba„, i "Ne udajmo se„; a izmedju deklamiranih, spominje se: "Slovo od mladosti„, "Mornar„, "Vršac„, i "Tri rožice„. — Kao što se javlja "Pozoru„ u jednom dopisu, stigao je poznati *Julio Delpiny* u Osiek. Veli se da on namjerava podići iznova "Ost und West„, te hoće da se i moralno i materialno osigura. S tom je namierom odputovao u Novi Sad, a potom će ići i u Beograd i u Zagreb. — Vjekoslav Pretner izdavatelj "Bisera jugoslavjanskog„ u Zagrebu, novim oglasom objavljuje, da je svojoj knjizi još više suradnikah pridobio, kao gosp. *Petra Preradovića; Matu Vodopića* Dubrovčanina, koi je u prilog poslao veoma krasnu pripoviedku crpljenu iz pučkoga života; znane slovenske spisatelje D.ra *Radoslava Razlaga* i *Gr. Kreka*, te srbina *Emila Čakru* i najposlje *Gjuru Kovačevića*, koi je priložio pripoviedku iz XVI. vieka pod naslovom "Izseljenik„. Knjiga će biti ukrašena još s likom pokojnog *Lisinskoga*; pa ako se umnože predbrojnici do *tisuće*, priložiće se i druga slika neumrlog našeg *Palmotića*. Ciena knjizi ostaje za predplatnike 2 fior. a za predupisnike 2 fior. i 50 novč.

Tiskom Demarchi-Rougierovim.

Izlazi svakog četvrtka u sedmici.
Ciena joj je u Zadru 4 fior. na svu godinu, a 2 fio. na pó godine.

ZVIEZDA

Književni list za prosvjetu, poduku i zabavu.

Van Zadra s poštom 5 fior. na godinu, a 2 fior. i 50 novč. na pó godine.
Rukopisi se nitkom nevraćaju.

Poduzetnik, izdavatelj i odgovorni urednik **J. Sundečić.**

"Za prosvjetu i za bratsku slogu
Svaka žrtva ugodna je Bogu."

Broj 7. U Zadru 14. svibnja 1863 Godina I.

PROLJEĆE.

(Prevod s talijanskoga. — Polag Petra Metastasia.)

Povraća se već Proljeće
Dragim cviećem nakićeno;
Blag miluje lahor vèće
Bilje bielo i šareno.
Svoje lišće stabla stiču,
A livade travom niču;
Mojem srcu još jedinu,
Mir žudjeni, joh, nesinu!

Zraci sunca led stapaju
Čistim žarom po gorama,
Ter se gore odievaju
Zelenijem odorama.
A potočić niz korito
Struji tiho, romonito;
Led stopljeni kraje poji,
I po njima cvieća goji.

Strahoviti davni hrasti,
Planinskijeh vrh briegovah,
Tresu s vlasih sa granasti'
Hrpe smrzli snijegovah.
Cviet do cvieta, na hiljade,
Resi polja i livade,
Kojih ralo još nemilo
Nikad nije oskvrnilo.

Do negdašnjeg gniezda svoga
Lastavica da doleti,
Čak s primorja Misirskoga,
Sinje more sve preleti;
A dok pute pospješuje,
Nezna šta joj lovac snuje;
Srcem smjelim varke srita,
Što po stazam on joj hita.

Obajana pastirkinja
Već vedrijim hrli čelom
Da svoj krasni pram izčinja
Nad običnim svojim vrjelom.
U pašu se stado svraća;
Svak se svoga posla laća;
Ribar s kraja otiska se,
Putnik za put oprema se.

Isti tužni mornar oni,
Što nevjernog morskog vala
Strašnom zjalu već s ukloni
I dočepa rodnog žala;
Sad videći da miruje,
Sidro diže da putuje,
Nit se više ubah sjeća
Iskušenih tû nerseća'.

A ti sama, mila Stane,
Nebrineš se zere za-mé;
Kan' da moje sve mi rane
Nedolaze s tebe same.
Al' za rukom da mi odè
Dokopat se kad slobode,
Vjera i Bog! nikad veće
Tvoji lanci speť me neće.

S lovor-viencem baš na glavi,
Tvoje ime, željo živa!
Zlatnim strunam ja ť proslavi'
I u zviezde njeg tî okiva'.
A budeš se još srditi,
Znať ću i ja osvetiti
Vierne dvorbe, što nemila,
Neharno si potlačila.

Al' ne, ráno; ti nepazi
Na té prietnje nesmotrene;
One niesu neg dokazi
Moje duše zatravljene.
Voliš ljubit? daj! ljubi me;
Voliš mrzit? dè! mrzi me;
Il' ljubiť me, il' mrziti,
Mog ćeš njedra duša biti.

S. B.

POKOJNI MORNAR
I
"Ljudi od svita,"

(Crtica iz Dobrinskoga života, sp. J. Gržetić Krasanin).

(Dalje).

Okolica se dobro već pomrači; ona sjedi duboko zamišljena, a da nije tako tamno, opazio bi čovjek kako joj se iz očijuh u zemlju uprtih tople suze niz lice u njedra siplju, tè da nju ne prenuše bieli mjesečni traci, što su se nenadno sa obzorja kroz gusto granje okolicom razsuli, bila bi još za koi časak ostala kao stupac nepomična. — Bi li pogodio štioče uzrok onoga plača? Reći ćeš: nesretna je, sirota je. Nesretna dà, nu sirota kao što ti misliš možebit i nije. Za otca nezna niti ga je ikad poznala, a i nitko ga drugi neznadjaše, nego jedina njena majka i sam Bog. Peče nju i boli na srcu sramotan žig što ga je stekla po nezakonitom otcu; sram je nje pred Bogom i pred svietom. Uboga, dok su joj zdrave mišice služi u tudjini tè od vrjemena do vrjemena majčicu siromašicu posieti, koja si takodjer svojim krvavim znojem od dana do dana zalogaj kruha pribavlja. Franica se s njom kadno kadšto malo pozabavila, te bi opet otišla kud je nju zlokobni udes tjerao. Eno je baš i sada s toga uzroka nesretnice putnice, gdje misli na već pretrpljene nezgode,

na prisutnu okolnost i na sve tò zlokobnju budućnost. Koliko nebi dala da joj majka odkrije, budi kakova mu drago, otca! Ali sve njezine molbe i prošnje bijahu u zalud, dapače probudjivaše s njima kod majke žalost, tugu i plač. Kad bi je počela popitkivati, kada će joj se taj bratučed Bare s mora povratiti, o kojemu joj je premnogo pripoviedala, opet bi je na to suze zalile. Svi ti otajstveni prizori miešali su se Franici po glavi a nikako nemogaše dignuti zastorčića koi joj sakrivaše njekakvu turobnu prošlost. — Najposlje trgne se iz tih svojih sanjarijah, pogleda u mjesec i uzdahnuv reče: "Hvala Bogu, valjda mi je tako sudjeno!„ Zatim opaziv da je već kasno, i videći da je blizu Omišlja, odpremi se u selo.

III.

"Mamica [1]) (baba) čo će reć da večeros ovako dondaju gradi? Ja som čula zo skoda i mali zvončić!„ Tako upita trogodišnje diete svoju babu.

"Čo neznaš — prihvati baba — da je jutro velik praznik: zutra je Vozom„.

"Tako je jutro on dan kada ćemo počnet opet meso i jaja jist, tako nećemo već ako ne donos postit?„

"Nećemo ne već ovo, ma ćemo *ben* drugo leto„.

"Tako čo će još kada prit ova doga korizma? — pa ne čekajuć na odgovor — Mamica? a će i mesopust?„

"Da čo, da čo plentalico„ — odgovori joj oštro baba, jer joj nebijaše do njezina pleskanja, nego se s drugim poslima bavljaše: kuću razpravljajući, to ovdje to ondje kućno posudje na red stavljajući itd.

Rado će pitati čitatelj gdje se taj smiešni dvogovor dogodio. — Sred njekakva vrtla velikim umeljkom opasana bieli se kućica ne velika, nu težaku prikladna i dovoljno prostrana; ne daleko od ove bjelucka se druga, za njom treća itd. a to je selo Kras, za tri četvrti ure od grada Dobrinja odalečeno. Svaka kućica imade uza-se svoje dvorište, svoju mošunu (tor), svoj bunar, svoje gumno, stogi i svu težačku potrebu. — Svaki seljanin uvidja da je Uzkrs sa svojim praznicima na vratima, te budući velika subota, zadnji rabetnji dan, pripravlja sve potrebite stvari da te praznike častno, veselo i na miru propratí. Zato, muškarci ciepaju drva, po vrtlim sljedkaju broskvu, a ženskad čvrsto se napire na žrvnjima [2]) da si brašna za praznike pripravi; ogléda u peći kolače, pogače i presnace da se ne prepeku.

Sunce palo već za Učku, čeljad počela u kuću uticati i malo po malo okolo ognja se sabirati. Do časa se tu i susjedi sabrali, pa tko reče jednu tko drugu, tako da okolo sjedeća djeca sad odprtim i razkolačenim očima motre pripoviedaoca, sad se grohotom nasmiju.

"Tiho djeco! sad ću ja nješto — tò rekav njeki susjed postavi prst do nosa pa počme. — Meni je moj sučenik Bare, kad smo još skupa u školu hodjivali, mnogo pripovjedivao o njekom Josipu i njegovoj okrutnoj braći, a ja ću vam tó, u koliko se sjetim, opetovati. Malo se sjetim, jer moja glava kako i sami znate nepodnaša velika bremena, osobito morali tó nositi mnogo vremena, a koliko je pokli je Bare odputovao ne treba da vam kažem„.

"Bože moj — prekine mu starica gospodarica — ne spominjajte mi ga; ne spominjajte mi moga ljubeznog Bara. Pokli je otišao neznamo o njemu ni dlake, a kad neznamo dosle, nećemo valjda ni odsele. Sve mu je kriv Palićev sin, jer da mi ga on iz kuće neizmami bio bi možda i danas ovdje u našem krugu zdrav i veseo. Što će reći nepametna djeca!„

"Dakle vi kùma zbilja držite da je već umro?„ prihvati susjed.

"Da bi tako nè! — odvrati starica drhćućim i ganutim glasom — da bi tako nè, kako su se oba nigdje utopila. Oni su bili na sve jednom brodu a na mali Vazam (osam danah po Uzkrsu) biti će petnaest let da nemamo ni glasa o nijednomu. Odmah kad su otišli, pisali su nam iz Trsta, da idu put Levanta-grada (Carigrada), a poslje ne znamo već ni po njih ni po drugih ni evoliko nàh„ — drknuvši noktom o zub.

"Pustite to na stran da pripovjem ovoj djeci što već nakanih„. Hoće da počme ali... bijaše prekasno. Njetko lupi o vrata i njekakvo neobično lice, ne poznato ni po jeziku ni po odjeći, stupi posred kuće. Svi se prenuše, začudjeni motre inostranca svojim znatiželjnim pogledom i ogledaju ga od glave do pete.

Svaki će se sjetiti da imade Bare 27 godinah, daklen moralo mu je biti 12 godinah kad je svoj zavičaj ostavio. Nije dakle čuda što ga na prvi mah niti ista mati ne poznade; kuća nije baš jako razsvietljena, uz to je on sasvim drugačijega obličja, nego što ga bijaše kad je otišao na more. Ni pet ni šest, Bare položi nješto prtljaga, te sjede u kolo i tó uz svoju majku. Čim ona opazi da je crvenim pasom opasan i da je sasvim mornarski odjeven, sva se uznemirila i njekakvo uzbunjenje u srcu oćutila, tim što hitrije zapita mladića: "Vi ste mornar, nije li tako?„

"Jesam — odgovori on odvažno čim uvidi da ga nitko ne poznava, pa nastavi svojim čvrstim glasom — Obašao sam siromice sviet, preorao neizmiernu pučinu morsku, a sam Bog znade koliko jada i muke pretrpio!...„

"Ja bih sudio po govoru — prekine mu obližnji susjed — da ste vi naški čovjek„.

"Bio sam dakako njekoč, nu neznam živem li jošte u srcu svoje ostariele majke.„ Majčica ga neganjiva kao stupac motrijaše, on se sa suzom na oku na nju obazre, i zagrliv je uzkliknе: "Evo vam sinka Barića„.

Briznuše joj iz očiju suze, rieč joj zapè sried grla, vrućica radosti poplavi joj nabrano i izbrazdano lice. Okolo sjedeća susjedština osjeti neizrečenu radost u srcu. Oni što ga kô djetića poznavahu, radovahu se tako liepo uzrastlom mladiću, i činjaše im se da su blaženi što su ga oni najprvi vidjeli i pozdravili; djeca pak promišljahu već kako će sutra rano selom razglasiti da im se povratio njihov Bare, veseleć se da će im on toga mnogo svaki večer pripoviedati, t. j. kuda je putovao, gdje bio srećan, gdje nesrećan, kako je po svietu... to im bijaše najprva misao. Pustimo ih u svômu veselju a pogledajmo malo na Barovu domovinu.

On je iz sela Krasa nedaleko od grada Dobrinja. Dobrinj je na glavici. Glavicu okružuju ini brežuljci kano kruna glavu na kojoj bjeli se razporedjenih dvanaest selah, a sva spadaju k jednoj te istoj plovaniji Dobrinskoj. Svaki seljanin imade svoju kućicu u gradu i na selu. Svi seljani malo i veliko, saberu se u grad ma bilo i o najmanjem blagdanu, da ga tù u veselju provedu, da se Bogu pomole; da

[1]) Ovaj je dvogovor zato da se čitatelj upozna s tim čudnovatim Dobrinskim načinom govorenja.

[2]) Gdje nije mlina mora svaka obitelj samljeti u svojim žrvnjima koliko joj je brašna za hranu potrebno.

se jedni seljani s drugima porazgovore, o kakvoj obćenitoj stvari posavjetuju, jedan drugoga o svojim pogodbama razpitaju i da svoje stvari razvide. U večer pak otidju opet na selo te tamo probave djelajući čitav tjedan.

Sve je nebo čisto i vedro; sunce se iza Velebića pomoli. Zvona su upravo odustala jutrenju odzvanjáti. Narod sa svake strane u grad vrvi; [1]) tko vuče na ramenima bisage pune puncate do zavežlja, tko nosi na glavi košaru ili vrnju natiskanu kolačima i pogačama sve do samoga provesla, da Vazam dobro poprate. Svi tako naprćeni i natovareni gube se ulicama utičući u svoje nedeljno maljušno obitalište. *(Sliediće).*

Književni pregled.

Borba Hrvatah s Mongoli i Tatari. Povjestno-kritična razprava od Ivana Kukuljevića Sakcinskoga. (Sa dodatkom izvornih listinah). Nakladom i brzotiskom A. Jakića. U Zagrebu 1863. Ukupno str. 112.

(Kraj).

Ovde se pak nastavlja razkazivanje kako je Kadan, kojeg je bez prestanka tjerala napried misao da će kralja u svom biegu dostići, dočuvši da se kralj nalazi na moru, put naprema ovoj strani poduzeo, pošto je na polju kraj vode Srba, sve svoje sužnje, što ih je iz Ugarske i Slovenske sa sobom vodio, pod ljuti mač stavio. Kako je potom, idući laglje poradi pomanjkanja piće i hrane, poslao napried pred sobom u početku mjeseca ožujka 1242. godine, jednu stranu vojske preko planinah prema Spljetu, koja je sve uništila što je pred gradom zatekla, i razgledavši položaj grada, onaj isti dan odtuda uzmakla. Kako je pak i Kadan do malo danah do mora dopró, te misleći da kralj bijaše u *Klisu*, kako je na ovo sokolovo gniezdo udario, ali ga uzeti nikako nije mogao, i kako je ovde u tó doba doprla tatarima tužna viest iz Azije da im njihov veliki kan Ogotaj bijaše umró, i kako uzbijeni od Klisa, krenuše put Trogira, dočuvši da se kralj tamo bavi. Sljeduje zatim kazivanje kako je kralj Bela medjutim sebi stan izabrao na jednom malahnom otočiću, koi se od tog vremena prozove *Kraljevac* (scoglio del Re) na uspomenu kraljeva utočišta, i kako se je tuda ponajviše sa kraljicom i sinom nalazio na jednom brodiću, da do potrebe lakše spasenja nadje u velikom slovinskom moru. Kako je potom Kadan pokušao uzeti Trogir, u kojem je tad zapoviedao proslavljeni one dobi junak Stjepko Šubić Bribirski, tadanji župan trogirski; ali nemogavši ništa gradu, kako se bijaše istim putem, kud je i došao, opet povratio, a poimenice preko gore vlaške, odonda prozvane *tatarske gore* (Monte tartaro) [2]) Ovaj uzmak naš povjestničar pripisuje dvama uzrocima, a imeno: prvo što je Kadan za svoje konjanike naumio bio još za ljetne dobi potražiti prostranije talijanske ravnice; a drugo što je dočuo bio da je kralj Bela, kog se je on po zapoviedi Batu kana, živa ili mrtva dokopati morao, na galijama ostavio trogirsku okolicu, te bijaše udario po moru natrag prema planinama hrvatskim i onim otocima, štono više prema sjeveru leže. Potom nastavlja dokazivanje kako je kralj najpre po svoj prilici na otok Rab dobjegao, na kom je putu i u gradu Zadru bio; te zatim kako su se Tatari na mnogobrojnim brodovima navezli na more u potjeru za nesrećnim ovim kraljem, pa kako mu iznenada pritekoše sa svih stranah u pomoć hrvatski žitelji s obližnjih otokah, zajedno s odvažnim našim *Pažanima* i sa dvama krčkim knezovima, te napadoše ljuta dušmanina u prisutnosti istog kralja, nadvladaše ga, potjeraše, poubijaše i potopiše, da jedva koi uvo iznese. Iza toga dolazi kazivanje da je kralj Bela sa svojim dobitnicima iz harnosti došao na otok Pag, gdje su ga stanovnici s velikim veseljem primili, s potrebnim ga obskrbili, i dali mu ne malu svotu novacah za plaćanje vojnikah i za promicanje potrebitih vojenih poduzećah; pa onda kako dobivši kralj medjutim mnogo novacah i vojnikah ne samo od Pažanah, nego i od ostalih ratobornih otočkih i primorskih Hrvatah, a osobito od knezovah krčkih i bribirskih, bude u stanju lakše podkriepiti različite čete na hrvatskom kopnu, štono se stranom iz Ugarske i Slavonije, a stranom od svih krajevah Hrvatske i Dalmacije, bijahu počele sakupljati, i koje vidivši da se složnom voljom i pak nepobjedjeni čopori tatarski pobiediti mogu: ojačaju duhom i slože u jedno sve svoje raztrkane sile, zametnu ljuti boj s Tatarima i Mongolima, u kojem boju budu azijatski divljaci pobjedjeni, osobito iznenadnom pomoću trijuh bratah iz Sriema, a poimenice *Kresa, Kupiše* i *Raka,* hametom potučeni, i preko vode *Krke* i *Brešca* u Bosnu pretjerani, odkuda su se oni potom preko Srbije i Bugarske opet u svoj zavičaj povratili.

Odavde nastaje vrlo važna točka, u kojoj povjestničar osnivajući se na same rieči kralja Bele IV. izražene u njegovoj povelji, koju je udielio slavnoj braći Kresu, Kupiši i Raku, dokazuje da se glavna bitka s Tatarima i Mongolima nije dogodila na Grobniku, kao što su stopro iz 16. 17. i 18. vjeka domaći pisci počeli tvrditi: nego na prostoriji izmedju Nina i rieke Krke. Dokazi su vrlo važni, a još i važnijima postaju kad se uzme u obzir da se uprav ona ravna dolina, koja se pruža od Nina, pa na domah Skradina, naziva i dandanašnji *Grobnicom,* koja se dieli na *gornju* koja je kršnija, i *donju* koja je ravnija; te na *malu,* izmedju Babina duba i Zemunika, i na *veliku,* s onu stranu Zemunika do Smilčića, ležeće u sred ravnih Kotarah. Rieč *Bresca* upotrebljena u spomenutoj kraljevoj povelji, nezna ni sam g. Kukuljević jeda li je voda, mjesto ili brieg. Po našem mnenju nebi se vrlo istini uteklo, kad bi se pod tom rieči još razumievao *otreski* brieg, koi se iznad Ostrvice podiže, i na koi pošto je bjegajući dušman izmakao, lako je ravninom opet u obližnju Bosnu kod kninskih okolicah prebjegnuti mogao. Medjutim neodriče vrli naš povjestničar da i na *Grobniku* nije moglo biti bitke s kakvim čaporom divljakah, ali tvrdi da se svakako glavna bitka nije tamo dogodila.

Učevna ova rasprava dovršuje se najzad izbrajanjem slavnijih junakah, koji su se odlikovali u strašnim onim bitkama na moru i na kopnu, i njima udjelenih darovnicah; pa onda opisom smrti dvjejuh kraljevih ćerih u Klisu, i povratka kraljeva u svoje opustošene zemlje. Za ovim sljeduje 18 izvornih listinah sve na latinskom jeziku, s bilježkama gdje se iste nalaze.

I tako završujuć ovaj pregled očitujemo, da smo ga poglavito s tom namierom učinili, da našim čitateljima što većma omilimo, ovu važnu knjigu, koja zaslužuje svake preporuke, kao i svakog uvaženja; jer je u njoj već osnovno dokazno ono, što su nam dosad uporno svi inostrani povjestničari, ili muklim tajom tajili, ili zlobno svagda poricali.

[1]) Stari ljudi i djeca otidju još u subotu u grad.
[2]) Ovo se brdo danas zove u Dalmaciji jednom rieči: Trtar.

GLASNIK.

Jugoslavjanska književnost. Tiskom i troškom Dragutina Albrehta u Zagrebu izišla je ovih danah Tragedija u 5 činah od gosp. Milovana Vučkovića, pod naslovom: "Propast carstva srbskoga„, koju je gospodin D.r Dimitrije Demetar preveo s njemačkog rukopisa, te je prevod nagradjen od strane zagrebačkog kazališnog odbora sa 100 fiorinah, što je knjizi dobra preporuka. — Gosp. S. Obradović, predsjednik okružnoga suda u Loznici (kneževini Srbiji) putem predbrojavanja izdaje povjestno svoje djelo, pod naslovom "Kostreš-arambaša„. Knjiga će iznositi do 5 tiskanih arakah i zapada 4 čaršinka groša.. — Neumorni naš brat slovenac D.r Jan. Bleiweis, izdao je u Ljubljani Koledar slovenski pod naslovom "Zlatni klasi„. Ova je knjiga puna izvrstnih pjesamah, krasnih prepovjedkah, životopisah, poučnih članakah, itd. U njoj se nahode obrazi *Valvazora, Vodnika, Miklošića, Coisa, Vraza, Staniga* i *Japeljna.* "Slovenski glasnik„ sa najtoplijim riečima preporučuje nju občinstvu, i s usklikom: "Naj je v nobeni knižnici ne manjka!„ — Tiskom i troškom Dragutina Albrechta u Zagrebu izišla je na svietlo u prevodu "Katolička vjerouka za viša učilišta, ponajprije za više gimnazije i realke od D.ra Konrada Martina biskupa paderbornskoga„. Prvi obćeniti diel ima 15 i po tiskanih arakah (str. 252 u 8.ni), i zapada 1. fior. i 10 novč. — Kao što "Napredak„ javlja, može se u istoj tiskarnici dobiti i "Povjestnica hrvatska„ od Iv. Tkalčića, cienom 1. fior. — G. D· Čobić. N. S. Š. B. K. D. izdaje svoje već dvanaesto djelce "Korablekrušenije„. "Javor„ javljajući ovu viest dodaje: Sudeći po dosadašnjim djelima g. Čobića, nemožemo ni ovo djelo nikako preporučiti. — Poduža, bratskim pomirenjem dišuća pjesma, koja je u 11. broju ovogodišnjeg "Slavonca„ tiskana pod naslovom: "Svim našincima, koji štogod misle i promišljavaju„, izišla je sad i u posebnim knjižicama, tè se prodaje u Požegi po 12 novčićah.

Narodni zavodi. Matica ilirska držala je dne 25. p. m. glavnu skupštinu pod predsjedništvom svog prvog podpresjednika g. M. Mesića. Najpre čitano je izvješće o djelovanju družtva tečajem prošle godine, iz kojeg doznajemo da je ravnajući odbor izdao treću knjigu "Bosanskoga prijatelja„, koju su članovi dobili ljetos skupa s Kačićevim "Ugodnim razgovorom„. Iz računah matičinih vidi se da joj je ove godine dohodak od koristne imovine došao u' svoti od 1383 fior. Iz blagajnikova izvješća doznaje se da je Matica na korist izdavanja pučkih knjigah predujmila za ovu godinu 1931 fior., a to osobito za tiskunje Kampeovoga odkrića Amerike, za koju svotu jamči družtvu prodaja samih knjigah, i u tu svrhu obećanih 2000 fiorinah od strane preuzvišenog biskupa djakovačkog. Pritom zaključila je skupština, da se iz dohodka od ove godine imaju tiskati već pripravljena djela pokojnog Stanka Vraza, a ako novacah preteče, onda i djela Palmotićeva. Stare zaostatke kamate, sudbenim će putem družtveni odvjetnik morati naplatiti, a tako isto i zaostatke obvezanih utemeljiteljah. Zatim je g. A. J. položio račun o razprodanim matiči knjigama, koi iznosi čistih 266 fior. i 99 novč. Zaklada za izdavanje pučkih knjigah, izcrpljena je što se novacah tiče, ali će se na novo zametnuti kroz prodaju knjigah i pomoću novih obećanih prinesakah. Za pregledanje računah odredjena su dva odbora. Najposlje usljed poduzetog novog izbora i dopunjanja odborskih članovah, sastoji se sadašnje matičino ravnateljstvo kao što sljedi: *Predsjednik:* gosp. Ivan Mažuranić. *Književni odbor*; *Podpredsjednik:* M. Mesić. *Članovi:* Horvat Nikola, Babukić Vjekoslav, Veber Adolfo, Torbar Josip, Kušlan bar. Dragutin, Zoričić Petar. *Gospodarski odbor*; *Podpredsjednik:* A. Jakić. *Članovi:* Crnadak Gjuro, Krešić Mijo, Zoričić Ante, Mrazović Matija, Bertić Vatroslav, Proff bar. Gothard.

— Družtvo Srbske Slovesnosti držalo je svoj redoviti sastanak u Beogradu dne 28. veljače (12. ožujka), na kom je čitano najpre izvješće odbora, koi bijaše odredjen da promisli o načinu, koim će se od strane istog družtva proslaviti hiljadugodišnja uspomena slavjanskih ap. sv. Ćirila i Metoda. — U br. 5. našega časopisa medju raznim viestima napomenuli smo već ukratko odluke u tom obziru usvojene. — Zatim je čitao svoje izviešće drugi odbor, odredjen na tó, da razmisli o načinu kako bi se družtvene knjige po narodu našem lakše razprostraniti mogle. Predlozi odborovi budu usvojeni; ali na više primjetbah o načinu za bolje razprostranjenje knjigah, odlučeno je da odbor svoj rad nastavi, i da ustanovi cienu za one koji bi se želili upisati na družtvene knjige za svu godinu, pa da opet o svemu podnese drnštvu svoje izvješće. Dalje podnio je redovni član gosp. Stojan Bošković svoje djelo pod naslovom: "Skupštinski razvitak i društveno preobraženje u Ingleskoj„, da mu ga pregledaju i svoje mnjenje izreku gg. članovi: "Stojan Veljković, P. Srećković i N. Novaković. Potom i redovni član g. Mihailo Radovanović podnese opet svoje djelo, pod naslovom: "O kaznama kojima se uzima sloboda„, za prosudu kojeg, i za mnjenje, izabrani su gg. članovi: Stojan Bošković, Stojan Veljković i Gjorgje Pantelić. Iza toga gg. članovi, koji bijahu izabrani da pregledaju: "Opis varoši Požeravca„, poslan družtvu od njegova dopisnog člana g. J. Veselića, izvjeste družtvo da u istom članku ima liepih i zanimljivih stvarih, tè da bi ga trebalo predati javnosti, ali ne u "Glasniku. Prema tomu družtvo odobri da se taj članak po želji samog pisca preda g. Brankoviću. Pošto se i tó dokonča, redovni član gosp. Šafarik podnese družtvu molbu dopisnog člana g. kneza Meda Pucića, kojom išće da mu družtvo ustupi 25 komadah njegova djela: "Srbski spomenici„ o družtvenom trošku izdanog, što je po želji gospodina prositelja sastanak odobrio. Najposlje pak družtveni tajnik javi koje su knjige družtvu na poklon prispjele, i tim se sjednica završi.

— O slovenskoj "Družbi sv. Mohora„ javlja "Slovenski Glasnik„ da ona vesma dobro napreduje, a osobito medju seljačkim ljudstvom da mnogo članovah pridobiva; tako n. p. iz same jedne župe na Štajerskoj da se je upisao 21 dosmrtni član družtva. Kaže da je tisknnje družtvenih knjigah povoljno. Dotiskane su već g. Lesarjeva: "Zgodbe sv. cerkve„ (7 arak.); ovih se danah dogotovljuje Ciglerjeva povjest: "Deteljica ali življene treh kranjskih bratov francoskih soldatov„ (i tá na 7 arakah); ovih će pak danah poći pod tisak 8. sveska: "Slov. večernic„, a prvih danah dojdućega mjeseca, opet: "Družbin Koledarček„ za iduće ljeto, s imenikom svijuh godišnjih i dosmrtnih članovah. Članovi godišnji plaćaju samo 1 fior., a dosmrtni po 15 fior. — Vesma nas raduje i ovaj rad braće naše slovenske, koja nam samim činima sve većma i većma dokazuju, koliko im ozbiljno na srcu narodna prosvjeta leži, i koliko im na duši vlastiti razvitak počiva.

Razne vjesti. Njegovo Veličanstvo naš kralj oprostio je tamnice D.ra Tkalca, ali izgubljena jamčevina nije mu oproštena, a i nepovraća se pak u svoja preimućstva. Govori se da će on opet poduzeti izdavanje "Ost und West„. No Bog zna! —

Tiskom Demarchi-Rougierovim.

Izlazi svakog četvrtka u sedmici.
Ciena joj je u Zadru 4 fior. na svu godinu, a 2 fio. na pó godine.

ZVIEZDA

Književni list za prosvjetu, poduku i zabavu.

Van Zadra s poštom 5 fior. na godinu, a 2 fior. i 50 novč. na pó godine.
Rukopisi se nitkom nevraćaju.

Poduzetnik, izdavatelj i odgovorni urednik **J. Sundečić.**

"Za prosvjetu i za bratsku slogu
Svaka žrtva ugodna je Bogu."

Broj 8. **U Zadru 21. svibnja 1863** **Godina I.**

NAŠOJ OMLADINI.

Omladino naša krasna!
Omladino zviezdo jasna!
Živahne su tvoje sile,
A duševne moći čile,
Krvca vrela, srce smjelo,
Bistro oko, vedro čelo,
Grud napeta, ćuti puna,
A mladost ti svemu kruna...
Omladino — s tobom Bog!
Ti si nada roda svog. —

Uz prosvjetu, daj! prioni,
I gluposti tmine goni,
Što nas odsvud jošte kruže,
Što nam obraz toli ruže...
Zar slobode prave tú je,
Gdjeno umlje nedomuje?
I bez umlja do slobode,
Kakvi puti boljma vode?...
Omladino mila — daj!
Put sî odberi samo taj. —

Ah! naša nam još prosvjeta
Nema željnog svog uzleta;
Nije û prahu — nedaj Bogo! —
Al' ni û višku nije mnogo...
Snagah mladih jošte žudi,
Mladih srcah, mladih grudi',
Da se lakše k nebu digne,
Da k svom cilju brže stigne...
Omladino — svet je čas,
Da ti činiš rodu glas. —

Želiš viencim čelo ovit?
Želiš li se svietom slovit?
Želiš svaku stopu da ti,
Sam blagoslov svuda prati?...
Evo oltar — žrtve loži,
Trud vrh truda uviek množi;
Kaplja pota vjekomice,
Nek niz tvoje cúri lice...
Omladimo — dúgu tom
Odzivaj se dušom svom. —

Glè pčelice kak' oblieću
Po šarenom svakom cvieću,
Da, odvojiv' slast od jeda,
Nasrču se čista meda;
Tè vesele, svojê ulište
Nakrcati svaka ište. —
I ti s' uči svud i svagdje,
Al' k svom hrli ponajradje;
Omladino — tvoj nek trud,
Svoj vlastiti puni sud. —

Omladino naša krasna!
Omladino zviezdo jasna!
Sber' se daklen što mo'š bolje,
Pa s' na ovo hiti polje:
Kaži svietu svoje moći,
A zapuši usta zloći,
Kad skokove tvoje spazi
Na prosvjete mučnoj stazi...
Omladino — s tobom Bog!
Ti s' sva nada roda svog! —

J. Sundečić.

Sveštenstvo naše i naša narodna prosvjeta.

Ako igdje išta u tjesnom savezu stoji, tó zaista u ponajtješnjem savezu stoji sveštenstvo uobće sa narodnom prosvjetom. Naš pak narod nazivajući svoga sveštenika *svješteníkom,* vrlo ga zgodno tim imenom zove, kao da bi kazati hotio, da mu je sveštenik ona osoba, koja od sebe ispušta *svjetlost* pravoga znanja i nauka, svjetlost dobrih i neporočnih ćutih, svjetlost cigle prave prosvjete.

Od samoga postanka, to jest, odonda uprav, odkad se je god medju naš narod počela prosvjeta udomljivati, stajali su mu naši sveštenici na čelu njezina uvadjanja, razvijanja i promicanja. Sveštenici naši bijahu prvi, koji našem narodu stvoriše slova i vlastitu pismenost; propovjedaše mu i prevedoše na njegov jezik slovo vječitih istinah, slovo najpodobnije, da s praška uzdigne duhove, da ih uzvede u neizmjerna nebeska okružija. Sveštenici su naši svagda uza svoj narod stajali, učili ga, u istini utvrdjivali, i prednjačeći mu s krstom u ruci, u borbama za vjeru, za narodnost i za domovinu, s njim su skupa padali ili pobjedjivali. Još od dobah, svetiteljah naših Ćirila i Metoda, pa sve do dandanašnjega dana, nalazimo na čelu naše narodne prosvjete, višom stranom same naše sveštenike, koji prkoseći najnepovoljnijim okolnostima, svakovrstnim suprotivštinama, svakojakim oskudicama i nevoljama, i pak nam nju gojiše i promicaše, koliko im igda njihove sile dopuštaše i njihove moći mogoše. I zaista, tko je sa narodom u bližem doticaju, nego li sveštenik, kojem visi o duši prosvjetljivanje naroda? Od koga narad lakše i prije može šta čuti i naučiti, nego li od revna sveštenika? Tko li najposlje zgodnije i podobnije može, uz dužnosti prema prevječnom biću, uputiti narod još i u dužnostima družtvenog života, nego li opet sveštenik, koino mora podpuno poznavati ćuti svoga naroda, njegove nedostašice, njegove potrebe, sklonosti i sposobnosti, vrline, zaraze, moći i nemoći njegove?

Tó što su dosadašnji naši svestenici svom narodu bivali, kako da i sadašnji nebudu, a poimenice: jedan duh s narodom svojim, jedna krv, jedna jedina duša? — Neodričemo da nebijaše ljudih i iz svjetskoga stališa, da ih i sada u podobrom broju nema, da ih i u buduće neće bivati, koji će sve svoje sile ulagati, kao što i ovi ulagaše i ulagaju, okolo narodne svoje prosvjete; ali i pak sve do ovog časa, ostade nam udes prosvjete naše, tiesno i višom stranom privezan uz naše sveštenstvo jedne i druge vjere. — Da nam naši sveštenici budu zapustili narodnu prosvjetu, sam Bog zna gdje bi smo danas s istom zaostali; da nam sveštenstvo i u napredak zapusti ovaj oltar naš, Bog sam zna kad li bi još naš narod do pravog svog duševnog razvitka dopró! Sveštenici naši imaju daklen velik poziv u narodu svomu; imaju dvostruku dužnost učiteljstva, i stostruko nastojavanje okolo svakog narodnog napredka. Uz poduku o nebeskim istinama, ide ih da svoj narod podučavaju i o svjetskim načelima; i useljujući mu u srce dogmatičke nauke: dužni su mu i u dušu ulievati, ljubav prema svojoj domovini, ljubav prema vlastitoj narodnosti i ljubav prema prosvjeti; buditi mu žedj za svojim razvitkom i unapredjenjem, za svojim narodnim ponosom, za svojom slavom i svojim deličanjem; pa najposlje poticati ga i na polaganje dobrovoljnih žrtvah na oltar svoje domovine i narodnosti, na oltar svojeg tó boljeg i svestranijeg izobraženja. — Dužni su se naši sveštenici odzivati ovom svom visokom pozivu; jer još dosada oni medju nama imaju, i više sredsvah da sebe iste izobraze, i više prilike i zgode da naukom svojom najspasonosnije djeluju na savkolik narod. I tako, svako zanemarenje ove svoje presvete dužnosti, preveć je težak grieh, koi se kao planina strovaljuje na dušu nemarniku; a pritom i kletva narodna šušti mu okolo ušiju, kano ti zviždanje užasnog sjevernjaka kroz tvrdo hrastovo granje: i ako ga još za ovog života nesastigne, satiže mu trule kosti u samom njegovom grobu.

Naše sveštenstvo netreba daklen da ni po sad klone na stazi narodne prosvjete; nego šta više treba da udvostruči svoj rad, videći koliko su nam daleko u prosvjeti pred nama izmaknuli svi ostali narodi južne, zapadne i sjeverne Evrope. I koliko nam onó više uvidja da je taj ždrieb njemu u sreću višom stranom zapao; toliko se više mora danju i noćju ulagati, da revnostno ispuni takovi svoj poziv, koi mu niodkud drugo, no iz grla samog nebeskog providjenja dolazi. Pa ustraje li naše sveštenstvo na toj stazi, steći će narod naš i još svojih svetih Ćirilah, Metodah i Savah; a zatim: Berislavićah, Kačićah, Dositijah, Slomšekah, i inih glasovitih naših narodnih prosvjetiteljah i braniteljah, koje naš narod iz srca neispušta, nego ih u sred njega nosi, spominje ih i blagosivlje; kao što će po isti način nositi, spominjati i blagosivljati i sve današnje i buduće svoje prijatelje, prosvjetitelje i branitelje iz svešteničkog visokog reda, koji su uz narod i za narod na polju njegove vlastite prosvjete, ove matice svakoga napredka, svake sreće i svakog blagostanja ljudskog.

POKOJNI MORNAR
I
"Ljudi od svita,,

(Crtica iz Dobrinskoga života, sp. J. Grzetić Krasanin).

(Dalje).

Vela misa (pučka misa) je odzvonila, ljudi se sakupili u crkvi. Glè med' njima našega Bara gdje pobožno, iza 15 godinah, motri sveštenika pred žrtvenikom; vas je zamišljen, rekó bi čovjek da promišlja griešno i u ništarijama raztepeno vrieme, do časa opazio bi mu na licu kako se živahno Bogu moli, kako ponizno naručuje svoje srdačne molitve, a s česa takovo skrušenje? On, koi nije bio punih petnaest godinah u crkvi da se Bogu pomoli? On, koi se medj'oholim svietom tako izholio bio, pa se odmah prvi dan takó ukrotio i ponizio?... Eh moj brate, došao je opet medj' neugladjeni sviet i medj' surovi puk! Došao je opet pod ravnanje starice majke; došao u ono mjesto gdje mu je njekad niknula u mladjahnom srdcu prva klica straha božjega, koju ne bijaše jošte udušio vihar putene strasti, štono se širi tobož' ugladjenim svietom. Došao u svoju domovinu pa se je tu sa svojim najvećim dobročiniteljem pravim Bogom, pomoću svoje majke i sjedoglavoga župnika, opet pomirio i u družtvo krjepostnih seljačkih mladićah uvrstio. — A gdje nam je Marko? Nije li možda i on gdje u crkvi? Jest. Tà eno ga gdje je poput izobražena mladića prekrštenim rukama na stup naslonjen, kao da je u kakvom kazalištu. *Pod-*

viz je, svi ljudi kleče i do zemlje se klanjaju, on kao kakav Lord stoji, po crkvi se obzire, dugu si kosu tustilom namazanu objeručke ponapravlja. Sad pogleda svoju mastnu odjeću, sad se obazre na djevojčad, a da može i da ga nije strah, da ga narod potjera iz crkve, proturao bi se medju ženskad i prošetao se od vrha do dna crkve, pa najzad otišao; nù to mu prigoda neda niti okolnost ne dopušta, jer je crkva dubkom natiskana, niti mu to običaj ne dopušta, jer su žene i mužkarci sasvim razlučeni. Od vratah do škarnice (acqua santa) su žene, a od škarnice do po crkve su djevojke, zatim su poredjeni mužkarci sve do stupićah (balaustrum). U crkvi nisu nego samo njekoje klupe za starješinu. S toga se nije usudio Marko svetim mjestom prohadjati, jer da se on uvuče med' djevojke, neznam što bi ga bilo tù dopalo; tó znam dobro, da ako nebi morao izaći opljuskan, tó bi doista osramoćen. Slučajno vela-misa je na svršetku te je Markova želja prekinuta. Narod se toči iz crkve, kao pčele iz svoje košnice, pa se ustavlja pod ložom da čuje sudčeve naredbe. Kad je sudac obznanio puku sve što je mislio, pobrali se svi jedan za drugim natrag. Tú se kolo do kola zakružilo. Njetko se prepire; njetko sudčevu naredbu tumači onima, koji je nisu pravo razumjeli; jedan se pogadja, drugi što pripovieda; njekoji se sakupili te motre zapanjeni "fanta" koji im priljepljuje njekakav "manifest" na školska vrata. Pitaju ga kakova je to harta, a on znade jošte manj nego oni, zato im baš i odgovara: "Čitajte pa ćete znati". Zovu k sebi svoje sinčiće učenike što su pučke škole dovršili, a oni ni pisnuti. Koja je to nevolja, zapovied došla a nemogu saznati što im se njom zapovieda. Medju tim dovukao se do njih *vrzi-kapa* [1]) S***, te sve svoje sile sakuplja i svu svoju znanost napinje da im taj nevoljni "manifest" pročita, pa zbilja počeo zapinjući: "Kund... makung d... er k. k. Kustanlandihen Statt... Statt... Statthalterej — ova je bila po vražiju težka — in Betreff des frejmilligen Cin... Cin... — a nè, nè — Eintrittes in die Jager Kru... Kruppe (Truppe)". — Otare si pot pa nastavi: "sad ćemo vidjeti što je na desnoj strani: Noti... fi... ca... zio ....ne dell' i. r. Luogo... tenen... za pel Li... torale sull' ar... ulamente di volontarii per la trup... pa de' cac... ca... tori (cacciatori)". Jedva malo odahne [2]).

"Što je daklen?" — zapita ga množina.

"Vrag ga znade... tà ste svi slušali kad sam vam čitao. Ja sam mislio na slova, a vi ste morali misliti na smisao".

"Ja nisam, izvan "krupe" ni vragute razumio" primjeti njetko iz družine.

"Budeli nam naša "Pretura" i u napred takove oglase pošiljala, to ćemo mi moći careve zapoviedi liepo i točno ovršivati!" tako rekav' njih njekoličina, razidju se svi koje kuda.

Na vrh trga pred tako zvanom Crkvičinom (razvaline njekakve starodavne crkvice) stoje bok do boka poredjene djevojke, te se čas podsmjehuju čas šapiću, a sve i cigloj su oči uprte na najveće kolo što se posred trga ukolačilo.

Podne zazvoni, žamor prestà, svi skinuvši kapu ili klobuk prekrstiše se i duboko ušutiše. Čim izmoliše počeše svi odlaziti k objedu, u to se razdvoji veliko kolo što bijaše posred trga i čuo se Barov glas: "S Bogom Marko... sutra u veče dodji znaš... tà se razumiemo". — Bare se odputi niz trg a Marko prama Crkvičini, i hoće da ponosito prodje uz djevojke. Spuzne mu nješto pod nogama, tè pade na ruke i koljena; djevojke se pogledaju i grohotom nasmiju. On bi radje bio izgubio 500 grošah — da ih imadjaše! — nego onako sramotno zabasat, zato mu sada Dobrinj do samoga korena omrzne.

[1]) Vrzi-kapa je djak, koi je u tudjini proučio po gdjekoju višu školu, zatim se kući vratio i opet motike i rala primio.

[2]) Takovi "manifesti" često u Dobrinj dojadre, a izmedj' svega puka nijedan ne razumi njemački, a možda desetorica i to hrdjavo talijanski.

IV.

Doba su za večeru. Noć je jasna, tamnim nebeskim svodom iskre se neizbrojene zvjezdice. Marko pospješuje njekud veoma hitrim korakom, dok najposlje ne dodje pred vrata poznate nam kuće. Unidje i zapita da li je večera već pripravna. Na tó odgovori mu Bare: "Uprav si pogodio, sada ne treba nam nego za stol. Daj Franjo, skoči u pivnicu, uzmi onaj veli vrč, pa znaš.... utoči iz one najkrajne bačve".

Čim su se pogostili i malo nahrckali, počela se susjedština kradomice k njima primicati da začuje što nova. Njeki srčan muž, što je brodovao svojom šajčicom po onudašnjim zatocima, naruši svojim hrapavim glasom njihov tihi razgovor: "Nuder junaci, koji ste mnogo svieta obašli, kako se što dogadja po tudjim stranama?"

"O zdravo Miha! — prihvati Bare veselim glasom — primaknite se bliže... evo vam napijte se... Što ćete, svuda je dobro a najbolje dòma; nije li istina?" — obrativ se k Marku.

Marko je u njekakvu drugu misao zadubljen, neznajuć pravo što ga Bare zapitao, stisne s plećima i maši se vrča, kao da tim namrgodjeno čelo malko razvedri; nù sve je u zalud jer mu se uviek ono nesretno nezakonito djevojče (Franica) po mozgu méte.

"Jeste li vidjeli i vi repaticu? — zapita Miha. — Ovuda su se nje ovi bedastiji ljudi jako strašili. Ja nisam, kučke mi moje!"

"Nisi se je prestrašio? — prihvati, prenuv se kano iz sna, Marko — tó si mi ti starče junak!... Ne vjerujem ti da si je vidjeo".

"Kako ti drago. Tà svaki je mogaše vidjeti, tko nebijaše sasvim sliep. Tà nam se je to blago tuda mnogo vremena šetalo, kučke mi moje!"

"E tamo u topljim stranama može se čovjek koliko mu drago nagledati takova blaga; ali samo iz daleka, razumieš me starče, iz daleka?!" *(Sliediće).*

KUPINA.

(Narodna pripovjedka. Priobćio O. P. Peko Kadčić).

Kažu da jednom kad je sv. Petar iztjerao djavola iz njekog čovjeka, zamoli da djavó, da mu pusti varati se prije nego ga progna; na što sv. Petar privoli, te sam stade saditi lozu, a djavó kupinu. Kad djavó vidje da Petar odmiče, onda prihvati oba kraja, te jednim mahom zadije oba u zemlju, po sriedi presieče, pa tako od jedne po dvie bivaše. Tad sv. Petar prokune kupinu, tè, vele, da s toga pušta ona žilje na prvom kraju kao i na zadnjem.

Ako vrag nezna na jedan način, on vreba na drugi kako će i svecu doskočiti; ali tko na vražiju plete, taj se s vragom i mete.

GLASNIK.

Književnost jugoslavjanska. Tiskom D.ra Ljudevita Gaja u Zagrebu, izišla je ukusno tiskana knjižica: "Uspomena na Sloveniju„, koju je spisao gosp. Antun Kos pravnik kod zagrebačke akademije. — U tiskarni gosp. A. Jakića u Zagrebu dotiskana je preveć važna knjiga: "Naše potrebe„, koju je napisao vriedni profesor Vinko Pacel. U tim potrebama razpravljaju se pitanja, koja zasjecaju u narodno-politički razvitak Hrvatah i Srbah. Ciena je knjizi 50 novčićah. Vrlo se svakom domorodcu preporučuje. — U Vidovdanovom podlistku izlazi izvorni roman: "Kočina Krajina„, što ga je napisao V ad. Gjorgjević. Kad se u spomenutom podlistku dovrši, onda će i u posebnim knjigama izići. — Gosp. Jovan Subotić namierava tiskati u Novom Sadu svoju novu dramu: "Nemanja„. — Gosp. Lazo Kostić učenik kod peštanskog sveučilišta, dogotovljuje novu dramu pod naslovom: "Maksim Crnojević; a i gosp. Jakšić, sačinitelj "Seobe Srbaljah„ koja je već sada po drugi put tiskana u Novom sadu, radi opet na njekom drugom dramatičkom djelu. Ove nas viesti upravo raduju; jer imamo pravu potrebu da nam se pozorištna djela što uspješnije množe i promiču, budući pozorište pravi hram prosvjete, u kojem dostojanstvu treba ga sa svim silama uzdržati, da se inače nebi prometnulo u stecište sablazna. — U episkopskoj pečatnji u Novom Sadu izišla su: "Pravila za družinu srbsko-narodnoga pozorišta„, što ih je upravljajući odbor izdao. Svega ima 174 paragrafa. — U Beogradu su izišla: "Stihotvorenija„ Aleksandra Andrića, tiskana u njegovoj pečatnji. Novosadska "Danica„ želi da mu se ova knjiga razproda, pa da se onda, kao što je u svom pozivu obećao, već *konačno raskrsti sa spisateljstvom!*, sigurno poradi toga što je gosp. Andrić klica stare škole, kao i glasoviti gosp. Čobić. —

Bugarsko novinarstvo. Još u prvom broju našeg časopiša, gdjeno smo javili za jugoslavjansko novinarstvo u godini 1863., rekosmo da nam bugarsko još za tada nebijaše poznato. Sad smo pak u stanju polag novosadske "Danice„ javiti da u Bugara izlaze ovi časopisi: "B lgarija„, "Caregradski vjestnik„, "Povjestnik„, "B'lgarski knižici„, svi u Carigradu; "Bratski trudec„, djački list u Moskvi; "B'lgarska pčela„ u Brailovu; "Žurnal za trgovija i zanajat„ u Plovidvu. Osim toga izlazi jedan bugarski časopis u Odesi i jedan u Parizu.

Narodni zavodi. U petak dne 15. tekućeg držana je odborska sjednica društva Matice dalmatinske u prostorijama ovdješnje narodne čitaonice, pod predsjedništvom D.ra Božidara Petranovića. U ovoj sjednici nije se ništa važnog razpravljalo, neg samo što je pročitan napisnik od prošaste sjednice, i što su pročitana mnoga pisma, koja su od vremena predposljednje sjednice na ravnateljstvo prispjela. Najvažnije je pismo gospodina I. Kukuljevića Sakcinskoga, koim sprovadja družtvu *za sada* 50 fiorinih, i njekoje svoje knjige. Pismo je puno najrodoljubnijeg žara i bratskog osjećanja. Medjutim i to nepropuštamo napomenuti, da je na predlog gosp. prote Nikolajevića, jedinodušno zaključeno da se presvjetlom gospodinu biskupu Dobrili zahvalnica u ime družtva pošalje, što je on od onog svoga malo uštinuo i našem družtvu pomoć od 50 fior. poslao. Naimenovani su i njeki novi povjerenici matičini; pohvaljeni njekoji, što se za korist matičinu revno ulažu, i izražena je želja da će se i njeki ostali napokon svoje *nemarnosti* trsiti, i plod trudovah svojih što skorije na ovaj narodni oltar položiti.

— "Srbski Dnevnik„ donio je viest, da je ugarska dvorska kancelarija odobrila, da se *Srbska Matica* premjesti iz Pešte u Novi Sad. Ovo je prava narodna potreba, i Bože daj da se što brže obistini!

Odbori za svetkovanje sv. Ćirila i Metoda. Zadarski odbor u svojoj sjednici od 17. tekućeg, odgodio je opet ovu svečanost na njeko vrieme, poradi toga dok nedobije pjesamah stavljenih u glasbu za pjevanje, radi česa, neimavši nikakva odgovora od zagrebačkog "Kola„, obratio se je na gosp. Abela Lukšića u Karlovac.

— Iz zapisnika druge sjednice osrjednjega odbora za tisućngodišnju svečanost sv. Ćirila i Metoda, držane 22. travnja o. g., donose "Nar. Nov.„ sliedeći izvadak:

"Odbor uzima do znanja razne dopise, što stigoše stranom na historičko družtvo, stranom na samoga predsjednika, a tiču se svečanosti sv. Ćirila i Metoda. Medju ovim dopisim imade:

1. Jedan od Nj. uzoritosti g. nadbiskupa zagrebačkoga, kojim se javlja, da je kod rimske stolice od strane svih hrvatsko-slavonskih biskupah izposlovano, da će se ove godine i za vjekovita vremena u napredak u crkvenom smislu dan 5. srpnja svetkovati kao *festum dupplex primae clasis* sv. Ćirila i Metoda; zatim da Nj. uzoritost dozvoljuje i staroslovensko čitanje epistole i evangjelja za onaj dan, i hrvatsko horalno pjevanje.

2. Dopis g. kneza Julija Jankovića, kojim šalje družtvu 100 fior. za ovu svečanost.

3. Pismo g. tajnika biskupova u Djakovu, kojim se od strane Nj. preuzvišenosti šalje na isto ime 200 fior.

Usljed ovih dopisah, kojima se ponajviše šalju novčani prinesci, pronadje se, da je jedan blagajnik potrebit, te si osriedni odbor jednoglasno izabrà g. profesora M. Mesića, koi se toj želji i podvrže, te preuzme od predsiednika 352 fior. gotovinė, te će u napredak primati svaki novčani prinesak, koi bi mu odakle na to ime stigao„.

— U obilno sakupljenom obćenom sastanku držanom dne 3. tekućeg u mariborskoj narodnoj čitaonici, zaključeno je da će se svetkovati u Mariboru tisućnica sv. slavjanskih apostolah Ćirila i Metoda, dne 3. kolovoza t. g. s velikom *besjedom*. Za osnovu i uredjanje svetkovine izabran je odbor iz 20 članovah. Potanji nacrt i poziv razposlati će se u svoje vrieme.

— Novosadska čitaonica zaključila je zauzeti se okolo toga, da se i u Novom Sadu dostojno proslavi uspomena sv. Ćirila i Metoda.

Razne vjesti. Sa razžalošćenim srcem dočusmo, da su čuveni i vrli rodoljubi naši, gg. profesori kod ovdješnje gimnazije, D.r *Mihovil Klaić* i pop *Ivan Danilov*, odpušteni od svojih dotičnih službah, a g. *Bogliću* gimnazialnomu katiheti da je oduzeta uprava sa gimnazijalnom knjižnicom. Za uzrok pravi neznamo; ali samo to znamo, da je prava šteta za zadarsku gimnaziju, koja nevidno gubi u njima, dvojicu učiteljah od najvrstnijih i najnaučnjih u svojim dotičnim strukama, a poimenice, prvog u matematici i fizici, a drugog jedinog kod dalmatinskih gimnazijah za naš jezik povlašćenog učitelja. —

ODGOVORI.

Pr. gosp. B. Vicku Gabriću župniku u Borovcim. Primili smo sve u redu, i liepa vam hvala.

Pr. gosp. Iliji Ramadanoviću u Kotoru. Mi smo se kod odpravništva odma izviestili i podpuno uvjerili da vam se "Zviezda„ redovno šalje, kao i drugima. Izvolite se daklen popitati kod tamošnje pošte da nebude tu kakve zakasnice. Ako vam koi broj oshudjeva, obratite se na nas u otvorenom pismu, dobićete ga. —

Tiskom Demarchi-Rougierovim.

Izlazi svakog četvrtka u sedmici.
Ciena joj je u Zadru 4 fior. na svu godinu, a 2 fio. na pó godine.

ZVIEZDA

Književni list za prosvjetu, poduku i zabavu.

Van Zadra s poštom 5 fior. na godinu, a 2 fior. i 50 novč. na pó godine.
Rukopisi se nitkom nevraćaju.

Poduzetnik, izdavatelj i odgovorni urednik **J. Sundečić.**

"Za prosvjetu i za bratsku slogu
Svaka žrtva ugodna je Bogu."

Broj 9. **U Zadru 28. svibnja 1863** **Godina I.**

STRIŽENO-KOŠENO *).

(Pričica. Složio **M. P.**)

Dvoje mladih krajem ide
Duž tihane Umlje rieke
Od objesti šaleći se;
Uspeše se vrhu stiene
Okle cieli rastok vide
I kad u smilj tu zasješe
A u hladak od masline
Komad platna uzriješe.
Reče muž: je košeno,
A žena mu: striženo!

— Nije, bome, zlato moje
To nožica' ni vidjelo! —
— Kako nije? moj sokole
Nožicam je prestriženo. —
— Ama gledaj, dušo bolje
Vidiš sve je iskošeno. —
— Tà, šta veliš? šta nebore!
Zar je oko moje sliepo?
Striženo je, striženo,
Striženo je, striženo! —

— Čudne mi si, ženo, glave!
Sve na tvoju ho'š da bude!
Ma zaludu rieči svake
Zaludu ti truda, muke.
Tó košeno svedj ostaće
Striženoga nema tute. —
— Kako ništo? kako gade?
Kako halo? kako kuče?
Striženo je, striženo,
Striženo je, striženo! —

Čovjeku se smrknu jadi
Tè on ženom fis! u vodu.
Srce mu se tad ražali...
Je li smetla ćud oholu
Muž će ženu da izbavi...
Nù, šta radi ona po dnu?
Prama njemu prstim maši
Kó da striže noškam čohu;
— Striženo je, striženo...
Utopi se — striženo? —

Otad kamen nosi ime
Od strižena i košena.
Kada uzanj ladja mine
S divnom kitom riečkog cvieća
Momak momi još spominje
Šta veljaše utopljena,
I nerietko plač izvire.
S tieh krupnijeh opomena'.
Muž li reče: košeno
Veli žena: striženo.

*) *Striženo-košeno* ime je njekom visokom kamenu što koso upada u vodu na čarobnoj obali rijeke Umlje (Umbla, Arion) niže Dubrovnika; narod priča o tome kako što je u pjesmici, a vrijedno je, dakako, da se narodna pričanja rasglašuju. Mogla bi ih se skupiti lijepa kitica posve čistog domaćega bilja. **M. P.**

PRESADI.

Što je puk.

(Polag F. Lamennais-a).

Ti si puk: a sad prije svega znaj što je puk.

Ima takovih ljudih, koji pod dnevnom tegotom, neprestano izloženi suncu, daždu, vjetru, svimkolikim nepogodama ma koje dobi, obradjuju zemlju, uz plodorodno sjemenje, polažu u njezina njedra, takodjer jedan dieo svoje snage i života, i radeći tako, potom svojega lica, svima pribavljaju potrebitu hranu.

Ovo su ti ljudi pučani.

Ima drugih, štono rade o gorama, kopaju rudnjake, u neizmiernu se dubinu zemaljske utrobe zavlače, da odtud vade só, rude, i svekoliko tvorivo neobhodno za vještine i zanate. Ovi ne inače no kao i prvi, ostare u teškoj vjekovitoj radnji, nastojeći sve ono providjeti što god komu trebuje.

I ovo su istomice ljudi pučani.

Drugi salievaju kovovine, urešuju ih, izčinjaju ih da pod novim vidovima budu na porabu za tisuću različitih potrebah: drugi se bave drvodjeljem: drugi nastoje okolo tkanja vune, prediva, svile, tè iz njih prave različite tkanine: drugi pak po isti način doskaču svim zahtievanjama, koja ili baš od naravi, ili uprav od družtvenoga stanja proiztiču.

I ovi su nemanje ljudi pučani.

Mnogi, posred neprestanih pogibeljih, brode po morama, da od jednoga kraja svieta u drugi donesu ono, što svaki svojega vlastita ima; bore se s valovima i sa olujama pod žegom povratakah (tropici) ili u sred obrtnih (polarnih) mrazovah, bilo da kušaju pomoću lovitbe umnožiti hrpu stvarih nuždnih za hranu, bilo da nastoje ujagmiti od sinjega mora broj prekomnogih proizvodah ljudskomu životu koristnih.

I ovo su ti ljudi pučani.

Tko je, što ustaje na oružje za otačbinu, što nju brani, što njoj posvećuje najljepši cviet godinah, tolike trpnje, i krv? štono se žrtvuje i mre za sigurnost drugoga, samo da drugi uživa radost domaćega ognjišta? Tko je drugo taj, nego sin puka?

I ono su takodjer ljudi iz puka, koji preko tisuće preponah, potisnuti i poduprti svojim duhom, razvijaju i usavršuju vještine, znanja i pismenost; koji ublažuju naravi, izobražavaju narode, uvjenčavaju ih onim zračnim obsievom, štono se *slavom* imenuje, i u kratko rekavši napravljaju jedan izmedju najizobilnijih izvorah javnoga napredka.

Na taj način u svakom kraju svieta, svi koliko ih je god što rabotaju i muče se okolo proizvadjanja i razprostiranja proizvodah; koliko ih je god što sa svojom radnjom svemkolikom čovječstvu pomažu; razredi blagostanju toga koristniji, i za njegovo uzdržanje potrebitiji — tó ti je puk. Oduzmi njeko malo jato privilegiranih bićah, ogrezlih i zakopanih u zarazi uživanja, savkolik ljudski porod jest puk.

Bez puka nema bogaštine, nema napredka nema života; jer života nije bez radnje, a radnja je svuda kud je god i udes puka.

Da u jedan mah njega nestane, šta bi se s društvom dogodilo? — I njega bi takodjer nestalo; tè nebi drugo što ostalo neg malo i nješto rietkih osobah, tamo i ovamo razpršanih po zemlji, koju bi one bile prisiljene svojim rukama obradjivati, tako da bi ih usmotrio odjednoč primorane u puk se provrgnuti.

Djela milosti duhovne.

Ako brat tvoj grieši,
  Teci, ispravi ga;
Ako što neumje,
  A ti nastavi ga;
Ako li se sumnja,
  Dobro svjetuj njega;
Moli za spasenje
  Bližnjega tvojega;
I utješi tužnog
  Kad ga bieda kosi;
I uvredu svaku,
  Ustrpljivo snosi;
I oprosti svagda
  Onom tko ti skrivi:
Tó je duše tvoje
  Cigli izvor živi. —
Spasitelja svoga
  Ovaj saviet sveti,
Nikada negubi
  Iz svoje pameti. —

J. Sundečić.

POKOJNI MORNAR

I

"Ljudi od svita„

(Crtica iz Dobrinskoga života, sp. J. Grželić Krasanin).

(Dalje).

"E dakako; pa da bi nju i hotio bolje progledati, kako ćeš, kučke mi moje, kako ćeš do nje?!„

"Zar nije bila zatvorena?„ povikne Marko ponješto smeten.

"Kučke mi moje, ti ludariš; tà tko će ju uloviti, kako se do nje popeti, u što zatvoriti?„

"Eh! Boga ti starče, ti hoćeš da me podučiš o tim stvarima. Tà meni nije bila dva pedlja od nosa„.

Svi okolo sjedeći koji su ih dosle kao okamenjeni motrili, zaoriše u teško: "Gospoje pomozi!„

Isti je Miha ušutio i časak se zamislio, ali se hitro i osviesti: "Zar ti nije nosa opekla„ kučke mi moje„.

"Aaa... — tresuć glavom — naškoditi nemože, van da joj do trubca dodješ, tè da te svojim oštrim zubima pozdravi„.

Miha ga pogleda, pa se počeo smijati da se sva kuća tresla.

Marko ga debelo očima prostriže i reče: "Što si poludio starče?„

"Jok nisam nè... Ele Marko, ili kako ti je ime, mi se ne razumjesmo„.

"Kako nè! zar me nisi pitao o lavici?„

Tú se namah počeli svi prisutni razpadati od smieha, a Marko vas smućen i smeten plahim ih pogledom redomice progledavaše. U tó mu starac odvrati: "Rekoh li ti ja da se nismo razumjeli, ja te pitah o lanjskoj repatici, pa glè, glè, kučke mi moje, kamo smo zalutali!„ —

"A znadu li i po svietu za Napoliuna„ — zapita njeki sjedoglavac.

"Kako ćeš da ga sviet ne poznaje — okesi se Miha na njega — tà on je bio najglasovitiji čovjek što ga ikada sviet porodio. On je gospodario cielim svietom; nješto se morao razumjeti i u bahorije, jer da mu nije puška nikad mogla naškoditi„.

"Što se nije zvao i Majmun?„ prihvati u kûtu zgrčena baka.

"*Ajbò* — odgovori Miha — to je bio, čini mi se ak se ne varam, njegov prvorodjeni sin Marmun (Marmont).

"Dosta je i on vragu dužan... Spominješ se Kate — obrativ se gori rečena baka k svojoj drugarici što je tik nje sjedjela — kako moradosmo kuće zatvarati, u šume bježati i po grmu se skrivati, zbog one razuzdane njegove vojske. — Ono su bili izmeti a ne ljudi!„

"Da bi ih tako triesnulo — odgovori Kata tresućim glasom — sjećam se kao da bi danas bilo, premda sam bila tada jošte malena djevojčica. Navalili su nam u kuću; sve pretresli i prehitali; proždrli nam vas sir, proždrla ih nesreća! Pojeli nam vas kruh, zaseo im! Izpili nam bačvicu najboljega vina, nesreća im ga je pokazala pod senom. Išli su da će njekakvo kljuse malo napasti, obnašli su je, bilo je dosta. Još mi se i danas plače kad pomislim, kako su nam tužnu našu muku razlievali, a svojom bezobraznom šalom dosta nam straha zadali!„

Sad se njekoji nasmiehnuli; djeca medj' sobom pogledala, malo se protegnula i prokršila, dremovne oči prožulila, nadajuć se kakvoj veselijoj pripoviedci. No slučajno prešla šala u žalostnu igru.

Baru su već dosadjivali takovi razgovori, tiem želio je što saznati o svojim rodjacima i domaćim stvarima, česa radi zapita majku: "Je li ih mnogo pomrlo ovih let za moga brodarenja?„

"Što ćeš sinko — odgovori žalostno majka — svako ljeto povolja koji. Odmah kako si ti otišao umruo je Mornar, Marin otac, kako ti već jučer napomenuh„.

"A što s ujnom, kako što ujna Mare?„

Na ovo ime prezne se Marko i sve strjelovito pogleda nije li ga možda tko opazio.

Starica pokreće siedom glavom, suza joj na oko poviri, te nastavi žalostnim glasom: "Sinko, samo mi je ne spominjaj!„

"Što je možda umrla?„ upita nju plašljivo.

"Nije; nù za čudo mi je što je toliko preživljela!„

Sreća je poslužila Marku što bijahu turobno oko svi na pod oborili, znajući u napried što će starica da im pravi, inače opazili bi bili kako se Markovo lice s časa na cas mienjalo, kako ga svedj ježuri hvatali, a kako mu se oko mutilo.

Starica uzdahnuv nastavi svoj govor: "Malo po tom što ste vi dva otišli, Mare se sasvim u tugu pustila a nitko nije znao zašto. Moglo joj petdeset mladićev kucati večer na vrata, bilo je u zaludo. Ona nije za nikoga marila; za dobe se je spravljala na postelju, a odanle nebi je bio izvabio nitko na svietu. Što ćeš vidjeti: malo po malo počela odebeljivati .... bila je zanosećila. Čim ju otac takovu opazi, počeo je nju živim Bogom zaklinjati da mu odkrije koi joj je ljubovnikom; ali o tomu ni pisnuti. Otac se razljuti, poče ju proganjati, a najposlije tako se razpalio, tè da mu kući sramote ne čini, potjera ju ispod domaćega krova. Ona ostavi Polje a uteče se k meni na Kras moleći me na nagim koljenima da ju primim u kuću dok se svoga sladkoga bremena oslobodi, a kašnje da će trbuhom za kruhom. — Što ti ja ne učinih mameć i vabeć rieč po rieč iz nje, kušajuć ju na svaki način samo da ga saznadem, ali vas moj trud bijaše u zaludo. Kad bi joj čovjek o tomu što napomenuo, ona bi samo glavu oborila, porumenila, prosuzila i mramorkome mučala. Dospio joj rok, tè porodi milo i drago djetešce, odgoji ga sve na svoje nokti, pa sada mála, to jest, već djevojka služi na Garici, a Mare u doljnjem selu.

"Da ga znadem ubio bi ga kó pseto — vikne srdito Bare, pa zapita nadalje — Da gdje je bila na Vazam, da je nisam mogao nigdje vidjeti?„

"Avàh sinko, nećeš je nikada vidjeti u Dobrinju, izim da se, kó što ona kaže, jedna jedina stvar zbije. Ona živе skoro pustinjački, opravlja kućne poslove svoje starice gospodarice. Ova buduć da je sama samcata mami ju sa sobom u grad prigodom svakoga praznika, ali sve je zaludo. Svaku nedelju otide k' maši na Garicu, pa tom prigodom pogovori se, jedinom utjehom, svojom kćercom. Njezina gospodarica kazala mi, da će joj po svojoj smrti sve bogastvo ostaviti; pa uviek kad se sa mnom srjeti, na svršetku svoga govora, dodà podmuklo, da se Mare jutrom jako rano stane, da njekamo hitro odleti, tè da je već natrag kad se sunce iza Velebića pomoli„.

"Da što se je zgodilo s njezinim otcem?„ zapita nju Marko vas mučan i potan.

"Eh moj Marko! čovjek nije konj; starac se raztužio, oči su mu sa sramote pred svietom padale; uviek je bio turoban i zamišljen. Njekoliko vremena bolovao je na postelji, za ljekarije dobro se otrošio, najposlije nješto se i oporavio. Jednom se odputio na more da što ribe ulovi. Tada ga zadnji krat nase oko vidjelo. Poslje nikad o njemu ništa ne saznasmo. Valjda se nesrećan utopio. (*Sliediće*).

TROSKOT.

(Narodna pripovjedka, priobćio O. P. Peko Kadčić).

Jedno jutro podrani babetina vračariti po planini i kupiti svakojako bilje, tè pred podne vraćajući se svojoj kući, sretne *troskot* gdje bježi uz planinu, i reče mu: "Gdje ćeš *troje?*... kakva je tebe nevolja poćerala ovuda?...„ Na što troskot odvrati babi: ""Borme bako nemogu već živjeti! Ako težak kopa, razkopava, okopava, plije ili triebi po svojemu trudu; evo me davi, kida, guli, čupa, korene: pa mi je red bježati, da tražim mira i pokoja gdje ću moći živiti, napredovati i množiti se„„. A baba mu po drugi put prihvati: "*Troje,* nù se ti vrati u tvoj zavičaj i spmeni se, da, gdje se više radi, kopa, okopava, triebi i podbira, tù bolje plodi i na dalje se žile šire; jer znaš što se reče: *teško onom o čem se neradi*„. — Odtada u poljima, njivama, vinogradima, bašćama, ogradama i vrtlovima, vrlo je trudno *troskot* izkorenuti. —

Često zloba zlobu napućuje na postojanstvo u zlotvorstvu pod izlicima dobrih i probitačnih okolnostih; i zato gdje se takovo zlo ukorene, težko se već daje iskorenuti. Sa ovakovoga zla ljudsko družtvo najvećma pati; jer troskot zlobe, ovijemu se što čvršće okolo žilah, zaustavlja ga u napredovanju, i sam mu život zagušuje. Ali niti je njive bez troskota, niti družtva bez rovarah: i zato blago njivi gdje je onog manje; a blago družtvu opet, dje manje ovih imade!—

Glasnik.

Književnost jugoslavjanska. Urednik ovoga časopisa ima preradjenu i sa svim po jednoj Goldonievoj ponašenu glumu, pod naslovom: "Milo za drago;„ a takodjer baš sada dogotovljuje u našim narodnim stihovima prevod klasičke tragedije od Silvia Pelika, pod naslovom: "Franciška od Rimina„ (Francesca da Rimini). Oba ova dielca on je gotov ustupiti ma kojem našem narodnom kazalištnom družtvu uz poštenu pogodbu, i to *ćirilicom* ili *latinicom*, po zahtjevanju ovog ili onog družtva. Ako bi ih medju tim i koi privatni narodni prijatelj hotio nabaviti, može se takodjer na istog urednika u Zadar obratiti, bilo predlažući mu svoju ponudu, ili ištući uvjete pod kojima bi se ista dielca imala ustupiti. — Lemanovim tiskom u Osieku dotiskane su vrstne pjesme našeg Ilije Okrugića, pod naslovom: "Sriemska Vila.„ One se zaslužno preporučuju svakom našem domorodcu; jer kao što vrli "Slavonac„ kaže: *pune su domorodna čuvstva i žara, i posve su kadre da mlitava srca okriepe, klonuta uzdignu, a hladna ogriju sladkom ljubavi prema domu i rodu svomu. Jezik im je čist i pravilan, poezija bujna, a izvanjski lik izdanja ukusan i krasan.* Knjiga se prodaje samo po 60 novčićah. — Gosp. Vasilii Dimić pravoslavni sveštenik u Oroslamošu izdao je poziv na svoje djelo, pod imenom: "Poviest znatni dogadjaja„ (?), koja će u tri sveske izići, i kao što sam veli: "dve sveske soderžavaćedu (sic!) 4 ri časti; a poslednja jednu„. Ova će poviest sadržati one znatnije dogadjaje, koji su se *u Crkvi Hristovoj, ot godine rodjena Hristovog 1-do danas; — i naroda Srbskog ot Cara Stefana Nemanje, do danas dogodili.* Prvo je prevod iz grčkga, a drugo je iz *Znatni dostoverni Istorika* pridodano i u red stavljeno. Prva je sveska već pod tiskom, i s koncem mjeseca lipnja na sviet će izići. *Druge pak časti bez Zakosnenja, za ovom pečataćeduse* (sic!). Sveski ovoj *ot dve Časti* ciena je 1 fior. A. vr. Tko će se predbrojiti, može; a za trud skupitelji jedanajstu knjigu na dar dobivaju.

Razpis dramatičkih nagradah. Od strane zagrebačkog kazalištnog ravnajućeg odbora opetuje se ovaj razpis, i glasi kao što sliedi: "Broj natiecateljah bio je ove godine mnogo veći nego dosad; ovo hvale vriedno nastojanje zaslužuje, da se podupire, i prilika pruži, kako da ih više dionicima postane nagradah, kojih važnost neleži u novčanoj svoti, nego leži u onom priznanju, koje spisateljima podjeljuje; usljed toga biti će ove dojduće godine nagrade u pojedinim strukama umaljene, ali će s druge strane broj od triuh na šest biti pomnožan; naime:

I. *Za najbolju dramu:* 200 f. a. v. predmet da bude crpljen iz historije domaće.

II. *Za onu najbolju dramu, koja će prvoj najbliža biti*, koja pokazuje da sačinitelj osobiti talent, zvanje dramatičko i očitu revnost posjeduje, — pa makar i nije svim zakonima kraсoslovja zadovoljio — 80 f.

III. *Za najbolju veselu ili pučku igru*, crpljenu iz običajah narodnoga višega ili nižega zivota nù tako da nebude snižena na stepen prostih lakrdijah, 120 f.

IV. *Ovoj najbliža druga*, 80 f.

V. *Za najbolji prevod kojega klasičnog komada*, kó što su komadi od: Šillera, Šekspira, Göthea i t. d. u stihovima pisani, 80 f.

VI. *Za prevod manjega kojeg komada:* vesele igre, tako zvanih "*Conversations-Stüke*„ u prozi, 40 f.

Gospoda spisatelji najuljudnije se pozivlju, da izvole svaki djelo svoje *do konca mjeseca svibnja* godine 1863. podpisanoma u Zagreb poslati i strogo držati se propisane forme glede poslovice i vlastoručnog podpisa, koi se ima u zapečatjen list staviti; izrično se izjavljuje, da se oni komadi, koji nebudu tim načinom predani, neće u obzir uzeti, ma inače najbolji bili.

U Zagrebu 1. rujna 1862.

Ljudevit Vukotinović.
predsjednik odbora.„

Javor. Ovaj vrstni književni časopis, koi je dosad u Novom Sadu na bieli sviet se pomaljao pod uredništvom čuvenog našeg pjesnika gosp. Jovana Jovanovića, prestao je sad izlaziti; jer je njegova vrstnog urednika, Matica Srbska naimenovala, upraviteljem u tekelijnom zavodu u Pešti, kud je on već i otišao. Predbrojnici "Javora„ dobivati će medjutim "Danicu„, a koji su na "Danicu„ već predbrojeni, predplata će im va'jati za dojduću godinu na isti časopis. Medjutim g. Jovanović obećava svoje sudjelovanje u "Danici„, a nada se pri tom opet kadgod sa svojim čitateljima pod Javorom sastati. Bože mu daj svuda dobru sreću!

Slikarstvo i kamenopis. Njeki srbski mladić, g. A. Marodić uči se u Beču slikarskoj vještini. Ovaj mladić liep napredak pokazuje. Odskoro je dogotovio sliku slavnog crnogorskog vojvode Mirka. Slika je kažu, i po obliku i po odori, vrlo zgodno pogodjena, i takova je da može zaista dičiti svaku dvoranu. — Takodjer prije njekoliko danah izišla je velika kamenopisna slika poznatog našeg umjetnika g. Pavla Simića novosadjanina, koja predstavlja svibanjsku narodnu srbsku skupštinu od god. 1848; a poimenice, kako novoizbrani patrijarh Josip, tumači narodu narodna prava, a oko njega silan sviet, koi ga sluša. Ova je slika u toliko važnija, u koliko su na njoj izradjena većinom lica onih muževah, koji su kod naroda ostali na glasu poradi svoje radnje u spomenutoj skupštini. Ciena je vrlo umjerena prema veličini slike: svaki komad zapada po 6 fior. Može se naručiti kod gosp. izdavatelja i vlastnika u Novom Sadu.

Glasba. Ona glasbena djela gosp. Kornilija Stankovića, za koja smo u drugom broju ovog časopisa javili, izišla su već i mogu se kod njega istoga u Beču kupiti. Pisma treba upraviti na *Hotel National* u Beču; uvjeti su pak na spomenutom mjestu naznačeni.

Nova žrtva na oltaru narodnoga napredka. Iz drugog broja "Zviezde„ poznato je našim čitaocima, kako je gosp. *Josif Matić* major u miru obećao svojom oporukom 10,000 fiorinah na korist doljno-karlovačke gimnazije; pa evo sad opet njeki čestiti starina gosp. *Petar Kostić*, trgovac u Čereviću, ostavlja po smrti svojom oporukom *sve svoje imanje, koje vriedi preko 20,000 fi.*, na korist iste gimnazije. Oporuku je tú već predao g. vladici Sam. Maširevicu, sadašnjem patriarškom administratoru. Bog nam ga živio, i imanje mu umnožio!

Razne viesti. Opet nam naše domaće gimnazije gube jednog rodoljubivog, učenog i kriepostnog muža u miloj nam osobi narodnog zastupnika gosp. *Gjure Pulića*, koi sa ravnateljstva zadarske gimnazije, bijaše prije njekoliko mjesecih poslan da uredi stvari kod spljetske gimnazije, a sad je konačno premješten u Tirolsku kao ravnatelj gimnazije u Trentu. Mi nemožemo da neuzdahnemo nad udesom najvaljanijih i najodabranijih sinovah naše siromašne pokrajine, kojoj je valjda sudjeno svoje, tako nevidno gubiti, dočim se u tudjemu teško svoj može steći i priposnati. Bože naš, doklen li tako! —

Tiskom Demarchi-Rougierovim.

Izlazi svakog četvrtka u sedmici.
Ciena joj je u Zadru 4 fior. na svu godinu, a 2 fio. na pó godine.

ZVIEZDA

Književni list za prosvjetu, poduku i zabavu.

Van Zadra s poštom 5 fior. na godinu, a 2 fior. i 50 novč. na pó godine.
Rukopisi se nitkom nevraćaju.

Poduzetnik, izdavatelj i odgovorni urednik **J. Sundečić.**

"Za prosvjetu i za bratsku slogu
Svaka žrtva ugodna je Bogu."

Broj 10. **U Zadru 4. lipnja 1863** **Godina I.**

Odziv granuloj "Zviezdi".

S poluotoka pelješkoga dne 24. svibnja 1863.

Zasja "*Zviezda*" liepom česti,
Srećno sinu "*Zviezda*" sada;
U putu je ajd'mo sresti,
Neka ona nami vlada. —

Znamo dobro mračnu tminu
S kôm bijasmo obkruženi!
Evo "*Zviezda*" jasno sinu
Ter razgoni mrkle sieni.

"*Zviezda*" sada jasno siva,
Liepim zracim narešena;
Nas svjetuje, nas priziva,
Dobru 'e našem posvećena.

Sjaje "*Zviezda*" — liepe sreće!
Tó nam znak je bliska dana;
Svi na posó, braćo, veće,
Minu vrieme vječnog sana! —

Svi na posó u ljubavi,
Nek svak radi što već jače,
Ter za "*Zviezdom*" put upravi,
Brat za bratom neka skače! —

Neka stara Slavka mati,
Nazre û poslu složnu dicu,
Gdje joj vienac idju brati,
Da 'e urese kó kraljicu!

Vienac liepi domorodni,
Što u *našoj* zemlji zene;
Rajski vienac *djelim plodni,*
Vienac slave što ne vene! —

Slavko V.

Njekolike rieči o napredku u književnosti.

Napredak u književnosti zavisi: 1. od jedinstva u jeziku; 2. od žarke volje pisaocah, koji se svaki svojoj dotičnoj struci sasvim posvetiti moraju; 3. od sveobćeg podupiranja narodnoga.

Svaki narod treba da ima jedan jezik književni, pošto je kniževnost poglavito na jezik naslonjena. Bez ovog jedinstva, narod jedan i isti, pociepkan je, izmrvičan, otudjen. I po tomu jedinstvo jezika u književnosti, čvrst je sapon izmedju isto-narodnih granah, po kojem se one nikako nerazmiču nego se jedna k drugoj približuju. Osim toga umne snage skupa sudjeluju, tè što je veće takovo sudjelovanje, veća je moć, veći i napredak. Bacimo samo jedan pogled ma na koi izobraženi narod, naći ćemo kod svakog takovo jedinstvo u književnom jeziku. Ljudi se na ljude ugledaju, a narodi na narode. Što je neobhodivo za druge narode, neobhodivo je i za nas i za naš narod. Svi su spomenuti narodi spoznali nuždu od takovog jedinstva: i mi daklen tú nuždu moramo poznati, moramo se trsiti predrasudah, moramo svojski već za takovim jedinstvom nastojati. Književnost pociepana na više plemenskih nariečijah, kod jednog istog naroda, očiti je znak nezrielosti u verigama uspavana duha narodnog. Jedinstvo pak književno, ako i nepruža odma u početku dokaz o podpunoj narodnoj usavršenosti; pruža i pak siguran dokaz o vesma naprednom razcvatu narodnom; o vrlo uspješnom razvitku i njegovom umnom dohvatu; o čvrstoći temelja,

na kojem se njegova književna zgrada podiže; o budućoj sudbi naroda, na polju umnoga djelanja i s ovim skopčanih blagah. — Rekosmo da je književnost naslonjena na jezik: a razumjevamo na jezik, ukupnim silama književnikah već stvoren i gojen, unapredjen i bogaćen; jezik sposoban da valjano i svestrano zadovolji svima strukama znanja i umjetnosti. Bez ovakovog jezika, nedospieva književnost do svoje prave važnosti, niti narod dopire do svojeg umnog ponosa. Sljeduje daklen, da bez jedinstva u jeziku, za svaku književnu struku sposobnu, nema ni pravog književnog napredka; i da bez ovog napredka nema opet ni pravog narodnog napredka, koi u najtjesnjoj sponi stoji sa svestranim duševnim narodnim razvitkom.

Nemanje napredak književnosti zavisi od žarke volje književnikah. Volja je poglavito kretalo svakog rada. Uz mlitavu volju, mlitav je i posó; po poslu je odma poznati od kakve je volje potekó i ispao. Da se ćuti uzbude, potrebita je žarka volja; i samo se tada vidi da posao ide od srca, koi ako i nije svagda tako savršen da neostavlja ništa dalje želiti: on je i pak takovi, da se u njemu svagda upaža plemenitost i čuvstvah i svrhah. Nò izmedju književnikah žarke volje, najvećma koriste književnosti oni, koi se jednoj struci posvećuju. Književnik razsjejan na mnogo stranah, nije u stanju ništa dobra i uprav valjana učiniti; jer je primoran sve na brzu ruku raditi. A kao što čuveni Monti kaže: "U poesiji brzo a dobro što učiniti, niti Apolos niti Joviš ljudskom duhu dozvoljuju;" mi bi se usudili još k tomu dodati: da što brzo a dobro, nemože se baš ni u cigloj struci književnoj učiniti. Svaki pak književnik valja da se onoj struci posveti, koja se ponajbolje podudara s njegovom prirodnom sklonošću. Je li za pjesništvo, nek se drži toga; je li za povjestnicu, nek o njoj radi; je li za mudroslovije, neka uz tó zaostane; je li za matematiku, neka noć i dan nad njom bdije, itd. Tim načimom svaki književnik ponaosob može se usavršiti u svojoj dotičnoj struci do najvećeg stupnja svojih prirodnih mogućstvah duševnih. Daklen iz toga samoga vrlo je jasna korist za cielokupnu književnost, i očito biva da napredak književnosti vrlo zavisi od žarke volje književnikah, posvećenih osobito, svojim dotičnim strukama.

Najposlje sveobće podpomaganje narodno književni napredak vesma promiče i vodi istu književnost k poželjenoj svrhi. Knjiga pored slaba narodnog podpomaganja čami kano ti zakukan ružični pupoljčić, koi niti ujedriti, niti procvasti može. Najveći napori književnikah malo pomažu, gdje narod uobće nije još knjigu prigrlio i obljubio. Najbolji sistemi, razprave, i osnove šta pomažu ako su medjutim primorane pod debelom prašinom samo u knjižnici povijene boraviti. Narodno podpomaganje književnosti predpostavlja, da je narodu već knjiga omilila; a ništo silnije nepobudjuje knjževnike na radnju, koliko uprav takova omiljelost knjige od strane naroda. U Italiji, u Francuskoj, u Engleskoj, u Njemačkoj, imamo dovoljno živog primiera koliko uprav sbog toga književnost napreduje, što nju narod uobće podpomaže; jer takovim narodnim podpomaganjem nè samo što raste broj pisaocah, nego se i knjige cjenje imati mogu, počem od broja kupacah jedne ili druge knjige, zavisi i njezina kupovna ciena. Knjiga, koje se po osam, ili deset i po dvadeset tisućah komadah razprodati može, koliko se i koliko cjenje dati može, nego li ona od koje se jedva po trista, petstotinah, ili tisuća komadah razproda. I po tomu je daklen jasan napredak u književnosti, kojoj ide na ruku sveobće podupiranje naroda.

Bože daj da i mi jedanput sve ove istine uvidimo, pa da ih i u samo djelo privedemo, i tim samim napredak naše narodne književnosti promaknemo i postignemo! —

POKOJNI MORNAR

I

"Ljudi od svita"

(Crtica iz Dobrinskoga života, sp. J. Gržetić Krasanin).

(Dalje).

Marko se vas probliedjen uzdigne, prama Baru okrene: "Daklen hoćeš li kamo ili nè?"

Bare pogleda na majku, tè ona odgovori Marku mjesto svoga sina: "Neće Marko, drago moje, neće on već iz moje kuće; tà može i doma pošteno živjeti, mislim da se je već toga mora nasitio".

Susjedi se razidjoše a Marko pruži Baru desnicu: "Dakle s Bogom dok se opet vidimo".

"Ti si mi nješto žalostan!.... Kada misliš otići?"

"Odmah sutra rano. Tà sam ti rekao da neću živjeti — pa mu šapnè na uho — medj ovima pustahijama".

"Bravo! i tá bi bila liepa, zar si pozabio na ugovor; — obrativ se k majci — sutra je liepa Jurjeva a mi ćemo u lov; vidjet ćeš majko koliko će tú biti zečevine. Na Markovu biti ćemo valjda veseliji nego smo danas — nasmiehnuv se dade, ruku prijatelju; — dakle da si mi ovdje sutra pred zorom; donesi sobom svoju dvocjevu, a sada laka ti noć!"

"S Bogom" — odvrati Marko, pa eno ga u dva skoka kod kuće; na pó se svukao i ustao posred sobe: "Lako je njemu laku mi noć nazvati, a komu?!... ovakovu grješniku, ovakovu ne vriednomu čovjeku!... Bože moj da li si me sasvim ostavio? Ah! nisi Ti mene ostavio, nego ja sam se od Tebe odalečio, sviet ogrlio a Tebe pustio!... Da me Mare ugleda, što bi učinila? Izdala bi me svemu svietu; Bare bi na me nasrnuo, i.... ah! — Prene se kao da se nječeg domislio, potrči k zidu, skine dvocjevku, naperi je i ogleda, tè se duboko zamislio. Bila je valjda njekoja duša, koja se pred Bogom za njega molila i milost mu izprosila. — "Ah!... odlazi sotono!" — turiv dvocjevku u kut; baci se na postelju, a nije teže noći i groznijeg sna nikada u svojem životu imao.

V.

Jedva počela danica u iztoku bliediti, kad unidje u razvaline crkvice s. Jurja [1]) njeka žena sasvim u crnu odjelu zavita.

Razvaline crkvice s. Jurja strše prema zraku jošte i dan današnji na glavici istoga imena. Ova je glavica najviša (za Trieskavcem) na otoku Krku, a nije od Dobrinja nego za četvrt ure. Divna ti odavle pogleda! Okreni se kamo ti drago, svuda ti se oko milinom a srce divnim osjećanjem napaja. Otok je kao njekakvo veoma umjetno našarano rakno. Uz ze-

[1]) Sazidana god. 1230 (vidi "Kat. List." god. 1860. br. 29. str. 227.)

lenu šumicu razpoložena su crvena orać́a mjesta; za uru odavle ne daleko širi se u dolini zelena ravnica, a po dno ravnice stoji u svojoj tišini prozračno jezerce (Jezero, *lago di panighe)* zvano. Ali što ti najviše u oči udara jesu mnogobrojna selca, koje posadjena posred plodnih njivah, koje poredjena po klisurama morskim, gdje se kao sniežni labudovi u bistru moru ogledaju. Žaviri malo nadalje. U iztoku ti se, izpod visokoga Vratnika, uz more Senj bjelucka; malo niže k jugu podižu se jatomice plješive klisure strma Velebića, koi se odmah kud kamo gubi da ustupi mjesto ravnijoj Dalmaciji. Prama podnevu kaže ti se u daljini, sred pučine morske, kao na zrcalu, otok Rab i Lošinj; za ovima proteže se više k zapadu, brežuljkasti i kršoviti otok Cres. U zapadu preko riečkog zalieva (Quarnero) prkosi pod oblake, do njeklen zagušćena Učka, koja ponosito nadzire svojom plješivom glavom uzke morske prolaze i krnjaste otoke. Više k sjeveru biele se ogromne polače i blješte se visoki zvonici Riečki. Počamši odatle veruga se prama iztoku, sve do Velebića, grana Julskih planinah, na obrublju kojih prostire se niz brdo do samoga mora Vinodol.

Na Jurjevu, Markovu i Filipju viditi ćeš na glavici S. Jurja mnogo pastirčadi. Zašto?... Evo ti uzroka: Dobrinsko diete kad začuje da je maslinska Nedjelja, obadje do preko pedeset maslinovih stablah, samo da što ljepšu i što ravniju šibicu nadje. Prije nego će u Crkvu, svu je ružicama nakiti, a kad dodje na selo zaplete istu na zatvor svoga tora. Upitaj ga zašto? Odgovoriće ti, da mu nebi škodljivi neć́ni duhovi mlieko ovcam uzeli, a da takovi zlotvori ne smiju preko blagoslovljene masline. — Svaki se veoma raduje i jedva očekuje Jurjevu, Markovu i Filipju, budući ona tri jutra, čim zora uzme sieriti, svaki pastirčić ili pastirica, skoči na noge; uzme svoju već pripravljenu tako zvanu *"trumbu„* koju svrne s mlada jasena, sa smokvenice, s trepetljike, s kljokoča ili s kojega drugoga mlada drveta. Pohiti u tor. Tú počme nasapati (svirukati); uzme u ruke svoju maslinu pa potjera stado sa malim jančićima na već opredjeljeno mjesto, gdje se sva seljačka pastirčad sakupi. Tú se malko poigraju, na tratini kolo zakruže, mužkarci nasapaju a ženske popievaju, pa kad sunce iztok pozlati svaki se sa svojim stadom kući povrati.

Kraski pastiri imadu mjesto na tó opredjeljeno, baš izpod vrhunca S. Jurja. Ljeta 18.. bijahu se pastiri tamo sakupili, da tú Jurjevsku navadu što vjernije ovrše. Uprav kad je društvo u najvećem uzhitu bilo počeše ovce poplašene koje kuda bježati. Oni svi mukom zamukoše; kad eto gdje mimo njih prolaze u sumraku dva nepoznata lovca i k obližnjoj se šumi primiču. Pastirčad ih je očima pratila, dok joj oba u guštjavu ne zadjoše.

Iznenada štene zaštekćalo; časak ne prošao a ono ti već leti zecu za petama. Tad se začuje iza razrušene crkvice S. Jurja: "Teci, teci, tamo, onom stazom ti grè„. — Na té rieči skoči iz razvaline njekakva sva uzbunjena žena. Čim se obazre da vidi tko je, opazi nepoznata lovca; hotijaše da nješto progovori, ali je on preteče: "Zar si tó ti ujno? A što radiš u ovo doba ovuda?„

Ni rieči ne izustivši poskoči ona k njemu, tè u isti par kad ga htjade da ogrli, laskne ne daleko puška i čuje se ropotanje gromačine; štene časak umuknulo, pak počelo odmah tjerati. Obazriv se hitro Bare povikne: "Što nisi ga pogodio Marko?„ Odgovora nije čuti. Mare se na ovo ime sasvim prepane i skoro što se na zemlju ne sruši. "Kaži mi ujno; što je tó da si danas ovamo tako uranila?„

"Nije tó samo danas Bare, već punih petnaest godin'. Svako jutro ovamo dohadjah, moleći se Bogu sa svojom kćerkom u ovoj samoći....„

"Što se na svaku rieč obazireš, ili te je strah koga?„

"Nije. Moleć se Bogu da izprosim kod Njega milost za povratak moga.....„ — ovdje joj nesta glasa. —

"Ali što ti je? Ti si se ustrašila„.

"Nisam — nastavi buncajuć. — Uprav sada, čuvši vašega psića, pomislih da mi se kćerka vraća, jer ju je mnogo krat amo dopratio, a i danas mora za stalno amo doći„.

"Kamo je otišla?„

"Na velu subotu otišla je u Omišalj, zbog njekakva važna posla svoga gospodara„.

"Kad?... Na velu subotu?!„

"Na velu subotu dà„.

"Pod večer?„

"Upravo o večernji„.

"Kako pokrivena?„

"Pod crnim rubom„ odgovori Mara. *(Sliediće).*

SIROTICA.

(Polag Terencia Mamiani-a, ponašio **S. B.)**

Sirotica bez obrane,
 Bez pokućstva i kućice,
 Danju sbirčim nješto hrane,
 Nješto tvrde posteljice;
 Teški' l' vidjoh, joj! mučica'
 Od djetinstva sirotica!
Imala sam bratca mila,
 Utjehu si svu jedinu;
 Al' mi g' ote smrt nemila
 Mjesec danah stopro minu;
 Na mom krilu ves'ó û licu
 Pusti zlatnu on dušicu.
Da ga mogah zakopati
 Prisiljena ja sam bila
 Taj spomenak baš prodati
 Koj na krizmi b'jah dobila;
 I odoru prodala sam,
 Što blagdanom nosila sam.
Ni tratora, ni ljubice
 Nemam da ti grob ukrasim,
 Al' ga kvase mê suzice
 Štono t' pratim sa uzdasim;
 Tó ti ciglo, ranó moja!
 Dati može seka tvoja. —
Tužan moje cviet mladosti
 Bitisat će kó bitisà,
 Nalik Svibnju bez svjetlosti
 Nalik cvietku bez mirisa;
 Živa duša za mnom više
 Ljubaviju neuzdiše!...
Sirotica bez obrane,
 Bez pokućstva i kućice,
 Danju stečem nješto hrane,
 Nješto tvrde posteljice;
 Teški l' vidjoh, joj! mučica'
 Od djetinstva sirotica! —

GLASNIK.

Književnost jugoslavjanska. Gosp. Ilija Okrugić pozivlje k predbrojenju na svoju izvornu veselu igru, pod naslovom: "Sačurica i šubara„, koja je razdieljena u 4 čina, crpljena iz života pokojne iriške sljepačke Akademije, te koja je u Zagrebu i nagradom ovjenčana. Ona će skoro izići, i zapadati će 80 novčićah. — U Zagrebu je dotiskan I. svezak "Rodoljuba„ što ga ondješnja mladež naša izdaje, i koi sadrži zabavno-poučne članke, s mottom: *Svaka ptica k svomu jatu leti.* Ciena je ovoj svezci 20 novč. Bog poživio našu mladež u svojemu milom jatu! Gniezdila nam se ona, okrilatila i najuspješnije poletila! — "Srbski Ljetopis za godinu 1862. Čast prva. Godina XXXVI. Knjiga 105. Izdaje Matica Srbska. Uredjuje A. Hadžić. U Budimu. Tiskom kr. sveučilišta peštanskog 1863„ (Na 8-ni 2 l., 237 str.) Ova je knjiga baš sada izišla, i sadrži: I. Kritička pokušenja od prvih pet viekovah srbske istorije, od K. Nikolajevića. (Produženje.) II. Stara pisma, koja se Srbah tiču, saobštava M. Ludajić (Sveršetak) III. Narodni kongresi. (Produženje.) IV. Pjesme. V. Narodne pripovjedke. VI. Bosna (Produženje.) VII. Srbske poslovice. VIII. Književnost. (Kritika "Hercega Vladislava„ i "Bukvara za staro i mlado„).

Nova Čitanka. Doznajemo iz pouzdana izvora da je državno popečiteljstvo odskora poslalo, preko ovdješnje vlade, jednu čitanku, pisanu ćirilicom, za više srbske škole, da nju s gledišta jezikoslovnog pregleda i svoje mnjenje izreče naš čuveni gosp. D.r *Božidar Petranović*, a s gledišta vjerozakonskoga da ovdješni pravoslavni Ordinariat takodjer svoje mnjenje iskaže. Čujemo da je čitanka osobito krasna, i da je od obejuh stranah što življe preporučena. Po slogu sudeći, misli se da je djelo gosp. D. Medakovića; nò drugi drže da je gosp. Natoševića.

Školske knjige. Čitamo u "Pozoru„ da je zagrebačka zemaljska vlada u sporazumljenju sa školskim odborom pozvala učiteljske sborove srjednjih učilištah, da izjave: tko bi izmedju učiteljah bio pripravan sastaviti i koju knjigu? Poslje kako stigoše té ponude, vlada ista opredieli, tko izmedju ponuditeljah ima sastaviti dotičnu knjigu.

Usljed toga poziva pišu se ove knjige:

I. *Za jezike:* 1. *Slovnicu* a) grčkoga jezika sastaviti će g. Petračić, profesor senjske gimnazije; b) talijanskoga jezika s dotičnom vježbenicom za hrvatsku mladež g. Kazali, gimn. profesor na Rieci. 2. *Riečnik* a) latinsko-hrvatski i hrvatsko-latinski, sastaviti će profesori varaždinske gimnazije gg. Žepić, Valenčak i Valjevec u družtvu; b) grčko-hrvatski i hrvatsko-grčki, profesori osiečke gimnazije gg. Kostić, Mahnić i Gršković. 3. *Vježbenicu* a) za jezik latinski sastaviti će g. Janko Jurković, perovodja kod kr. dvorske kancelarije; b) za jezik grčki g. Petračić. 4. *Starožitnosti* grčke i rimske hrvatskim jezikom g. Macun, gimn. profesor u Zagrebu. 5. Poviest hrvatske književnosti g. V. Jagić, profesor gimnazije zagrebačke.

II. *Filozofičku propedeutiku* ima gotovu gosp. Vinko Pacel, profesor na gimnaziji varaždinskoj.

III. *Opisnu geometriju* za više realke gosp. Viekoslav Golub.

Osim ovih knjigah piše akademički profesor g. Mato Mesić crkvenu poviest; gospoda gimn. profesori Katkić, Trdina i Korínek sveobću poviest; g. P. Zoričić, profesor realke, zemljopis za niže realke; g. gimn. profesor Bradaška piše zemljopis za više gimnazije i realke; statistiku piše g. dr. Petar Matković; geometriju za niže realke piše g. Starek, profesor realke; geometriju za više gimnazije i realke g. Vjekoslav Golub (ima gotovu); mehaniku za više realke g. Iv. Čačić; lučbu za realke g. Žulić; graditeljstvo g. Magdić; obadva profesori realke zagrebačke.

Svi ovi imadu gotov znatan diel povjerenih si dielah.

Medjutim Torbarova Zoologia i Vukasovića mineralogia doći će skoro pod tisak.

Ovakova viest mora obradovati svakog prijatelja našega napredka, a osobito nas u Dalmaciji, gdjeno nam barem na dojdućem zemaljskom saboru neće već moći predbaciti naši protivnici da nemamo školskih knjigah. Nego se i pak imamo bojati da će tim knjigama mnogo na putu stajati tó, što one neće sigurno biti napisane u tobožnjem jeziku *slavo-dalmata!*

Narodna knjižnica u Beogradu. Ova narodna knjižnica ima 6000 komadah djelah u 11,300 svezakah, 16 srbuljah, 98 rukopisah, 500 različitih novinah, 2006 kartah itd. Veliku zaslugu u uredjenju ove knjižnice ima gosp. D.r Šafarik.

Razne viesti. U Beogradu je svietlo prosvetkovana tisućnica sv. Ćirila i Metoda dne 11 (23) svibnja po staromu. — U Novom Sadu odgodjeno je svetkovanje tisućnice do sv. Ilije po staromu. — Na stare Duhove davati će gimnazijalna omladina u Krlovcima jednu besjedu u sl. sv. Ćirila i Metoda, od koje dohodah namienjen je na korist gimnazialne knjižnice. — Slovenci se svojski zauzimaju okolo osnivanja slovenske Matice, od koje se nadaju najljepšem književnom napredku.

☞ *Podpisano odpremništvo ponudilo je s prvim brojevima "Zviezde„ njekoju gospodu, koja nebijahu na taj časopis predbrojena, uz preporuku, da, svaki koi nekani lista zadržati, njega ovom odpremništvu povrati. Njekoličina tó i učiniše, a višom stranom zadržaše ga pri sebi, tè već njekoji "Zviezdinu„ uredništvù i dotičnu predplatu poslaše, a stanovito se uhvamo da će i zaostavši još tó isto što prije učiniti. Ali njeki, kao kafana u Kninu, i još dvojica trojica gospode, koju ipak poštedjujemo poimenice na javnost iznieti, povratiše nam stopro časapis poslje* osmoga *broja. Svak uvidja da ovo nije ni ljudcak ni častan postupak; jer niti se časopisi mukte tiskaju, niti ih pošta bez dotičnog biljega odnosi. Zato dočim se ovakov čin javnim prikorom propraća, izjavljuje ovo odpremništvo da je i u tom stranački duh opazilo, koi na toli javnu našu štetu još u ovoj biednoj pokrajini našoj vlada, i svagdje, gdje god može, svoje oštre zubiće pomalja. S toga se daklen moli svaki domorodac koi predplatu "Zviezdi„ duguje, da koliko prije na njezino* uredništvo *istu poslati nepropusti, ako inače neželi da mu se u pošiljanju ovog časopisa kakva zakasnica nedogodi. A stanovito se uhvamo da se neće već ponoviti višespomenuti nevaljali postupak, ma budi od koje osobe, ili i ma koje druge strane; jer naša ponuda nije nikoga* silila, *a niti smo mi s njom druge namiere imali, nego da dotičnoj gospodi* svoju počast *ukažemo i da listu više čitaocah pribavimo.*

U Zadru 4 lipnja 1863. **Odpremništvo "Zviezde„.**

Tiskom Demarchi-Rougierovim.

Izlazi svakog četvrtka u sedmici.
Ciena joj je u Zadru 4 fior. na svu godinu, a 2 fio. na pó godine.

ZVIEZDA

Književni list za prosvjetu, poduku i zabavu.

Van Zadra s poštom 5 fior. na godinu, a 2 fior. i 50 novč. na pó godine.
Rukopisi se nitkom nevraćaju.

Poduzetnik, izdavatelj i odgovorni urednik J. Sundečić.

"Za prosvjetu i za bratsku slogu
Svaka žrtva ugodna je Bogu."

Broj 11. U Zadru 11. lipnja 1863 Godina I.

DALMATINAC INOSTRANCU.

Inostranče! — čuj, ovamo hodi!
Hodi, vidi ovu zemlju dragu,
Kojano se od prastarog vieka
Dalmacijom po imenu glasi!...
Hodi, vidi i razgledaj s bliza
Nju i njene rodjene sinove!...
Vidi kakvim oni duhom dišu;
Kakvo srce u njedru im kuca;
Kakva krvca kroz žile im mili;
Kakve želje, kakve su im nade;
Čija kapa na glavi im strši;
Kakvo slovo, jedro slovo milo,
Jekti njima u pjesmi i zboru;
Kakvi krasni običaji, nošnje,
Od vajkada ovde nam domuju. —
Gléd osvrni na planine naše:
Na svakom ćeš vršku upaziti
Planinkinju prebijelu vilu
Gdje prebira tanko-glasne strune,
I popieva Kraljevića Marka,
I bezbrojno mnoštvo vitezovah,
Što ih slavska porodila majka. —
Sidji opet u dolove tiesne,
Ali dične, kićene i plodne:
Vidjeti ćeš kola i veselja,
Što prostija tijem uznosnija,
Sve u duhu, u živahnu duhu,
Čista Slavstva kano zlata čista. —
Svakom krajku upitaj za ime:
Ime ćeš mu slavijansko čuti.
Svaki kamen i potočić bistri,
Slavskim će ti odzvati se glasom.
Svaki ostrov, brdo i pećina,
Odjeknuće slavjanskim ti slovom.
Drvlje, travke i šarena cvieća,
Slavskom će ti zasuštati rieči. —
Naćeš ovdje Markova skakala:
Onde opet Gavanove dvore:
Tamo dalje vilinska ročišta:
Amo guvna noćnijeh duhovah,
Nadkriljena grdnim orašinam. —
Naćeš mnoštvo pločah i stećakah,
Pod kojima pradjedovske kosti
Počivaju u blaženom miru. —
Čućeš silu narodnih predanjah,
Iz davnašnje i skorašnje dobi:
O bojevim i o bojištama;
O svatbama i o svatovima;
O krstnijem slavnim imenima;
O Gjurgjevu i o Ivan-danu;
O zmajevim stražećima blago,
I o inim čudam i čudestvam. —
Po mirima našijeh gradovah,
Još i danas moćeš upaziti
Traga kapljam plemenite krvi:
Bribirskijeh čuvenih knezovah,
I Hrvoje strahovita bana,
Jankovićah kotarskih srdarah,
Smiljanića i Surića slavna,
I hajduka Sočivice Stanka,
I ostalih bez broja junakah,
Što ih poviest, pjesma i pričanje,
Uzvišuje visom do nebesah;
Jer braniše tri najveća blaga:
Vjeru, ime i ognjište svoje. —
Najposlije gomile košćinah
Divijega ljuta dušmanina,
Štono i sad još bez groba pusta
Valjaju se ovud i onuda,
Izložene žegi i mrzlini:
Istinom će posvjedočit tebi,
Da ih slavska, samo slavska mišca,
Sahrvala, u prah oborila. —
Naćeš zbilja, čuti i vidjeti,

Da je ovaj i narod i zemlja:
Slavski narod, ovjejani narod;
Slavska zemlja slavam okrunjena. —

Inostranče! — nepropitkuj dalje,
Što su zemlja i ovaki narod,
Bez užitka najsvetijih pravah
Narodnosti i jezika svoga
Prevrgnuli dugo dobi puste?...
Obazri se njekolika vieka
U prošast nam kobnu i nemilu,
Kojuno je sve južno Slavjanstvo
Propratilo uz potoke suzah,
Još od polja nesrećna Kosova,
I Vukova prokletog izdajstva:
Pa i sam ćeš tako dovidat se
Tomu jadu i nevolji našoj. —
Ama stani! — Poslušajde sada,
(Kadno sveto čuvstvo narodnosti
Uzdrmalo srcam iz korenja,)
Kako gromko od junačkih prsah
Ovuda nam vapaj odjekiva,
Ištuć braća da se s braćom združe,
Jedni s drugim da duhovne sile
Skupe, složu, ujedine, sliju:
Pa da tako, što u prahu bilo,
Dignu k nebu i suncem pozlate,
I okuju sjajnim zvjezdicama,
I ovieče dugim viekovima. —

Móć prosvjete i ovde se ćuti,
Ćuti njena kriepost vilovita...
Svaka duša domorodnim žarom
Razkravljena, za prosvjetom hrli:
Sve uhvanje u njoj si videći;
Sve uhvanje na nju polažući,
Kó na stanac čvrsti, pouzdani,
Svake ljudske i sreće i časti. —

Inostranče! — 'vaka čuvstva nemoj
Upisat mi u grijeh hvastanja.
Doba teku a nade se množe;
A gdje čuvstva tú ima i čina,
Ima kreta, i napredka ima. —
Ti ćeš jednoč, (ma bud' kada bilo)
Drugčije štovat ov' okrajčić tiesni,
Gdje je nebo kao duša vedro,
Gdje je zemlja kao raj prijatna,
Gdje su srca kao sunce žarka,
Gdje li prsa kao čelik jaka. —
Ti ćeš štovat — tè ćeš opetovat,
Onu našu davnu poslovicu:
"Dalmatinac zbilja stražnji nije,
Jer u njemu hrabro srce bije!..."
Nije stražnji — a i neće biti:
Dok mu teče pradjedskog spomena,
Dok mu bude kape i imena. —

J. Sundečić.

POKOJNI MORNAR

I

"Ljudi od svita"

(Crtica iz Dobrinskoga života, sp. J. Gržetić Krasanin).

(Dalje).

Mladiću zarudi lice kó proljetni šipak, a čitatelj znade zašto.

Za njihova kratkoga razgovora zamuknulo štene a Marku nije bilo traga; tiem zapita ga ona nestalnim glasom: "Tà gdje ti je taj tvoj drug?"

"Neznam — odgovori on obazirué se na sve strane — morao bi tú negdje biti".

Štene priškulja kroz grmlje, ali Marka svedj još nije. Mara očekivala ga je dakako neuztrpljivo, s toga reče netjaku: "Daj zahukni mu Bare, da znade barem kamo doći".

Bare odmah zahukne;.... zazove ga imenom, ali od nikud nije odziva. Maru je jako smetalo ono grohotanje gromače, a znala je takodjer da Marko riedko kada lov promaši; s toga uzroka odleti ona jednom a Bare drugom stazom, nebi li ga gdje našli. Čim se njesto od crkvice udaljili, Mara na mah stane, prisluškuje, skoči malo napred, pohiti preko srušene gromače, pa udari u strašno: "Ah Gospoje pomozi!" Sva je okolica, budući jošte u jutrenjoj tišini s njezina žalostna glasa tako zajeknula, da su isti pastiri kojekuda u šumu dotrčali. Marko otvori već pomračeno oko, ali je skoro ne poznavaše, radi izgubljene krvi što mu je iz glave kao iz vrela protekla. — Hotivši brzo preko gromače, sruši se ona pod njim, on padè, tè udari glavom u oštru stienu; puška mu iz ruke vrci, sama opali, ali njemu ništa ne naškodi. — Bare pohiti onamo na ujnin uzklik, nù ona mu bijaše već, pomoću pastirčadi ranu oprala, dobro ovila i njega podignula i na stienu posadila. Nò on je nju zapanjen i jošte vas smućen svojim ukočenim i pomračenim okom samo motrio.

"Za Boga miloga, što si učinio Marko!" povikne došav Bare; nù on kao da ga ne čuje svedj još motri plačuću Maru, koja mu se činjaše kao njekakvo nebesko stvorenje uz njega. Čim se malo pobolje okriepi zapita ga Mara: "Marko, zar me ne poznaš više?... ne poznaš svoje Mare? svoje kroz tolika ljeta vierne ljube?"

Na ove rieči težko uzdahne, ruke joj prevjesi oko vrata, a ranjenu glavu spusti joj na prsa.

Bare se začudi, jer mu sve tó bijaše kao njekakva tamna sanja; zaviri svojom mišlju u prošlost, pa se prekrsti, pomisliv na onu promjenu i na onaj blagoslov što ga podieli Marko na velu subotu onoj mladjahnoj djevojci putujućoj u Omišalj.

Marko se je bio već prilično oporavio i nješto ohrabrio. Mara i Bare prime ga svako pod svoju ruku i krenu pomalo k s. Jurju. Marko se baci na koljena pred svoju njegdašnju ljubu i zaprosi nju da mu oprosti. Ona ga, suzom na oku, podigne pa unidje

s njim u razvaline crkvice s. Jurja. Ovdje bijaše u zidu mali prostorčić. U njemu opazi Marko priliku B. D. Marije, a pod njom maljušno propelce; a svud na okolo bijaše vienac spleten iz ugodno mirisna gorskoga cvieća: "Marko — šapne mu Mara na uho — Marko!... ovdje sagriešismo, ovdje se i pokajmo. Bog je svemoguć, milostiv, sve će nam oprostiti.„ Obojica poklekнuše, Marko udari se u prsa, glavu prigne, a toplim suzama nakvasio si krvavo lice... Velika je milost Božija!

"Blago vama — začuju otragu, okrenu se i opaze Bara gdje ih milostivo gledaše — Nisi Maro u zaludu za svoga se Marka molila„.

Ustaše i popeše se svi zajedno na stare razvaline. Ptice se okolicom probudile i počele svoje krasne pjesme izvadjati. Zora počela ustupati svoju skrletnu stolicu zlatnomu sunašeu. Pastirčad uz pjevanje i nasapanje sakupljala svoje stado da se s njim kući povrati i jančiće odluči. Zadovoljna su što im je Bog na Jurjevu tako liepo jutro podario.

Marko uz toliku jutrašnju ljepotu i milinu oćuti opet u svojem srcu ono sladko djetinsko veselje, onu negdašnju radost i zadovoljnost. Dočim se ova trojica dizahu na zlatnim krilima mačte svoje u rajske prediele, motreći onaj divni jutrašnji prizor; motreć kako se u daljini srjed tihe pučine šire i bjeluckaju jutrašnjim suncem pozlaćena jedra, raztrta na laskavim crnim ladjama, i na drugoj strani pak, ne daleko, kako se nedužna pastirčad Jurjevu danku veseli. Dočim se oni tomu veličanstvenū prizoru čudiše, tom jutrašnjom rajskom milinom napajaše, opazi Mara svoju ljubeznu kćerku gdje se izmedju zelenastog grmlja hitrim koracima pjevuckajući približuje: "Glè Marko, eno ti dolazi kćerka Franica„.

"Je li moguće da je ono moje diete?„ — zapita on čudnim načinom.

"Jest Marko, ono je!„ — Odgovori Bare.

"Bože oprosti mi! — pogledav Marko u nebo uzdahne — dakle nisam se u subotu bio prevario„.

Evo nam Franice pred majkom. Neka sada svaki pomisli, što oćuti Franica u svômu srcu, opaziv one dvije, od vele subote dobro poznate osobe, gdje sjede tik njezine majke. Marko se predanju na koljena baci: "Oprosti ljubezna kćerko„. Ona se sva uzdrma i strese na takovu promjenu, na takovu poniženost. Lice joj porudi. Pogleda na drugoga mladića što pred njom sramežljivo na zemlju gledaše... poviri na majku, koja joj milim pogledom naznači da si podigne otca: "Nek ti Bog oprosti, ja ti opraštam„. Sniežnom ga ručicom pridigne, a on nju ogrli i poljubi.

"Vidiš kćerko — progovori joj majka kažući prstom na Bara — ovo ti je bratučed o kojemu sam ti mnogo krat pripoviedala, a ovo ti je tvoj dosle tebi nepoznati otac„.

Bare joj se približi i ponizno joj reče: "Hoćeš li Franico odsele biti moja?„

Srce joj živahno kucnulo, pa se obazre na otca i majku: "Mili roditelji, jeste li zadovoljni?„ Roditelji odgovoriše: "Budi volja tvoja„; a ona se okrene prama Baru: "i tvoja... evo ti zajedno s rukom — pružajući mu desnicu — srce i vjeru dajem„.

"Da što ti je, ćajko, na glavi?„

"Ovo je kćerko! Ovo je uzrok sbog koga neću već u sviet; omilio mi zavičaj, kao ptici zrak, kao ribi more. S ovoga udarca ozdravila mi duša i srce, a saviest se umirila. Na svemu tomu moram zahvaliti mômu srdčanomu prijatelju Baru, a najviše tebi i materi ti, na vašoj gorućoj molitvi; jer drugčije danas bi ste bile odavle opazile brod sred riečkoga zalieva, a možda i ne pomislile, da ja iz njega na viek pozdravljam i ostavljam svoju Maru, svoju Franicu i svoj zavičaj Dobrinj. — Odsle pohadjat ćemo ovo samotno, koliko jednom nesrećno, toliko sada za me srećnije mjesto!„

Sunce pomoli se iza Velebića, svi pogledaju još jednom u svojem čaru okolo ležeći otok, pa se odpremiše veselo u selo uz popievajuću pastirčad, koja se uprav odputila sa svojim stadom iz popasa [1]).

(Kraj će sliediti).

Njekolike narodne poslovice odnoseće se na znanje.

Blago onom koi znade.
Bolje znati nego zjati.
Čovjek zna a blago zieva.
Dok mu je znanja, zdrava mu glava.
Koi znade, taj i imade.
Kò zna, i kobila mu zna.
Kò zna kako radi, taj se nekaje.
Kò zna, nezapinje.
Kò zna, njemu dva.
Kò zna što radi, dobro radi.
Moma znala tè se i udala.
Od znanja neboli glava.
Svi ljudi, sve znadu.
Zna i vraga na ledu podkovati.
Znanje je najveće blago.
Znanje je od Boga.
Znanje vriedi što blago nevriedi.
Znao čovó, a Bog mu pomogó.
Znao omjeriti, pa znao i smjeriti.
Znao pa prošao.
Znao pa stekao.
Zna što i car zna.

Pijanica.

(Narodna pripovjedka).

Njekakav pijan čovjek vrgne nogu u praću i htjedne na konja zakoračiti, zazivajući Boga u pomoć. Ama nemogavši od prvog puta uzjati, svu snagu iznovice prikupi i pokuša opet da uzjaše, poviknuvši: "Pomozi Bože i svi sveti!„ — Koliko se jako usilio, rekavši tó, mjesto da se na samaru zaustavi, ljosne preko konja na zemlju s druge strane. Valjda u svojemu pjanstvu pomišljajući, da bi uprav tada bio na konju ostao, da mu nebude sva polovica zazvanih svetacah u pomoć priskočila, stane vikati: "Odlazi vas pòla, netrebate mi!„ —

Ima njekojih svetacah u družtvenom životu, koji preveć pomažući svoju zanešenu ljubimčad, pomognu joj da lakše na zemlju grùne, s koje se jedva ili nikad već, nemože podignuti niti ispraviti. Blago onom koi je uviek triezan; komu su dovoljne vlastite snage i krieposti, da ih može upotrebiti gdje i kad mu trebuju, i koliko mu trebuju, nemučeći nigdje nikoga, nego jedinog Boga na pomoć pozivajući, koi svog ljubimca nikad neobara, niti ga ikad napušta i zaboravlja! —

---

[1]) *Popas* zove se na otoku Krku samo ono jutrašnje vrieme, od prve zore do sunca, na Jurjevu Filipju i Markovu, s toga što za one kratko vrieme stado na pašu potjeraju.

GLASNIK.

Književnost jugoslavjanska. — Uprav sada dobismo: "Bukvar staroslovenskoga jezika glagolskimi pismeni za čitanje crkvenih knjigah, sastavio svećenik Ivan Berčić." Ova je knjižica vrlo ukusno tiskana u zlatnom Pragu, tiskom c. k. tiskarne sinovah Bogumila Haase. Pridružena joj je u početku slika sv. Ćirila i Metoda, a na kraju tri kamenopisana dodatka. Ciena je ovom važnom Bukvaru sa spomenutom slikom i svim trima dodatcima 60 novčićah; bez slike i samo s prvim dodatkom, ciena je 30 novč. Tko naruči ili proda dvanaest komadah, dobiva trinaesti komad na dar. Svakom ljubitelju staroslavjanštine najživlje preporučujemo ovu knjižicu. — Ovih je danah izišó ovde u Zadru talijanski poziv na knjigu pod naslovom: "Prospetto cronologico della storia Civile ed Ecclesiastica della Dalmazia con riguardo alle Provincie Slave contermini, diviso in due parti". Knjiga će iznositi okolo 400 tiskanih obrazah, a ciena joj je 1 fior. i 50 novč. a. v. Knjizi je bezimen pisac, ali se govori da je ona djelo sadašnjeg presvjetlog gospodina prabiskupa zadarskog. — U Zagrebu je izišó II. svezak "Torbice", koju izdaje ondješnja gimnazijalna mladež. Ovog puta ima u njoj i tri ćirilicom tiskana članka. Njetko u posljednjem broju "Glasonoše" vrlo se oštro izrazuje o ovom časopisu; ali tó nije pravo, jer treba pomisliti da su u "Torbici" prvi napori mladih silah, iz kojih mogu s vremenom dični cvietovi procvasti. U početku se nemože odma preizvrstno: neka se daklen radi, pa će se i napredovati. Daj! veselo naša mila mladeži uz radnju, doće i tvoje vrieme; neprepadaj se, neg samo Napred! — Troškom gosp. Ignjata Fuksa knjižara u Novom Sadu izišla je već V. sveska za njeko vrieme prestavšeg "Putnika" pod novim uredništvom vrlog gosp. *Emila Čakre*. Ova je sveska urešena sa jednom slikom "u zalievu kotorskom" a sadržaj joj je različit i zanimiv. Bože podieli našem "Putniku" svaku sreću na njegovu putu! —

Preugodna viest. Gospodinu predsjedniku naše matice D.ru Božidaru Petranoviću, prispjelo je privatno pismo iz Carigrada, u kojem mu se javlja da su onamo stanujući Dalmatinci, na poziv plemenitog gospodina Sime Lazarevića kapetana a službi kod jednog parobrodarskog ruskog družtva, otvorili podpisivanje dobrovoljnih prinesakah na korist naše Matice, tè da je prvih danah skupljeno okolo 100 srebrenih rubaljah. Ovakovo podpisivanje namjeravaju isti vrli domorodci protegnuti i na ostale gradove na Crnom moru. Čin ovaj toliko se sam po sebi hvali, da mu netreba nikakva većeg ni sjajnijeg pohvaljivanja. Živili ovi naši revni domorodci, i bili nam srećni kud god hodili ili brodili! —

Slikarstvo. Na ovogodišnjoj umjetničkoj izložbi u Parizu, izložio je tri crnogorske slike umjetnik *Jaroslav Čermák*. Ove slike predstavljaju kneginju *Darinku*, sadašnju knjeginju, i proslavljenog crnogorskog junaka *Mirka Petrovića*. Gospodin Čermák osim tih slikah, zgotovio je i više drugih, koje predstavljaju njekoje vrlo zanimive prizore iz posljednjeg rata u Crnoj gori, gdje je on duže vremena boravio. "Hlas" iz kojeg ovu viest crpimo, kaže nadalje da je taj slavni vještak opet naumio vratiti se u Crnu goru i njeko vrieme provesti u ovom gniezdašcu slavjanskih sokolovah.

Razne vjesti. Od gospodina Mrazovića predsjednika zagrebačkog "Kola" prispjeli su nam ovih danah na ovdješnje matičino družtvo sljedeći napievi: "Narodna pjesma crnogorska", "Mio ti je kraj", "Tuga", "Naprej", "Strunam", "Slavjan", "Gdje stanak moj!" i "Predivo je prela". Gospodin Mrazović svu krivicu na sebe uzima i svojoj nehotičnoj pometnji i dužem odbivanju iz Zagreba pripisuje, što spomenuti napievi nisu još davno poslani. Nego mi poznavajući rodoljubivost i "Kola" i njegova predsjednika, niesmo nikad ni posumnjili da tomu zakasnenju nebijaše uprav nehotičan uzrok, ma on u čemu se drago sastojao. Žao nam je daklen što je onako prosto kazana ona naša viest o toj prigodi u 8. broju "Zviezde" odma onoliko uveličana; jer s tim što je rečeno: "neimavši nikakva odgovora od zagrebačkog "Kola", nije i pak rečeno da se neće imati, ili da je "Kolo" naš odbor sasvim zaboravilo: nego je samo tim označeno da "Kolo" nebudući valjda u stanju na brzu ruku zaiskanih napievah odpremiti, nebijaše ni još odgovorilo. Hvala daklen liepa našem "Kolu" i njegovu toli vrlom predsjedniku na poslanim napievima; jer od braće, ako je i kasno, ono je i pak častno. Samo ovom prigodom uzima si slobodu urednik ovog časopisa, kao član odbora za svetkovanje tisućnice u Zadru, zamoliti slavno družtvo "Kola" da bi nam i dotične pjesme u prepisu poslati izvolilo, jer ih ovde nemamo osim one Preradovićeve pod naslovom "Tuga". Ovo se isto preporučuje i vrlom gospodinu Abelu Lukšiću, koi se je toli rodoljubivo odazvao odborovu pozivu, da bi nam uz napieve izvolio priložiti i dotične pjesme. — Čitamo u "*Kat. Lis.*" da je varaždinska županija u svojoj ovih danah obdržavnoj velikoj skupštini, povodom prijave da je nj. veličanstvo potvrdilo uvedenje jugoslavjanske akademije, naimenovala članom svoje županije preuzvišenog gosp. biskupa djakovačkog kao utemeljitelja iste akademije. — Zastupništvo glavnog grada Zagreba, odlučilo je, kao što javlja "Naše gore list", darovati 500 fiorinah za slavovanje tisućugodišnje uspomene sv. Ćirila i Metoda. Cieloviti pak program za ovu svečanost, proglasiti će se do koi dan od strane glavnog odbora. — Dvorska kancelarija za kraljevine Dalmaciju, Hrvatsku i Slavoniju, odobrila je da se izložba blaga, plodinah i tvorinah Dalmacije, Hrvatske i Slavonije obdržava u Zagrebu mjeseca kolovoza dojduće godine. Na ovoj će se izložbi moći izložiti: 1. domaće blago svake vrste; 2. Gospodarstvene plodine i proizvodi; 3. obrtnički predmeti svake vrste; 4. umjetnine svake vrste. Uhvamo se da će nadalje naš "Nazionale" točno našince u Dalmaciji izvješćivati o tečaju radnjah i odlukah odbora za višespomenutu izložbu, koja se i nas, kao i braće nam Hrvatah i Slavonacah, tiče. — Dne 26. prošastog mjeseca svibnja, vrlo sjajno proslavljena je u slovenskem Celovcu tisućnica sv. naših apostolah Ćirila i Metoda. Na službi božijoj, odma u početku, pjevana je pjesma u slovenskom jeziku: "Pred Bogom pokleknimo;" pri darovanju pak četveroспjev: "Upanje;" poslje podviza: "Slava Ćirilu i Metodu;" a po samom svršetku mise: "Tebe Boga mi hvalimo". Poslje podne pak bila je sjajna *besjeda* na kojoj su mnogi najodabraniji slovenski komadi pjevani i deklamirani. — U narodnom muzeju u Beogradu ima preko 6000 već opredjeljenih komadah novacah u numizmatičnoj zbirci.

Slučaj smrti. Svetogjurgjevački župnik i vrli domorodac *Franjo Šimagović* umro je dne 15. svibnja. U dobi razvijanja ilirstva u Hrvatskoj, bio je pokojnik marljiv pomagač i umiljat pjesnik. Laka mu crna zemljica!

Tiskom Demarchi-Rougierovim.

Izlazi svakog četvrtka u sedmici.
Ciena joj je u Zadru 4 fior. na svu godinu, a 2 fio. na pó godine.

ZVIEZDA

Književni list za prosvjetu, poduku i zabavu.

Van Zadra s poštom 5 fior. na godinu, a 2 fior. i 50 novč. na pó godine.
Rukopisi se nitkom nevraćaju.

Poduzetnik, izdavatelj i odgovorni urednik **J. Sundečić.**

"Za prosvjetu i za bratsku slogu
Svaka žrtva ugodna je Bogu.„

Broj 12. **U Zadru 18. lipnja 1863** **Godina I.**

Dramatički ulomak.

Iz prvog čina klasičke Pellikove tragedije "Francesca da Rimini„ prevedene od

J. SUNDEČIĆA.

PRIZOR V.

Pava *i* **Lančiotto** *jedan drugom na susret teku i dugo zagrljeni zaostaju.*

Lan. Ah, baš ti si, brate!
Pav. Lančiotto! brate moj! — Oh suzah
Ponajsladjih izlijevu pusti!
Lan. Prijatelju, cigli prijatelju,
Od zelenih mojijeh godinah!
Oh, od tebe razstavljen, koliko
Dugo stajah!
Pav. Pravò sam te ovde
Najposljednjeg puta zagrlio...
I drugoga još s tobom čovjeka
Grlio sam: pa i on plakaše...
Već ga vidjet sudjeno mi ne bí!
Lan. Avaj otče!
Pav. Ti si njem' sklopio
Umiruće oči. O Pavlu ti
Svom nereče ništa?
Lan. Udaljena
Svojeg sina vapeći je umró.
Pav. Dajuć svog mi blagoslova? — S neba
On nas gleda. Sjedinjene vidi
I raduje s'. Sjedinjeni uviek
Biti ćemo po sad u naprieda.
Sit sam svake tašte sjeni slave.
Prolio sam za prestol Bizanta
Krvcu moju, gradove kojeno
Ljè nemrzih zadobivajući,
I glas stekoh silna i velika,
I od cara milostivog bijah
Prepočašćen: obćenite hvale
Pričinjahu u meni dosadu.
Mač pokoljom za kog mi s' okalja?
Za tudjinca. A nemam li valjda
Otačbinu, kojojno je sveta
Krv gradjanah? Za te, za te, koja
Sokolove gradjane imadeš,
Borićn se, Italio moja,
Ako zavist uvredom te sleti.
Il' ti niesi najdičnija zemlja
Medj' koliko ogrieva ih sunce?
Nies' li svakog krasnog umlja mati,
Italio? Junakah li prašak
Prah tvoj nije? Mojim djedovima
Ti si dala i cienu i priestol,
I što ima najmilijeg meni
Svekoliko ti mi uzdržavaš!
Lan. Da te vidi, čuje, a neljubi...
Na svietu ljudskog stvora nema. —
Bogu hvala, mrziti te ona,
Ne, moć neće.
Pav. Tko li?
Lan. Ti neznadeš.
Ovde mojoj nedostaje sreći
Drugi nježan zalog.
Pav. Ti zar ljubiš?
Lan. Oh tè ljubim! Uprav andjeosku
Ženu ljubim... a najnesrećniju
Opet ženu.
Pav. Ja takodjer ljubim:
Jedan drugom povjerimo naše
Jade.
Lan. Otac prije smrti svoje
Ženitbu mi naloži, da stalan
Mir nam dodje. Zapovied ovrših.
Pav. Već je tebi daklen zaručnica
Tvoja dieva? i radostan niesi?
Tko je ona? Valjda te neljubi?
Lan. Nepravedan tužitelj bi bio
Kad bi kazó da mene neljubi.
Da bi tako ljubila i tebe!
Al' u ratu ti joj smaknu brata,
Grozi te se, i vidjet te nieće.
Pav. Zbori, tko je? tko je ona?
Lan. Ti si
Nju vidio onda kad u dvoru
Gvidovomu....
Pav. Ona... [1]
Lan. Kćer Gvidova.

[1] Prigušujući svoj užasni nemir.

Pav. I ljubi te? I ljuba je tebi? —
Istina je; jednoga joj brata...
Smaknuo sam...
Lan. S toga neprestano
I jaduje. Pa začuvši da se
Ti opeta k domovini vraćaš,
U žalosti i krov ovaj mrzi.
Pav. [1] Vidjeti me, i vidjet me nieće? —
Tà ja sam se pokraj brata svoga
Srećnim držó! — No odlazim opet...
Na uviek ću udaljen živiti
Od mojega otčinskoga krova.
Lan. Krov otčinski obojici ravno
Biće srećan. Ti me više nećeš
Ostaviti.
Pav. Bud' na miru; čovjek
Zaručnicu predpostavlja svemu.
Ti je ljubi... — Ah mač ovaj uzmi,
Tvoj mi daruj! neka bude tebi
Vječan spomen od tvog Pavla. [2]

[1] Još jednako prigušujući svoj nemir.
[2] Sladjahnim nasiljem ovršuje ovu promjenu.

Lan. Brate...
Pav. Ako s' jednoč još ikad vidimo
Tè živ budem... hladnije će tada
Naša srca kucati... Vrijeme
Što sve guši bit će ugušilo...
U Franciški mržnju... i mene će
Bratom zvati.
Lan. Ti obaraš suze.
Pav. Dà, i ja sam ljubio takodjer!
Cigla dieva u vasionom svietu
Bješe ona u očima mojim...
Ah nije me mrzila, ah nije
Mrzila me.
Lan. Pak s' je izgubio?
Pav. Nju je meni ujagmilo nebo!
Lan. Neka ljubav bratovljeva bude
Teb' utjehom. Pri pogledu tvomu,
Pri tvojijem vrlim postupcima,
Isto će se Franciškino srce
Utišati... A sad hodi...
Pav. Kuda?...
Pred nju... ja ti nikad doći neću!

POKOJNI MORNAR
I
"Ljudi od svita„

(Crtica iz Dobrinskoga života, sp. J. Grietić Krasanin).

(Kraj.)

VI.

Sunce je podobro odskočilo. Na gustoj glavici medj zelenim granjem bliešti se Dobrinj. Nigdje ni oblačića, osim dima štono se kóla nad dobrinskim dimnjacima. Vrućina počela razganjati hrda s hladna polja. Stado se poredalo uz visoke gromače i gusto grmlje da mu sunce tako ne pripiče. Goveda se povalila pod poviša dubca, tè ondje u hladu preživajući odpočivaju. Ptice su sasvim umukle; jedini čvrčak, pekući se na žarkom suncu, čvrči kó da je poludio. Kadno kadšto popuhne zapadnjak pa pretvori ravno i tiho, klasjem pozlaćeno polje, u šumeće i valovito more; poljulja s kojom liepo zagušćenom lozom u kojoj se pomoli po koje zarudjeno zrnce. — Tó naravsko mrtvilo oživotvori njekakva pucnjava, huhutanje i tanak uz debeo glas što se razširio svôm okolicom. Zavirimo malo pobliže da vidimo što se u gradu radi; koi je povod tomu veselju. — Na trgu duga povorka mladićah s djevojkama kolo zakružila; posred trga vije se pirna zastava. Nije šala, majka s kćerkom pod istom zastavom; pri istim sopelima, (svatovima), na istom trgu plešu, ujedno piruju, isti dan se i udaju. Od svake strane navrvila sila svieta da tomu neobičnomu prizoru prisutstvuje. Dočim je kolo bilo u najvećem kretanju i uzhićenju, krenuli glavom svi okolo stojeći ljudi i svrnuli okom na jednu jedinu točku. Svi začudjeni motre njekakva starca bjeloglavca, koi ispade iz jedne ulice, pak se ukočio povrh trga, da progleda toliku živahnost i veselje. Sieda zamršena brada visi mu niz prikučena prsa; biela kosa prelieva mu se po širokim plećima; nabrazdano čelo i nabrano lice svjedoči, da je njekad nesreća morala starca dobro prošibati a srce mu prorovati i otrovati. Palica, na koju mu se žilava i košćunava ruka podupire, i vrečica, što mu niz pleća visi, dovoljan su dokaz da putuje; po odjeći pak rekao bi čovjek da je mornar.

Medjutim prikuči se polagano k zamišljenom starcu njeki izobraženiji seljak — njekakav *ex*-mornar. Misleći da će mu možda već ispražnjenu lulu levantincem napuniti, zapita ga: *"Bú giorno šcior parón„*.

Starac se okrene, promjeri ga od glave do pete. Videći seljak da mu neće na prvu odgovoriti nastavi: *Coša že vegnù quà caricar šabion?„*

Starac se malo nasmiehnuo, zatim zaniekao glavom. Na što produlji opet naš *ex*-mornar: *"Ahà, dunca in Saline morda ga že vegnù chior vin o legne?„*

"Ni jedno ni drugo„ — odgovori starac.

Na taj odgovor ostao seljanin zapanjen čudeći se kako da taj čovjek znade naški: "Kako je tó da znadeš i naški govoriti?„

Starac mjesto da mu odgovori, zapita ga: "A kako i od kada je tó, da se ovuda talijanski počelo govoriti?„

Seljak zasramljen nezna što bi mu na tó odgovorio, nego nastavi ispričavajuć se: "Oprosti mislio sam da ne znadeš naški„.

"Ja, kako nebi znao — prihvati starac — kad sam ovdje rodjen, odhranjen i oženjen„.

"O, je li moguće?!„

"Tako je; baš tako„.

"Glè ja sam mislio da si ti kakav Puljež ili Rovinjež, a tamo ti si naš čovjek!„

Dočim su ova dvojica te rieči medj sobom prozborila, obkolili ih svake dobe ljudi, tako da nije starcu moguće bilo provući se iz kola; vidivši se dobro okružen zapita prisutnike, tko tó danas piruje. Na njegovo pitanje odjeknulo do petnaest različnih glasovah, tako da nije ni razumio što mu bijaše odgovoreno; s toga produlji da što pobliže sazna: "Moradu biti vražjeno bogati kad piruju pod zastavom„.

"Tako, tako... ni amo ni tamo— prihvati poznati seljak — Nisu baš jako ni bogati. Imadu više sreće nego pameti. Nevjestica služila je u njeke bogate starice Krasanke, koja na smrti, neimajući nikakva nasliednika, ostavi sve blago i bogastvo svojoj, pravo pobožnoj i viernoj službkinji. Tó su ti; — kad si dobrinjac, ti ćeš ih se spominjati dakako! — tó su ti dakle dva mlada mornara: Marko Palić i njegov prijatelj Bare. Prvi se ženi s Marom, kćerom njekoga pokojnoga Mihovila Crvića, svim poznata pod imenom: "*pokojnoga mornara*„; drugi pak s Marinom kćerom„.

Mislim da sada poznaje svaki ovoga starca; nije mi dakle treba razjasnjivati, da je tó onaj isti Krčanin, što su ga Ivo i Marko pred skoro šestnaest godinah na pučini morskoj ulovili i život mu spasli. Ako mu onda trag izgubismo, drž'mo ga sada na oku, da vidimo što će i kuda će. —

Na one posljednje seljanove rieči zamal' da se starac ne sruši, ali se odmah i oporavi. Slabahno mu oko planulo iskricom žive radosti; nabrazdano čelo mu se razvedrilo, tamno i namrgodjeno lice opet mladjahnim žarom porudilo — na svemu obličju pojavilo mu se veselje. Probije kolo što ga okruživaše, poleti medju ples vičući: "Gdje si Marice dragahna kčerce moja!„

Sopeli umuknuli, ples se prekinuo; pirovljani i ostali ljudi mahom zaokupili starca; njekakav žamor proleti po svemu trgu. Obe nevjestice zapanjene motre pred sobom starca prihodnika.

"Zar me više ne poznaš, Mare?„ zapita starac muklim i tronutim glasom.

Mare, mjesto da mu odgovori, hoće da mu izpije oči svojim tamno-oštrim pogledom. Starac neznajući kako da se odda, pohiti rukom u njedra, pa joj turi pred oči srebrni križić, što mu ga je još za mladosti majka bila o vratu objesila.

"Bi li po ovom svoga otca poznala?„ Starac mjesto da dobije odgovor, bude ončas ogrljen; ćuti već kako mu kćerka naslonjenom na ostarjela prsa glavom, toplim suzama grud namače, a nijedne rieči ne može da proslovi.

Po svemu trgu nastà šaptanje i žamor, kó kad proljetni vjetar gustom dubravicom zapuhne. Sad ovdje, sad ondje čuje se, kako jedan drugomu čudnim glasom romoni: "Ovo vam je pokojni mornar!....„ Je li moguće? tà on se je bio pred petnaest godin utopio!„

Dočim su tako različna mnenja o njegovom udesu trgom proletala, dotrčali njegovi rodjaci i svi pobližnji susjedi pitajuć ga o njegovom odlazku, o proživljenom na moru vriemenu; nu on ih se jedva oslobodi, obećavši im o tom svaku večer poštogod pripoviedati, i krene prama pirovljanskoj kući uz pirovljansku pratnju i neizbrojnu množinu znatiželjne djece. Do časa zacinkaju čaše, a množina svakojakih pomiešanih glasovah zaori: "Živio nam naš *Pokojni Mornar* živio!...„

Njekolike narodne poslovice odnoseće se na neznanje.

Bukova glava nezna što je pilav.
Deblja mu koža na čelu, neg na hrastu kora; pa kako ćeš da zna!
Do dvadeset koi nezna; do trideset koi nema: teško kući koja ga ima.
Kad nezna, kud srlja!
Kad nezna, što se neprodje!
Kako ćeš da zna, kad mu nije Bog dá?
Kò ga za jezik poteže, kad nezna što bleji?
Kò nezna puta, lako zaluta.
Muči kad neznaš!
Neznaj a nemaj, pa si lako prošó.
Neznala maja usiriti, pa joj se (mlieko) proskorušilo.
Nezna, jer ga je Bog tuknó po mozgu.
Nezna kolik' ni božija tuka.
Neznalica, gotova bleka.
Neznalica kukavica.
Nezna mòma kako je doma.
Nezna ni beknuti.
Nezna ni biele ni crne.
Nezna ni koliko švraka zna.
Nezna ni što je žuto, ni što je svietlo.
Neznanje je teška muka.
Nezna pak bleji.
Nezna se ni krstom prekrstiti.
Nezna svinja što je biser.
Nezna tovar (magarac) što je petrusimen.
Nije sramotno neznati; ali je sramotno nenaučiti.
Ni pó muke što nezna; ali što se nadima!
Nit' on zna, nit' mu stariji steka'.
Nit' zna, nit' ima.
Od neznanja, pedalj do kajanja.
Ostavi ga nek majmuniše, kad nezna šta čini.
Što nezna, ni pó muke: bar da se pokriti zna.

Ciganski odgovor.

(Narodna priča.)

Pripovieda se da je njeki domaćin zapitao jedne večeri ciganina ulazećega s dvora u kuću: "Ciganine je li vedro?„—na što mu ovaj odgovori ""Jest kó i čisto srebro„„. — A kad ga isti domaćin opet priupita: "Ima li zviezdah?„ — naš mu cigo odgovori: ""Bogu dušu, niesam ni pogledó!„„

Oh! koliko i koliko ima ovom ciganinu podobnih ljudih, koji ti od prve u svem potvrdjuju, da je vedro kó i čisto srebro; *ali kad ih staneš za zviezde pitati, namah ti list obrnu, pa nemareći što sami sebe oporeći moraju, kažu ti:* niesam ni pogledó.—*Smiešno je to zaista! Ići tvrditi da je vedro, a tamo neznati odgovoriti da li na vedru nebu ima zviezdah.— Hej!... a kad lukavi ciganin znade da se gazdi dopada kad mu se kaže da je* vedro; *pa to bilo il' nebilo, on mu veli:* "vedro je kó i čisto srebro„. *A pričme li gazda pitati:* "imali zviezdah?„... *kud ćeš tada zgodnijeg odgovora, nego predajući još i dušu Bogu, kazati:* "niesam ni pogledó„. — *Ovakovi udvorice najpogibeljniji su družtvu čovječijem; jer oni, tó toliko da bude njima dobro, okreću i ovako i onako; a često još riju i podkopavaju pokoj i blagostanje čestitih i nezazornih članovah istoga družtva. Zato, tko ti sad jedno, a do časa opet drugo tvrdi — nevjeruj mu: udvara se i vara te, a kroz tó te gleda još i upropastiti. Od čovjeka pravedna i poštena samo ćeš čuti: što je, je; što nije, nije. Tomu vjeruj, oslonimu se na besjedu — nevara te; prijatelj ti je: štuj ga i poslušaj.* —

GLASNIK.

Književnost jugoslavjanska. Čuveni naš g. Gjorgje Popović urednik "Danice„ poziva k predplati na: "Junaka našega doba, roman M. Lermantova„, što ga je sad preveo uprav s ruskog jezika. Knjiga se tiska u Novom Sadu s ćirilicom u episkopskoj pečatnji, i naskoro će biti gotova. Iznosiće 17 malih tabakah, a zapadati će samo 50 novč. Tko uzme 6 komadah dobiva jedan komad na dar. Ovaj vrlo zanimivi roman preporučujemo svakom ljubitelju književnosti naše, znajući da će prevod biti izvrstan, kao što je preizvrstan sami izvornik. — Dobismo baš sada iz Beograda knjižicu pod naslovom: "Prijezda. Spiev Radmila Lazarevića„, tiskan u štampariji Nikole Stefanovića. O ovom ćemo spievu u budućem listu našeg časopisa njekolike rieči prozboriti. — Kuratori gimnazije karlovačke tiskaju o svom trošku dramatično djelo g. Gjorgje Maletića, sastavljeno u narodnim stihovima, pod naslovom: "Preodnica srbske slobode ili srbski Ajduci„. Vrli pisac ove knjige, poklonio je nju na korist karlovačke gimnazije. Ona će izići na liepoj hartiji, i biti će gotova do svršetka tekućeg mjeseca po starom. Iznositi će 12-13 tiskanih tabakah, i zapadaće samo 40 novčićah. Obični postotah od 10 na 100, obećava se za prodane knjige onom, koi tó zahtievao bude. Preporučujemo ovu knjigu i radi njene vriednosti, i radi svrhe, kojoj je posvećena. — U broju 60. ovogodišnjeg "Vidovdana„ poziva vrli naš spisatelj, gosp. D.r Nikola Krstić, načelnik u beogradskom ministarstvu unutarnjih djelah, k predplati na novu knjigu pod naslovom: "Istorija srpskog naroda„. Ovom je djelu srbska Matica u Pešti dosudila u svojoj glavnoj sjednici od god. 1861. nagradu, koju odredila bijaše za takovu knjigu. Cielo će djelo iznositi 25 tiskanih tabakah. Izići će u više sveskah, od kojih će svaka sadržati po jedan period iz srbske povjestnice. U prvoj svezci biti će *pet* tiskanih tabakah, a ciena joj je *jedna cvancika* ili 4 čarš. groša. Za 7 skupljenih predplatnikah, daje se jedna knjiga na dar. Novci se odma polažu, i naručbine se bez istih neprimaju. Imena predplatnikah šalju se na istog gosp. Krstića u Beograd u plaćenom ili neplaćenom pismu. Rok upisivanju traje do *Ilin-dana* po starom, a knjiga će do Preobraženja biti gotova, te će joj se tada ciena povisiti. Svaki se prijatelj naše književnosti umoljava da bude skupitelj predplatnikah. Sama višespomenuta dosuda nagrade, najveća je ovoj knjizi preporuka; a kad se uzme u obzir iz kakva je zlatnog pera ispala, onda zaslužuje da nju svaki rodoljub potraži i nabavi. — Javlja novosadska "Danica„ da će društvo Srbske Slovesnosti izdati popularnu enciklopediju svijuh naukah„. — U "Narodnim Nov.„ od 3. tekućeg čitamo da će iz tiskarne gosp. Lj. Gaja u Zagrebu, izići ovo koj dan knjižica pod naslovom: "Čovječije dužnosti„, što ih je na talijanskom jeziku napisao glasoviti Silvio Pelliko, a preveo na naš jezik vrli gosp. *Gjuro Deželić.* Od ovog su prevoda njekoja poglavja već tiskana u "Danici ilirskoj„ a sad će sva skupa bieli sviet ugledati.

Čin pohvalnog rodoljubija. Poznato je čitaocima iz našeg "Nazionala„ kako su domorodci iz naših Kaštelah sabrali liepu svotu novacah da svog čuvenog domorodca gosp. *Ivana Danilova* obdare jednom zlatnom kolajnom za domoljubne njegove zasluge, onako kao što su ovdješnji domorodci naumili obdariti s takovom kolajnom slavnog narodnog zastupnika g. Mihovila Klaića. Danilov zahvaljujući se svojim sugradjanima na takovom patriotičkom iskazu u pismu od 11. tekućeg, upravljenom na g. urednika "Nazionalova„, želi da bi se isti novci uložili, kao začetak jedne zaklade za podpomaganje učeće se mladeži, koja kao što on sam veli: "*zaslužuje najprvo staranje od strane svakog dobrog domorodca*„. Ovaj je čin sam po sebi toli pohvalan, da mu netreba nikakve veće hvale; a za ovakovu zakladu treba da se svojski postaramo, jer nam je ona u Dalmaciji potrebita koliko kruh, koi se jede. Bože daj da više i više podražateljah steče ovaj srećni začetak jednoga izmedju naših najrevnostnijih narodnih prijateljah!

Fotografia i kamenopis. Narodni prijatelji u Spljetu dali su fotografirati sliku slavnog domorodca našeg gosp. *D.ra Gjure Pulića,* povodom njegova premještaja s uredíteljstva ondješnje gimnazije na ravnateljstvo gimnazije u Trentu. Sliku je fotografirao gosp. Zink u veličini običnih kamenepisnih slikah, a djelo mu je preveć dobro za rukom pošlo. Pod ovom slikom čita se sliedeći podpis u našem jeziku: *Jurju D.ru Pulliću Zastupniku dalmatinskoga sabora — Uredítelju zadarskog i spljetskog gimnazija — Dalmatinske mladeži učitelju — Diki slavjanske domovine*„. — Povodom opet odskorašnjeg bavljenja u Beču slavnopoznatoga g. *Mihovila Klaića,* učeća se ondješnju dalmatinska mladež litografirala je pak o svom trošku njegovu sliku kod g. J. Bauer-a. Slika je posve dobro pogodjena, rekó bi progovoriće, tè ispod nje stoji podpis takodjer litografiran u našem jeziku: "*D.r Mih. Klaić;*„ a posveta glasi ovako: "*Ljubljenomu učitelju i hrabromu narodnomu branitelju. Znak blagodarnosti i štovanja dalmatinskijeh učenikah na bečkom sveučilištu 1863*„.

Glasba. Čitamo u "Pozoru„ jedan oglas od strane zagrebačkog "Kola„, u kojem se javlja, da će se koncem tekućeg mjeseca dogotoviti 1. svezčić muzikalnih djelah, koja će isto družtvo "Kola„ u Zagrebu periodično izdavati. Ovaj prvi svezčić sadrži u sebi obljubljenu vokalnu četvorku iz hrvatskih napievah za 4. muška glasa sa *partiturom* od družtvenog tehn. ravnatelja Sl. Lžičara. Izvanjski oblik ovog djela biće vrlo ukusan, bivši radjeno u jednoj od najizvrstnijih tiskarnah u Pragu. Prodajna je ciena prvom komadu 1 fior. i 35 novč., a tko se ustmeno ili pismeno prijavi kod višespomenutog gosp. Lžičara do 10. srpnja, taj će imati platiti samo 1. fior. i 5 novč., a tó onda kad djelo u ruke dobije.

Razne viesti. Javlja "Glasonoša„ da je k. družtvo prirodoslovacah madjarskih u Pešti imenovalo g. *Lj. Vukotinovića* svojim dopisujućim članom; a družtvo za prirodoslovje "Pollichia„ u Bavarskoj, svojim začastnim članom. — Čitamo u "Pozoru„ da je uzoriti gosp. stožernik i nadbiskup zagrebački kupio za 250 fior. od gosp. barona Neustädtera znamenitu do 700 svezakah brojeću sbirku knjigah, i poklonio nju narodnoj knjižnici. — Dne 19. svibnja po st., t. j. prvi dan duhovah proslavljena je u sriemskim Karlovcima tisućnica sv. Ćirila i Metoda. U sabornoj crkvi bila je svečana liturgija, a u večer besjeda, koju je ondješnja gimnazialna omladina dala, namjenivši dohodak od iste na korist gim. knjižnice. Osobito se je dopalo deklamiranje dvjejuh pjesamah male Milice Srbobranke. Preuz. g. administrator patriaršije darovao je na *besjedu* 100 fior., a g. Stefan Nikolić novosadski gradjanin, 3 žuta dukata u ime ulaznine. Živili! — Dne pak 12. svibnja po st. proslavljena je takodjer tisućnica sv. Ćirila i Metoda u kapeli ruskoga poslanstva u Beču. — Čitamo u novosadskoj "Danici„ da su prije dva mjeseca danah iskali u Beogradu ondješnji odvjetnici dopuštenje da mogu izdavati "Sudske i trgovačke novine„, ali da nisu dopuštenja dobili.

Tiskom Demarchi-Rougierovim.

Izlazi svakog četvrtka u sedmici.
Ciena joj je u Zadru 4 fior. na svu godinu, a 2 fio. na pó godine.

ZVIEZDA

Književni list za prosvjetu, poduku i zabavu.

Van Zadra s poštom 5 fior. na godinu, a 2 fior. i 50 novč. na pó godine.
Rukopisi se nitkom nevraćaju.

Poduzetnik, izdavatelj i odgovorni urednik J. Sundečić.

"Za prosvjetu i za bratsku slogu
Svaka žrtva ugodna je Bogu."

Broj 13. **U Zadru 25. lipnja 1863** **Godina I.**

SILVIJI. *

(Polag Leopardi-a, ponašio **S. B.**)

Sjećaš li se još *Silvijo*,
One dobi tvog umrlog žića,
Kad gizdave oči tvoje
Žarom sjahu predivne ljeposti,
Kad, vesela al' i zamišljena,
Ti nastupi prag mladosti?

Jektile su mirne sobe
I ulice na okolo
S tvog pjevanja svedjernoga,
Kad si dušo samcata sjedila,
Ženskim radnjam se bavila,
Rado misleć o sudjenoj sreći.
Bješe taman svibanj mirisećí:
A ti s' tako dne trajala.

Ja sam kadgod zapustio
Krasni nauk i knjige si mile,
S kojima sam cviet mladosti
I mladjahne poderao sile;
Tè s prozorah otčevoga stana
Slušao sam sladke tvoje zvuke,
Kó i žamor vješte ruke
Što t' hrljaše po tankoj postavi.
Vedro nebo sam gledao,
Zlatne staze, perivoje,
Amo gore, a onamo more.
Živa duša reć nesmije
Što sam tada osjećao.

Čudnih mislih, čudnih željah,
Čudnih nadah i čuvstvah, Silvijo!
Kakav nam se tad činio
Udes ljudski, ljudsko biće!

Kad se sjetim onolikih nada'
Ljuta bolest men' spopada;
Kužna misó mê nesreće
Svu mi radost u začetku davi.
Oj naravi, oj naravi,
Što ne držiš riječ koju
Već si jednom svijetu zadala?
Radšta varaš djecu tvoju?

Još nam s mraza neuvehnú trava,
A ti, mlada, od nemile bóce,
Joh! poginu. Nit' si moj nebore,
Doživljela cviet mladosti;
Nit' s' hajala, dobro moje,
Da ti hvale tvoju kosu crnu,
Il' poglede stidljive i mile;
Nit' bi ô svetcu s tobom razložile
O ljubavi drúge tvoje.

Nestà za tren sladke nade:
Pa mi jošte udes nesmiljeni
I mladost je uskratio.
Kako si mi, kuku, lele!
Izčeznula, jadnu meni,
Sladka diko mojih mladih dobah,
Moja željo oplakana!
Ovo li je sviet, ovo li
Raskoš, ljubav, i djelo i zgoda
Od nas dvoga toli obožana!
Ovo l' sreća ljudskoga naroda?
Tek s' istinu upazila,
Nesta nam te; kad dušicu pusti
Pokaza nam rukom izdaleka
Smert nemilu i greb pusti. —

* Broj stihovah, isto tako kao i njihova vrsta i način im skladanja, odgovara sasvim izvoru. Jedino što sam držao za shodnije, stihove od 7 slovkah preneti u one od 8 slovkah.

ILIJA G....Č

ili

BADNJI DAN U KIEV-DOLU.

Izvorna pripoviedka

od

P. Franasovića.

Bilo je 23. prosinca 1820. god. Kršćani u Ercegovini spravljahu se običnom radošću na doček badnjeg-dana, štono ga kao i sve božićne svetkovine, naš prosti narod obslužuje po najtočnijem pravilu bogoljubnog predavanja naših pobožnih pradjedovah. Ženčad se zabavljaše oko gotovljenja jela, mužkarci nješto okolo čišćenja pušakah, a nješto okolo rezanja badnjakah. Ovako prodje ovaj dan.

Netom se sunce za gore dalmatinskoga primorja sakri, svaka se obitelj sakupi pod svoj siromašni krov na molitvu, i iza rane večerice, sve pospješi san boraviti, da bi rano sutra svaki uranio, i toli čekanu tjajnu zoru veselim puškaranjem pozdravio.

Noć je tiha. Povjetarce od sjevera jedva ljulja tanašnim busjem, i ponješto namrezguje površje Popova-jezera. Nejma ni najmanjeg oblačića na neizmjernom prostoru nebesnom, na kojem s istoka veličanstveno pomalja milo-sjajno svoje lice — poput ognjene kruglje — bieli mjesec, kojega srebrovidna zraka rek' bi oživljuje uspavanu narav, kao kadno se na zapovied čudotvorne ruke povrati duh u mrtvo ljudsko tielo.

Dočim ovaka tišina vladaše po kućama Krstovih sljedbenikah, i bijaše sve kao zaklano pospalo u liepoj nadi dojdućega dana; iz Ljubinja izidje jedna četa od dvadest drugah i kad se je ona samo dva puškometa od grada otisla, ustavi se.

"Čujte braćo — počme tad četovodja — testir nam je raditi što nam drago: plijenili, palili, klali; nitko nam neće razloga iskati; ali pod jednijem ugovorom: da dovedemo dizdaru od Stoca liepu kćerku Ilije G.... ća. Već znate kud imate okrenuti: pozorno daklen i pospješno!....„

Polnoći je. Jedan starac u Kiev-dolu prevrće se na svom bielju (biljcu) pokraj ognjišta gdjeno je sinoć zaspao. Snieva mu se gdje gleda pokojnoga pobratima Petra Juškovića, blieda kó krpu, gdje se dovlači k ognjištu, sjedavši naprema njemu, vidi gdje vehoma žalostno nanj pogledavaše, i pruživši ruku, gdje zamahuje sjekirom na gorući panj. Panj se razmrvi na tisuću piljakah: bielj na komu ležaše, i sva kuća obrati se u goruśti plamen; ledeni ga znoj obuzme: on se probudi. Ištom u strahu što izusti: "Neće biti dobra!„ bijaše usilovan da obrati svu svoju pozornost na neobično lajanje kučadi. Skoči da se uvjeri nije li kakva zasieda, al' kad da pootvori vratca svoje kolibice, oćuti gdje ga četiri gvozdene ruke ukočiše i nadvor izturiše; a u isti mah šestorica pustahijah provali u kuću.

Anica, starija kćer Ilijina bivši probudjena, čù bahat na vratima od kuće, dosjeti se zlu, i kó lasica spusti se niz okance, jedini otvor u njezinoj sobici, ili bolje da rečem, kutiću u kojemu ležaše. Nečujući da ma tko za njom ide u potjeru, šmigne polagaško izmedju busja uz jedan klančić, tè jedva dišući pripne se na jednu liticu, dvojeći u sebi, jeda li će odonle vikati pomoć, ili se doteturati do prve kuće i probuditi selo. Al' na jednoč blješteći izpod nje plamen, i gorostasni oblaci dima pod nebo se podižućega, ukazaše njoj strahoviti prizor ... "*Kuku meni!*„ tek što zaupi, pade u nesviest i strovali se niz liticu!

Lopovi su zabavljeni okolo ognja žderućega kuću nevinoga zarobljenika sa divljom nekom zadovoljnošću i bjesnoćom. Mujo Sedlarić poglavica je krvne ove čete. Čovjek srednjega stasa; opuna života, plave kose, očijuh i brkovah; plosnata nosa; tankieh, zažetih i bliedih usnà: rekó bi mu 45 godinah. Od prve mladosti vīknuo je na krv. Kao zanešen mohamedanac, nije mogao ni dokučiti što su tó krštenjaci, za koje on bijaše bič u cieloj onoj okolici. Jaoh raji, kad bi god stigó iz Carigrada kakav hatišerif, koi bi se nje ticao. Mujo, kano najstrožiji skrbnik cielosti turske vjere, podpaljivó bi svoje istoviernce, silujuć se da dokaže nesvetost Sultanovih naredbah; i dotlen bi kričao i graktao, dok mu god nebi pošlo za rukom bar jednu obitelj krštjansku ucvieliti. — Ovo ti je i dandanas neizbježiva posljedica kod turakah, da svaki stambolski hatišerif, koi je učinjen na zaštitu rajinih pravah, uzmnožava joj i otežčava progonstva; jer dok mohamedanci budu vierni svomu Alkoranu, dotlen će — netreba ni sumnjati — svedj uvjereni biti da raja, *pseto nevierno,* nemože imati prema njima ikakva práva.

Vara se svak tko god cieni ili vjeruje, da od turčina može ikad što drugo biti neg turčin, koje znači sve isto, što i progonitelj vjere Isusove, tlačitelj svake uljudnosti, i neprijatelj svakog duševnog naobraženja.

Al' se povratimo na našu poviest. Mujo, prekrstiv noge na travi, puši lulu. Plamen goruće Ilijine kuće, prema kojoj malo odalje sjedi, razsvjetliva mu obraz oduševljen zvjerskom svirjepošću; a upodobljuje ga zloudesnu djavolu odsievajuća mu grozna neka svjetlost iz očiuh.

"Dovedite mi — vikne najedanput — to psetčadi!„ — I evo ti sad pred ljutim krvnikom četiri nevine žrtve: Ilija od 63 god. Stana njegova žena, od 52; jedno žensko diete od tri godine i pol' — mala Marija — i Janko, koi stopro bijaše navršio 11. god.

Poturica pogledнuv okom naokolo, vas razjaren skokne se na noge, te bjesnovito kó ranjeni bivó rikne na Iliju: "A gdje ti je Anica?„ — Ilija plačno osvrnuvši glavu na sprženu kuću: ""Čestiti aga, — odvrati mu uzdišući, — izgoriela je jadna!... ako je tvoji ljudi niesu odveli„„. — Mujina družina zasvjedoči da Anice u kući nije bilo, ni ti da je nju od njih itko vidio. — "Ti si je, morè, sakrio!„ zakriešti Mujo. — ""Tvom se pohodu niesam mogó nadati, pa...„„ — "Nevierni krstu! tè bi se i ti isti bio spasao?„ ""Bi, aga„„. — "Evo ti kaurske pokornosti! Vi psi nesmiete živieti već dok je nami milo. Vi ste carevi izdajnici: svi podmučke režite na turke i zovete kraljeve u pomoć. Al' se mi nebojimo svih vašieh sedam kraljevah. Bre! Ilija, odluči: Anicu ili život!„ — ""Aga, tvrde mi vjere neznam za nju„„. — "Znat ćeš sada: Ibro! donesi kolac: nek pozna ova svinja s kim hoće da se ruga„. — Svi ućute: obe strane nevjerujući tolikoj Mujinoj smjelesti. Ali svako dvoumlje izčeznu, kad Ibro stade posred njih s dugačkim kocem u rukama. Mujo se nasmije nekim hudobskim

grohotom, tè reče: "A sad nataknite krme na ražanj, pa pecite, nek se nevierni krst, na nečisti mu božić muktice najede pečenice!...„ Dok turci još otezaše, Mujo povadi jatagan, škripeći zubima. Oni tad razumješe da nije šale, i skočiše na Iliju. — ""Aman! silni aga — zaklikne nesretnik — Aman! Mujo ako Boga znadeš!„„ Mujo je neumoljiv; tè izpod glasa popieva. A da se bolje nasiti mukom Isusova sljedbenika, uspenje se na jedan mirac (zidić) iznad mučiteljah. Petorica njih drže ničice pritisnuta na zemlji mučenika, a četvorica uzimlju mah da ga kôcem prob... Aoh! ovde mi pero pada iz rukù, i nemogu da nezavapim: "Bože milostivi! u kojega rukama stoji udes narodah, nije li već dosta da ovaj jadni naš narod stenje pod tudjim gvozdenim jarmom?... Svaki pedalj njegove zemlje ogreznuo je u nevinoj krvi svojih sinovah!... djevice su mu oskvrnute, crkve razorene, samostani popaljeni, sveštenstvo pogaženo!... Tudj u svojoj otačbini: divljiji mu pridošlice izsisaše mozak, pograbiše mu otčinstvo, oteše mu jezik, izbrisaše mu ime iz knjige narodah...; načiniše ga golom mrcinom! pa klimaju nanj' glavom, veleći: "Ovo nije narod!„ Ustani Bože! osveti naše ime! povrati život ovom narodu!...„ Žalostna Stana premda polumrtva od velika stradanja, videći očitu pogibelj miloga svog Ilije, zavrišti toli žalostno i glasovito, da jeknuše sva naokolo brda i doline. I budući hajduci zabavljeni okolo, zlostavljanja njezina muža; oslobodi se od užah, i kao pomamljena umota se medju njih da im ga otme.

Uz to iznenada cikne jedna puška; Mujo zaječi i "Dr...„ što izusti, pade koliko je dug i širok posred svoje družine. — "Jaoh pogibe nam Mujo!„ svi u jedan mah zavapiše, ostavši kao okamenjeni. U taj čas pukne druga puška: dva hajduka padoše na zemlju. Tad medju njima zavlada obćeni nered; i cieneći da se selo diglo na oružje, uplašiše se do nesviesti, tè se razbjegoše u tinji čas, i ohmuljiše kroz klance i kroz brda, kano da bijaše sva Ercegovina na njih ustala.

Dok se ovo ovako sbilo; na lavež pasah, na Stanino klikovanje i na posljednju pucnjavu pušakah, njeki se seljani probudiše, susjed susjeda pitajući: "Što je ovo?„ — Na svrhu svak se obrati na jedan uzklik: "Ej! kievčani zlo ga zaspali! dabogda se neprobudili! turci nas kolju, a vi mirno san boravite!„ *(Sljedi će).*

Književni pregled.

Prijezda. Spev Radmila Lazarevića. U Beogradu. U štampariji Nikole Stefanovića 1863. Ćirilicom; na maloj 16.ni, str. 104.

Prijezda je spiev, ili još bolje, poveća romantična pjesma, podrazdjeljena u XI. dielovah. Vrli njezin pjesnik nekaže nam, da li se na kakvom pričanju narodnom osniva njezin predmet; ali po pjesmi sudeći rekó bi da je sve sam pjesnik izmislio. Prizor je ovoj pjesmi Skadar i njegova brjegovita okolica, a predmet joj je ljubav, pa i tursko progonjstvo nad rajom. Prijezda je *protagonista,* a okrutnik je Mahmud paša skadarski. Predmeti pak Prijezdine ljubavi jesu: majka mu i seja, Džemila jedinica Mehmedova, i nesudjena mu Leposava, štono se sve skupa s Prijezdom, veoma žalostno i tragično skončavaju.

Uzevši u obzir tó, da nam ovaj mladi pjesnik još sjedi na licejskim klupama: moramo se iskreno poradovati s ovim plodom njegova krasna uma i živahne mačte; jer nalazimo u njemu dosta liepa pjesničkoga uzleta, dosta liepih slikah, dosta crtah liepa muževnog čuvstva. A tako isto možemo se poradovati i s našom knjigom, kojoj se u mladom našem Lazareviću, goji jedan vrli radin više; jedan radin, koi nam činom dokazuje da ima i duše i sposobnosti.—

Ama i pak zatajiti nesmjemo, da ova pjesma nema svojih manah; da mnogo nješta i kraće i jedrije nije se moglo izreći, neg li je izrečeno i u dugo izvedeno. No ovo je pogrieška mladjahna zanosa, koi se radje odvija za razžarenom mačtom, nego li za ozbiljnom razsudom i onim podpunim računom, bez kojega ništo nebi se smjelo izvesti.

Poziv je pjesnika, visoki poziv. Tko je daklen od naravi pozvan da bude ljubimac božanstvenih vilah pjevačicah, treba da sve svoje sile ulaže kako će dostojnije i pravednije njihovim ljubimcom postati. Nego za takovo što, ište se i ozbiljne volje, i ozbiljna učenja; ište se uzvišeno čuvstvo, i njeka prava žedj za lovor-viencem pjesničkim. Bez ovih svojstvah, nema ni umjetna pjesnika, ma baš da je i znamenovan za pjesničku umjetnost. Ovo je daklen što svakom prilikom možemo preporučiti našim omladjim pjesnicima; da se, tó jest, preveć nepuštaju po bujici zanosa mlade svoje mačte; da sa svakom pomnjom uče umotvore viših pjesnikah; da potanko ispituju duh, svojstva i posebnosti pravoga pjesništva; da se osobito nadahnjivaju domoljubim čuvstvom, tè da svojski oko svoga rade i prijanjaju; i najposlje da nikad dovoljno sebi nevjeruju, da ono što su već zamislili i učinili, nebi se još i bolje, i savršenije, i plemenitije zamisliti i učiniti moglo, kroz čišćenje i popravljanje, kroz pretresanje i proučivanje. Ovako radeći, mjesto da blude pri podnožiju svetog pjeničkog brda, pospješno će se peti sve bliže i bliže k njegovom vrhu; i divno će se na njemu pričestiti one liepe slave, štono teško gine; i okititi onim dičnim viencom, štono jedva kad vehne.

OGLAS.

Povjereno mi je uredjenje **Narodnog Koledara** i za buduću 1864. godinu, koi će o trošku Matice dalmatinske na svjetlost izići. Najuljudnije daklen molim svakog našeg domaćeg književnika, da bi mi za višespomenutu narodnu knjigu, po koi svoj književni prilog, najdalje do svršetka nastupajućeg srpnja mjesca, poslati izvolio. Osobito pak ovu molbu upravljam na prijatelje mi književnike izvan Zadra: kneza Orsata Pucića, Mihovila Pavlinovića, Kostantina Matasa, Petra Peku Kadčića, Stjepana Buzolića, J. Gržetića Krasanina, Petra Franasovića i Jovana Javora. U Zadru pak, sam ću lično zaprostiti vriedne naše spisatelje za sudjelovanje pri ovom poslu.

Braćo! ovo je naša knjiga. Što važnija bude vaša pomoć, tim će i ova knjiga važnija biti, i obraz će nam pred narodom osvjetljati. Ima vas, hvala Bogu, liepa kita! Bilo bi daklen dosta zazorno kad se ovaj narodni spis nebi podičiti mogó sa vašim čuvenim i od naroda toli obljubljenim imenima. —

U Zadru 24. lipnja 1863.

J. Sundečić.

GLASNIK.

Književnost jugoslavjanska. Hvala milom Bogu! "Glasonoša„ od 14. tekućeg javi nam već, da je ovih danah dotiskan u tiskarnom zavodu gosp. A. Lukšića u Karlovcu, prevod Alfierovoga "**Saula**„ od J. Sundečića. Ciena je knizi oborena sa 80, na 40 novčićah. (Pročitavši ovu viest, urednik ovog časopisa, koi je takodjer i prevoditelj spomenutog djela, prinudjen je napomenuti ovde uvjete, pod kojima je taj svoj prevod ustupio gosp. Lukšiću. Uvjeti su ovi: *a)* Djelo se ustupa za 200 fior., koji su novci prevoditelju pošteno izručeni. *b)* Nitko ništa u prevodu nemože oduzeti ni dodati, bez sporazumljenja sa prevoditeljem; ovo još ostaje viditi jeda li je ispunjeno. *c)* Treću popravku imati će ovršiti sam prevoditelj; ali osim prve polovine prvoga arka, ništa više prevoditelju nebijaše dostavljeno da sam ispravi ili popravi. *d)* Pošto je ovu knjigu posvetio prevoditelj narodnim braniteljima na prvom saboru dalmatinskom: obvezuje se gosp. Lukšić poslati mu 13 prekrasno vezanih istisakah, koje bi prevoditelj potom rasposlao spomenutim braniteljima. I najposlje *e)* gos. Lukšić obvezuje se poslati prevoditelju 20 prosto vezanih komadah njegova prevoda, s kojima bi njekoje svoje prijatelje počastiti mogao. I ova dva posljednja uvjeta ostaju još neispunjena. Nego ako je istina što naša narodna poslovica kaže, da se *ljudi* vežu za jezik, a *volovi* za r....., onda se prevoditelj stanovito uhva da će plemeniti g. *Abel Lukšić* njegovu *dugotrpljivost* već uvažiti, kao što ljudsko poštenje od njega zahtieva; i da mu neće dati povoda k oštrijoj tužbi, pri kojoj bi se naši dušmani nasladjivati mogli do mile i mile volje.) — Isti časopis javlja da je iz tiskarne gosp. Antuna Jakića izišao III. svezak "Hrvatskih pućkih prepovjedih„. — Još u 3. broju "Zviezde„ objavljeni Oblici srpskog jezika„ od Gj. Daničića, dotiskani su. Ciena im je 80 novč. Za 8 prodanih komadah, daje se *jedan*, a za 12, daju se *dva* na poklon. Knjiga se može dobiti kod vrlog gosp. sačinitelja u Beogradu, i u odpremništu "Vidova Dana„. — Čitamo u novosadskoj "Danici„ da je u Beogradu izišla "Hiljadugodišnja svetkovina sv. Ćirila i Metodija„, na 8.ni 1 l. 39 st. Tú je najpre besjeda, koju je govorio podpredsjednik Društva Srbske Slovesnosti, g. Dimitrije Matić, u Beogradu 11. maja 1863.; zatim je život sv. Metodija iz jednog rukopisa od 1330 god. priobćen od člana spomenutog Društva, D.ra Janka Šafarika. Najposlje na dva lista dodan je snimak ovog rukopisa. — Izišo je odskoro, takodjer u Beogradu prvi diel, u 5. broju našega časopisa objavljene "Obšte istorije„ koju izdaje gosp. P. Srećković, profesor liceja i redovni član Društva Srbske Slovesnosti. Ovaj diel izišó je pod naslovom: "Stara istorija I.„; na 8.ni, 2 l., 220 str. Ciena je knjizi 1 fior. i 50 novč. Veli "Danica„ da se može svakomu što bolje preporučiti. — I u prednjem broju našeg časopisa objavljeni i toplo preporučeni prevod Lermantovljeva romana, pod naslovom: "Junak našeg doba„ već je dotiskan u Novom Sadu i može se naručiti kod "Daničina„ urednika, koi je takodjer i prevoditelj iste knjige. — Slovenici namieravaju izdati *album* u čast zaslužnom svom rodoljubu D.ru Bleiweisu. — G. Gjorgje Popović urednik "Danice„ izdao je poziv na predplatu nove drame, pod naslovom: "Nemanja. Drama u pet djejstva'. Od D.ra *Jovana Subotića*„. Knjiga se već u velike tiska u Novom Sadu, i tó s ćirilicom. Svaki će komad zapadati po 50 novč. Na 6 komadah daje se jedan na dar. Rok za predplatu traje do Petrov-dana po staromu, a kasnije će se ciena povisiti. Samo, toli čuveno ime obljubljenoga g. Subotića, dovoljna je knjizi preporuka. — Opis postojinske špilje što ga je napisao g. *Kosta* prije 5 godinah na njemačkom jeziku, izići će sad i na slovenskom. — Ono veliko pretresanje na engleskom parlamentu o istočnom pitanju, koje se baš sada štampa u "Vidovu Danu„, izići će i u posebnim knjigama, pod naslovom: "Srpska stvar u engleskom parlamentu„. Knjiga će zapadati po 50 novč. Tko uzme 10, dobiva 2 na dar; tko uzme 20, dobiva 5; tko 30, dobiva 9; tko uzme 40, dobiva 15; a tko najposlje uzme 50, dobiva 20 na poklon. Ovoliko se pridavi daje dok knjiga ne izidje, a poslje se neće davati, neg samo po jedan komad na 10. — Tiskom Albrechtovim izdana je knjižica: "Darinka i Milko o trošku gosp. K. Stojšića. Knjigu je ponašio s francuskoga g. J. J. Požežanin, a sadrži moralne pripovjesti, za mladež. Posvećena je tisućugodišnjici sv. Ćirila i Metoda i nosi njihovu sliku. —

Narodni zavodi. U odborskoj sjednici matice ilirske od 30. prošlog mjeseca, odlučeno je da se što prije izvedu zaključci učinjeni u glavnoj ovogodišnjoj skupštini; á potom na predlog tajnika, da se školskoj mladeži dade za polak ciene zabavno-poučna Kampeova knjiga: "Odkritje Amerike„. Usljed toga zaključka moći će naša učeća se mladež uz podpis tajnikov dobiti sva *tri* sveska ove knjige za samih 60 novč. a. v.; i zato je odlučeno da se na ovaj zaključak svrati pozornost, osobito gg. župnikah, ravnateljah, i učiteljah pučkih zavodah, nebi li se ovom knjigom poslužili prigodom ispitah, da istu namiene u nagradu vrstnijim djacima.

— Društvo Matice dalmatinske izdalo je ovih danah program za poznatu knjigu, u kojoj bi se imao nastaviti drugi diel Kačićeva ugodnog razgovora.

Glasba. Zagrebačko pjevačko društvo "Kolo„ izdati će na slavu tisućnice sv. Ćirila i Metoda pobožnu pjesmu za dva i četiri glasa, koju je sastavio u češkom jeziku J. Saukup, a preveo nju na naš jezik čuveni naš pjesnik Ivan Trnski. Napjev je sastavio u crkvenom slogu moravski sveštenik P. Križkovski. Svaki komad zapadati će samo po 10 novčićah.

Umjetnost. Gosp. D.r Stipetić u Zagrebu narisao je prije njekoliko mjesecih "Otče naš„ u slici, i posvetio ga preuzvišenom gosp. biskupu djakovačkom; a sad opet narisao je takodjer u slici "Zdravu Mariju„ i posvetio je nju uzoritom gosp. stožerniku i prabiskupu zagrebačkom. Prva se već sada dogotovljuje u litografiji Albrechtovoj, pa će se nabrzo moći dobiti kod istog sastavitelja za 1 fior.; a druga će se kašnje takodjer kamenopisom izdati. Ove se slike preporučuju za ukrašenje pobožnih kršćanskih domovah.

Razne viesti. Slovenskom "Napreju„ prispjelo je jedno pismo iz Gorice, u kojem se predlaže da bi Slovenci prilikom tisućnice sv. Ćirila i Metoda *svoju književnost slili s hervatskom i srbskom; ili da bi pak poprimili hrvatski i srbski jezik i književnost.* Oh kad bi Bog dao da bi se tó dogodilo! U jedinstvu književnog jezika, sva nam je moć našeg duhovnog napredka. O tom smo mi već bili duboko osvjedočeni, pa nas veoma raduje što se tako isto i kod naše braće Slovenacah počima misliti. "*Naprej*„ samo *naprej*, pak će Bog dati dobro! — I u nadbiskupijama poznajskoj i gnjeznanskoj svetkovati će se tisućnica sv. Ćirila i Metoda sve od 20. lipnja pa do 1. studenog, i tó usljed opetovanih molbah od strane ondješnjih prabiskupah.
— Mili nam narodni poslanih g. *Mihovil Klaić* zahvaljuje se domorodcima u "Nazionalu„ od 20. tek. na kolajni, kojom ga bijahu naumili počastiti, i moli ih da sabranu svotu obrate na koju drugu svrhu. Od većine glasovah upisane gospode, zavisiti će pak u što će se ti novci uložiti.

Tiskom Demarchi-Rougierovim.

Izlazi svakog četvrtka u sedmici.
Ciena joj je u Zadru 4 fior. na svu godinu, a 2 fio. na pó godine.

ZVIEZDA

Književni list za prosvjetu, poduku i zabavu.

Van Zadra poštom 5 fior. na godinu, a 2 fior. i 50 novč. na pó godine.
Rukopisi se nitkom nevraćaju.

Poduzetnik, izdavatelj i odgovorni urednik **J. Sundečić.**

"Za prosvjetu i za bratsku slogu
Svaka žrtva ugodna je Bogu."

Broj 14. **U Zadru 2. srpnja 1863** **Godina I.**

KNEZ UGOLIN.

Ulomak iz Danta Alighieri-a. Pakao, pjesma XXXII. stih 124—139; i pjes. XXXIII. st. 1—90. uključno.

Preveo **J. Sundečić.**

Mi već od njeg' otišli bijasmo;
A dva smrzla u jedinoj rupi
Ja ugledam, tako da im bješe
Jednog glava kalpak drugoj glavi.
I kó što se hljeb od gladi jede,
Tako gornji zabi drugom zube
Tú gdje s mozgom zatiok se veže
Nije Tidej grizao inače
Iz jarosti Menalippu tjeme,
Kó što ovaj lob i ine stvari.
— Ej ti, štono takim skotskim znakom
Javljaš mržnju nad tim kog si jedeš,
Kaž' mi zašto (rekoh); uz pogodbu,
Da ako li nanj s razlogom cvieliš,
Doznav' tko ste, pa i grijeh njegov,
Još tî u svietu gòre nenaknadim,
Ov' kim zborim tè mi s' neosuši. —
Diže usta sa zvjerskog jestiva
Onaj grješnik, taruć ih o kose
Glave, koju strag izglodjó bješe;
Pak započe: — Hôš da t' opetujem
Bol očajni, što mi srce tišti
Još i misleć, pre nò uzgovorim.
Ali ako sramom plodna glasa
Moje rieči bit moraju sjeme
Izdajniku, što ga grizem, skupa
Vidićeš me gdje zborim i plačem.
Tko s' ja neznam, ni kako si došó
Amo dolje; ali fiorentinac
Činiš mi se doisto čujuć te.
Znadni ja sam knez Ugolin bio,
Ovaj pako nadbiskup Rugjeri;
Sad ću t' kazat s čeg sam susjed 'vaki.
Da poradi zlih njegovih mislih
Vjerovav' mu uhvaćen sam bio,
A pak umró; ni pričat netreba.
No čeg niesi naslušat se mogó,
Nù, smrt kako surova mi bješe,
Čućeš i znat jel' me obidio.
Tiesna valja unutra u leglu,
Štono s mene naslov *gladi* nosi,
Gje još treba da s' i drugi sprate,
Krozase mi ukazala bješe
Viš' mjesecih; kad zó sanak usnuh,
Što mi razdra zastor s budućnosti.
Ov' mi s' vodja i gospar činjaše,
Goneć vuka i vučiće k brdu,
Što Pižanom Luku vidjet brani.
S kujam hitrim, mršavim i znanim,
Gvalandi-je, Sismonde s Lanfrankim,
Spried na čelo stavio si bješe.
Tinjim časom činjahu se meni
Umoreni i otac i djeca;
I bokove oštrim pasjacima
Gdje im deru vidjet mi s' činjaše.
Prije jutra kad li se probudim,
Čůh gdje kroz san plaču čeda moja,
Što su sa mnom, i pitaju hljeba.
Zao s' vesma, ako t' već neboli
Misleć što mi srcu s' objavljaše;
Tè l' neplačeš, o čem plakat mariš?
Bjahu budni već; i doba blizu
Kad nam vično donošahu hranu;
No slučaše svaki sa sna svoga.
Pa čuh odzdó zakivati vrata
Na užasnoj kuli. I pogledam
Po sinovim nemaknuv' se nikud.
Ja neplakah, tol' se ûnutra skamih:
Oni plaču; i moj Anselm mali:
"Tako l' gledaš! što t' je ćajko?" — reče. —

Nit' prosuzim, niti progovorim
Taj dan cjeo, nit' nastavše noći;
Novo sunce dok negranu svietu.
Čim pa probi u tamnicu tužnu
Nješto zračka, i spazim po licu
Četvorice, moju čitu sliku;
S tuge s' ujem za obedve ruke.
Oni misleć da uželjen jela
Tó učinih, digoše se odma
I rekoše: "Otče vele nam je
Manje muke, uzjedeš li od nas:
Ti si nama ovo biedno tielo
Odjenuo, ti nam ga i svuci.„
Tad se smirim da ih viš' nesjadim:
Taj dan s drugim svi stajasmo niemi.
Tvrda zemljo, ah što s' nerastvori?
Kad dopriesmo do četvrtog dana,
Gaddo mi se ispred noguh pruži
Veleć: "Otče, jer mi nepomogneš?„
Pa tú umrè: i kó što me vidiš
Vidjoh i ja tri, jednog po jednog,
Pasť medj' petim i šestijem danom.
Sliep već zadjoh iznad njih trtati,
I dva-dni ih zvah po njinoj smrti:
A pak više post neg tuga možè! —
Kad tó reče, vrtećim očima
Opet lati kukav lob medj' zube
Što na kosti kó psu bjahu čvrsti.
Aoh Pižo, pogrdo narodah
Liepe zemlje, *si* u kojoj zvekti;
Kad su spori susjedi te kaznit,
Nek se maknu Kapraja s Gorgonom,
I nek ušće na Arnu žaprieče,
Da s' potopi svaki kip u tebi.
Jer, bud glas je o knez' Ugolinu
U zamocim da je izdó tebe;
Na krst taki vrć nemora djecu.
Nevinim ih dob činjaše nova,
(Nova Tivo!) Ugučiona, s njime
Još Brigatu, i dvojicu drugu,
Što ih odzgor napominje pjesma. —

PRIMJETBE.

U stihu 1. *Mi*, Dante i Virgiliji; *od njeg'* od M. Boka d'Abati-a, s koim su dotlen bili.

St. 2. *smrsla;* ovi se izdajnici polag Danta muče u jednoj jami punoj samog leda, koi nije ravan neg rupast. — Ovu jamu naziva pjesnik Antenora.

St. 7. s *mozgom* od rtenjače.

St. 8. *Tidej* sin Enea kralja Kalidonskog. Njega je Menalippus tivljanin u tivskom ratu smrtno ranio No pošto je ovog opet ubio Kapaneos, zaište Tidej da mu donesu glavu ubijenoga, pak je stane glodjati.

St. 9. *tjeme.* U Danta stoji "*le tempie*„ (sliepe oči), daklen sve isto jedan dieo mjesto ciele glave.

St. 10. *ine stvari*, kao mozak, kose, kožu.

St. 16. Dante postavlja pakao pod zemljom; daklen *gòre u svietu* znači: gòre na zemlji. — *nenaknadim*, zato što će mu pripovjediti dogadjaj.

St. 17. *Ov' kim zborim:* jezik.

St. 30. *čujuć te*, po izgovoru.

St. 31. *Ugolin.* knez ili *conte* od porodice Gerardeski-a pižanski vlastelin: držó je stranku Guelfah, i bijaše se dogovorio s nadbiskupom Rugjerom, od porodice Ubaldini-ah da iztjera iz Piže svog sinovca Nina od Galure, koino s pomenutim mjestom bijaše zavladao; a pošto mu ova stvar na ruku ispadne, Ugolin se načini gospodarom Piže. Ali nadbiskup, ili iz zavisti; ili poradi stranačke mržnje pobuni opet savkolik narod protiv Ugolinu, i s onim trima jakim porodicama, štono se u 50. stihu napominju, podigavši krst, udari oružanom rukom i s razdraženim pukom na kneževu kuću; tè obuzročivši ga izdajništvom, uhvati ga s dva sina i s dva mu sinovca, i sve ih pozatvora u kulu, koja se nahodi na trgu *piazza degli Anziani* nazvanom: pak najposlje da bi spomenuti nevoljnici svi od gladi poskapali u svojemu zatvoru, zapovjedi da se bace ključevi od kule u rieku Arno, i tako se knez Ugolin zajedno s djecom od najnevolnije smrti skonča.

St. 33. *susjed 'vaki*, zao tè ga grizem.

St. 37. *No čeg niesi* itd.; budući se je takov zločin u potaji dogodio.

St. 39. No pošto je Ugolin pomoću nadbiskupovom iztisnuo iz Piže Nina od Galure, s njekakve sitnice ubije jednog nadbiskupova sinovca; odtud je potekla osveta.

St. 40. *leglu* (muda) mjesto gdje se poveće ptice legu i mitare; daklen u mračnoj i smradnoj tamnici.

St. 41. Nakon Ugolinove smrti, prozove se ona kula u kojoj je on od gladi poginuo *kulom gladi* (la torre della fame.)

St. 42. Predriče nevolju još i drugima; možda silom onog proročkog poznavanja, koje imaju osudjeni na vječnu smrt.

St. 44. *Viš' mjesecih;* od kolovoza do ožujka mjeseca.

St. 46. *Ov' mi s' :* nadbiskup.

St. 47. Pod imenom *vuka* razumjeva Ugolin sebe; a pod imenom *vučićah*, djecu. San o ovoj zvjeradi morao je glad predricati. — *k brdu*, sv. Juliana, koje se nalazi izmedju Piže i Luke, tè im smeta da se mogu vidjeti.

St. 40. *Piša*, pri donjem teku rieke Arno, koja se izlieva u tirensko more, i Luka, k sjevero-istoku od ove, jesu toškanski gradovi na talijanskom poluotoku.

St. 49. *S kujam*, to jest, s prostom svjetinom; *mršavim*, t. j. gladnim; *znanim*, t. j. ili vještim tom lovu, ili poznatim u Piži.

St. 53. *i otac i djeca:* vuk i vučići.

St. 54. *pasjacima*, onim velikim podočnim zubima.

St. 58. *i pitaju hljeba*, opet kroz san.

St. 62. *Bjahu budni:* djeca Ugolinova.

St. 64. *No slučaše* itd. jer i oni bijahu snili san otčevu podoban.

St. 65. *odzdó* pod sobom. — Oni su daklen morali biti na gornjem podu kule.

St. 69. *Anselm mali* (Anselmuccio), jedan sinovac Ugolinov.

St. 76. *moju čitu sliku;* ili zato što po prirodi djeca na otca naliče; ili pak po tomu što su svi morali biti i bliedi i tužni, i prestrašeni.

St. 88. *Gaddo:* jedan sin Ugolinov.

St. 93. *Sliep*, poradi velike tuge i nevolje, ili još i usljed gladi.

St. 95. Treba razumjeti: tada je *post* (a pod imenom posta: *glad)* i mene umrtvio, što već *tuga* nemogadijaše. — Ja pak mislim da je Dante s ovim izrazom hotio označiti izvanrednu Ugolinovu muževnost, koju kad onakova tuga nije mogla nadvladati. kakva bi je igdje i koja druga nevolja nadhrvati mogla, osim onih štono smrt neobhodno uzrokuju, kao što je *glad?* —

St. 100. *si u kojoj zvekti*, t. j. zemlje Italije; budući da je *si* (koje odgovara našem *dà)* tako često u talijanskom jeziku, kao što je u francuskom *oui*, u njemačkom *ja*, itd.

St. 101. *susjedi:* Firenca i Luka.

St. 102. *Kapraju* s *Gorgonom:* dva su mala otoka naprema Piži, udaljenu okolo 20 miljah od ušća rieke Arno.

St. 106. Bila je tužba na kneza Ugolina da bijaše za novce ustupio Firenci i Luki zamoke (kaštela) od Vernic, Ripafratte i Ašiane.

St. 108. *dob nova* mjesto *mlado doba* zadržó sam radi izvorne krasote, koju ovom rieči *nova* dobiva sljedujući stih.

St. 109. *(Nova Tivo!)* — *Tebe.* — Pižu su osnovali tivljani došavši iz grčke Piže. Ali ovdje pjesnik odnosi tó na tragičke dogodjaje grada Tive i na bratske tamošnje mržnje. — *Ugučiona* sina Ugolinova.

St. 110. *Brigatu,* sinovca Ugolinova. -- *dvojicu*, razumjeva se Gadda i malog Anselma.

Primjetba. Ovaj sam ulomak preveo naročito za "Istoriju književnosti svijuh poglavitih narodah na svietu„, koju piše naš čuveni D.r Božidar Petranović; a pri prevodu sam se držao *komentarah* Venturi-eva, Kosti-na i osobito Tomaseova.

ILIJA G....Ć

ili

BADNJI DAN U KIEV-DOLU.

Izvorna pripoviedka

od

P. Franasovića.

(Dalje.)

"U Ililje, u Ilije!... vatra!... hajduci!..." i nješto desetak najslobodnijih momakah na vas trk doletiše na krvavo pozorište. Tú nahode jada velikoga; tri mrtva, i Stanu, koja se skamenila pokraj muža roneći potoke suzah, čupajuć si kose i lupajući se šakama u prsi. Ilija se uvija od premnoge bolesti, múče kao vó, i prenemaga se neprestano. Kolac mu je utisnut do kralješa, riga mu iz rane, krv i grizina. Pametniji ljudi prosudiše da se u kolac nedira, dok prije stradalac neprimi red svojoj duši, bojeći se da ne bi ostó mrtav u vadjenju ubojita drveta. Položiše ga na jednu dasku, i sa najvišim opazom uniješe ga u bližu kuću, ukazujući mù svaku najbolju pomoć.

A sad obratimo našu pomnju na dvoje, štono se eto brzim korakom približavaju Kiev-dolu. Prva ide jedna djevojka uzdišući i taruć si dlanim od rukuh oble i česte suze, koje joj se nižu niz tužni obraz. Za njom koraca, opirući se na štap, čovjek od okolo 40. godinah: don Andrija Novaković častni i obće-ljubjeni župnik od Ravnoga. On se rodio u Trebinju, a dovršio je ték učenja u zavodu Lauretanskom. Postavši sveštenikom, prisvoji si one rieči Spasiteljeve: "Ja vas šaljem kakono ovce medju vukove", ostavi lijepu Italiju, i veselo prigrli težko breme vjerovjestnika. Pametno prilagodjujući se okolnostima i pozorno postupajući, zadobi povjerenje paše od Mostara — onog oštroga Rizvanbegovića. — Pošteni i umjereni mohamedanci držahu ga u mnogoj cieni, veliku vjeru imajući u njegove zapise; bolestnu mu svoju djecu noseći da ih blagoslovi. I zato čestokrat njegovo posredovanje, osladjeno mitom, utaži pašinu krvoločnost; mnogu glavu sahrani od smrti; mnogu porodicu od propasti. —

Idući daklen ovo dvoje, i sišavši na jednu ravnicu, pop prvi razbije dugotrajni muk, i počme: "Anico, daj dovrši pripoviest, i kaži mi tko je raztjeró one lopove i ubijo onu trojicu krvnikah tvoga kukavnog otca?" — Ovde će začudjen štioc pitati: odkud sad ovde ona, koju malo prije vjdjesmo strovaliti se niz liticu? — Treba daklen znati da ova djevojka, koja još u opasnosti bijaše poradi svoje ljepote, vješta turskim hajducima po nagonu pogodi njihovu namieru; tè u svom bjegu skine s mira pušku s kesicom fišekah, u nakani da se brani kad bi joj bilo do nevolje. Buduć da ložnica, jedan kutić kuće, nebijaše pod zatvorom; jer je ona služila takodjer i za spremu, tè se je u njnj hranilo još i oružje, hrana itd. — Vidjesmo kako je Anica, opazivši s litice da joj je kuća u plamenu, zavrnula svješću i pala. Ali srećom, prije neg da grunè mrtvijem mahom na oštre stiene ondješnjega ponora, zape joj se haljina za granu njekog davnog rogača, štono sám bijaše izniknuo kroz jednu pukotinu one vrleti. Tú ostane njekoliko viseći izvan sebe. Kad li se prene, i dok sakupi pamet, zazvekne joj kroz uši i kroz srce strahoviti materin jauk. Jedvimice se na svu silu oslobodi od one spasiteljne grane, skokne na tratinu, i u tren evo opet nje na vrh ponora. Odatlen pri plamenu goruće svoje kućice upazi jasno svekoliko ono grozno mrcvarenje, koje turci činjahu od ljubljenoga joj roditelja. Pomamljena dohvati samokres, zategne mu vuka, položi ga pod oko, zgodno omjeri, i potegne za odponac... cik!... pa zrno prohuji Muji kroz ledja posred srca. U tinji čas zapali drugi put, i pogodi uspored dvojicu mu drugovah. Razbojnici misleć da se sve selo diglo na oružje, kao što već vidjesmo, razbjegoše se. Ona dopade; i videći otca na umoru, zavikne seljane i poleti u Ravno po popa.

Sad opet daj da se naše žice prihvatimo. Sveštenik nedobivši odgovora priupita djevojku: Kaži mi, djete, tko je raztjeró pljačkaše?" — ""Sam Gospodin s neba"" — odvrati tiho djevojka. — "Ama koijem sredstvom?" — nastavi redovnik, — jeda li kakvim čudom?" — ""Baš otče, po nječem slično onomu štono si nam ti prošaste nedjelje pripoviedó s oltara: kako ona sveta udovica žudioka po Božijem nadahnuću odsječe glavu nekomu neznabožnomu vojvodi, tè svoju domovinu spasi"". — "Aferim Ane! Ti si zapamtila moju pripoviest, kako malo tko od ljudih" —. ""Jest barem zapamtio nju onaj, koino tebe bijaše osvadio kod paše da si namierao s njom buniti narod"". — "Negovori o prodanijem dušama: žalim ih; a još više vlast, (kuku i do vieka!) kadno se, ne na pravicu, već na uhode naslanja. Tko izdava braću za dinar, neće u nuždi ni nebraći vieran biti. — Tó je zlamenje izdisanja one vlasti, koja hoće da plaši kad je uplašena; tó je zlamenje da mi nećemo za dugo robovati ni turci nam gospodovati. — Anico! tko te tomu nauči? — Nevolja. — Eh dobro! Kad daklen inokupno nevolja narod pritisne, kao što tebe danas, tad će se ovaj pijani gorostas otriezniti, i dva će protivna življa u sukob doći: pobjeda je očevidno za prirodnu stranu — za narod; — ma koliko jak bio neprirodni tlačitelj. Ali je golema nesreća kad treba čekati nevolju, da nas nauči razložiti; nego i pak bolje je išta nego ništa; bolje ikad nego nikad: nevolja nas najbolje ojunači". — ""Pràvo, ja samoj sebi nevjerujem kad pomislim što sam noćas..."" — "Ti zar, Ane?..." — i oboje ućute. Pop se udubi u njeke misli; pratiočica se i nestavi, zamišljena o žalostnom položaju svog otca. Do malo stigoše u selo. Svcštenik se zaustavi i uzamši za ruku djevojku, reče: "Ane! nemoj ti sad k otcu ulaziti; tvoj plač mogó bi ga pomesti u najvažnijem poslu njegove duše. — Pušti nek ja njega prvo namirim s Bogom; a kad tó izvršim, poslat ću po-te da se u njim oprostiš i dovedeš sa sobom malašnu tvoju braću". — Djevojka bez oklevanja posluša dobrog pastira, koi pošalje po Stanu, te i nju takodjer odaleči. *(Sljediće.)*

Zaludu ljepota.

(Narodna pjesma. Priobćio Antun Šimonić.)

Lijepa je gora bršljanova;
Ali joj je zaludu ljepota,
Jer se hvata drva i kamenja. —
Lijepa je Danica zvijezda;
Ali joj je zaludu ljepota,
Jer se hvata sunca i mjeseca. —
Lijepo je lice djevojačko;
Ali mu je zaludu ljepota,
Jer se hvata lica junačkoga. —

Glasnik.

Književnost jugoslavjanska. — Kanižlićeva "Rožalia„ dotiskana je u Požegi kod g. Miroslava Kraljevića, tè će se nabrzo i razprodavati. — Gospodin Vladimir Nikolić poziva u "Glasonoši„ na predbrojavanje jedne zbirke svojih pjesamah, koje namjerava izdati pod naslovom "Bršljani„. Rok upisivanju traje sve do svršetka ove godine. Ciena je knjizi 60 novč. Svaki rodoljub može biti skupitelj, a za trud dobiva 11. knjigu. Pisma se šalju uprav na gosp. Nikolića preko Kule u Beteže u požežkoj županiji. — Posljednjem broju novosadske "Danice„ priložen je književni oglas na "Banatske pjesme„ što ih je skupio P. T. Izdaje ih g. Gjorgje Popović urednik spomenutog časopisa. U zbirci će biti do 200 pjesamah a ciena joj je samo 20 novčićah. Na 6 komadah daje se jedan na dar. Novci se u plaćenom pismu šalju na gosp. Popovića u Novi sad. — U Beogradu izišla je druga sveska, drugog diela Daničićeva riečnika iz književnih starina srpskih, od rieči *mletčkin* do *nivola*. Ciena je ovoj sveski 60 novčićah; a cielom prvom dielu 5 fior. i 10 novč. —

Novi časopisi. Od prvog tekućeg početi će opet u Beču izlaziti "Ost und West„ pod odgovornim uredjivanjem g. *Aleksandra Sandića,* i tó po jedan put u sedmici. Program mu ostaje, kao što je i prije bio. Predplata mu je s poštarinom 10 fior. na godinu, 5 na pó god., a 2 fior. i 60 novč. na četvrt godine. Predplata se šalje na odpremništvo "Ost und West-a„ u Beč, *Alervorstadt. Wickenburg-Gasse Nr. 26 neu.* — Drugi pak politički list izlaziti će u Celovcu po dva puta u sedmini na njemačkom jeziku od početka ovog mjeseca, pod naslovom "Drau-Post„; a uredjivati će ga g. Schleichert. Veli da će biti pravedan njemačkomu i slovenskomu narodu. Ciena mu je za po godine 4 fior. i 50 novč.

Narodni zavodi. Kao što čitamo u novosadskoj "Danici„ Matica srbska imala je 1862. godine 3927 fior. i 75 novč. dohodka, a 2305 fior. i 8 n. potroška, daklen ostalo joj čistih 1622 fior. 67 novč. Ciela pak zaklada iznosi 44,985 fior. 91 novč., osim knjigah, naručbinah i veresijah. — Svršetkom godine 1862. imala je zaklada Jovana Nake V. S. Mikluškoga 1105 fior. 82 n. dohodka, 63 fior. 49 nov. potroška; daklen je preteko 1042 fior. 33 novč. Ciela zaklada ima 13,602 fior. 72 novč. — Zaklada Pavla Jovanovića imala je svršetkom god. 1862. dohodka 5425 fior. 82 n., troška 557 fior 29 n.; daklen su pretekle 4868 fior. 53 n. Ciela je zaklada od 32,580 fior. i 7 novč. — Najposlje zavod Save Tekelije imao je svršetkom 1862 god. 29,257 fior. i 7 novč. dohodka, troška je bilo 8505 fior. 65 n.; daklen je preteklo 20,751 fior. 42 n. Ciela zaklada íma 169,254 fior. 11 novč., osim nepokretnih dobarah. —

Različite vjesti. Za Šafarikovu knjižnicu — ako bi se nabavila za akademičku knjižnicu u Zagrebu — obećao je uzoriti zagrebački stožernik g. Haulik 2000 fior., nj. preuzvišenost gosp. biskup Štrosmajer 5000 fior., biskup Kralj 100 fior., i knez Julio Janković 1000 fior. Živili! — U Karlovcu će se takodjer vrlo sjajno prosvetkovati tisućnica sv. Ćirila i Metoda, kao i po ostalim hrvatskim gradovima dne 5. tekućega. — Gospodična *Matilda Mallingerova*, učenica narodnog zemaljskog glasbenog zavoda u Zagrebu, poradi svojih krjepostih za pjevačku umjetnost, poslati će se o trošku istog zavoda u glasbeni konservatoriji u Pragu da izuči pjevanje, kako bi poslje pak sudjelovala svojom umjetnošću kod dotičnih zavodah trojedne kraljevine. Da Bog dragi pomože kad se i ovakim putem udarati počelo! — Uprav sada putuje nam kroz Dalmaciju do Kotora vrli gospodin *Vukašinović*, bilježnik sremske županije, sa znanstvenim svrhama. — U Spljetu se narodna čitaonica premjestila u novi i bolji stan, i davala je onomadne prvu svoju večernju zabavu, koja je vrlo sjajno ispala. — Nj. vel. naš premilostivi kralj poklonio je 11,900 fior. na zidanje pravoslavne crkve u Kninu. — Zastupništvo slob. i i povl. trgovišta Siska u svojoj sjednici od 17. proš. lipnja zaključilo je jedinodušno i poslalo posebnu predstavku na uzoritog zagrebaćkog stožrnika moleći ga u istoj da bi, na vjekovitu uspomenu i na uveličanje tisućugodišnje svetkovine sv. Ćirila i Metoda, dozvolio, da se od 5. t. m. po svim biskupíjama Hrvatske i Slavonije čati u crkvama slavjanska liturgija; ili u slučaju kakve velike zaprieke, da se tà služba barem obdržava po svim crkvama višespomenutih zemaljah na 5 srpnja svake godine. "Katolički list„ primjećuje, da ovo nadilazi vlast nj. uzoritosti.

Slučajevi smrti. Dne 13. prošastog lipnja preminuo je *Josip Eržen* učitelj kod glavne učionice u Črnomlju u Sloveniji. Uredništvo "Novicah„ oplakuje u njemu vriedna rodoljuba i revna svojega pomagača. Laka mu zemlja! —

— Dne 14. prošastog mjeseca, takodjer je preminuo u Senju vrli naš rodoljub i mladi spisatelj *Valentin Nemčić* sveštenik zagrebačke nadbiskupije. Ostavio je više spisah, koji veliku brigu i marljivost pokazuju, i koji će se s vremenom moći izdati. Bog mu dao vječno spasenje!

☞ **Podpisani u ime ravnateljstva Matice dalmatinske, najuljudnije moli svu gg. povjerenike, i ostale, koji još neposlaše dotičnu svotu za razprodane ovogodišnje "Narodne Koledare„, da bi istu kroz najkraće vrieme spomenutom ravnateljstvu dostaviti izvolili; budući da isto rodoljubje od svakog zahtjeva što veću revnost i pospješnost u odpravljanju ma kojeg povjerenog si narodnog posla.**

U Zadru 30. lipnja 1863.

Družtveni tajnik
A. Šimonić.

☞ **S današnjim brojom počima četvrti mjesec odkad je "Zviezda„ povirila na naše književno obzorje. Ovom prilikom daklen umoljavaju se najuljudnije sva gospoda, koja nam predplatu duguju da bi nam istu što prije izvolili poslati. Da nam nije znatan broj dugujućih, mi bi se zaista od ovog poziva zadržali bili.**

Odpremništvo
"Zviezde„.

Tiskom Demarchi-Rougierovim.

Izlazi svakog četvrtka u sedmici.
Ciena joj je u Zadru 4 fior. na svu godinu, a 2 fio. na pó godine.

ZVIEZDA

Književni list za prosvjetu, poduku i zabavu.

Van Zadra s poštom 5 fior. na godinu, a 2 fior. i 50 novč. na pó godine.
Rukopisi se nitkom nevraćaju.

Poduzetnik, izdavatelj i odgovorni urednik **J. Sundečić**.

"Za prosvjetu i za bratsku slogu
Svaka žrtva ugodna je Bogu."

Broj 15. U Zadru 9. srpnja 1863 Godina I.

Dante-ova "Frana s Rimine".

Ponašio M. P.

. . . . . . poeta volentieri
Parlerei a que' duo ch' insieme vanno.

Oj pjesniče, rad bi s' ono dvoje
Što zajedno gredu, prozboriti;
Lako li je na vjetru oboje!
A on meni: — kad će bliže priti
Zakuni ih ljubvom što ih mami,
Pa vidjećeš, hoće oni siti. —
Kako vihar na nas ih namami
Ja ih zazvah: brižne dè dušice,
Jel' vam prosto, svratite se k nami. —
Kó ćerane željom golubice
Krilom pravo razapetim lete
Do gnjezdašca zrakom hotimice,
Tako duše s Didonove čete
Dodju na nas kroza zrak zločesni,
Tol' ih silno ljupki pozov srete!
"Oj čovječe mili, blagočesni
Koji s' sivim nebom posietio
Nas, što svijet krvavismo biesni,
"Da bi sklon nam Višnji Gospod bio;
Molbom ćemo za te prionuti
Našem bo si s' jadu ražalio.
"A što kazat, što ti želja ćuti
Kazaćemo i ćut što ti godi
Dokle vihar, kako sada, šuti.
"Stoji mjesto u kome se rodi'
Na krajini dje se Po dovija
Da s družinom mirno se nagodi;
"Ljubav brzo ljupkom srcu prija,
Tè mi ovog sveza za kip mili
Koj' m' oteše, a još rana zija;
"Ljubav drago sve na milost sili
Tá i mene tako s njim sastuči
Da kó vidiš još se ne odili;
"Ljubav jednom smrti nas pokuči.
Kaja čeka kò nam život ote". —
Taku riječ ona me nauči.
Kako spoznah dušice sirote
Glavom klonuh toli nisko vele
Dokle pjesnik nereče mi: Što te?
Kad otpovjeh, rekoh: kuku lele!
Slatke misli, požude li ljute
U kakvu su propast ih dovele!
Pa na njih se odmah svrnuh tute
Veleć: Frana, na klik tvoga vaja
Jada suze milo mi se mute,
No, za doba slatkih uzdisaja
Kako, dje li ljubav vas navede
Da spoznate što vam želja taja?
Ona na tó: "nema grdje bjede
Nego spomen srećnoga vremena
U nevolji: pjesnik tó povjede.
"A kad hoćeš da znaš iz korena
Kako nama pronikoše trudi,
Čuj kroza plač što ti priča žena!
"Čitalismo jednoč u razbludi
Kako ljubav Lansilota stade . . .
Sami bjasmo . . . sumnje ni otkudi . . .
"Čestokrat nam oko se pokrade
Pri čitanju . . . lice nam isplavi . . .
A jedan čas čudo nas spopade,
"Kad vidjesmo obraz da gizdavi
Naki dika ljupcem pomilova,
Ovaj, s kim me ništ' već ne rastavi
"Sav mi drhteć usta pocjelova! . . .
Pezeven! i kò tú knjigu složi,
Pa već o njoj taj dan niti slova".
Dok mi jedna sjenka tó izloži
Druga tako plakaše da s jada
Ja malaksah, dušu već položi'
I sruših se kó što mrtac pada!

Narodni jezik i narodnost.

(Misli.)

Narodnim jezikom najbolje se narodnost opredjeljuje; tim se ona najbolje razvija i promiče. Nemam li narodnog jezika, nemam ni narodnosti; ili da se drugčije izrazim: bez narodnoga jezika nemam ni onog odlikujućeg znaka po kojem bi se moja vlastita narodnost pojmiti mogla. Kad daklen u takoj čvrstoj svezi stoje jezik narodni i narodnost: onda, ako ljubim svoju narodnost, moram da ljubim i onaj jezik po kojem se tá narodnost poznaje. Inače bi se zatekli u žestokom protivoslovlju, kad bi pomišljali ili kazivali da ljubimo narodnost, a jezik bi smo narodni zanemarivali, tudjili ga se, i bivali mu nevješti. Koi tako misli ili govori: vara sebe, a drugima laže. Po plodu poznaje se djelo. Djelo je narodni jezik, plod mu je narodnost. Progovori mi jezikom: pocrpiću ti ćuti, doznaću ti narodnost. U pojamu narodnosti, ukazuje mi se i pojam narodnog jezika; a pored narodnog jezika, neznam kako se nebi i dotična narodnost pojmiti mogla. Tko daklen u istinu shvaća potrebu od vlastite narodnosti: mora shvaćati potrebu i od narodnoga jezika; tko li shvaća narodnosti moć: shvaća i onu moć, po kojoj je narodnost jedinstveno mogućna, a to je moć narodnoga jezika. Šta pomaže narodnost na sva usta propoviedati, a nenastojati oko narodnoga jezika, kano mrav oko zrna žita? Jezikom svog naroda dužni smo govoriti; dužni smo pisati; dužni svagdje i svagda promicati ga i zastupati iz svijuh naših silah, i štono rieč iz samih petnih žilah. Ovako samo čineći, dajemo stanovitu svjedočbu o tom kako narodnost pojmiti znamo; dajemo i najbolju jamčevinu za njezin obstanak, za njezino sve tó više pružanje i širenje, vlastvovanje i udomljivanje. Što je suha i bezplodna njiva: tó je i narodnost, kad nju tople i iskrene ćuti negoje. Kod toplih pak i iskrenih ćutih, moželi se čovjek narodnošću hvastati, a narodni jezik istim ćutima neprihvaćati i negrliti? Ništo nam tako čast nevredja, kao odpadništvo od vlastite narodnosti; kao pohuljivanje vlastitog narodnog jezika. Pravi domorodac ovo dvoje ljubi, kao što vodom okršten svoju dušu ljubi. Ljubav je tá silna; podobna je gromu, kad joj ljubljenom predmetu zagrozi pogibelj: žrtvuje i žrtvuje se. Nema nad mlitavost okrutnijeg bića za narodnost; ni težeg udarca za jezik narodni, što je nehajstvo. Najspasonosniji su pak liekovi protivu tih betegah: žarka revnost i neumorno nastojanje. Prvi od ovih liekovah oživljuje, kriepi i draži nam uspavana ili razslabljena čuvstva; pomoću drugog stvara se djelo narodnog uskrsa. Kad daklen sve ove misli skupimo i u jedno sastučimo, onda neizbježivo na sliedeće zaključke dolazimo: a) ljubeći narodnost, moramo ljubiti i narodni jezik; b) želeći promaknuti narodnost, moramo promicati narodni jezik u svemu i po svemu; c) radeći o promaku narodnosti i narodnog jezika, moramo se osobito kloniti mlitavosti i nehajstva; i najposlje d) kao prijatelji narodnosti svoje i svojega narodnog jezika, moramo djelom i slovom pravi i iskreni prijatelji biti; jer u dužnostima tko nije iskren: nevaljalica je.... A ima li domorodac veće dužnosti, neg da što iskrenije obavlja posó svoje narodnosti, i svojeg narodnog jezika? —

Gorske pjesme [1]

Lier i gora.

Rastó lijer bijeli
U sred crne gorice;
Kad izrastó visoko,
I cvijetom cvatio:
Nema dieve, momčeta,
Da ga sebi ubere,
Da se njime okiti...
S toga lijer tužio,
Crnu goru proklinjó:
Da listom nelistala,
Da joj grane uvele,
Da joj žile istrule!...
Tó začula gorica,
Pa lier-cvietu besjedi:
"Ne kun' mene lijerče,
Cvietu diko cvietovah!
Jer je zate perivoj,
A ne crna gorica". —

Gavran.

Crn' gavranu na um palo
Tugovati jadovati,
Kljun zemljici oborio
Pa je tužan govorio:
"Blago tebi crna goro!
Čim osvane Gjurgjev danak,
Odjeneš se liepim milom
Svojim čarnim zelenilom;
A ja jadan gavran crni:
Crn sam uviek i do vieka! —

J. Sundečić.

ILIJA G....Ć

ili

BADNJI DAN U KIEV-DOLU.

Izvorna pripoviedka

od

P. Franasovića.

(Dalje.)

Tada redovnik uljeze pod krov gdjeno se nebogi Ilija u neopisanim mukama s dušom bori. Čim ga ugleda, smuti se do dna srca, približi se k njemu, sagne mu se do uha i tiho ga zovne po imenu. Stradalac pootvori oči, i sagledavši svog župnika, povrati se štono rieč u život, obe mu ruke ovije oko vrata, i oslabljenim glasom reče: Moj dúmo, vidiš tvoga Iliju! Neću ti više voditi kievčane da te kolendamo [2] i polijemo ti badnjak vinom, i pospemo pšenicom uz veselu zdravicu. Kako bismo ti kuću pobunili, pomamili ti staru stopanjicu; a ti bi nas zamitio slatkarijama, štono bi ih iz Dubrovnika nabavio, tê bi se s nama veselio sve dok nebismo medju puškaranjem u crkvu otišli da slavimo Božije porodjenje! A sad...

[1] Pod ovim naslovom izdao sam više pjesmicah; ali ove dvie nebijahu još nigdje tiskane.

[2] *Kolendati*, u dubrovačkom okolišu, znači pripievati komu obične *kolende*, ili ti njeke kratke šaljive pjesmice. Ovaj se običaj i danas tamo uzdrži. *Ur.*

ah! namiri me s Bogom; odlazim ti na vjekovječnost...„ Pop i svi nazočni udariše u plač. Ovi potom izidjoše, ostavši sam redovnik i mučenik, koi se skrušeno ispovjedi. Zatim dozvavši izišavše, koji pokleknu, a pop ukriepi bolestinka presvetim pričešćem i najposlednjim pomazanjem, pa stadoše skupa izgovarati molitve umirućih.

Kad se ovo svrši, Ilija požudi vidjeti ženu i djecu da im dade potonji blagoslov, i s njima se oprosti. Oni unidju i klekoše čim pristupiše k ležećemu. Takodjer prisutni nehote klekoše i oni, jecajući i jedva jedvimice držeći suze. Vaj plačna li pozorišta! Umirući sakupi svu svoju snagu, porumeni u licu, zasjekne mu oko, podigne desnicu, tè tiho i svečano progovori: — "Stane moja!... djeco mila!... nepredajte se bezuhvanju. Ćutim svu veličinu tvoijeh osobito ranah, Stane draga! Tvoja muka jača je od moje, ja idem; i domalo dovršiti će za mene svi bolovi tjelesni: a vi, jadne sirote, ostajete pod zakriljem božjega milosrdja. Bog je otac sirotah: neće vas zapuštiti. Poslje Boga, vaš otac u ovoj dolini plača budi ovaj vriedni i častni Isusov namjestnik, vaviek spravan, po primjeru svoga učitelja, da prigrli nevoljnika. Evo ih, dúmo dobri, tebi predavam: ukloni ih od muslomanske svirjeposti; tvoj réd, krjepost tvoju i sami turci štuju. Nadji im kakvo sklonište, da mirno, pošteno i u božijem strahu život provedu„. Ovde prestane, kao da mu bijaše sila da se odmori, živahno podižući oči na redovnika, kó da ga pita: hoćeš li se ti primiti ove skrbi? — Pop mu dokuči misó, tè staviv desnicu na prsa, i krepkim, premda ganutim glasom reče: — ""Ilija! kunem ti se, da ću uzeti ove tvoje sirote pod moju zaštitu, i učiniti za njih više nego li i sam ti mislíš„. — Ilija pritisne k ustima častnu ruku sveštenikovu, polivši je sužama zahvalnosti. Sad se inokupno plač do neba digne. Pop, Stana, svi nazočni ronjahu potoke suzah.

Ovo silno ganuće konačno obali stradajućega: pruži se po krevetu, zastaklene mu se oči, nadmu prsi, usne zaigraju... — "Isuse! Isuse!...„ zavapi redovnik... Ilija zamrmlja nešto nerazumljivo, podigne ruku kao blagosivljajući... Padè ruka, zatrepti životom... već ga nejma!

Sljedbeniče slavnoga Krsta, primio te u svoje krilo pravedni sveobći Sudac, koi će u svoje vrieme, tvoju, i ostale ti braće, nevinu krv osvetiti! —

Bio je treći dan po Božiću posvećen svetomu apostolu Ivanu. Malo poslje podne sidje niz putačinu od Kliševa u Trsteno njeki pop, a pored njega jedan mladićak i dvie ženske, od kojih mladja nošaše na ledjima uprćeno jedno djetešce, kojem izvirivaše sama glavica iz torbice u kojoj bijaše nošeno. Obnemogli su od umora. Stigavši pod gorostasne javore, svrate se u pivnicu da se malko odmore i pokriepe jelòm. Sveštenik upita krčmara: "Nije li po sreći u selu gospar Palo?„ Ovaj mu odgovori da jest. "Da', prijatelju — nastavi pop — uvedi gdje, molju te, na stranu u kakvu sobu ovu moju čeljad, dok sidjem za njekolika časka dolje u bašću k gosparu„ — i otidje.

Trsteno leži devet talijanskih miljah na zapad od Dubrovnika, na krasnoj obali protežućoj se od Rieke do Slanoga, gdje tri glavice: Vračevo-brdo, Veliki-Stó, i Mali-Stó ugibljući se k sjeveru na polubruč, popružaju se u dolinu prema moru. Krozanj' prolazi kraljski drum, štono ga veže s Orašcom i Zatonom do Dubrovnika prema istoku; s Brsečinam, Dubravicom, Majkovima i Slanijem od zapada. Ovu obalu s Primorjem, god. 1399. bosanski kralj Ostoja prodade dubrovačkoj vladi. Trsteno sa Brsečinam i Dubravicom sastavlja župu od 1000. dušah. Čaran je položaj ovog sela, gdje osobito maslina obiluje. Pod mlohavim i raskošnim zrakom ovoga sunca, razbludno rastu lemunovi, naranče i póme [1]. Od neizmierne su ugodnosti i utjehe žiteljima, navlastito u ljetnoj žegi, tri nikad nesahneće vode, od koijeh jedna slieva se u potok i vrti vodenicu. Od ove vode, okolo koje u davna vremena rastijaše trstika, izlazi ime selu. Ali obćenu zanimivost zauzimlju dva stabla, dva ogromna javora (platani), kojima u rastućoj struci malo da će biti sličnijeh, u svojkolikoj Evropi. U svakoga truplo obkružuje preko 36. mletačkih nogù, visina im dopire do okolo 90., a pod granjem može hladovati više stotinah ljudih.

Dvie vlasteoske porodice iz Dubrovnika imale su vlastitost na Trsteno: jedno je bila Benešina, koja se slila u Rastićevu, i dospije u glasovitomu Gjonu; drugo Gočićeva (starinom Ovčarevići iz Bosne), kojoj je danas glava veleejenjeni knez Baldo, sin i nasljednik višespomenutoga gospara Pala (Pavla). Ova svietla kuća stvori u zgodnu položaju nadno sela, po engleskom uzoru, jedan prostrani i uprav raskošni perivoj, štono ga sadašnji vlastnik sve tò većma ukrasuje riedkim domaćim i inozemnim stablama, medj kima podiže svoje grane i nadkriljuje crkvicu i kuću gospodarevu jedan prestari orijaški hrast. I svaki otlični inostranac koi dolazi u Dubrovnik, najprvo će doć pohoditi Trsteno, da vidi javore i rečeni perivoj.

U ovaj perivoj sliedimo sad gorespomenutog popa, kojeg čim gospar upazi, odtrči mu na susret i ljubezno ga uvede u kuću: — "Tebe je zaisto, — veleći mu, — nješto veliko sad uz ovakove dane ovamo tisnulo, dragi don Andrija!„ — ""Jest vala velika, moj gosparu„„ — odgovori ovaj, i stane gosparu pripoviedati bivši dogadjaj u Kiev-dolu. Pa nadoda: ""Ovoj nesretnoj porodici nema već mjesta u Ercegovini: ponositi Ljubinjani neće bez osvete probaviti svoju sramotu i Mujinu smrt. Već se izvela pecava pjesma: kako su pred ženskom glavom u bieg okrenuli, i kako im je trojicu slabo djevojče pogubilo„„. — "Jadne čeljadi u turskijem rukama! kuď će sada? — zaviče vlastelin. — ""U Trstenom su„„ nastavi redovnik, zapevši unj oči, i sklopiv' ruke prema njemu. — "Ah pope! dobri pope! — zavapi vlastelin, skočivši i zagrlivši ga vas ganut, — dosižem ti namjeru! Neboj mi se daklen: ja ih evo uzimljem u moje kmetove; dati ću im kuću i zemlje podobno, da zadovoljno mogu živjeti. Jesi li sad miran, dobri moj don Andrija?„ — Ovaj smućen neznade što odgovoriti, neg uzme za ruku dobrotvornoga plemića, pritisne je k srcu i reče: ""Sam će ti Bog platiti ovo dobročinstvo, plemeniti gospodaru„„.

"A sad mi reci, — preupita plemić zauzet njekavom misli, — je li udata tá tvoja junačica?„ — ""Nije„„. — "Vjerena?„ — ""Nije„„. — Koliko joj je godinah?„ — ""Devetnaest„„. — "Liepa?„ — ""Kano ti danica„„. — "Čuj dúmo, da ti rečem nješto, što mi se vrti po pameti, pa mi kaži tvoju misao: ova porodica koju si mi doveo nejma još mužkića koi bi podoban bio za težačku radnju i za uredjivanje baštine. Ja imam jednog djetića, župljanina — spodobna našoj djevojci: ako se izmedju sebe uzćute, nek se vjenčaju!„ — ""Nek se vjenčaju!„„ — nadoda veselo pop. — *(Kraj će sliediti.)*

[1] Palme.

Ur.

GLASNIK.

Književnost jugoslavjanska. Gosp. *Julio Pretner* putovao je ovih danah po Dalmaciji sakupljajući predplatnike na poznati nam zabavno-poučni godišnjak, što ga braća Pretneri u Zagrebu izdaju pod naslovom "Niz bisera jugoslavjanskoga„. On je ovuda skupio, kao što čujemo, liep broj predplatnikah, i već se zadovoljan vratio u Zagreb. Knjiga je već pod tiskom, izići će do pet ili šest nedjeljah. Tko bi i iz omanjih naših mjestah iz Dalmacije ovaj godišnjak nabaviti želio, nek što prije piše u Zagreb na gospodu izdavatelje, ili na vrlog gosp. urednika Nikolu Stokana. Knjiga pak s naše strane, zaslužuje svaku preporuku. — Kao što čitamo u "Glasonoši„, njeki pravnik u Zagrebu namjerava izdati djelce pod naslovom "Crna gora„ samo da nakupi dovoljan broj predbrojnikah. — U književno tiskarskom zavodu gosp. A. Lukšića u Karlovcu tiska se žalostna Šilerova gluma, pod naslovom "Djevica orleanska„, koju je preveo s njemačkoga g. Jos. Eugen Tomić. Prevod je nagradio kazalištni odbor u Zagrebu sa 100 fior., pa je postao svo inom gosp. Lukšića, koi ga o svom trošku tiska. — Veteran naše narodne književnosti gosp. Vuk Stefanović izdati će što prije petu knjigu narodnih pjesamah. — U tiskarni Drag. Albrechta u Zagrebu, dotiskano je djelce: "Životopis sv. Alojzia, od jednoga svećenika nadb. zagr. namienjeno učećoj se našoj mladezi„. Ciena je knjizi 30 novč., a na tvrdo vezanoj 40 novč. — Čitamo u novosadskoj "Danici„ da je već izišla "Preodnica„, almanah, što ga izdaje naša omladina u Pešti (Na 8-ni, 4 l., 195 str.) Knjiga je i ovaj put puna zanimiva, vriedna i izabrana sadržaja. Čisti njezin dohodah ide na korist *srbskog narodnog pozorišta* u Novom Sadu. Posvećena je zaslužnom gosp. Jovanu Gjorgjeviću; a ciena joj je 60 novč. Vriedno bi bilo da se ova knjiga i po našoj Dalmaciji razprostrani; jer u koliko znamo dosad ni cigli istisak ovamo nije došao. — U Beogradu je izišla "Srbska gramatika, za gimnazije u kneževini Srbiji. Po istočnome govoru složio Vladimir Vujić, profesor Srb. Slovesnosti. Pregledala i odobrila školska komisija„. Na 8-ni, 2 l., 106 str. Ciena joj je 4 groša. Ovo je drugo izdanje gramatike gosp. Vujića, koi je i kod nas u Zadru dvie pune godine proveo, i još onda se zabavljao sa jezikoslovnom strukom i skupljao gradivo za ovo svoje djelo. — U državnoj štampariji na Cetinju, kao što čitamo u višespomenutom časopisu, pečataće se "Skupljena djela„ pok. vladike Petra II. kao i pjesme što ih je slavni vojvoda Mirko spjevao o posljednjim bojevima. — Treći diel "Osvetnikah„ gotov je za tiskanje. Sad stoji do toga da se nadje izdavatelj. Iz dosadašnjih knjigah poznat je uobće neobičan pjesnički dar u pjsnika, koi je poduzeo da opjeva sadašnje hercegovačke junake. — Mili nam "Slovenski Glasnik„ donosi poziv na naručbu poznatog nam djela: "Cvetje iz domačih in tujih logov„. Izlazi u sveskama, od kojih je dosad izišlo 15, tè je slovensku književnost obogatilo s 10 uprav krasnih djelah. Sa 16. sveskom započima III. šestak (t. j. 16. 17. 18. 19. 20. i 21. svezak) koji će donieti u tečaju jednog ljeta (do svršetka lipnja 1864.) najprvo "Pjesme„ od J. Bilca, potom Tuškovo "rastlinstvo„ i još *jedno* ili *dva* manja djela izvorna ili prevedena iz kojeg slavjanskog jezika, ili iz grčkog, ili iz latinskog. Ciena je svakom svesku 25 novč., a dućanska 32 novč. Šestak sav skupa zapada 1 fior. i 80 novč. Za deset istisakah daje se jedan na dar. — Zakladom knjižare Hartmanove, a tiskom Drag. Albrechta u Zagrebu izišla je knjiga pod naslovom: "Praktični način za brzo i lahko učenje *francezkoga jezika* polag glasovitoga načina dra. Ahna, od Drag. Waldherrove I. dio„ u 8-ni 198 str. Ciena je knjizi 1. fior. Na deset istisakah daje se učilištima 1 poklon. — Posljednjem broju školskog časopisa "Napredka„ priložen je književni oglas, koim se pospješuje kupovanje važne knjižice u dvie svezke, koju je izdao čuveni učitelj na uzornoj glavnoj učioni zagrebačkoj g. Vjenceslav Maržik, pod naslovom "Crtice i pripoviesti o životinjah„. Svaki svezčić ovog važnog i toli preporučenog djelca, prodaje se samo po 30 novč. Tko naruči 10 komadah pod spomenutu cienu, tom će se knjige bezplatno po pošti poslati. —

Narodni poklon. Naša draga braća Slovenci uvažujući rietke zasluge svog narodnog spisatelja slavnopoznatoga *Janeza Bleiweisa*, koi uredjuje toli popularne svoje "Novice„ ima već 20 godinah: odredili su da će mu pokloniti srebrenu spravu za pisanje i zlatno pero. Ovaj se je poklon imao tom slavnom mužu izručiti na pet tekućeg mjeseca; tè za veću svetkovinu toga čina, imala se je takodjer obdržavati sjajna *besjeda* u ljubljanskoj čitaonici u prisutnosti svijuh članovah. — Tako i valja: tko se svom narodu posvetio, treba da i narod prema njemu bude haran. I tako nam naše narodne pisaoce zlo od svake strane i tuče i šiba; pa kad bi ih se još i njihov narod oglušio: moralo bi im i srce na četvero puknuti. Živili daklen braća Slovenci! Na njih nam se i drugi naši jugovići ugledali! —

Razne viesti. Vršačka obćina zaključila je kao što "Srb. Dnevnik„ javlja, da će dati narodnom pozorištu u Novom Sadu *deset tisućah* fiorinah. Slava joj! — Novosadska "Danica„ javlja da je skoro umró u Karlovcu njeki Rus *Vasilije Lazar*, te da je ostavio svoje imanje od 12,000 fior. tamošnjoj pravoslavnoj obćini, da té novce upotrebi na najbliže svoj potrebe. On je rodom iz južne Rusije (daklen kozak), a došó je u Karlovac prije dvie godine danah, tražeći lieka njekoj svojoj bolesti. Bog mu se duši smilovo! — Kompozitor *J. L. Bela* izdao je u Beču staroslavjanski "otčenaš„ u četiri glasa, u spomen na tisućugodišnjicu slavjanskih apostolah sv. Ćirila i metoda. — G. *Svetolik Lazarević* dobio je dopuštenje da može otvoriti knjižaru u Novom Sadu. — Odskora je izišó u Beču štatut za novo tako zvano "nastavno vieće„. Štatut ima 20 paragrafah; a samo vieće ima značaj *savjetujući* naprema dotičnim središtnim *odlučujućim* vlastima. — Preuzv. gosp. biskup djakovački poslao je ravnatelju realne gimnazije u Taboru u Češkoj, V. Križku, 20 fior., kojom svotom pristupa kao utemeljitelj družtva za podporu siromašnih djakah u Taboru. — Čitamo u "Pozoru„ da je gradsko vieće na Rieci za sada odredilo 2000 fior. za jugoslavjansku akademiju. — Gosp. bar. *Metel Ožegović* obvezuje se da će dati 500 fior. za nabavu Šafarikove knjižnice; a govori se da će i braća *Vranjicani* u tú svrhu položiti 1000 fior. —

Slučaj smrti. Matica dalmatinska izgubila je jednoga izmedju svojih vrlih članovah spadajućih k njezinom novčanom odboru, u osobi nesrećnog gosp. D.ra *Frane Nakića* vladnog tajnika u miru. Ovaj dobri domorodac vozeći se s jednim svojim sinom u jutru dne 7. tekućeg po cesti od Lišanah do Benkovca, kad stigne blizu sela Lepurah, opali naaj dvie puške, još nepoznat razbojnik, te ga ubojito zrnje skoro na mjestu umrtvi; jer ranjenik nije neg samo njekolika časka preživio. On je ogranak glasovite porodice Nakića, uman i štovan; a bio je sinovac slavnoga pukovnika Nakića, koi ga je i dao na nauke. Baš nam bijaše naumio ovih danah dogotoviti za budući "Narodni koledar„ životopis tog viteškog svog predka, a evo nam ga nemila smrt nenadno pokosi. Bog mu se duši smilovao i darovó rajsko naselje!

Tiskom Demarchi-Rougierovim.

Izlazi svakog četvrtka u sedmici.
Ciena joj je u Zadru 4 fior. na svu godinu, a 2 fio. na pó godine.

ZVIEZDA

Književni list za prosvjetu, poduku i zabavu.

Van Zadra s poštom 5 fior. na godinu, a 2 fior. i 50 novč. na pó godine.
Rukopisi se nitkom nevraćaju.

Poduzetnik, izdavatelj i odgovorni urednik J. Sundečić.

"Za prosvjetu i za bratsku slogu
Svaka žrtva ugodna je Bogu."

Broj 16. **U Zadru 16. srpnja 1863** **Godina I.**

Djete u koljevci.

U koljevci leži djete,
Biedno djete djete živo;
Koprca se, cvrči, viče,
Jer se njemu čini krivo:
Hodati bi moglo već,
Kud god hoćeš moglo b' teć. —

Al' dadilje, joj! dadilje, [1]
Nedadu mu s posteljice;
Pjevuše mu svake pjesme;
Pokučuju zabavice...
"Legi, paji [2] sladki naš!
Tà imadeš svega baš!" —

Pa čim opet djete brizne
Cvrčat, da se dignut hoće:
Oko njeg' se dáde slete,
Tiskajuć mu slador, voće...
"Legi, paji, nane nan',
Bog ti dao dobar san!" —

Nego djete kao djete,
Samo na um kad mu pane,
Vrisne opet poput guje,
Tè se muči da s' ustane:
Hodati bi moglo već,
Kud god hoćeš moglo b' teć. —

Al' dadilje, joj dadilje,
Tad obrnu list inače:
Okupe ga šibičati,
A nedadu ni da plače...
"Lezi, spavaj, zlojo naš!
Zla nam tvog je dosta baš!" —

Ako djete i pak sliedi
Za čim narav njega draži,
Dáde nadju i tom lieka
Kako sa svim da s' utaži...
"Lezi, spavaj!" — dreknu nanj,
Tè s' udube kao panj. —

Il' na liepe, il' na ružne,
Ležat mora djete jadno,
Kad je dádam tó po ćudi,
Mora spavat sito il' gladno...
Nò do snage dospje l' kad,
I samo će skoknut tad. —

J. Sundečić.

[1] *Dadilje* i skraćeno *dáde*, u Dalmaciji znači sve isto što i *dojilje* ili *babe*, koje oko djece nastoje, tal. *le bálie*.
[2] *Legi* skraćeno od *lezi*, kao i *paji* od *spavaj*.

Pisma o našem jeziku.

I.

Dragi Božidare.

Stiglo mi je tvoje milo pismo, u kojem me, izmedju ostalog, sjećaš i na moje obećanje, da ću ti, to jest, o našem jeziku više i više stvarih pisati. Što ti obrekoh u tom ti se neporekoh; pa zato se rado laćam laganog perca, da ti se odužim, i da se tvom ma i najsladjem ukoru, u buduće uklonim.

Jezik nam je poluga svega našega razvitka, on je kretalo najmoćnije našega duha; najpodobnije sredstvo pomoću kojeg čovjek uzdiže sebe na gorostasna bila ljudske slave i veličine. Zato nas mora najvećma zanimati svako pametno razsmatranje o jeziku, kao i svaka težnja za njegovim sve tò boljim poznavanjem i promicanjem, za njegovim obogaćivanjem i usavršivanjem.

Ali prije neg što ti počmem govoriti i razložiti o njekojim stvarima ponaosob, odnosećima se na naš jezik: u ovom prvom mojem pismu, progovoriću ti njekolike o našem jeziku uobće.

Jezici se po svojem stroju izmedju sebe razlikuju. Naš jezik, u pogledu svijuh živih evropejskih jezikah, slobodno se može kazati, da zauzima prvo mjesto, u koliko se tiče njegova stroja i bogatstva u formama; a osobito kod glagolah, koji ti svagda, i stvari i djelovanja, najpotanje izobrazuju i najživlje opisuju. Istina, da nam nije jezik još znanstveno dotlen usavršen i obogaćen koliko drugi jezici u zapadu Evrope: ali nam književni pokusi u ovih posljednjih pedeset ili šestdeset godinah jasno svjedoče, da se naš jezik u svakoj znanstvenoj struci sa najboljim uspjehom micati može; svjedoče nam još isti pokusi, da naš jezik očekiva velika i slavna budućnost, ako u naukama i znanjama što življe i stalnije ustrajemo, ako naš književni rád ustostručimo, nikakva truda neštedeći, od nikakve se žrtve neuklanjajući.

Medjutim zadržavši naš jezik mnoge svojstvenosti i slike istočnih jezikah, u pjemotvornom pogledu ima veliku prednost nad zapadnim jezicima: koi su naprema našemu živu kao što je i istočno sunce živo, vesma hladniji i podobniji tihom zapadu, na kojem sunčani zraci tiše i mirnije odsievaju.

Pritom se on neklanja mnogo drugima ni u koliko se tiče sladosti i miline, buduć se poslje talijanskoga ponajbolje glasbenim zahtievanjama priginje i pušta se na svaku ruku previjati i ugibati.

A valjda netreba najposlje ni da ti napominjem da je naš jezik, sačuvan osobito u središtu našega juga, takodjer ponajčistiji i ponajmiliji, puniji i jedriji, od svijuh ostalih slavjanskih jezikah i nariečijah.

Ovo su ti u kratko preimućstva našega jezika, u obćenitom sravnenju sa drugim jezicima u Evropi. Tko je god naš jezik proučio, o ovima se je istinama uvjerio; a tko ga nije proučio, neka ga samo prouči, pa će se mahom uvjeriti, da ovakovo sudjenje nije zaista poteklo iz nikakve zanešenosti, neg jedninstveno iz podpuna osvjedočenja. Neznalice mogu nam ga huditi, mogu nam grmiti nanj svakom pakošću i zlotvorstvom: ali niti će ga pohuditi, nit' ikad već oboriti.

Su ovo ovliko, ovog mi se puta zadovolji, i primi najsrdačniji pozdrav, štono ti ga šalje

Tvoj Miloš.

ZADNJI POZDRAV.

Danci moji
Svi ste 'šli,
Hitro prošli
Kó luč svi!

Krenuli ste
U svoj put,
Kó zorice
Zlatni skut.

Mladost, radost
Časi svi,
Minuli ste
Redom vi,

Kó na suncu
Rose kap
Put laganih
Njenih sap'!

Donesli ste
Smrtnu bol,
Pak utekli
U vječni dol.

Starca mene
Tamna smrt
Danas-sutra
Mora strt;

Slab u grlu
Glas mi mrè,
Krv bledjahna
Već ne vrè;

Oko 'zgubi
Bieli dan,
A mnom vlada
Strašan san!

Teško idem
S' svieta tog...
Tužni rode
Na viek Bog!

Ne mrzih te
Nikad nè,
Liepo molim
Ne kun' me;

Ja se molih
Za te vik:
Sada moli
Za me ti!—

J. Gržetić Krasanin.

ILIJA G....Ć
ili
BADNJI DAN U KIEV-DOLU.

Izvorna pripoviedka
od
P. Franasovića.

(Kraj.)

Nedjelja je, — 13. veljače 1820. — Domaća crkvica trstenskoga gospodara, posvećena s. Jerolimu, nakićena je svetačano. Kuhinja odiše mirisom sladokusnih jèlah; a liepa kita dubrovačke gospode jednog i drugog spola, umnožuje veselje ovoga dana.

Kućni sat odbije jedanaestu uru, a zvono na crkvici poziva goste na svetčanost. Sad su svi skupljeni u dvorani, gdjeno se izmedju svijeh, odlikuju dvojica; a poimenice, jedna djevojka crnooka i crnokosa, povišeg stasa, vitka života, ozbiljna a ujedno mila i sladka pogleda: izvrstno stvorenje, rek bi sad ná izišlo je iz samih rukuh svemogućega Tvorca. Drugo je jedan momak visok, rumen, veseo kao lastavica i svjež kao jutrenje povjetarce svibnja mjeseca. Oboje su odjeveni u narodnom odjelu.

Sve se Trsteno steklo u perivoj da vidi mladoženje. Svak do neba uzvisuje dobrotu gosp. Pala,

koi čini gospodsku gostbu, da njom uveliča veselje vjenčanja svoje nove kmetice, liepe kćeri Kiev-dolskoga mučenika s djetićom mu Stjepanom. Svi jedva čekaju da izidje vesela družba.

Al' evo vrata se otvaraju. Prvi s mladom nevjestom uspored izlazi domaćin — vjenčani kum — koi čim se ukaza, zagrmi pedeset pušakah. Sve družtvo uljeze za njima u crkvicu, gdje ih čekaše u obrednom odjelu nami već poznati don Andrija. On je za ljubav preseljene porodice, želio vjenčati Anicu; što mu bì učtivo dozvoljeno od mjestnoga župnika. Osim toga, na poziv plemićev, bijaše došao u Trsteno da provede zadnje pokladnje dane, gdjeno se, kao u središte okolnih selah, nakupi dosta svieta, tè se u obćenom veselju, u smjehu i u šaljivim igrama provodi spomenuto vrieme.

Svršivši se čin crkovni uz najživahnije puškaranje, gosti se obrediše u naokolo dvorane, da po narodnom običaju, srebrene skrinju, [1] koju pjevačice otvorivši, začeše pjevati uvodnu pjesmicu: "Sandučići — vukotići — pozvokotaše —„ itd.; tè počamši od kuma, pozivahu redom po imenu svakoga od prisutnih, koji se natiecahu tko će više: tè nevjesti u dobar čas nagomili se znatna rpa tvrda pjeneza.

Kad se i ovo ispuni, sjedoše za trpezu, gdje se najviši broj zdravicah napijaše mladoženjama: da im Bog udjeli zdravlje, obilnost i ugodan porod.

Na dospjetku objeda sluge namjestiše prema trpezi drveno klečište prekrito hitro-izvezenim sagom, na kom položiše dvie svilene tundjele [2]. Zaručeni nanj' kleknu. Zatim k njima pristupi domaćin i domaćica, a izmedju njih poštovani d. Andrija, koi će, po starom običaju slavjanskomu, mjesto otca blagosoviti mladoženje. Svi prisutni ustadoše na noge. Tad redovnik počme: "Što pitate mladi mladjenci?„ —""Prvo u Boga, pa u tebe, blagosov„„. itd. I tú im stane nabrajati redom sve sreće i čestitosti od neba i zemlje po narodnom ženitbenom obredu. — Pa nastavi: "Djeco moja! spomenite se, da morate biti uviek zahvalni svomu najvišemu dobročincu. Ane! ti osta' crna kukavica, gola prosjakinja s ostarjelom majkom, s nejakom braćom, bez roditelja, bez kuće, bez imovine, bez podpore... Ovaj blagorodni gospodar uzeo te pod svoju zaštitu, prigrlio te kó svoje rodjeno djete: ti sad imaš kuću, imovinu, zaručnika! U svakoj tvojoj molitvi upleti drago ime tvog dobrotvora. Ova plemenita kuća budi sveta tvome porodu. Odzgor s briega, gdje ćeš prebivati, pružati ćeš desnicu prema ovoj kući, i kazivati ćeš tvojoj dječici: — Djeco moja! ona je kuća izvor našega življenja: bijasmo putnici, ona nas prigrli; prosjaci, ona nas utješi; bijasmo sirote, ona vam dadè otca!... Bog da poživi ovu kuću uz mnoga koljena u svakoj sreći i čestitosti!„ — """Amen! amen!„„„ — zaoriše naokolo svi gosti. — """Amen! amen!„„„ rekoše plačući dvoje zaručenih, toplim ljubcem poljubivši ruku svoga dobročinča i njegove supruge. I tako oprostivši se, odoše uz pratnju pjevajuće družbe, u svoje novo stanište.

Ana i njezin drug sad su stari, njoj je 62 a drugu joj 65 godinah; imadu sinovah i unukah. Njihov je dobročinac umró: ljubezni i zahvalni kmetovi, i *dandanas* uzvisuju do nebesah dobročinstvo Dubrovačkog vlastelina.

---

[1] **Kovčeg** *Ur.*

[2] **U Dubrovačkoj se tako zove *jastuk* (turska rieč); a po ostaloj Dalmaciji *blazina*.** *Ur.*

PUSTI VRABAC.

(Polag Leopardi-a, ponašio **S. B.**)

Sa vrhunca starodavne kule,
Pusti vrabče, prema polju pjevaš
Dok ti teče bijeloga dana;
A sklad ti se ovom drágom širi.
Proljeće ti oko stana
Zrakom sieva, i po njivam bludi,
Da s' od mila srdašce raztapa.
Stado bleji, a goveda múču;
Ine ptice, jagmeć se po nebu,
Kolovrate viju jatomice;
Rado slave najsladje si dane:
Ti, zamišljen, vrebaš sa strančice;
Nit' za jato, nit' za polet
Nit' za igru, jal' zabavu haješ;
Pjevajući ljeta traješ
I života najljepše zemane.

Čudo li smo, ptico blaga,
Slične ćudi! Osmijev i razkoš
Ranih ljetah porodica draga,
Ljubav ista, sestrica mladosti,
Ljuta želja odraslijeh dobah,
Neznam s česa nemame me više;
Od njih pače uklanjam se;
Sam o sebi zabavljam se;
Kó otudjen rodnu mjestu
Mojeg žića boravim proljeće.
Ovaj danak što s' u mrak okreće,
Varošani po adetu slave.
Glas se zvona po zraku razlieva;
Od željeza na udarac česti
Sve, od sela do sela zamnieva.
Sva se mladež iz varoši
Na svetačnju zaodjela,
Iz kućah se tam' amo razglazi,
Očim' vitla, gizda se i mami.
A ja kano sred pustoši,
Ovd' na polje sam samcat izlazim,
Nit' me igra još zaniela;
Čim s' obzirem po vedrome nebu,
Očinji mi vid zabliešti
Sunce štono, nakon biela dana,
Za dalekim goram gine,
Ginuć, bi rek', hoće da naviesti,
Kak' blažena mlada dob nam mine.

A ti ptiću, pusti ptiću, kadno
Danak smrkne sudjenog ti žitka
Svoje kobi ne'š, lje kleti;
Jer i cigla tá vaša požuda
Prirode je plod jedine.
Al' ja, — da me, vaj! ne mine,
Kó što, kukav, žarko želim,
Prag proklete té starosti,
Tudjem srcu kad m' omrknu oči,
Kad njim' smrkne čitav sviet, budućnost,
Crnja, mržja bude od prošlosti, —
O toj želji šta da velim?
Šta l' o dobi ovoj? šta l' o sebi?
Kajaću se, al' ću k tebi
Sjetan često svrnut se mladosti. —

GLASNIK.

Književnost jugoslavjanska. Prilikom toli slavno proslavljene tisućnice sv. Ćirila i Metoda u Zagrebu, izdan je almanah pod naslovom "Tisućnica„. Sadržaj ove plemenito tiskane knjige, jest sliedeći: 1. Uvod od J. Kukuljevića. 2. Sveta priča — pjesma od I. T. 3. Slavjanski dioskuri, pjesma od P. P. 4. Književni rád slav. apostolov od D.ra F. Račkoga. 5. Evangjelje u slov. prievodu od V. Jagića. 6. Služba sv. Ćirila i Metoda od M. Mesića. Ciena je knjizi samo 1 fior. Svak iz samog sadržaja vidi da je knjiga izvrstna, tè se zato i kod nas u Dalmaciji što većma preporučuje. — U Albrechtovoj tiskurni u Zagrebu dotiskuje se baš sada knjiga pod naslovom "Hrvatski glavničar, ili putokaz k narodnoj obrtnosti a kroz ovu k narodnjem blagostanju„. Knjigu je napisó gosp. odv. Evgeniji Kvaternik, a bila je još prošaste godine objavljena pod imenom "Narodna prometana„. Iznositi će do 7 tiskanih arakah, i moći će se kod višespomenute tiskarne naručiti i nabaviti. — U Zemunu kod gosp. I. K. Soprona izišla je knjiga ćirilicom pisana, pod naslovom: "Iz života jednoga c. k. oficira austrijsko-srbskog vojenog hora u godini 1848. i 1849. narodnog ustanka srbskog. Napisao Jovan Stefanović vitez od Vilova, c. k. major linejne regimente broj 35. U Zemunu knjigopečatnjom I. K. Soprona 1863„. Knjiga je posvećena spomenu vojvode naroda srpskoga Stefana Šupljikca vitežkog c. k. gjenerala itd. Ona je dovoljno važna za svakog, koi bi se pobliže hotio upoznati sa bojevima od predspomenutih godinah. Može se i ovde u Zadru kupiti kod g. prote Nikolajevića. Ciena je 1 fi. — Čitamo u "Novicam„ da je neutrudni djelaoc slovenski na polju školskom, g. *Andrej Praprotnik*, izdao 2. svezak svoje knjižice sa slikama pod naslovom: "Darek pridni mladosti„. Obećava se isti časopis da će o toj obljubljenoj knjizi drugi put obširnije govoriti.

Poziv za enciklopediju naukah. Društvo Srbske Slovesnosti izdalo je u 74. br. "Vidova dana„ sliedeći poziv:

"Društvo Srbske Slovesnosti preduzelo je jedan vrlo važan i vrlo koristan posao za narodsko obrazovanje, a to je: da izradi *enciklopediju naukah*. Pa da bi se taj veliki posao što pre svršiti mogao, i to svršiti onako, kako valja, društvo poziva sve članove svoje da prime učešće u tom obštekoristnom radu, bilo svojim naučnim savjetom, što se načina te radnje tiče, bilo pak samim književnim radom. Društvo se nada da će biti u stanju svakoga radenika u tom poslu nagraditi.

"Da bi za ovu doznali i oni članovi, koji žive na strani, van otačbine naše, umoljavaju se svi slavjanski listovi, da ovaj poziv preštampaju.

"U ime Društva Srbske Slovesnosti:

"U Beogradu 20. Junija 1863 god.

"Sekretar društva

A. Vasiljević.„

Narodni zavodi. Društvo Matice dalmatinske držati će u Zadru dne 26. tekućeg svoju prvu glavnu skupštinu. Na 23. istoga mjeseca, navršuje se prva godina danah odkad je ovo društvo u život stupilo.

Sveslavjanski spomenik. Njetko iz Soluna pisó je skoro u Prag i pozvó sve Slavjane da bi svojim velikim apostolima Ćirilu i Metodu spomenik podigli u rodnom njihovom mjestu Solunu, gdjeno ih dandanašnji nitko i nespominje, niti svoje crkve imaju, niti im se tisućnica slavi, kao da baš nikakav prorok nije primljen u otačbini svojoj. Iz toga se dopisa vidi medjutim da u Solunu i pak živi 500 bugarskih (daklen čisto slavjanskih) porodicah. Usljed toga "Nar. Listi„ predlažu da bi se po svem slavjanstvu otvorilo upisivanje dobrovoljnih prinesakah, u svrhu da se u Solunu podigne crkva, ili pak slavjanska učionica na čast i vjekovitu uspomenu solunske braće sv. Ćirila i Metoda. A da bi ovo upisivanje što bolji uspjeh dostiglo, predlažu iste novine da bi se po svim slavjanskim zemljama dotični odbori sastavili, koji bi taj posó najbolje vodili. Nego pošto su Slavjani krštenjaci na tri vjere već podjeleni, nama se čini da bi najpametnije bilo, (da se izbjegne svakom religioznom sukobu, do kojeg mi Slavjani dandanašnji nikako i nipošto nesmijemo doći, ako sebi dobra želimo), podignuti u Solunu na zgodnu mjestu gorostasne kipove u jednom kupu ove dvojice svetiteljah, o trošku svega Slavjanstva sa najprostijim podpisom, u ćirilskim s jedne, i glagoljskim s druge strane, slovima: **"Veliko Slavjanstvo, velikim svojim učiteljima i svetiteljima Ćirilu i Metodu 1863„.** Ako tko šta boljega u tom pogledu predloži, nama će biti vesma milo, i niti ćemo u tom slučaju uporno pri svojem predlaganju zaostati. Ovakovo što dužni su Slavjani učiniti. Svikolici prosvjećeni narodi Evrope, svojima prvim prosvjetiteljima podigli su, ne jedan, nego i po više divnih i gorostasnih spomenikah: zar bi smo već mi sami i u tom stražnji zaostali? —

Glasba. Naša glasba u Hrvatskoj stekla je opet vriedna svog majstora u mladom gosp. skladatelju Franji Koch-u iz Osieka. Ovaj vještak, kao što čitamo u "N. g. listu„ dovršio je svoje učenje u glasbenoj struci u Beču, Pragu i u Berlinu. On je stavio na note više krasnih muzikalnih mačtah, o kojima su se prvi bečki autoriteti pohvalno izrazili. Bio je onomadne u Zagrebu. On se je u novije doba bolje upoznao s duhom narodne glasbe Lisinskove, Pokornikove, Livadićeve itd., i putujući u Italiju, našao je u Mletcima više staroslavjanskih napjevah glagoljskim tekstom. Sve ga je ovo ushitilo; tè sabravši i u Zagrebu množinu gradiva, odputovao je u Osiek, gdje će se pouzdano s narodnim napjevima pozabaviti. Njeke od svojih kompozicijah, ustupio je zagrebačkim knjižarama, Jakićevoj i Hartmanovoj, koje će ih brzo i na svjetlost izdati.

Razne viesti. Preuzvišeni mecenat jugoslavjanski, *J. J. Strosmajer*, koi na sve strane leti i pritiče na pomoć našem duhovnom razvitku, darovao je družtvu slavjanske narodne čitaonice u Spljetu 100 fiorinah, i naredio da se pošalju knjižnici iste čitaonice njekoje o njegovu strošku izdane knjige. Živio mnoga i premnoga ljeta! — Ovih danah posietio nam je Zadar ljubezni naš prijatelj i vrli pomoćnik, našemu svietu već poznati književnik i mladi pjesnik, gosp. pop *J. Gržetić Krasanin*, u družtvu sa svojim prijateljom i mješćaninom, takodjer vriednim g. Antom Kirindjicem župnikom dobrinjskim na otoku Krku. On nam je ostavio za "Zviezdu„ jednu novellu prevedenu s talijanskoga, i njekolike izvorne pjesme, što ćemo u budućim brojevjma svekoliko tiskati. — Iz Zemuna dopisuje se "Pozoru„ da su onamo dne 5. tekućeg Srbi i Hrvati u najboljoj bratskoj slogi, proslavili tisućnicu svetih naših apostolah Ćirila i Metoda. Ovako i treba! Samo u zajednici; u zajedničkoj bratskoj slogi i ljubavi, mogu južni Slavjani prokrčiti put k svojem pravom napredku, k svojoj sreći i budućem blagostanju. Živio svaki koi radi za slogu, koi li teži da braću izjednači i izmiri!

Tiskom Demarchi-Rougierovim.

Izlazi svakog četvrtka u sedmici.
Ciena joj je u Zadru 4 fior. na svu godinu, a 2 fio. na pó godine.

ZVIEZDA

Književni list za prosvjetu, poduku i zabavu.

Van Zadra s poštom 5 fior. na godinu, a 2 fior. i 50 novč. na pó godine.
Rukopisi se nitkom nevraćaju.

Poduzetnik, izdavatelj i odgovorni urednik **J. Sundečić.**

"Za prosvjetu i za bratsku slogu
Svaka žrtva ugodna je Bogu."

Broj 17. U Zadru 23. srpnja 1863. Godina I.

DUHAN.

(Polag Guadagnoli-a, ponašio S. B.)

"Bi l' duhana?" — ""Nè; hvala"" — "Za Boga!
Jel' moguće da taj nos čuveni
Duhanu se nije viknut moga;
Sramota je!" — ""Čini se i meni;
Ali mi se gadi nanj; šta b' htio?
Niesam mu se dosad naučio"".—

"Gadi ti se! Šta reče? Da ti je
Duhan gadan, bi l' ga ja šmrkao?
Bi l' u vrieme tobož najčistije,
Gospodine, s njim te ponudjao?
Bi li ga se toli uvozilo,
I za njega toliko trošilo?

"Istina je, često duhandjije
Nos obrljan, halju okaljanu
Njim imaju; ali tko da smije
Porad toga zamjerit duhanu?
Nò; nevalja kad ga šmrčeš, pobro,
Da ga šmrčeš na vražju, neg dobro...

"Čim su duhan u Francu unieli,
I Katici [1] kraljici ga dali,
Ime su mu kraljice nadjeli;
Nit' bi travom kraljičnom ga zvali
Da nebude sasvim tá travica
Baš dostojna kraljevskoga lica.

"On potiče laku kihavicu,
S čeg' ti kliče sad oni sad ovi:
Zdrav! Živio! Liepu ljubovnicu!
Muško čedo! Puni ti džepovi!
Liepo zdravlje! Nebrojeno blago!
Pa kom bilo il' nebilo drago.

"Protiv sanku pak zdravijeg lika
Nit' ljepšega nema od ovoga:
Kad se desiš u sboru pjesnika',
Il' kad slušaš učitelja kôga,
Driemat liepo i uljudno nije;
Šmrkni zeru, san s' odma odbije...

"I gospoda, carski činovnici
Prekoviše spat su običali;
Pred podne bi išli k pisarnici,
Tako da bi svi na njih mrmljali;
Al' od kad su duhanu navikli,
Javnoj službi bolje su prinikli:

"Odvjetnici čim šmrkat počeše,
I sudije stola prizivnoga,
U čas tinji parnice se rieše
Svake vrste i reda svakoga.
Al' od prije... sačuvaj Djevico!
Spavaj oni, pa s Bogom parnico...

"Po pušenju čovjek se nesudi;
Viek prošasti drukčije mišljaše;
Učitelja tad cienjahu ljudi
Po perčinu što straga nosaše:
Sad, s perčinom ili bez perčina
Tikvina će vaviek bit tikvina.

"Nek se samo ljubi domovina;
Krjepost sliedi; duša neprodade;
Nek pomagaš uboga radina;
Nek s' težaku što zasluži dade,
Svak bud' pošten, štedljiv, rod učio,
Pa pušio koliko god htio.

[1] To jest: *Katarini od Medici*. Duhan su pronašli Španjolci u Sv. Domingu g. 1496. Hermandes iz Toleda odpravi za prvi put ovaj ponik u Portogalsku, a odonle ga unese u Francusku g. 1560 pod Franjom II. Ivan Nicot poslanik onoga dvora u Portogalskoj, odkuda se duhan nikotianom prozove: tò ga pokloni kraljici Kati od Medici; pak se odtuda opet prozove i *kraljičnim biljem.*

"Dà; ćudi se mienjaju s viekovi.
Viek bje prošli pun vatre, pun žara;
Viek pušenja zvat se može ovi,
Viek strojevah kojim kreće para.
Viek dvadesti, tko zna predviditi
Kakav djavo taj će vijek biti.

"Kad ti čövo iz smotke zapuši,
Naravi je sa svim slobodnije;
Prostiji je u tielu i duši,
I okretan da mu para nije;
Tko se služi lulom i kamišem
Kaže ti se u ponosu višem.

"A budući da sviet danas cieni,
Samotinju i ozbiljnost više
Neg šta drugo; ljudi prosvietleni
Već neištu knjigah neg kamiše,
S fildišima od ambre izbrane,
I s lulama iz njemačke strane.

"Smotke palit liečnici ne daju
S mnoge masti što se iz njih ciedi;
Ali oni štono ih prodaju
Doskočiše i toj strašnoj biedi;
S veledušja, ne s kakve koristi,
Miešü duhan s kostenjevi listi.

"Nò ja mislim da nesvjestno gra'ču,
Koji vele da duhan nam hudi.
Tà ga Švabe bez prestanka žvaču,
Nit' crkoše, hvala Višnjem budi;
A kad koga suha bolest bije,
Sjetiće se da duhan kriv nije.

"Àh! smotka je drug sladki, uzdani,
U samoći! mozak razgaljiva;
S nas mlitavost ona tjera vani,
Prijateljstva medj' ljudma osniva.
Pa, kako se svijet izvrčio
Tko bi ikad vesel bez nje bio?

„Dela, dakle, vriedni naučniče,
Mojoj rieči ti nekrati sluha;
Vjeruj da nam pod nebom neniče
Stvari ljepše, sladje od duha...„
Al' tú riječ kašalj mu presieče:
Tó se zgadja kad tko preveć bleče.—

KROZ POPUCAN PRETINAK. *

NOVELLA

prev. iz T. — J. Gržetić Krasanin.

Rikardo Cevenni sin poštena i premogućna poljomjerca Valtelineskoga došao je u Milan izmakom mjeseca studenoga godine 1851., da se tu u graditeljstvu poduči.*

Zamišljen usljed otčeve opomene, a mošnjom dobro napunjenom poište si stan. U sv. Urse ulici, u kući prilično pristojnoj priskrbi si na trećem katu dvije sobice. A bijahu li to sobe? Koi je rodjen u tamošnjih prostranih polačah, štono ih sagradiše pokojni pradjedovi, nebi ih tako krstio; no u glavnom gradu i kokošnjak prodje i vriedi za sobu. Učenik se tu nastani plativši napried gospodara.

Rikardo kad hotijaše da unidje u svoj novi stan, prolazaše mimo velik red vratah i prozorah. Nad prvim vratima povrh stubah bijaše priljepljena hartija na kojoj bijaše posve slabo nacrtano: "Abitazione della cucitrice Ghitta Valenti„ t. j. Obitališće šivačice Ghitte Valenti. Nad drugima bijaše čisto. Na obližnjem prozoru stajahu njeki okruti iz kojih se u zrak dizaše vijavac čemin, a iza ovog često se pomaljahu dvije liepe ženske glavice.

"Bilo kako mu drago! barem sam uz dobro družtvo„ — pomisli mladi učenik; a drugi dan kad se vraćaše iz učione, stane časak motriti prozor urešen liepim čeminom; ali mahom pade zastorčić za stakla, a on kano oparen tiho, tiho zamaknu u svoj stan zamjerivši svojim susjedicama.

Nakon jedne sedmice po dolazku u Milan, prisili Rikarda njekakav biesan vihar i crni oblaci, da ostavi svoju navadnu si šetnju, tè da se kući povrati.

Sada moram opomenuti čitatelja da stan Rikardov bijaše sasvim na tanko pretinjen od stana onih dvjeju djevojakah; suviše na jednoj njegovoj strani, za čovjeka na visoko, ne bijaše ni jedne opeke, a u povredjenoj škulji mnoge pukotine, tako da se lahkim udardcem mogadijaše taj zid probiti. Rikardo mogaše dakle lako razumjeti i najmanje kretanje svojih susjedicah.

Odmah u veče dakle, čim skinu sešir, začü njekakvo uznemirenje i viku: "Pomozi, pomozi!... smiluj nam se Bože!„ — On skoči k vratima da pomogne, ali se zaustavi čuvši sladak andjelskí glas gdje tako progovara: "Daj Ivko moja, umiri se!...„

"Zar nevidiš one valove? — vikaše druga — Jaoh kakav vihar!... na pomoć!... Cezare moj! amo k meni... joj meni Bože!...„

""Nije draga nè — prihvati mladja — nije neg malo vjetra; poslušaj pjesmu svoga Cezara!„„

"Zamukni Erminio, nemogu dočuti njegova glasa„ — prišapne žalostno Ivka. —

Časkom zavlada tišina, pa mio tanak glas tako zapjeva:

"Kak' te ljubih, ah! mâ dušo,
Kad nedužno srce tvoje

* *Duvar* ili *preboj* u kući. *Ur.*

Čvrstom vjerom kad potvrdi
Odlazenje tužno moje;
Ako sav sviet tad zaželih
Tó zaželih samo zato
Da ga predam tebi, zlato!
Na budućnost misleć milu„.

“Sad kad sreća tá nestalna
Tebe strielom svôm udari,
A bogastvom mene silnim
I slobodom još obdari,
Svemu svietu evo kažem:
Gledte onu koju častim
Nad zemaljskim svim bogastvim,
Evo vilu moju milu„. —

Čim ovo izpjeva, Rikardo začu nješto jecanja, tè uzajemno cmokanje poljubacah, zatim njekakvo šutanje i šaptanje, pa najposle sve tiho i mirno. One večeri osta kod kuće.

Prodje njekoliko danah da on ništa nemogaše saznati o svojih susjedicah. Najposlje jedno jutro začu njekoga kucati na njihova vrata, tè vidje pristojnu gospodju ući u njihov stan i čû sliedeći dvogovor: “Dobro jutro, mila tetko, moram da vas primim ovdje, jer Ivka spava tam' unutra„.

““Baš mi je drago Erminio! I tako htjedoh s tobom progovoriti na četiri oka. Tà što promisliste o meni što vas već od toliko vremena ne posietih?„„

“Pomislih da ne možete odoljeti zabavama, i da....„

““Dà, dà, uprav da nemogu! Tà vidiš i sama, kako sam u velikoj časti u skupštini, koja me jako zabavlja i veseli; što ćeš... pohode, razgovore.... Nû vratimo se na ono što moram da ti obznanim takodjer po nalogu tvog strica savjetnika. Slušaj, Erminio, sasvim je neprilično i nečastno da vi, kano kćerke plemenita odvjetnika de Nolfa, pa najbliže rodjakinje svietlomu savjetniku Alfiparu, da vi stanujete same samcate, bez službadi, u ovakovih kućah samo za prosti puk... Djevojko moja tó je stanje varljivo, stanje pogibeljno!„„

“Mila tetko! mislim da neće nitko huditi dvije djevojke, što su iz one bogaštine tako osiromašile, pa što živu pošteno u samoći, u koju ih oboriše nemile nesreće„.

““Eh moja draga ti si još mlada, nedužna; ti neznaš svieta, neznaš društva, neznaš napasti, neznaš pristojnosti, koje moramo da štujemo!„„

“Tetko, društvo se za nas neće ni pobrinuti; briga li je društva za nas siromašnu djecu!„

““Ma ga i nebila za vas, a ono će klevetati za onim tko vam je rodjak, tko je na visokoj časti... jer društvo, budući nepravično, neće smatrati vašega otca, kao sama krivca što propade, neg budući mi bogati...„„

“Ali prosim vas!„ — prekíne joj Erminia srditim, prosećim i podmuklim glasom, kano tôbože da nju na spavajuću sestru opominje.

“““Da vam dokažem da smo dobra srca — nastavi tetka — dodjoh da vam nješto predložim. Jest, mi hoćemo da vam pomognemo koliko možemo i koliko smo dužni. Stric ti je odvjetnik zadovoljan da te u kuću primi, s tim uvjetom pak, da odvažno potražiš i odlučiš da ti se gdje sestra Ivka dobro nastani....„„„

“Joh, nikad, za nikad! — povikne Erminia — Neću tetko nè sestru da ostavim da nju tudje ruke muče. Neću se od nje odieliti!„

“““Ali kako ćeš nju da hraniš, da oko nje nastojiš?„„„ — preuzme muklim glasom tetka pokazujuć prstom na vrata obližnje sobe. —

“Bog će nam pomoći — odgovori uzdišući djevojka — Dobivati komad hljeba svojim trudom nije nikakvo nepoštenje, tetko!... Bog će nam pomoći!„, *(Sljediće)*

DJEVOJAČKO ŽALOVANJE.

Narodna bosanska pjesma. — Priobći Ot. Antun Knežecić Bošnjak.

Oj ti bore, zelen bore,
Sretan ti si u sred gore!
Jer u zimi, zime nejmaš,
A u ljetu dosta hlada...
A ja tužna puna jada;
Jer odavna stojim sama,
Čekam draga sa daleka! —
Zalud vehnem, zalud zebem;
Nejmam sunca da me grije:
Moje sunce za gorom je,
Nit' odavna men' izhodi...
Gdje god stanem suze lijem,
Jer me dragi već neljubi! —

SMRTNO ZVONO. [1]

U nedjelju 5. tek. srpnja pred večer u jednoj samotnoj ložnici u gradu Dubrovniku, iza kratke ali silovite bolesti, predade svoj duh Bogu pop *Nikola Jelić* iz Trnove od Banićah, u 47. godini svoga života, a 20. svog težanja u njivi Gospodinovoj.

Osim popa, koi mu je posledџe duhovne pomoći podjelio, i dva mu rodjaka, koji ga u nemoći služahu, nikakova živa duša, preko sve njegove bolesti, nedodje *pohoditi nemoćnika.*

Mili pokojniče! danas je peti dan od tvoje smrti, pa o tebi već nitko i negovori! Da budeš bio kakav savjetnik, ili da budeš kamatom nakupio blago na štetu svoga bližnjega: za tvog bi se bolovanja mnogi sveštenički i gradjanski redovi natjecali, koji će te prije pohoditi; puncatu bi torbu nakupio *pohodnik ceduljah;* o tvojoj smrti ugodni bi dnevnici naduto trubili izumljene ti svakojake pohvale. Al', priatelju! ti si bio neznatan župnik! obična ti hrana bijaše sočivo i zelje, uz golemu plaću od 200 fiorinah! Ama, tvoji krvavi župnički trudovi, koji svietu ni na kraj pameti nestoje, poznati su Otcu nebeskomu, koi vidi u skrovitu, i zna preobilno nadomjeriti ljudsku nemarnost.

P. F.

[1] Poradi osobita prijateljstva priobćujemo ovaj tužni glas u našemu časopisu; a pa i zato, što niesmo nipošto željni upasti u broj onih nehajnikah, kojima se ovde malko prigovara na njihovu nehajstvu. Mi znamo da ima ljudih, koji radje borave sami; ali i pak smo i takove dužni u bolesti pohoditi, i barem sladkom kojom riečicom razblažiti tegoću njihova bola. Uvjerimo se već da je *samo* onaj pravi i puki siromah, kom plemenite ćnti dušu i srce nedičе. *Ur.*

GLASNIK.

Književnost jugoslavjanska. U našem časopisu već objavljena drama D.ra J. Subotića, kojoj je naslov "Nemanja„ dotiskana je već u Novom sadu, i prodaje se po 50 novč.; a takodjer i "Banatske pjesme„ dotiskane su u Novom Sadu, i prodaju se po 20 novč., a s poštom po 25. Obe ove knjige mogu se naručiti, ili kod urednika novosadske "Danice„, koi je takodjer njihov izdavatelj, ili pak kod nove knjižare gosp. Svetolika Lazarevića u Novom Sadu. — I prvo kolo, u ovom časopisu objavljenih "Pjesamah Milorada Popovića Šapčanina„ dotiskano je u Beogradu kod Nikole Stefanovića. Knjiga na 16-ni, ima 4 l., i 78 str., a prodaje se po 40 novč. Čisti dohodah namjenjen je suprugi zaslužnog urednika "Ost und West-a„. — I drugo izdanje "Oblikah srpskoga jezika„ što ih je napisó gosp. Dančić u Beogradu, već je razpačano, te će se na jesen i po treći put štampati, a ujedno izići će i četvrto izdanje s latinicom. — Iz narodne tiskarnice D.ra Ljudevita Gaja u Zagrebu izišó je ovih danah "Arkiv za povjestnicu jugoslavjansku. Kniga VI. i VII. Uredio Ivan Kukuljević Sakcinski. Troškom družtva za jugoslavensku povjestnicu i starine.„ Dućanska je ciena ovoj knjizi 1 fior. i 20 novč. — Gosp. Stojan Novaković pravnik u Beogradu preveo je i još lane izdao u podlistku "Vidova dana„ "Krdžaliju, prepovetku iz podunavskih krajeva od M. Čajkovskog„. Sada je pak naumio istu izdati u posebnim knjigama, tè je izdao naročiti poziv na predplatu. Knjiga će iznositi preko 20 tiskanih tabakah u 8-ni, a ciena joj je u Austriji 1 fior. Dogotoviće se do svršetka mjeseca rujna o. g. Rok je predplati do kraja tekućeg srpnja mjeseca po staromu. Novci se napried ištu, i šalju se ili na istog gosp. prevoditelja, ili pak na uredništvu "Vidova dana„ u Beograd. Za osam skupljenih predplatnikah, daje se jedna knjiga na dar, ili dotični za nju novac. — "Novice„ javljaju da je knjiga profes. Majcigara o "Cirilu i Metodu„ već gotova, i da će se brzo razpošiljati. Takodjer i knjiga D.ra *Preloga*, vele "Novice„ da će se ovih danah početi tiskati. — Gosp. D.r Vošnjak u slovenskoj Bistrici piše knjigu pod naslovom: "Poduko o človeku, ali kratek razklad človeške anatomije in fiziologije„. Knjiga će se napisati što bude moguće prostije i dopadnije. Iznositi će od 16—18 arakah, i biti će joj dodane slike u drvorezima. — Kao što čitamo u "Kat. listu„ sakupilo se je dosta predbrojnikah na propovjedi Valeriana Jirsika, tè će prva knjiga po prilici za šest nedjeljah izići na svjetlo. — Gosp. Nikola Stokan urednik "Bisera jugoslavjanskoga„ javlja u "Nar. Nov.„ da je usiljen rok već jednom opredjeljeni za predupisivanje produžiti još za jedan mjesec danah. Javlja takodjer da će se knjizi i slika Palmotićeva dodati. I ova slika, i slika Lisinskoga izradjuju se u Lipsiji, tè će do 4 ili 5 nedjeljah u Zagreb stići; a do toga vremena dotiskane će biti i druge dvie trećine "bisera„, tè će ga gg. predbrojnici najdalje do 6 nedjelah u rukama imati. —

Škole u Crnoj gori. O školama u Crnoj gori čitamo u zagrebačkom školskom listu " Napredku „ njekolika sliedeća vrlo zanimiva redka: "Kao što iz javnih listovah — veli isti časopis — čitamo, napreduje i u Crnoj gori, odkako je tamo mir i bojna tišina zavladala, sve po malo školarstvo. Osobito se knez Nikola tim zanima i svom težnjom nastoji, da učione podigne. Tako je u Cetinju osnovana pokojnim knezom Danilom srednja škola se početnom preustrojena, tè jošte i bogoslovnom nadopunjena. Osim toga tú je jedna nova učiona otvorena, a isto tako i u Crmnici, Brčelskom manastiru, Ostrogu, i dvie škole u Vasojevićima; pa je namjera kneževa, da podigne slične zavode jošte na Njegušima, Grahova, i u Drobnjacima, tè da preustroji one u manastiru Moračkomu i na Rieci, štono su ih Turci razvalili. Najposlje će se osnovati škola i u Bielopavlićima. Osim toga osnovane su kneginjom Darinkom i velikim vojvodom Mirkom stipendije, samo da se mladeži crnogorskoj prilika pruži, da se izobrazi i napreduje„. Ovo su zaista vrla i plemenita poduzeća, tè moraju sa najvećom radošću napuniti svakoga prijatelja prosvjete i narodnog našeg napredka.

Tisućnica sv. Ćirila i Metoda. Prava je milina čitati po hrvatskim časopisima, sa kakvim je divnim slavljem po najuglednijim mjestima Hrvatske i Slavonije proslavljena tisućnicu slavjanskih apostolah Ćirila i Metoda, na 5. tekućega mjeseca. U Zagrebu, Karlovcu, Varaždinu, Samoboru, Križevu, Gospiću, Senju, Kraljevici, Riei, Koprivnici, Jastreburskoj, Ludini, Požegi, Osieku, Brodu, Vinkovcima, Daruvaru, Pakracu itd., obavljala se je svečana služba božija, a potom su sljedovale raznovrstne gradjanske i pučke zabave, kao što su pucnjave, glasbe, gošćenja, pune čašice i vesele zdravice, pjevanja, uresi domovah, razsvjete, prozraci, vatrotvori, itd. Slava našoj braći, kad znadoše i htjedoše toli slavno i veleliepo proslaviti naše Dioskure slavjanske! Samo, zaključujemo s pjesnikom:

"Tako Slavjan kad u nebo zrije
Medju zviezdam nać će svoga roda,
Zviezde jasne: Ćirila, Metoda!„

Razne viesti. Na vjekovitu uspomenu tisućnice sv. Ćirila i Metoda, skovana je u Zagrebu jedna mala kolajna, na kojoj su s jedne strane uriezane slike naših apostolah u jednom kupu sa nadpisom u naokolo: "*sv. Ćiril i Metodij*„; a s druge strane stoji samo sliedeći naslov: "*Uspomena na tisućgod. slavu sv. Ćirila i Metodija slav. Apostolah. Zagreb 1863*„. — Kraljevskom odlukom od 9. tekućeg odobrena je zakonska osnova, tičuća se zaklade za nagradu poradi ubijanja pogibeljne zvjeradi, izradjena u našem ovogodišnjem zemaljskom saboru; ali nije odobreno, da se novac tako zašteđjen, može obratiti za školske svrhe, jer bi se ticalo obćenitih izmjenah u načelu školskih stvarih, koje nespadaju u djelokrug zemaljskog sabora. — I preuzvišeni gosp. baron Prandau, obećao je 100 fior. za Šafarikovu knjižnicu, ako se nabavi. — Čuveni gosp. *Antun Mažuranić* na riečkoj, a gosp. *Martin Matunci* na varašdinskoj gimnaziji, potvrdjeni su za prave ravnatelje. — "Srbobran„ javlja da prestaje izlaziti, zato što je njegov vrli urednik obremenjen mnogim školskim poslovima. Predplanici za već poslane predplate mogu naručiti da im se šalje "Napredak„ ili "Srbski Dnevnik„, ili pak da im se dužni novac povrati.

ODGOVOR.

Preč. gosp. O. An. Kněž. u Liev. Primili smo vaše vrstne opise *grbovah plemićkih bosanskih porodicah*, tè ćemo ih odma počet javnosti predavati. Liepa vam hvala! Po vašoj želji naložili smo odma odpremništvu da vam "Zviezdu„ uredno preko Spljeta šalje. Žao nam je što u Zadru ni još nemamo tko bi nam izrezó slike spomenutih grbovah, da ih takodjer na vidik iznesemo. Zdravstvujte! —

Tiskom Demarchi-Rougierovim.

Izlazi svakog četvrtka u sedmici.
Ciena joj je u Zadru 4 fior. na svu godinu, a 2 fio. na pó godine.

ZVIEZDA

Književni list za prosvjetu, poduku i zabavu.

Poduzetnik, izdavatelj i odgovorni urednik J. Sundečić.

Van Zadra s poštom 5 fior. na godinu, a 2 fior. i 50 novč. na pó godine.
Rukopisi se nitkom nevraćaju.

"Za prosvjetu i za bratsku slogu
Svaka žrtva ugodna je Bogu."

Broj 18. U Zadru 30 srpnja 1863. Godina I.

DOMORODAC.

Plovi mornar od luke do luke
Tražeć *naval* [1] gdje najbolji može,
Trpeć morem i najveće muke
Samo da mu zlatom Bog pomože:
Mni da mu je tó još veća
Nego l' svaka druga sreća.

Neprestano gradjanin putuje,
Leti hitro od grada do grada,
Kad za dobar pazar gdje dočuje,
Samo da mu kesa ne postrada:
Mni da mu je tó još veća
Nego l' svaka druga sreća.

Danom, noću težak se prebija
Oko tora, oko vinograda,
Pa mu radost iz lica probija
U družini kad mu glad ne vlada:
Mni da mu je tó još veća
Nego l' svaka druga sreća.

Svaki, svaki na ovome svietu
Misli, traži, neumorno radi,
Neće da zna za najmanju štetu
Da će bogat postati u nadi:
Mni da mu je tó još veća
Nego l' svaka druga sreća.

Al' ne tako domorodac pravi,
Za dom samo, za drugo nemari,
Kad u nuždi i klobuk na glavi
Svomu rodu na korist podari:
Mni da mu je tó najveća
Nego l' svaka druga sreća! —

J. Gržetić Krasanin.

[1] U primorju dalmatinskom zove se ovako *brodarina*, pokvareno od tal. rieči. — *Ur.*

Opis grbovah plemićah bosanskih.

Priobćio Ot. A. Knežević Bošnjak

Mnogopoštovani Ot. *Knežević* sproveo nam je taj opis sa sliedećim pismom iz Lievna pod 1. tek. koje mi nepropuštamo ovde priobćiti, jer je ono pravi uvod k predrećenom opisu. Pismo glasi ovako:

Prečastni Gospodine!

Mislio sam i prije štogod poslati vašoj sjajnoj *Zviezdi* koja nam odskoro sretno prosja, ali poslovi preči nedopustiše mi. Sada pak ukravši malo vremena, hoću da nju pozdravim. Nego s čim najprvi put? Baš sa zviezdama!.. a té se nalaze u Grbovima starih plemićah bosanskih. — Još godine 1340. naslika pop *Stanislav Rubčić* grbove svih njegdašnjih tako zvanih pokrajinah ilirskih, i mnogih plemenitih obiteljah bosanskih i srbskih, i prikaza na slavu Stjepana Nemanjića, *cara* srbaljah i bošnjakah, pod ovim naslovom: "Rodoslovje Bosanskoga, oliti *Iliričkoga* i Srbskoga vladanja, zajedno postavljeno po Stanislavu Rubčiću popu. Na slavu Stipana Nemanjića, *cara* Srbljinah i Bošnjakah god. 1340." Knjiga izvorna nalazi se u samostanu Fojničkomu kod OO. Franjevacah, koji nju čuvaju kano ti sveti amanet svojih starinah. Snimak pak jedan vierno je snimio O. M. P. Pilip Pašalić god. 1842. — Moj vrli učitelj O. F. Jukić u drugomu svesku svoga "Prijatelja Bosanskoga" na listu 78. spominje ove grbove, i napominje i obitelji čiji su; ali ih neopisuje, nego moli

kojega drugoga rodoljuba da ih opiše. Ja daklen da ispunim želju tog muža, makar i mrtva, drage ću volje tó učiniti; a i njeki su me prijatelji iz Dalmacije za istu stvar molili, nebi li tako mogli doći u poznanje svoje starine, i svoga stališa.

Da je pak ovo "Rodoslovje„ istinito, i od tolike starine, imamo sliedeće svjedočanstvo na istoj knjizi: "Codicem hunc, continentem varia stemmata *plurium familiarum Bosnensium,* jam ab immemorabili tempore, n.p. (nempe) a captivitate Regni Bosnæ, studiose conservatum fuisse a RR. FF. Franciscanis Familiæ Fojnicensis, testamur nos Fr. Gregorius a Varess (š) Eppus. Ruspensis, & Vicar. Aplicus. in Bosna Othomana dicta Argentina, præcipue in olim Episcopatu Dumnensi. Sutinskæ die 6. Julii 1800.„ Za ovim sliedi vlastoručni podpis, i pečet Biskupski! — Kako se vidi iz ovoga svjedočanstva, ovi grbovi niesu *svijuh nego mnogih plemićah Bosanskih,* a tih je brojem 126., a pod svakim podpisana je obitelj na koju spada; nego Bog bi dao da se sada i ovoliko ih može u Bosni naći! Istina je da i sada ima u Bosni množija starinskih obiteljah ali se nezna na koju su obitelj prije spadale. Mnogi plemići Bosanski isturčivši se, rekao bi da sa novom vjerom, i nova krv Azijatska provri u njihovim žilama, tè stideći se što bijahu, da bi se ukrili i pravim turcima pokazali, poturčiše i svoje plemenito *Prezime.* Veliki np. plemić Bosanski bijo je *Rajković,* ali čim se poturči, poturči i prezime, tè se prozva *Gjenetić* od rieči turske *Gjenet,* koja raj označuje; a drugi Firdusovići od rieči persijanske, koja isto znači. Mnoge porodice koje se umnožiše i razdieliše, da bi se pak razlučile, ostaviše slavno staro prezime, i novo uzeše od svoga otca obitelji n. p. od Petra Petrovići, od Frane Franjići, od Nikole Nikolići itd.; a mnogim, ili od milinja, ili poradi izsmjevanja, ili za porugu, bijaše drugo prezime stavljeno. Svrhu ovoga mnogo bi morali nastojati oni koji drže bilježke u kojima se sviet popisan nalazi, i barem u ovima učuvati staro prezime za buduća doba. Nego i takih ima, koji se kao slave i diče, kad mogu ime i prezime drugim nadjenuti; nò šta ću im da rečem? Bog im oprostio, jer neznaju što čine!

Budući da su grbovi pokrajinah svima poznati, zato ću samo njihova imena napomenuti; kod Plemićkih pak poslje nego opišem znak, ukazati ću *koliko mi bude moguće,* jeda li se nalazi još tko od té obitelji? i na koi vjerozakon spada.

Još jednu. Nieki gospodin gledavši da i danas s malim ne svi Bošnjaci imaju na prstenu i pečatu polu-mjesec i zviezdu, prikori me "da su i ovde kršćani pošli za turcima, ter se diče sa polu-mjesecom.„ Nò ja mu odgovorim: "da to nije istina; dapače da je sasvim drugčiji uzrok zašto nose, i štuju turci polu-mjesec, i zašto kršćani.„ Turci to jest nose, zato što fanatično misle da se je mjesec prepao od strahovitoga oružja Muhamedova, i na znak svoga podložtva, da je najponiznije njemu svoja pera oborio; zato i danas cari Turski kad meću sve svoje naslove, zovu se i... Car... Sin Sunca, i *Gospodar mjeseca.* — Kršćani pak zato što je to njihova starina, budući da je grb njihove pokrajine polu-mjesec, i zviezda, dopače i sve njegdašnje ilirije, pak s malne i svijuh starih plemićah bosanskih. A tko mi ovo nevjeruje, neka pregleda opis ovih grbovah. — Sliku grbovah i pokrajinskih i plemićkih, šaljem Vam ponaosob [1].

[1] Poslata nam dva nacrta imenovanih grbovah: jedno su slabo snimljena, a drugo nemamo ni rezača pri ruci, koi bi nam ih izrezao, te ih niesmo u stanju ovde priložiti. *Ur.*

SLIEDE OPISI:

1. Najprvi je grb *Kotromanovića,* žutom, i modrom bojom našaran, a posred njega propeo se plavi lav, sa jezikom pruženim, i repom zavrnutim; na stupu je više grba, kruna zlatna, u kojoj sjedi plavi lav držeći lier (ljiljan) u prvim nogama, i jezik pružen ima. Podpis je *Kotromanovic.* Ja se vele čudim veleučnomu našemu O. Boni Perišiću koi svuda ukazuje "da Kotromani niesu nigda bili u Bosni.„ Tà da nikakva drugoga svjedočanstva nebi imali osim ovoga grba, najprvoga medju Plemićim Bosanskim, koi je učinjen skoro prije pet viekovah, zar nebi bilo zadosta da vjerujemo da je pod istinu bio? a osobito motreći istinitost ovih grbovah? Pak osim ovoga slavni Kačić i u svomu "Razgovoru ugodnomu„ list. 90., i u pjesmi "Tri su bora uzporedu rastla„ pokazuje i odaklen i zašto je došao u Bosnu, njegovu porodicu, i Danicu u Rimu umrvšu, i ukopanu u Minervi, na koje grobnici upisano je: "Ovde leži Danica Ilirka.„ Dapače *Prudentius Narentinus,* poslje nego je ukazao kao i Kačić, kako je došao Kotroman, kojega je roda, i od koga poslan, daje proglas njegov na puk; pak donosi i njegovu povelju koju je dao na Vukosavu Vladimirovića, u kojoj mu potvrdjuje dobra na Krupi, koja su i njegovi stari posjedovali. Istu ovu stvar i drugi mal ne svi pisci tvrde. Od ove slavne porodice imamo još dvie obitelji: jedna u Gučijoj-Gori blizu Travnika, koju danas zovu *Mutapčija,* žašto taj zanat obvršuje; a druga u Varcaru u Demirovoj Ulici, koji se sada prozivaju *Jurkići,* od matere im Jurke. I iz ove je obitelji O. *Grgo Kotromanović,* poznat ne samo u Bosni, nego i u Dalmaciji, osobito porad slikah, koje je vješto i na artiji slikao, i od drveta i kamena izrezavào. Žao nam je što gosp. *Kukuljević* nije i njega, i O. *Pilipa Pašalića* u broj naših slikarah stavio. Valjda nije za njih znao [2]. *(Sliediće).*

Slavjanin prije neg sve.

Krv u meni slavska vrè,
Ja sam Slavjan pre neg svè!
Sve m' oduzmi — ama znaj,
Ja ostajem i pak taj:
Taj ću žrtvu svaku sniet,
Od trista ću biedah mriet,
Nikakav me neće strah,
(Ma najkrući) svrć u prah,
Niti će mi ista smrt
Takvo čuvstvo igda strt;
Jer i kad me primi grob,
Tè postanem zemlje rob:
Moja pjesma, kao grom,
Javljati će rodu mom,
Da ja bijah Slave sin
Vieran, kao ma tko in;
Vieran majci Slavi toj,
Posvetiv' joj život svoj,
I sve, što mi dao Bog,
Moći srca î uma mog...
Sve za majku Slavu svè
Dok mi i kap krvi vrè! —

J. Sundečić.

[2] To je zaista vjerovatno, jer nevjerujemo da bi ih bio inače izostavio. *Ur.*

KROZ POPUCAN PRETINAK. *

NOVELLA

prev. iz T. — J. Gržetić Krasanin.

(Dalje.)

""Nije dobro, Erminio — reče oštrije dižući se gospodja Alfipari — nije dobro da si tako samosvjetna! Dala bih ti bila u svojoj kući mjesto, za koim bi se mnoge djevojke, da su s tobom, pomamile.... bila bi mi odhraniteljicom moje djece, bavila bi se njihovim učenjem..„„

"Zahvaljujem, tetko zahvaljujem!„ — Odgovori liepo Erminia, i opomenuvši nju na njeko šutanje u Ivkinoj sobi reče: "Hoćete li je vidjeti?„

""Hoću radostno„„ — odvrati tetka. —

Rikardo neću ništa više, pohiti k vratima tè stane čekati na izlazak milostive tetke svojih susjedicah. Pa eto do mala gdje i odlazi, svedj se obazirući kano strašeći se da je tko ne upoznade u onom stanu.

Ivka i Erminia, koje nju pratiše do dna stubah, tè kad su se vraćale odpozdraviše na pristojan pozdrav mladoga učenika.

Ivka bijaše vitka, njeno izpravno probliedjeno lice bijaše obkoljeno crnim prelievajućim se rusim vlasima, dva živahna oka sjevaše medj' gustijem obrvicama kano dvije jasne zvjezdice na tamnom svodu nebeskomu. Njezina crna odjeća liepo nagibana o njezinu životu; njezin korak imadjaše nješto muževna i ponosita, kano da nehtijaše da bi se nje ma tko ni prstom dodirnuo.

Erminia tri godine od svoje sestre mladja, bijaše niža, lica uredna, oka ne toli živahna, kose na kesten nalične i prosto opletene: nù pogleda mnogo milijega a govora sladjega. Sniežno njeno čelo takodjer u žalosti, ne gubljaše svoje vedrine; a svaki, koi bi nju dobro promotrio, uzkliknuti bi mogao: "tà ono je baš vriedno, nevino, miljahno i dobrušno dješešće!„

Rikardu po onom čuvenom zadnjem dvogovoru bijaše Erminia kano njekakvo nebesko stvorenje. Čim joj se nakloni, čim je pozdravi strašno mu srce zaigralo!

Mladić se nemogaše nikako domisliti uzroku takovog svog uznemirenja. Vrati se u sobu, nasloni se na njekakav stolac, tè osta tù za njeko vreme kano okamenjen, uprtim živahnim okom u nebo koje se modrijaše kroz zapuhana prozorna stakla. Stajaše kano mrtav! A uprav tó bijaše onaj mamljivi život, koi pred njim u svojih blaženih sancih lebdijaše i u svoj se svojoj čarobnoj milini pred njim titraše! Bijaše život koga u taj čas u svih čuvstvih osjeti, koi li na neizrečeno uhvanje poticaše!

"Hvala Bogu jedinome što tè jednom već nadjoh; obigró sam po grada da te gdje izprpam, a ti mi sjediš kod kuće!„ — Ove rieči oštro izušćene za Rikardovim ledjima, probudiše ga iz njegova zanešenja. On skoči na noge, brže se obazre na nenadna gosta kano čoviek u kradji zatečen. Ali se mahom izpravi tè umiri.

""Kako tó? ti Jacinto u Milanu?„„ — reče i zagrli ga — ""Amo, amo sa mnom„„ nastavi vodeći ga u drugu sobu, hitro pomisliv da bi djevojke tako mogle začuti njihov razgovor, pa bi se kašnje i one same pazile da tko ne dočuje njihova razgovaranja.

Ova su dva prijatelja dugo popostala zajedno. Jacinto bijaše domorodac Rikardov i sudrug mu odma iz djetinstva. Došavši od mala u stolni grad da se i on u graditeljstvu poduči, nastani se kod njeke stare svoje rodjakinjê, tè dodje pozvati Rikarda nebi li pošao s njim skupa stanovati, budući da soba gdje stanovaše, bijaše za obojicu dosta prostrana.

Nò on se toga poziva, koi bi mu bio prije dvie sedmice na dobro došao, za onaj čas odrekne. Navede mu svakojakih uzrokah i drugih izpričavanjah, tè tako otidje prijatelj nješto nezadovoljan, pomišljajući da se Rikardo već nedostoji s njim drugovati.

Njeke siečanjske večeri, Rikardo pospieši kući ranije nò navadno, budući mu naložio gospodar, kod koga se vježbaše da mu nješto izpiše. Unišavši kroz tiesni prolaz namrgodjene starice vratarice, koja kùnjaše kod svoga na po iscrvotočena stola na kojem opazi uz drven svjetilnjak lutrijsku ceduljicu i dva lista; pogleda naslov: jedan bijaše njemu, a jedan gospodičnoj Erminiji de Nolfi. Pograbi obadva. Vratarica, kojoj se uprav sanjalo da je dobila lutriju svojom baš oni isti dan igranom ceduljicom, prene se na zamah Rikardov, te opaziv uz svoju slabu lojenu svieću, ruku što joj se pružila po stolu i listove odniela, pomisli da joj njeki presrećni tat cedulju pograbio: zahuče, skoči na noge, zabaci svieću, grabeći hitro cedulju koja bijaše sve njeno uhvanje

"Hajduci, tati, lopovi — vikaše svojim hrapavim glasom, tako da se obližnja paščad uz nju razlajaše — na pomoć, na pomoć!„

Rikardo se malo pomete s onoga kričanja; pa smijući se pobježe u mrak, samo da neuzmora razpravljati što se dogodilo, svim od one kuće ženama, koje priskočiše na vrat na nos, na vrata, na pozore, tè sa prestrašenom staricom vikaše na sve grlo: "Hajduci, hajduci!...„ *(Sljediće)*

* *Duvar* ili *preboj* u kući; tal. *la parete.* *Ur.*

Muharem i vila.

Bosanska narodna pjesma. Priobćio O. Antun Knežević Bošnjak.

Lov lovio Muhareme, [1]
  Pokraj luga zelenoga:
Ulovio bielu Vilu...
  Vila mu se kunijaše:
Nelov' mene Muhareme,
  Kazaću ti troje čine —
Jedne čine, Muhareme,
  Da ti ljuba sama dodje;
Druge čine, Muhareme,
  Da ti ljuba čedo rodi;
Treće čine, Muhareme,
  Da ti čedo junak bude. —

[1] Svaki se prvi dvostih u pjevanju opetuje.

GLASNIK.

Književnost jugoslavjanska. "Glasonoši„ javljaju iz Zagreba da su već djela pokojnog pjesnika *Stanka Vraza*„ u Albrechtovu tiskarnu predana, te da će se svakolika redom u sveskama ovih danah tiskati. Njegovih "Djulabijah„ ima jedna trećina više u rukopisu, nego što ih je tiskanih. Prva će sveska nositi na pročelju sliku pokojnikovu, koju je on, kao muž u najljepšim godinama, na uspomenu poklonio svom pobratimu g. Lj. Vukotinoviću. — G. *Svetolik Lazarević,* novi knjižar novosadski, razaslao je književni oglas, koim javlja da je naumio izdati *produženje* omiljelog Ignjatovićeva romana, pod naslovom: "Trideset godina iz života Milana Narandžića.„ Ovo se djelo već pod tiskom nalazi, i iznositi će na finoj hartiji u prvašnjem obliku 14-15 tabakah. Ciena mu je za predplatnike 70 novč.; a tko bi želio imati obe knjige, to jest, prvu i drugu, platiti će fior. 1. i 30 novč. Knjiga će izići do preobraženja, a skupitelji dobivaju jedanaesti komad na poklon. — Od Daničićeva "riečnika iz književnih starinah srpskih„ izišla je već i *treća* sveska *drugoga diela*, od rieči *nivolav* do *ostoja.* Ciena joj je 60 novč. — Dotiskana je takodjer knjiga pod naslovom: "Obrana jezika srbskog od izopačivanja i prostačenja (?) njegovog i kirilice od vukovice. Pisao Evstatij Mihailović. U velikom Bečkereku. Pismenima Franje Pavla Plajca 1863. u osmini VI. i 146 str. Bog bi dao da što dobro bude! — Od prvog kolovoza po staromu izdavati će gosp. Svetolik Lazarević novosadski knjižar svaka tri mjeseca: "Književni vjestnik,„ koi će savkolik rád u srbskoj književnosti točno i vierno opisivati. Kad bi se ovaj "vjestnik„ razpružio i na hrvatsku, pa i na slovensku i bugarsku književnu radnju, mnogo bi se više k bratskoj slogi tim doprinielo. Daj prestanimo jedanput biti sebični; kad smo jedan narod, budimo i jedna braća! — Gosp. *Ilija Popović* učitelj u Vranjevu sažalujući što je prestao "Školski List„ namierava izdavati drugi taki list pod naslovom: "Slavoslov.„ Ovaj će časopis izlaziti ćirilicom samo po jedan put na godinu za sada u veličini od 8 do 10 tabakah, a ako bi se prilika ukazala izlazío bi i po dva puta u godini. Sadržaj će mu smierati na oblagorodjenje srca i duše. Ciena mu je 50 novč. Rok predbrajanju traje do preobraženja ove godine, i skupljeni predbrojnici šalju se u Novi Sad na uredništvo "Srbskog Dnevnika„ ili na g. Daničara. (?) Skupitelj može zadržati od svakoga predplatnika po 5 novč. za potrošak poštarine, osim što će dobiti jednu knjigu za svakih 10 skupljenih predbrojnikah. — Dobili smo već *Saula*, o čemu ćemo u budućem listu obširnije progovoriti, i gos. *Lukšića* opravdati u koliko se nama krivcem bijaše učinio.

Narodni zavodi. Kao što je već javljeno, držana je u dvorani ovdješnje čitaonice prva glavna skupština družtva Matice dalmatinske u nedjelju 26. tekućeg u 11 satih. Ona se smatra kao prva polgodišnja skupština, računajući pravi matičin postanak od prvog siečnja t. g. Na skupštini bio je dovoljan broj članovah. Gosp. predsjednik u svom govoru izvjestio je prisutne o malahnom dosadanjem djelovanju matičinom na korist književnosti naše, kao i o stanju novčanom, obećavši o ovom posljednjem podnieti dojdućoj skupštini najtočniji račun. Potom mjesto gosp. D.r *Pulića*, koi se morao zahvaliti na časti podprèsjednika, zato što mu je u tudj sviet odlaziti, bude naimenovan drugim podpredsjednikom D.r *Mihovil Klaić*, koi se primi té počasti za pjenezni osiek, a dosadanji podpredsiednik istog osieka pop *Ivan Danilov*, predje u književni osiek. Mjesto pak gosp. Klaića, naimenovan je članom književnoga osieka g. *Nadko Nodilo*, a mjesto pokojnog g. Franje Nakića, imenovan je članom financialnog osieka g. D.r *Antonietti.* Zatim je primljen predlog Sundečićev da odbor iz trojice članovah pregleda i popuni sadašnji družtveni pravilnik, te da ga pretresanju buduće skupštine podnese a zatim da se njegovom veličanstvu kralju na odobrenje pošalje. Za taj su posó izabrani D.r Vitezić, D.r Klaić i Sundečić. Poslje toga odgovorio je Sundečić na pitanje gosp. Pulića zašto se ni još ovdje ,nije proslavila tisaćnica sv. Ćirila i Metoda kao što je určeno bilo, kazavši najprvo uzroke zašto se tó nije dosad obavilo i da će se najdulje koncem mjeseca rujna t. g. obaviti; a pritom izrazi želju, koja bi se putem napisnika iste skupštine imala javnosti predati, da bi se i po drugim gradovima dalmatiskim tisućnica proslavila, kao što je slavljena u posestrimam našim Hrvatskoj i Slavoniji. Ovo je glavno što je u ovoj prvoj skupštini učinjeno, a posebniji opis donieti će se javnosti u dotičnom napisniku.

Nova narodna škola u Risnu. I prilikom sadašnjeg pastirskog pohoda, pošlo je za rukom presvjetlom gospodinu vladici pravoslav. *Stefanu* vitezu *Kneževiću* da u Risnu osnuje zakladu za narodnu školu. U jedan dan sabrano je 7000 fior., a do njekolika dana kašnje, dodane su im druge 3000 fiorinah, daklen ukupno već tá zaklada iznosi 10,000 fior. I tako s prekjučerašnjim parobrodom došao je ovamo rodoljubivi gosp. Marko Vasov Gjurković pomorski kapetan, i donio je dotične štatute za istu školu, da ih namjestništvu našem na odobrenje preda. Živili naši Rišnjani! — a gosp. vladika izabrao je zaista najbolji put, kako će ga se daleko potomstvo sa blagoslovom siećati. Ovo je valjda jedanaesta škola narodna, koja je njegovim nastojanjem u Dalmaciji podignuta. Živio!

Svetkovina tisućnice u Rimu. Dan 5. tek. mjeseca sa najvećom svetkovinom bio je i u Rimu proslavljen. Izmedju ostalog mi ćemo napomenuti da je tom prilikom pjevao sveto evandjelje na staroslavjanskom jeziku naš vrli domorodac presv. generalni vikar i prepošt iz Hvara Duboković, i da je ovom prigodom dogotovio naš narodnjak, slavno poznati *Petar Mančin*, slike naših sv. apostolah Ćirila i Metoda u bakrorezu, koje je djelo posvećeno našem slavnom pjesniku Puciću. Svima koji su na svečanosti bili, ova je slika razdavana. Neka, nek se širi sve što je naše!

Razne viesti. Preuzvišeni gosp. biskup *J. J. Štrosmajer* pristupio je kao član k pjevačkom hrvatskom družtvu "Kolu„ i darovao mu je 100 fior. — Gosp. *Josip Senečić* u Požegi dobio je dozvolu da u istom mjestu može knjigarnu otvoriti.

Slučajevi smrti. Dne 3. tekućeg umro je u Gružu vrli domorodac naš *Simo Kaludjerović* bivši povjerenik Matice dalmatinske za Grbalj. On je bio čestit i odgojen mladić, i pravi prijatel svog naroda. Često je dopisivao "Srbskom dnevniku„ i osobito "Narodnom listu.„ Bog mu pokoj dao! —

— Dne 20. tekućeg prestavio se je pak u Zagrebu g. *Vatroslav Vernak* župnik iz Visokoga u križevačkoj županiji. Pisao je često članke u javnim listovima, a osobito u "Pozoru„, iz kojih je svedj disalo najvatrenije rodoljubije. Spjevao je više pjesamah, izmedju kojih puku je najvećma omilila ona: "Liepe naše dične goričice„ kojoj je on isti i napiev sastavio. Bog ga pomilovó u svom rajskom naselju! —

ODGOVOR.

Preč. gosp. J. Šenku na B. Vi ste nam platili za pó godine, daklen sve do svršetka rujna primaćete naš časopis.

Tiskom Demarchi-Rougierovim.

Izlazi svakog četvrtka u sedmici.
Ciena joj je u Zadru 4 fior. na svu godinu, a 2 fio. na pó godine.

ZVIEZDA

Književni list za prosvjetu, poduku i zabavu.

Poduzetnik, izdavatelj i odgovorni urednik **J. Sundečić.**

Van Zadra s poštom 5 fior. na godinu, a 2 fior. i 50 novč. na pó godine.
Rukopisi se nitkom nevraćaju.

“Za prosvjetu i za bratsku slogu
Svaka žrtva ugodna je Bogu.„

Broj 19. **U Zadru 6. kolovoza 1863.** **Godina I.**

ZVIEZDI.

Zviezde se krese
Mjesec na nebo
Penje se gor';
Laka mâ dušo
Kud mi se puštaš
Tudji u dvor?

Krasno je doba,
K ložnici tihoj
Vabi te san,
Smiri se smiri,
Brigami na stran,
Brzo je dan;

Gluha ne budi
Molbe na moje
Gani se gan'!
Vrati se mučna,
Srce te zove
Mirni na stan . . .

Da su mi krila
Sokola siva
Dušice znaj,
Prhnem za tobom
Tihanom noću
Divni u kraj;

Panem u Zadar
— Primorja krasna —
Razkošni raj,
S pjesme gdje mile
Viekom odzvanja
More i gaj,

Zadarska vila
Sadit gdje poče
Mirisan sad;
Tiho joj šapnem:
“Lako povehne
Cvjetićak mlad!...„

“Neće u tebe,
Ti si mu sunce,
Ti si mu hlad;
On ti je ures,
Iz njeg nam daješ
Ugodan slad.„

“Živi nam živi
Vesela budi
Obilno liet;
Oh da ti mogu,
Srce kó želi
Milo zapiet'!„

“Drugi će tebi
Vjenčiće viti
Pjesmice pjet,
Meni je dosta
Ljubezna “Zviezdo„
Sisat im cviet.„

J. Gržetić Krasanin.

Opis grbovah plemićah bosanskih.

Priobćio Ot. A. Knežević Bošnjak

(Dalje.)

2. *Nemanjić,* na grbu sasvim ljubičastomu, bieli oro s dvie glave, više svake glave imajući krunu zlaćenu; a na stupu više grba kruna zlatna, u kojoj ćući ljubičasti lav s jezikom izplaženim, držeći u prvim nogama bieli lier, i više glave krunu. Zelenu pak ogrljicu ima ispod vrata, a drugu ispod prvih noguh. Podpis je *“Nemagnichc.„* Koliko mi je poznato, od ove obitelji velike i kraljske, danas u Bosni nikoga nejmamo: zato moramo reći, ili da se je isturčila, ili da se je sasvim umela. Neće biti nepovoljno, ako napomenem, da je od ove slavne obitelji bio sveti Savo (s. Sabbas) Biskup, koga je tielo čitavo čuvalo se do propadnuća Bosne u Milaševu, u samostanu fratarskomu koi je bio najprvi u Bosni, načinjen od Stjepana Uroša. Turci pak došavši, zapale i samostan, i crkvu, tè tako izgori i tielo rečenoga svetitelja [1]). Nejma se pak ovaj smješavati sa drugim slugom Božijim, S. *Savom Vladimirovićem,* koi je u vrieme Ćirila i Metoda naš puk obraćao, zato i apostol našega naroda prozvan je bio.

[1] Vidi se da je prepoštovani Ot. *Knešević* slabo upoznat s ovom čisto srbskom obitelji, koja je sasvim izumrla s Dušanovim sinom, mladim carom Urošom, kojeg je neharni Vukašin Mrnjavčević svojom rukom života lišio. Sv. Sava, presjajna zviezda Nemanićeve porodice, bio je pak prvi arhiepiskop svekolike ondašnje srbske države, a ne samo *biskup;* i njegovo je tielo zaista počivalo u *kaludjerskom* (što nije sve jedno što i

3. *Mrnjavčić,* na grbu bielomu, veliki crljeni široki krst, na komu kao propet stoji bieli oro, imajući bielu krunu više glave; a medju nuglima od krsta, po jedan *čakmak* (ociel) nalazi se. (Na stupu pak više grba zlaćena kruna, kraj koje kleči na desnoj strani gola, mala, i kao plačuća djevojčica, koje velike vlasi po kruni padaju. Ista u lievoj ruci drži drugi grb kao trublju, kojeg se tanki kraj iz krune pomalja, i kao mjesec ili dúga premotava se. Djevojka kao što rekoh drži grb lievom rukom a desnom mu podupire kraj deblji. Ovaj drugi grb polu je biel a polu crljen, imajući sa krunama na glavi orla, na strani bieloj — crljena, a na crljenoj — biela. Niti u povjestnici, niti u predanjama ništa čuo niesam govoriti o ovoj obitelji, koja je podistinu bila velika kao što ovaj grb svjedoči. Podpis je *"Mergniavcictc„* [2]).

4. *Tvrtković,* preko grba modroga, malo gori poviti široki pojas bieli, više kojega se dva naporedu, i jedan više njih, a pod njima tri naporedu zlatna bajuka nalaze. Više grba na stupu kruna zlatna, puna dugačkoga perja zlaćenoga. Da je Tvrtko bio od porodice Kotromanovića, Kačić dokazuje u "Ugodnomu razgovoru„ Svi pak pisci tvrde da je bio predposljednji Ban, a prvi Kralj Bosanski; tè se od njega prozvala obitelj *Tvrtkovića.* Od ove obitelji velike, imamo još u Kreševu i Fojnici, koji katolički vjerozakon ispovjedaju. Podpis je *"Tvartkovich„*.

5. *Grebljanović,* uz bieli grb dva stupa crljena, sa krajevah malo vugava, a sa obe strane ovih stupah po jedna zlatna baja. Na modromu pak stupu više grba, zlatna kruna, u kojoj sjedi veliki bieli oro dvoglavi imajući plave krune na glavama; na krilima sa kraja malo plavim, ima po jedna baja crljena. Vuk Grebljanović bio je knez Lievna i vojvoda Prusca u Skoplju, kao što se vidi iz knjige kralja bosanskoga Stjepana Tomaševića po kojoj je Gospodu bosansku pozvao na boj protiva Turčinu. Od ove obitelji imamo još u Čukliću, selu Biloj, u Livanjskom polju dvie obitelji katoličke. Podpis je *"Grebglianovictc.„*

6. *Branković,* na bliedomu grbu dva roga modra, kojih se debeli krajevi pri dnu grba smal neskučuju; a medju rogovima leži lav crni, sa dugim jezikom izplaženim. Na stupu pak modromu više grba, u zlaćenoj kruni leži zmaj žutkasti, sa krilim razkriljenim, i crvenim jezikom izplaženim. Markomir Branković bio je vojvoda Podvinja, kako se vidi iz gore napomenute knjige kraljske; sada pak neznam da imademo tkoga od ove velike obitelji. Podpis je *"Brancovichc„* [3]).

7. *Krstić,* grb mu je uzdugulj pola žutkast, a pola crven, imadući na strani žutkastoj crvena, a na crvenoj žutkasta crvića; a na stupu modromu više grba kruna zlatna, iz koje visi veliki uhor (kruna) pjevčev trostruk, zelen, imadući na svakomu po polu mjeseca biela, a više sebe po polu mjeseca crvena. Po različitim mjestima u Bosni ima *Hrstićah* [4]). Podpis je *"Hcarstictc.„*

8. *Kaštrijotić,* na grbu žutkastomu veliki modri oro dvoglavi, malo po krilima i stražnjemu trupu crnkasti, imajući modre krune na glavama; a medju glavama kao šiljata kruna žuta, izmiešana sa crnom, zelenom, i vugavom bojom. Na sriedi ovog znaka, ima zlatna zviezda; a na stupu zelenomu više grba, sjedi oro dvoglavi sa krunama više glavah, iste boje kao i u grbu. Neznam da imamo ikoga još u Bosni od ove obitelji toli glasovite. [5]) Podpis je *"Castrioticho.„*

9. *Crnojević,* na grbu crvenomu, plavo-crni oro dvoglavi, ima krune zlaćene više glavah; a na stupu modromu više grba, kruna zlaćena, u kojoj stoji zmaj crni, sa krilima razkriljenim i jezikom pruženim. Podpis je *"Zarnoevichc.„* Kod Jajca ima katolik *Crnoja,* a u Dobretićim *Zrno;* dali obadva su od ove iste porodice. (?) *(Sliediće).*

PO RASTANKU.

Nek ti listak ovaj javi
Što nesmješe kazat usta,
Da me žalost teška gnjavi,
Da mi postà zemlja pusta.

Kod tebe su sve radosti,
Moga srca blago milo;
Krasno djete — oh žalosti!...
Drago l' si mi uviek bilo! —

Žali, žali! al' neveni
Kano ruža razavita,
Ti ostani vierna meni
Dok s' nevratim ja iz svita. —

Sjet' se Milko sretnih časa',
I vatrene ljubavice:
Nit' prediri svetog pasa
Tašte radi zabavice! —

U Poli ....

M. Božidar.

---

fratarskom, ako baš i imaju *fratri* i *kaludjeri* njeku podobu dotično načina svojega življenja, a ovu razliku i isti Kačić u svojem "Ugodnom Razgovoru„ čini), manastiru Mileševi, koi se je u ondašnjoj Hercegovini nahodio, sve do god. 1595. Ove pak godine bezbožni Sinan-paša veliki vezir carstva turskoga, osvoji manastir i zapoviedi da se tielo sv. Save donese u Beograd, tè ga tú na polju Vračaru spali; nego odma potom od male čete Bugarah i Srbah bude taj proslavljeni predvoditelj turske vojske razbijen i u bieg bez obzira obraćen. *Ur.*

[2] Ova je porodica potekla iz Dalmacije, iz sela Mrnjavacah, koje se nahodi i dandanašnji pod istim imenom blizu Lovreća u kotaru Imockom. Kod ovoga sela nalaze se na jednoj maloj ravnici *Markova skakala*, o kojima narod i danas priča da je tu skakao Kraljević Marko, sin Vukašina Mrnjavčića, i s njekolike gomilice od kamenja, označio skok od skoka. U ovom selu ima i više kućah istog imena, koje su sve katoličkog vjerozakona. Osim toga imamo u narodu o ovoj porodici i pjesamah i čudnih prepovjedkah, u kojima baš jedna djevojka iz porodice glavnu ulogu igra. *Ur.*

[3] Ako je ovo obitelj Brankovića, iz koje je potekó glasoviti izdajica Vuk Branković, onda zaista više nema od nje nikoga. budući je u sriemskim Karlovcima prije desetak godinah umró bez djece posljednji potomak od knezovske porodice Brankovićah. *Ur.*

[4] Petar Svilojević u svomu djelcu na listu 9. piše ovo, kod *Kristofora* oliti *Krstića* od koga je izišla obitelj *Krstić:* "ille fuit frater Stephani, filii Domini Comitis, & Regni Principis Vladisavi Vladimirović, ac Dianæ Jablanović. Primus, n.p. Cristophorus, Slavice Krstić, fuit Rex Bosnæ, cui unicus filius natus est nomine Paulus, & ipsi Paulo nati sunt duo filii, scilicet Thomas, qui fuit Rex, & Radivojus. Ex Thoma natus est Stephanus ultimus Regni Bosnæ superstes.„

A. Knež. Bož.

[5] Zaista ih neće biti; jer sumnjamo da li je tó porodica, koja se može uzeti medju bosanske ili srbske plemičke obitelji, nego medju arbanaške. *Ur.*

KROZ POPUCAN PRETINAK. *

NOVELLA

prev. iz T. — J. Gržetić Krasanin.

(Dalje.)

Nû čim je on preskakao prve stube, ustavi se pa pomisli: Možda bijaše bolje da ostavih tamo gospodičnin list! Nije pristojno da joj ga ja odnesem! — pa stisnuo plećima — a zašto da nè? možda bi mi bila tó i napravila, bolje da se sam domislih.„ — Poteče po stubama kano strašeći se da neće moći izvesti svoje nakane i poći pred nju.

Tiho pokuca djevojkama na vratih, tè Erminia sviećom u ruci dodje zapitati tko je.

“Ja sam Gospodična; ja sam Rikardo Cevenni, vaš susjed, s listom na vas iz Lugana„ — odgovori mladić tresućim mu se glasom kroz ključanicu.

Ona mu otvori, ali ga nepusti da unidje.

““Hvala„„ — reće djevojka zasramiv se, tè, uzev list, spozna da joj ga njeka prijateljica šalje.—

“Oprostite Gospodična — nastavi Rikardo — nu budući da me je sreća poslužila da s vami večeras progovorim, molim nemojte misliti da je vaš susjed čoviek neuljudan, i ako vama ili vašoj drugarici... budući same... mogu u čemu pomoći ili poslužiti, rado ću ispuniti vašu zapovied.„

Ponuda bijaše tako ponizno i uljudno izušćena, sa takovom pravom i nježnom ćudi. da se nesmjedjaše zahtjevati izvrstnije. Erminia odmah uvidi da proniče iz prijateljskog srca, tè ga pogleda milo-bistrim okom odgovorivši mu: ““Doista mnogo vam moram na takovoj ponudi, tè uvjerena da sam susjedka poštenu čovjeku, neću da se odrečem vaše iskrene ponude„„ — Malo postoji — ““Dapače... da vam pravo kažem... večeras...„„

“Što? samo recite, recite„ — prihvati mladić, željan da počme odmah izpunjivati svoje obećanje.

Erminia nastavi: ““Sestri mi nije dobro, a tó s moje nesmotrenosti; neimam kod kuće nego po duška ljekarije što navadno noću pije. Ako vam se ne grusti...„„

“Odmah s ove stope Gospodična — a sam sobom — oh blaženi listu!„

Erminia poskoči k stolu, uze prepis i nješto novca, pa se vrati k Rikardu, koi se neusudi ni za korak stupiti u sobu.

““Molim vas donesite mi natrag s liekom i prepis„„ — reče ona.

Za njekolika trenutka bijaše učenik amo i tamo. On potucne na vratih, Erminia otvori. Čim se ova dvojica pozdravljaše, medjusobno zahvaljivaše i laku noć si nazivaše; žena po prilici od jedno četrdeset godinah, maljahna, odebela, tiho tiho otvori vrata na vrh stubah i pomoli glavu. Kada opazi da se Rikardo povrati u svoj stan a Erminia zatvori u svoju sobu, okrene se k djetetu koje bijaše za njom, zapita komad lojenice, pa sleti brže bolje niz stube. Unidje u sobicu gdjeno se vratarica, zaboravivši na prvašnji strah, predivom zabavljaše.

“Evo me kod vas draga Marto. Kazó mi je mali Dragutin da su vas večeras veoma prestrašili hajduci, koji vas htješe pohrasti, nije li tako?„

““Eh dà, dà; tó bijaše doista čudan pozdrav, draga Ghitto!... Sreća moja što sam srčana za tri druga junaka, i pak mogoh još toliko dihati da ih činjah sve pobjeći!„„

“Koliko ih bijaše?„

““Toga ne opazih, jer mi oni objesenjaci svieću povrgoše! Tó su vam lije; nû dvije ruke doista vidjeh za stalno kano što nosim krst u glavi, i već bijahu na cedulji, koju na lutriju zaigrah, tè mi ipak dva lista odnesoše.„„

“Dva lista?... a čija?„

““Čija, ne mogu vam kazati, jer neznam čitati; danas je listonoša donio, pa nespominjuć se više na koga idu stavim ih na stol da...„„

“Ali koga će vraga hajduci s listovima? — nu predjimo na drugo: recite mi Marto! kakova su ono čeljad štono stanuju u onih sobah uz moje?„

““One dvije djevojke? Ah što ćete da vam ja znadem! Jer...„„

“Jer ako ih gospodar što brže ćà nepošalje, ja ću drugčije list obrnuti; neću da stanujem uz norce... uz čeljad koja... ama, tà vi me razumiete!„

““Oh, oh! tó je nješto drugo — zahrupi stara podižuć ogromne naočnjake povrh nabrana čela, prožuliv uši da bolje posluša — nuder, nuder govorite Ghitto! dali su nore?...„„

“Jesu uprav; barem jedna je za stalno, kojano skoro svake sedmice po jednoč poludi, plače i jauče, govoreći o stvarih drugoga svieta; a druga kad joj se sestra dobro isplače i izdere, druga udari u pjevanje kao da sve bijaše ništa. Iz početka odmah kada dodjoše, ja kano prava dobra susjedkinja htiedoh im se pridružiti da se s njima porazgovorim, razumiete! Nu one divlje kano gorski vuk, onim svojim oholim postupanjem, opomenuše me da se neće samnom da miešaju.... Pa samnom onako postupati?! Eh platiti će mi tó slano! Ali se prijateljstvu mladoga učenika ljè ne odrekoše!... Pomazanice... s njim su se brzo upoznale i sprijateljile!...„

““Daklen su prijatelji? Hà dakle?... Oh današnja. mladost!....„„ — zamrmlja uzdišući slušateljica.

“Jest, jest i kakovi prijatelji! tà ih ja opazih; neka, neka... ostalo ću kazati kućnom gospodaru. Nebila više Ghitta! ako ih ne činim preseliti... one luhutavice...! tà već znate Marto da kad samo nasjeknem gospodaru o kojoj stvari...„

““E dakako znadem, znadem.„„

Drugi dan kad se zamrači, malo za tim što se Rikardo kući povratio, Bartul Chenizzi, kućni gospodar pokuca na vratima onih osamljenih djevojakah. Erminia ga uvede. Stan je imao tri pretinka. Prvo bijaše sobica u kojoj mogaše jedva stati stolčić, divan i do četiri sjedala; po tom bijaše kuhinja, a zatim bijaše soba u kojoj bijahu dvije postelje, njeko sjedilo itd. Tamo baš Ivka spavaše, jer joj bijaše veoma mučno prošle noći. *(Sliediće).*

* *Durar* ili *preboj* u kući; tal. *la parete.* *Ur.*

Kad draga mahne, zemlja se potrese.

(Bos. nar. pjesma. Priobćio O. A. Knežević bošnjak).

Ah! ja pošetah onom dolnjom, ej! málicom; [1]
Ah! sve djevojke na me mašu, ej! mahramom,
Ah! ja se na njih ni obazrjet, ej! nehtjedoh.
Ah! kad mi mahnu moja draga, ej! s prozora:
Ah! podamnom se crna zemlja, ej! potrese,
Ah! i podamnom i pod mojim, ej! doratom. —

[1] Svaki se stih opetuje. — *Málicom* (tur.): malom varoši. *Ur.*

GLASNIK.

Književnost jugoslavjanska. U ovdješnjoj tiskarnici braće Battarah, ovijeh danah dotiskana je knjiga na talijanskom jeziku, pod naslovom: "Prospetto cronologico della Storia della Dalmazia con riguardo alle Provincie Slave contermini„ (Kronologički nacrt povjestnice dalmatinske s obzirom na pogranične slavjanske pokrajine). Ovo djelo, koje u osmini iznosi 300 stranah, razdieljeno je na dva diela. U prvi diel dolazi kronologički nacrt gradjanske dalmatinske povjestnice; a u drugi spada nacrt crkovne (katoličke) povjestnice dalmatinske. Knjiga je dosta zanimiva, i sadrži važnih podatakah za našu povjestnicu. Ona je ispala iz pera presvjetlog zadarskog prabiskupa, premda tó nije na njoj označeno. Ciena joj je 1 fior. i 50 novč. — U Albrechtovoj tiskarni u Zagrebu dotiskan je već objavljeni Kvaternikov: "Hrvatski glavničar itd.„ — U sriemskim Karlovcima dotiskano je takodjer već objavljeno djelo "Srbski Hajduci„ i ovo koi dan biti će predbrojnicima razposlano. — U Zagrebu je izišo 3.i svezak "Torbice jugoslavenske mladosti„ u slovenskom i hrvatskom jeziku. Uredništvo njezino javlja da će "Torbica„ i tečajem dojduće školske godine izlaziti. Prvi će svezak izići već okolo 15. listopada t. g. Ciena je ovom časopisu po pošti 2 fior. i 50 novč. na svu godinu. Naručbine se šalju do polovine listopada *post restante* u Zagreb na urednika i vlastnika Torbičina gosp. Nikolu Ravnikara. — "Novice„ javljaju da su dobile 13.i arak "Pesmarice„ koju izdaje gosp. D.r Razlag. Tú su sabrane različne najbolje primljene slovenske pjesme, a dodana im je takodjer i liepa kita srbskih i českih pjesamah. Posvećene su *Jugoslavenkam*, koje, Bože daj! obljubile ih, i k srcu ih najtoplije primile i usvojile! —

Novi časopis. "Gospodarski list„ javlja da će goričko (Görz) gospodarsko društvo izdavati hrvatski gospodarski časopis, pod naslovom: "Umni gospodar„, koi će izlaziti svakog mjeseca po jedanput, i isprva će se obćinama bezplatno dieliti. Srećno Bože daj!

Narodni zavodi. Javljeno je "Srbskom Dnevniku„ putem brzojava, da je stiglo od najvišeg mjesta odobrenje štatutah i preselenje Matice srbske iz Pešte u Novi Sad.

Novi dar na svrhe narodne. Neizcrpivi bunar dobročinstvah preuzvišeni jugoslavjanski mecenat J. J. Strosmajer, darovao je matici slovenskoj 1000 fior. Gospodin Bleiweis odma mu je putem brzojava na tom plemenitom daru zahvalio. O Bože nam poživi ovog riedkog i visokog muža, koi tolike žrtve svom narodu na oltar prinaša!

Žalostan udes. Gosp. *Gjorgje Rajković* poznat našemu svietu kao vrlo zaslužan spisatelj u struci pjesničkoj, humorističnoj i osobito petagogičkoj, razboliv se u Pakracu, nenadje se blaga duša da njega bolestna u svoj dom uvede, nego, ah žalostna udesa! boluje sad u ondješnjem ošpitalu, kao što se tó "Srbs. Dnevniku„ javlja. Oh blagi Bože! nije li dosta da nam naše narodne spisatelje po trista jadah odsvuda snalazi, nego ih se zar još i isti njihov narod oglušivati mora, tè i u samoj bolesti ustezati od njih ruku pomoći, koju smo dužni kao Isusovi učenici, ma i najhudjem siromašku pružiti? Oh biedo! oh udesu! doklen li još tako?

Razne viesti. Sasvim nehotice propustili smo u predjašnjem broju "Zviezde„ javiti, da je društvo Matice dalmatinske u njekidašnjoj glavnoj svojoj sjednici zaključilo, da se slavnom našem domorodcu D.ru *Gjuri Puliću* Podnese zahvalnica za ono žarko rodoljubje, koje je on kao podpredsjednik književnog matičinog odbora svakom prilikom pokazivao. Zahvalnica će mu se ovo koi dan predati, čega ovaj junak narodni zaista zaslužuje. — Njegovo veličanstvo naš kralj uvažujući odlične zasluge našeg slavno poznatog pjesnika gosp. *Ivana Trnskoga*, satnika kod krajišničke gospodarstvene uprave i izvjestitelja u slunjskoj krajišničkoj pješačkoj pukovniji br. 4., obdario je viteškim krstom *Franje Josipova* reda. — Dne 29. srpnja obdržavan je u Zagrebu ispitni koncert što su ga polagali pitomci glasbenog zemaljskog zavoda. Ispitu su se ovom podvrgla 42, što učenika, a što učenice; i to 22 iz pjevanja, 14 iz violina a 6 iz čella. U zlatnu su knjigu upisani 7 učenikah i 7 učenicah, stranom za pjevanje a stranom za sviranje. Osim toga pohvaljeno je još 8 učenikah.

Slučaj smrti. Slavno poznati slovenski skladatelj, sakrista i orguljaš biskupske crkve u Ljubljani *Grgur Rihar* umró je 24. t. m. u 68. svojoj godini. Njegovi su napievi najljepši i najnarodniji, i "Naprej„ kaže da je zaslužio da mu domovina na grobu spomenik podigne. Laka mu zemljica!

Ispunjeno oprošteno. Kao što se bijaše urednik ovog časopisa prinudjenim našao, da kao prevoditelj Alfierova "Saula„ u 13. broju ovog časopisa napomene uvjete, pod kojima je tó svoje djelo ustupio gosp. *Abelu Lukšiću;* sad sudi za pravedno, da takodjer putem javnosti očituje, da je već gospodin Lukšić sve one uvjete u najboljem redu ispunio i suviše njemu 20 istisakah prekrasno vezanih, umjesto prostih, poslao. Samo jedini uvjet *trećeg popravljanja* nije obvršen, i zato se je više pogriešakah uvuklo, osobito krivicom Lukšićeva popravljaoca, koi vidi se da ni u zeru nije pjesnik, tè je više stihovah osakatio, a njekojim opet bar za jednu slovku vrat otegnuo. Bog mu prostio! — Mi sve tè omanje pogrieške ostavljamo čitatelju da ih sam popravi; a samo njekolike oveće ovde isporavljamo, koje zaista čitatelj nemože lako isporaviti. Tako na str. 20. mjesto stihovah:

"Drugom rukom, koja s' protegnuto
Da sto dobrih vežanjah do moje„

treba čitati:

"Drugom rukom, koja s' protegnuta
Do sto dobrih sežanjah do moje.„

Na strani 26. mjesto: "Saul bit će dòda mi„ (što uprav ništa neznači), čitaj: "Saul biće dadè mi.„ Na strani pak 43. treba one uškopljene stihove:

"I topla t' božestva neodoljiva
Napunio s' vodju izrajiljiva„

popuniti ovako:

"I topla t' božestva neodoljivoga
Napunio s' vodju izrajiljevoga.„

Na strani 48. treba provrgnuti *sedmi* redak na mjesto *šestog*, a *šesti* na mjesto *sedmog*. I najposlje na strani 73. treba razumjeti da *Saul* počima govoriti od onog stiha "Aoh ćeri!... muči: negoni me„ itd. — U ostalom nemožemo nego izdanje sasvim pohvaliti, i očitovati podpuno svoje zadovoljstvo. Ova njekolika redka u toliko pravednije sudismo donieti, u koliko smo ràdi, da naša prvašnja tužba nebi ni najmanje razprodaji knjigah na put stala, tè i najmanju štetu gosp. izdatelju prouzročila, niti ga u njegovoj časti uvriedila. Mi bijasmo neustrpljivi da knjiga što prije sviet ugleda; a gosp. Lukšić nebijaše zar u položaju da nju prije objelodani. Nò sad je sve ispunjeno, daklen sve i oprošteno, ne samo od jedne, nò i od druge strane. —

Najuljudnije molimo gospodu, koja nam polgodišnju predplatu još duguju, da nam istu već izvole poslati, jer moramo tisak podmirivati.

Tiskom Demarchi-Rougierovim.

Izlazi svakog četvrtka u sedmici.
Ciena joj je u Zadru 4 fior. na svu godinu, a 2 fio. na pó godine.

ZVIEZDA

Književni list za prosvjetu, poduku i zabavu.

Van Zadra s poštom 5 fior. na godinu, a 2 fior. i 50 novč. na pó godine.
Rukopisi se nitkom nevraćaju.

Poduzetnik, izdavatelj i odgovorni urednik J. Sundečić.

"Za prosvjetu i za bratsku slogu
Svaka žrtva ugodna je Bogu."

Broj 20. U Zadru 13. kolovoza 1863. Godina I.

IME DOMOVINE.

(Polag Guadagnoli-a, ponašio S. B.)

Radšta nam je najsladje
Ime domovine?
Netom ga tko spomene
Za njim srce gine.

Jedva ti ga izreče
Jezik se ukoči,
Sva se duša uzdrma
Nit' može da kroči.

Poput onog što sluša
Glas skladan i mio,
A sam nezna kazati
Čemu se divio;

Domovino!... prekrasno
Bož'je si začeće,
Što nam rajske naslade
U srdašce meće.

Zapitajde djevojku,
Domovina šta je...
Nezna; al' kad stidljiva
Za dragim pristaje,

Kad iz srca uzdiše
Gledeć lica mila,
Štono ih je u njedru
Jurve uciepila...

Domovina tad joj je
Onaj kraj gizdavi,
Gdjeno joj se srdašce
Kravi u ljubavi.

Sieda starca zapitaj
Domovina šta je...
Ni on bistro kazati
Toga ti neznaje.

Al' kad teškim korakom
K groblju uputi se,
I u misli duboke,
Kukav, udubi se...

Kad oblieva suzama
Prah svojih sinovah,
I grob za se bilježi
Sred onih grobovah...

Domovina tad mu je
Tó pusto zemljište
Gdje će svome pepelu
Steći zaklonište.

Mlado momče zapitaj
Zna l' za domovinu...
Nezna o njoj pisnuti,
Al' mu lice sinu,

Al' iz žarkih zenicah
Lete mu varnice,
Domorodne ljubavi
Blagorodne klice.

U njê ime... viekove
Ište u vječnosti;
Dni prošli sad bivaju,
I dni budućnosti.

On ti živo osjeća
Pradjedovah djela,
K smijelosti nuka ga
Slava neuvela.

Već ga nitko ne stiže,
Već je mač trgnuo;
Al' na zveku lanacah
Sav je protrnuo.

Za taštim ti imenom
Jadno srce gine;
Vaj! za roba, za tebe
Nema domovine.

Ljuto reži, razjaren...
Klonu mu desnica...
Zaman cvieli... tješi ga
Zaman djevojčica.

Bjež', dreknu joj, kan' me se
Dievo, man milena,
Na toj zemlji sramotnoj
Ne's mi biti žena.

Tú su prosto živjeli
I mrli djedovi;
Neće robstva kušati
Ni naši sinovi.

Šúti, kukav, uzdišuć,
Gleda u zemljicu,
Strašnim gnjevom preuzet,
I vas blied u licu.

Šúti, al' sad eno mu
Mir na licu sieva;
Dne si snieva srećnije,
Slobodu si snieva.

Povraćaj se dragome
Djevojčico mila,
Pritisni ga k njedrima,
Raztvori mu krila.

Povrati mu, ljubezna,
Radost i veselje,
Sklon' se riečma, uzdasim.
Na njegove želje.

Na smieh ćeš ga nagnati,
Biti ćeš njegova,
Domovini dati ćeš
Slobodnih sinova'.

Nema ljepšeg imena
Što je domovina...
Ah, u njem se nalazi
Ljubav, sloboština.

Opis grbovah plemićah bosanskih.

Priobćio Ot. A. Knežević Bošnjak

(Dalje.)

10. *Baožić,* na sred grba crljenoga, bielo-zelena repatice, strmo svoj dugi rep objesila; a na stupu modromu više grba kruna zlaćena, u kojoj ćući lavica bez krune, i crveni jezik drži izplažen. Neznam da imamo itkoga od ove obitelji. Podpis je *"Baoxichc."*

11. *Kosačić,* na crvenom grbu, tri biela stupa poprieka; a na stupu modromu više grba ćući lav žuti bez krune, držeći u prvim nogama bjelkastu zastavu, na kojoj je crveni križ dvostruk. Sumljim da ovo nije Kosarčić? što ako je, onda neznam da imamo tkoga od ove obitelji. — A sumljim da nije i Kozačić, što ako bi bilo, imamo u selu Čuklama kod Gučije-Gore čitavu obitelj katoličku, koja se i danas zove *Kozina,* ili *Koziniči.* Podpis je *"Cosacichc."*

12. *Hapuhović,* uz grb crljeni, stup žuti, na komu su tri crvene baje; s desne pak strane pri vrhu grba, i s lieve pri dnu po jedan pravni križ. Na modromu pak stupu više grba zlatna kruna, iz koje diže se iz ramena zamahnuta ruka oklopnika, u modru, sa mačem modrim. Medju rukom, i mačem, imaju tri zlatne baje, a pod laktom dva crvena križa naporedu. Čuo sam da u Livanjskom polju ima katolikah koji se ovako zovu, ali u kojem su mjestu? neznam. Podpis je *"Hapvovichc."*

13. *Jablanić,* na grbu ljubičastomu, tvrdjava plava sa tri kule; a sa stranah tvrdjave, i na dnu, po jedna baja biela. Na stupu modromu više grba kruna zlatna, u kojoj je tvrdjava crvena, slike kao i u grbu. Prudentius Nerentinus dokazuje, da su Jablanići, oli Jablanovići, postali od Ivana njekakva Kotromanovića; Radivoj pak Jablanović stric kralja Stjepana Tomaševića, bio je Ban od Jajca, kako se vidi iz knjige istoga kralja. Jedna obitelj u Docu kod Travnika pokazuje da je od ove porodice, premda drugi zanjekuju; je da li je istina? Podpis je *"Jablanichc."*

14. *Žimraković,* uz grb crveni, malo poviti stup bieli na komu je zlatna repatica, a pod njom polumjesec plavo-modar, imajući sa obe strane po jednog crvića modra. Na stupu pak modromu više grba, kruna zlatna, na koje dvama krajevima stoji razkoračen oro plavi, imajući plavu krunu više glave. Neznam da imamo tkoga od ove obitelji. Podpis je *"Ximracovichc."*

15. *Dumučijević,* uz grb crni jedan stup crveni sa tri frža; a preko njega dva stupa žuta. Na stupu pak zelenomu kruna zlatna, iza koje vijaju se dva krila plava ozlova; a na lievomu je krilu stup bieli sa tri frža. U Kupresu ima više kućah katoličkih, koje se zovu Dumančići. Podpis je *"Dhvmocievichc."*

16. *Burmasovičić,* preko grba žutoga stup modri, na komu sa krilima razkriljenim, leži mali orlić bieli, a pod stupom crni pravni križ, oko koga je šest crvenih kamenčićah. Na stupu pak modromu više grba, zlatna kruna, u kojoj leži kao i u grbu crni orlić, sa krilim razkriljenim. Čuo sam da ima u Sarajevu obitelj Turska, koja se ovim prezimenom naziva. Podpis je *"Bvrmasovicichc."*

17. *Kovačić,* na bielomu grbu (koi je sa desnoga kraja molo plav) malo na koso poviti crveni stup, na komu su tri polu mjeseca jedan pod drugim, a na stranama grba po jedna zviezda crvena. Na stupu pak plavo-modromu ima plavi lovski pàs ili vižle (ker). Petar Kovačić bio je Vojvoda Pounga, kako se vidi iz knjige Stjepana Tomaševića kralja Bosanskoga. Imamo u Bosni u više mjestah Kovačićah, koji spadaju na katoličko i pravoslavno vjeroispoviedanje. Podpis je *"Covacichc."* *(Sliediće).*

SVJETOVANJE.

(Narodna Vrgorska pjesma; priobćio O. Petar Peko Kadčić.)

Drúga s drúgom suze roni,
Jedna drugoj progovori:
"Bog ubio svaku drúgu moju,
Koja drži vjeru u junaku;
Jer kakvo je vedro nebo,
Sada vedro, sad oblačno:
Onaka je vjera u junaku! —
Muška glava i grmljata grana;
Plèni suhom po zelenoj travi,
Lišće padne a ostane grana:
Tó je drúgo vjera u junaku. —
Dok te ljubi: ""Mile... lale... draža od očijuh!..
Curo moja, srce iz njedarah!...
Dušo... zlato... moje janje malo!...
Moje janje... moje milovanje!...""
Kad obljubi, ostavlja te majci;
Il' ti veli: ""Čekaj do jeseni."" —
Prodje jesen i nastane zima;
On se zimi s drugom razgovara;
Drugu ljubi, s trećom ugovara...
Pamiti dobro, nevjeruj mu drúgo." —

KROZ POPUCAN PRETINAK.

NOVELLA

prev. iz T. — J. Gržetić Krasanin.

(Dalje.)

Kuće gazdi bijaše drago da je sa samom Erminiom, tè progovori, ali tako neslano kano ti s gore svraćen: "Biti će tomu četiri mjeseca da vam dadoh u najam ove sobe, nù neznajući da je s vami njekakva luda sestra... „

""Gospodine — prekine mu Erminia — ona nije luda; s nenadne njeke strahovite nesreće, kadno kadšto za časak poludi: nù uhvam se da će nju ta bolest brzo minuti. Ona vam sve liepo govori, takodjer su joj pobožne stvari u takvom stanju u prilog, da mirnije podnese toliku nesreću.„„

"Dà ali — prihvati Bartul — ali tako susjedštinu uznemiruje, zato vas moram gospodična opomenuti da vas nadalje nemogu pustiti u svojoj kući.„

Erminia probliedi. Da zapita opet stanište od čovjeka onako tùpa i nerazborita, jok tó nemogaše. S druge opet strane, da neostane, s nenavidosti susjedske, lišena svoje sestre, odvažno odgovori: ""Neznam gospodine kako ni koga možemo uznemirivati, nù za osam danah sobe će vam biti proste.„„

"Oh! ne velim vam — prihvati gospodin Bartul, koi očekivajući na suze i molitve ostade pobunjen i zapleten s ponosa, odvažnosti i stalnosti djevojčine — ne velim za osam danah... neću da natjeram na put... kada si nadjete sposoban stan... jer budući da ste djevojke... ne bi mi drago bilo..."

""Hvala„„ — prekine mu Erminia, digne se i nehotice pocrveni. Do časa bijaše sama; upre laktima na stol a na ruke nasloni obraz i zaplače. Ubogo djevojče. Tó gorak časak bijaše njoj — tomu ne naviklој. — Jedva srcu odolje!

Bog stvori njeka srca tek da biju po kucanju tudjih. Rodjena da živu po tudjoj zelji, po tudjoj nadi, ona su rietko kada u stanju na sebe pomisliti, svoj stališ mimogred promotriti, ali svojim hitrim i jednim pogledom razmjere ponor što ih obkoljuje, a tim, dakako, veći strah i koju smetnju obćute.

Tuga s predjašnje naredbe, uvidjanje svog nestalnog stanja, spomen na žalostnu prošast, očekivanje na kukavnu budućnost, sve tó tiskaše tužno Erminijino srce; nù što sada zavlada njezinom mišlju, bijaše tó, da izmisli uzrok koim da navede Ivku da se presele. Kasno ogrli san uznemirenu djevojčicu; nù mladost u dvadesetoj godini, čiste saviesti kano andjelak, brzo i mirno zaspe. Prevali se noć, a ona već, sladak sanak boravi.

Rikardo bijaše većma uznemiren nego li ona: ne mogaše odoljeti misli, pomišljajući, na njen odlazak... i bog zna kamo!.. proklinjaše gospodara i onoga koi ga obaviesti o Ivkinom nemiru; a takodjer proklinjaše i zlokobni udes koi udaraše tako nemilo na dva uboga stvora: ali sjetiv se da kletve ništa ne pomažu ni njima ni njemu, počeme izmišljati i razmišljati način da im kako pripomogne. Poslje tolika razmišljanja reć bi da se bijaše nečem dovijao, jer se brzo digne, kano da ga tko zove, pogleda na uru, skoči na postelju, užeže svieću i reče: "Za tri ure.„

Zorom bijaše na nogù; malo postoji na prozoru pa izidje.

Oko podneva vraćaše se k svomu stanu. Pomolise iza sv. Maurilija i opazi Erminiju da prolazi Boromejskim trgom, tè da ide s crkvici svete Marije. Ustopice se za njom požuri. Unišavši za njom u crkvu, zaustavi se kod škarnice. Kada ona do njekolika trenutka htjedne da izidje, on umoči prste u vodu i ponudi djevojci; ona se malo prepane, pocrveni kó mogranj i žalostnim posmiehom, što bijaše baš pozdrav, približi svoju desnicu k Rikardovoj. Čim izidjoše iz crkvice, reče joj Rikardo: "Dozvolite gospodična da vam opetujem preporuku za koju sam vam se već obećao: Budete li triebali kakova prijatelja... kakova brata, samo slobodno zapovjedite.„

""Ah gospodine — progovori djevojka — hoćeš nećeš — Vi možda već i znadete?...„„

"Uprav gospodična! znam neuljudno i surovo postupanje gospodara kuće gdje bivamo, dakle bi li mi se vi hotjeli povjeriti?...„

""Je li? biste li mi mogli naznačiti?„„

"Da Gospodična! našao sam vam već stan kod njeke dobre gospodje... dapače čini mi se, da bi uz koga bolje stanovale nego li same...„

""Ah doista!„„ povikne Erminia neizmiernom zahvalnošću, sasvim začudjena.

"Ako vam je drago sa mnom, pokazati ću vam kuću.„

""Ali gospodine!...„„ reče djevojka, kano ošinuta neočekivanom nestalnošću da ne reknem strahom.

Rikardo shvati misao kojano diraše Erminijinom dušom, pa nastavi brže čvrstom odvažnošću: "Ne strašite se!... Kunem vam se svojim poštenjem, poštenjem svoje majke, da je osoba kojoj vas vodim, žena odlična ponašanja i neokaljana poštenja. Gospodična! Rikardo Cevenni umrò bi sto putah prije, nego li bi podkopao krjepost koja mu se povjeri! tù krjepost andjelsku!? joj kamo, ni pomisliti!„

Erminiji uzè tako udarati srce, da nemožè odgovoriti, već tihano odvrati: ""Hvala gospodine!... Evo me s vami.„„

"Hvala„ šapne i Rikardo, tè se uputi k ulici koja vodi k petim cestama.

Erminija ga sliedila po prilici za četiri koraka oddaljena. Kad dospje u ulicu Sv. Marije tajne, obazrè se učenik da vidi da li ga sliedi njegova štićenica, pak se ustavi pred njekim gospodskim vratima. Penjući se uz dvoje dugačke stube, niti se Erminija usudila zapitati ga o čemu, niti on da joj što progovori. Njeka kućanka, povede ih u triem, gdje nadjoše gospodju po prilici šestdeset godinah staru, blage ćudi, odjevenu prosto nù pristojno, koja opazivši ih, dignula se i liepo im prihvatila pozdrav. Kad joj Rikardo predstavi Erminiju, starica nudeći, nju da sjedne, tako joj reče: "Gospodična, ja već poznajem odavna prijateljstvo Rikardovo, zato nimalo ne dvojih niti se zatezah, već odmah bijaše mi kao njeka dobrodošlica Rikardova promjena, na koju odmah radostno privoli moj nećak. Jacinto će otići daklen — kada već bude — stanovati s Rikardom, a vi sa svojom sestrom možete, ako hoćete i sutra doći i uživati sobu mojega nećaka i obližnji pretinak što vam sasvim na službu puštam. *(Sliediće).*

GLASNIK.

Književnost jugoslavjanska. Do njekolika dana izići će iz tiskarne Albrechtove u Zagrebu knjiga pod naslovom: "Na uspomenu tisućugodišnjice sv. Ćirila i Metoda, slavjanskih apostolah„ napisao *Ivan Krst. Tkalčić,* svećenik nadbiskupije zagrebačke. Ovo će djelo iznositi da 8 sitno tiskanih tabakah u 8.ni, a dieli se na dva odsieka. U prvom opisano je na temelju legendah "Žiće sv. Ćirila i Metoda„, a u drugom "Povjest slovjenskoga bogoslužanja.„ Zatim dolazi razprava o tom, koim su se obredom služila sv. braća u istom bogoslužanju; pa najposlje u *dodatku* biti će jedan tabak glagoljicom tiskan, i sadržati ponajviše pisma protežuća se na slovjensko bogoslužanje. — Iz tiskarne gosp. D.ra Lj. Gaja, izišla je knjižica pod naslovom: "Crna gora, i knez joj Danilo I.„ Nju je napisao g. *Mitričin,* i donosi kratak, ali jezgrovit pregled crnogorske povjestnice do Danila I., a potom se crta njegova važnost i djelatnost za Crnu goru. Na samom kraju dolazi pjesma: "Boj na Grahovcu„ o kojoj veli dopisnik "Glasonošin„ *da je bujna i rilorita sadržaja.* Ciena je knjizi 30 novč. — G. *Stojan Boškorić* dao je pod tisak treću svesku romana "Crnogorac„, štono ga je s njemačkog preveo. Novosadska "Danica„ kaže, da su prve dvie sveske bile štampane u 2000 komadah, i da su gotovo sve razprodane. Ova treća sveska iznosiće preko 12 tabakah i prodavaće se po 80 novč. Predplata se šalje uredništvu "Danice„ ili knjižari S. Lazarevića u Novi Sad. — U Beogradu je izišla "Kritika na kritiku, ili odgovor na kritiku štampanu u "Vidov-danu„ o Bukvaru za staro i mlado„ u 8.ni, 23. str. — U Ljubljani izišla je: "Slovenska slovnica u pregledih. Svojim učencem v spomin in vsem, ki se učè slovenščine v pospeh in polajšanje pri učenji sestavil *Anton Lesar.* "Novice„ osobito hvale ovu slovnicu, koja se prodaje po 50 novč. — U prednjem broju našeg časopisa pogrješno je kazano trinaesti tabak Razlagove "Pesmarice„, tè valja razumjeti "Pesmaricu„, koja obsiže trinaest arakah. — Kao što čitamo u novosadskoj "Danici počeo je u Carigradu izlaziti nedjeljni politički list pod naslovom "Sovjetnik„. Izgled je da će i češće izlaziti, jer kao što se čuje, ima do 1200 predplatnikah. U Brailu pak izlazi takodjer nov nedjeljni časopis za politiku; književnost i trgovinu, pod imenom "Blgarska Pčela„ osnovan na akcije. Prestao je izlaziti "Caregradski vjestnik„ i "B'lgarija„, koja je bila, kao što "Danica„ veli, organ rimske propagande. Ali je najveća šteta, ako bude istina, da su prestale izlaziti "Bl'garski knižici„, koje bijahu najbolji bugarski časopis. — U Beču je izišó spisak slavenskih knjigah, koje su tečajem godine 1862. tiskane. Izdalo ga je društvo austrijanskih knjižarah; ali nije u njemu stvarih. — U ovu Subotu početi će opet izlaziti u našem jeziku "Prilog narodnom listu„. —

Znanstveno nazivlje. Slavno kraljevsko namjestničko vieće u Hrvatskoj, naložilo je pre njekog vremena učiteljima kod zagrebačke gimnazije i realke da popišu *znanstveno nazivlje* u svim strukama znanstvenim. Oni su ovo već, koje u latinskom, a koje u njemačkom jeziku učinili. Sad je pak taj popis tiskan u naročitim listovima tako, da se naprema svakom pojedinom izrazu, isti izraz zabilježiti može su našem jeziku ili naznačiti koi se grčki nazov može i kod nas zadržati. Ove će listove spomenuto sl. kr. vieće rasposlati na sva gimnazialna ravnateljstva u trojednoj kraljevini, koja će ih potom dotičnim profesorima i drugim našim učevnjacima razdieliti, da svaki svoju struku nazivljem našim popuni; a potom će jedan odbor sve popunjene listove pretresti, u réd staviti, i u jednoj knjizi na svjetlost izdati. Svak vidi da je ovo vrlo koristno i liepo poduzeće; ali istim mahom uvidja da nije tó lak posao. Nego nek se i tó počme, pa ako Bog dá, doći će vrieme kad će se iz ma kakve sad nakupljene hrpe, moći dosta čista zrnja pribrati i u narodnu žitnicu sasuti. —

Nova narodna Čitaonica. U *Optuju* u Sloveniji otvorena je narodna čitaonica dne 23. prošastog srpnja. Govor je držao g. *Meško* ravnatelj ondješnje glavne učionice. Za predsjednika izabran je g. *Herman* saborski poslanik, a za perovodju g. Raić gimnazialni učitelj.

Glasba. Troškom hrvat. pjev. družtva "Kola„ u Zagrebu, izišlo je prvo već objavljeno muzikalno djelo: "*Milovan*„, sbirka hrvatskih napjevah. Knjiga I. Svezčić I., sadrži četvorku iz hrv. napjevah za 4 muška glasa od *Sl. Lžičara.* Može se naručiti i dobiti kod g. M. Krešića, A. Jakića i Sl. Lžičara za 1 fior. i 35 novč. a. v. s partiturom i pojedinim glasovima. Tiskano je vrlo ukusno u Pragu kod gg. Šalek-a i Wetzlara. — U bečkom pak jermenskom manastiru izišla je prva sveska objavljenog djela: "Sto srbskih pjesamah„, skupio i u četiri muška glasa složio *Aleksandar Nikolić* itd. Ova sveska sadrži 10 pjesamah i zapada 2 fior., a ostale će zapadati po 70 novč. Predplata teče dok se svih 10 knjigah nedogotovi. Naručbine se šalju u Temišvar na istog. g. skladatelja. Svakog mjeseca izlaziće po jedna sveska. — Oba ova djela, najtoplije preporučujemo i našim dalmatinskim domorodcima, uvjereni da narodne pjesme u narodnim napjevima, najsilnije nam dušu potresaju i rajskom milinom napajaju. —

Kamenopis. Javlja novosad. "Danica„ da namjerava g. *Paró Čortanorić* izdati slike srbskih spisateljah na dva lista. Na prvom će biti spisatelji *stare škole*, a na drugom, spisatelji *nove škole*. Od Dalmatinacah biće sam gosp. arhimandrit *Gerasim Petranorić* naslikan, pa i tó mudju spisateljima *stare škole!* Uz svaku sliku dodaće se i knjižica, u kojoj će se kazati ukratko za svakog pisca i njegov književni rád. Ciena će se slikama kasnije odrediti. —

Razne viesti. Prejasni vladajući knez *Adolfo Gjuragj* u Scheumburg-Lippe-u darovao je 300 fior. za nabavu Šafarikove knjižnice jugoslavjanskoj akademiji.

ODGOVORI.

Preč. G. Jov. Jav. u Sk. Primili smo životopis serdara *Sinobada* s dva-druga članka. Sve ćemo upotrebiti. A što prvi vaš članak niesmo štampali, tà tomu i sami uzrok dokučujete. Hvala vam na trudu!

Preč. G. M. Boš. u Pol. Ostale vaše pjesme nemožemo primiti, jer neodgovaraju zadaći našeg časopisa, a mogle bi biti i puno bolje. U ostalom molimo vas, ako nam opet uspišete, da nam pisma nepišete u tudjem jeziku, kojem mi nimalo vikli niesmo.

Preč. Gosp. P. Fr. u Trsten. Vaša izvorna pripovjedka "Dva učenika„ uprav je izvrstna. Liepa vam hvala, a Bog vas živio!

Prep. O. P. P. Kad. u Kos. Primili-smo šest narodnih junačkih i jednu liričku pjesmu. Zahvaljujemo vam srdačno. Od onih pak narodnih pjesamah štoste nam ih lane poslali, tiskali smo tri u "Narodnom Koledaru„, a tri su nam još ostale.

Preč. G. Nik. Del. u Vrhov. Primili smo poslatu nam predplatu za svu godinu; a naslov *prečastni* mi dajemo svakom poštenom i častnom domorodcu, jer cienimo da svaki može biti častan u najvećem stupnju, a negmo li prečastan. —

Tiskom Demarchi-Rougierovim.

Izlazi svakog četvrtka u sedmici.
Ciena joj je u Zadru 4 fior. na svu godinu, a 2 fio. na pó godine.

ZVIEZDA

Književni list za prosvjetu, poduku i zabavu.

Van Zadra s poštom 5 fior. na godinu, a 2 fior. i 50 novč. na pó godine.
Rukopisi se nitkom nevraćaju.

Poduzetnik, izdavatelj i odgovorni urednik **J. Sundečić.**

"Za prosvjetu i za bratsku slogu
Svaka žrtva ugodna je Bogu."

Broj 21. U Zadru 20. kolovoza 1863. Godina I.

SAMOTNO ŽIĆE.

(Polag Leopardi-a, ponašio S. B.)

Dažd jutarnji, kad se u zatvoru
Uzrakoli kóka, i s prozora
Pomalja se poljar, a sunašce
Tek granulo sjajne trake strielja
Kroz kapljice što padaju s neba,
Tiho u stan kucajuć, budi me;
Tè se dižem, i lakim oblacim,
I najprvom žuberu ptičicah
I hladnome tihom povjetarcu,
I dražicam krasnim i prijatnim:
Jer vas dosta vidjoh i poznadoh
Oj, zlokobne gradjanske polače,
Gdje se tuga i mržnja sestrime,
Gdje zlo živem, i zlo ću umrieti,
Baš do trena! Nò ovdje, na prostu,
Njeku mi je sreću milostnija
Narav, jednoč toli blága sa mnom!
Pa još i ti prezireš kukave;
I ti, tlačeć biede i nevolje
Silnoj sreći robuješ, naravi.
Nema jadnik na nebu, na zemlji
Prijatelja vjernijeg do gvoždja.
Sjednem kadgod na pustu glavicu
Povrh žala mukloga jezerca
Okrunjena rašćem na okolo.
U mirnoj se prozračnoj vodici
Žarko sunce poldnevom zrcali.
Ne šuška ti listak ni travica,
Val miruje a čvrčak ne cvrči,
Ptić ne maše krilam na ogranku,
Lepirica ne žuče, ni čuješ,
Nì šta vidiš da s'miče po svietu.
Tú ti vlada duboka tišina.
A ja, jadan, kó da za se neznam
Niti za sviet, već upanjen sjedim,
Kan' da mi se uda raztvoriše,
Tè, lišena i duha i ćuti,
Skupa, starim umuknuše múkom.
Ej ljubavi, ej sladka ljubavi,
Daleko l' mi odbjegnu od grudih,
Jednoč vrućih, pače razžarenih!
Ledna ruka nesreće ih stisnu,
Tè su smrzle u cvietu mladosti.
Pamtim doba kad m' uzpali njedra;
Doba zlatno, komu nestá traga;
Doba u kom' mladjahne zjenice
K sebi vabi tužni prizor svieta,
I rajskim ih zamamljiva slikam.
S puste nade i želje momčiću
U prsima zaigra srdašce;
Tè se, kukav, na život oprema
Kano da će u kolo il' igru.
Al' netom te, ljubavi uzćutih,
Loša me je sreća spopanula,
I vječnu me osudila plaču.
Nò; da zorom jal ogrankom sunca,
Kad zasjaje krov, brdo, glavica,
Susretnem ti, zelenom livadom,
Drago lice ljepote djevojke;
Il' kad, ljetnom i tihanom nojcom,
Srljajući, stanem pram' selima,
Tè s' obzirem po ledinam pustim,
Prisluškujuć gdje vješto pjevuši
Djevojčica, što da spremi posó,
Bielom danu tavnu noć prihvaća,
Uztrepti mi tó kameno srce,
Al' mi trenom utrne, jer za me,
Blaga čuvstva na tom svietu nema.
Moj mileni, moj jasni mjeseče,
Pri kom zečad gajom poskakuje,
A lovac se tuži, jer jutarcem,
Spazi trage zamršene, krive,
Tè iz logah po gajevim strada,
Zdravo da si, blagi noćni care.
Tvoja zráka nemilo udara,
Izmedj grmah, vrletih, mirinah,
U željezo blieda pustahije,
Što s daleka napetim ušima
Pomno prati krik kolah i konjah,
Ili bahat mirnoga putnika;
Pa s oružjem, i zamuklim glasom
Nakostriešen, na njeg' navaljuje,
Čini da ga od strâ mravi prodju,
Polumrtva i gola ga pušta

Sred kamenja. Tvoj je trak zlokoban
U varošim, gadnome bludniku
Što ti gmiže, držeći se mraka
Uz zidove, a sav ti protrne
Spaziv' svieću il' otvoren prozor.
Zlokobno će lopovima biti
Tvoje lice, meni svagda milo
Po ovijem zelenim stranama,
Gdje mi samo raskrivaš prizore
Krasnih brdah i prostranih poljah
I ja kadgod, premda i nedužan,
Korio sam gizdave ti trake,
Tudjem svietu kad bi me oddali,
Jal' mi tudja predstavljali lica.
A sad ću te hvalit bez prestanka,
Pa jedrio po srijed oblakah,
Il', car miran nebeskih vedrinah,
Pogled svrća' na naš stan kukavni.
Često ćeš me zriet' sama i niema.
Gdje livadom i gorom tumaram,
Il' gdje sjedim na travi zelenoj
Sasvim čestit dok ti kukat mogu. —

Opis grbovah plemićah bosanskih.

Priobćio Ot. A. Knežević Bošnjak

(Dalje.)

18. *Kostanjić*, gornja je strana grba u crnu, a dolnja u bielu; pak opet ova biela pola, dvostrukim crnim trokutom označena je, na vrhu koga znaka, na crnoj poli grba, leži *jednorog* bieli. Na stupu pak bielo-modromu, leži crnkasti jednorog. U Lievnu ima dobri trgovac katolik, koi se zove G. Niko Jurkić, a prije je bilo njegovo pravo prezime "Kosturović„, je li od ove obitelji plemenite? za drugu priličniju u Bosni neznam. Podpis je "*Kostagnichc.*„

19. *Kačić.* na plavo-žutkastomu grbu, veliki ljubičasti zmaj krilati sa jezikom izplaženim; a na stupu više grba crveno-zeleno-modromu, veliki zmaj krilati žuto-crnkasti, sa crvenim jezikom izplaženim. Nikoga od ove slavne porodice neznam da imamo (Valjda u Bosni? *Ur.*) Podpis je "*Kacichc.*"

20. *Vojnović*, ljubičasti grb pri dnù pregradjen kao sa stupovim popriekim bojom žutom, plavom, bielom, i crvenom, po taj način, da sačinjaju kao trokut, u kojem trokutu jedan, a pri vrhu grba dva su naporedu polumjeseca plava. U stupu pak bielo-zeleno-modru više grba, usadjeno je osam zastavah; u sriedi najveća crljena, na kojoj je bieli polumjesec, imajući jednu *pred*, a jednu *za* sobom crnu zviezdu. Oko ove velike zastave sliede dvie biele, na kojima je po crljeni križ sa perjem izmedju nožicah. Potom sa *lieve* strane sliede dvie zastave biele, malo sa krajevah crvenim izšarane; a ona što s desne sliedi, crvena je, i ima mjesec čitav, kog je pola crna a pola biela, i pred njim zviezda crna. Druge dvie koje sliede, biele su, i jedna ima crveno-modra, a druga samo modra crvića na sebi. Čuo sam da ima negdje u Bosni od ove obitelji slavne, da li gdie? neznam. Podpis je "*Voynovichc**).„

21. *Zviezdić*, uz grb plavo-bieli, malo nagnuti stup ljubičasti, na komu su tri zviezde biele jedna pod drugom;a sa krajevah na grbu po jedna zviezda ljubičasta. Na stupu bielo-modro-zelenomu više grba jedno ljubičasto krilo orlovo, po sriedi koga je stup bieli na komu su tri zviezde ljubičaste; a u dnuh pak krila, i na vrhu, po jedna zviezda biela. Premda sam više putah iztraživao da iznadjem ovu kuću plemenitu, ali nigdje ju niesam mogao naći; zato ili se je sasvim umela, ili izturčivši se, promienula svoje prezime, i tako se ukrila, a sva je pak prilika da je morala biti oko Fojnice. Kad je car Turski Bosnu osvoio, došao je na Ostrožko-polje sa silnom vojskom, i sve je rušio, robio, sjekao, i po svaki način mučio kršćane bez kraja. U ono vrieme bio je starešinom u samostanu Fojničkomu B. O. *Angjeo Zvizdović* Malobraćanin, koi nemogući više srcu odoliti, kao pravi ljubitelj svoga roda, metne svoju glavu na pogibelj, i ode uprav caru pod čador, te mu pokaže sve njegovo neuljudno postupanje sa jadnim kršćanima, i njegovu krvoločnost, a poslje zamoli ga, da se ostavi takoga djela nečovječna. Car premda je naravno bio kao lav srditi, sasvim tijem predobiven njegovim razlozima, obeća mu da će milostovije sa kršćanima postupati, a njemu izvan ostalih darovah, dadne jedan *plašt* za službe Božije, sav u zviezdama, uzevši sliku od njegova prezimena *Zvizdović*. Ovaj plašt i danas se nalazi čitav u samostanu Fojničkomu, i samo na velike svetkovine u njemu se služba obavlja. Angjeo, premda je i prija dobar život provodio, ali od ovoga vriemena sasvim svet započe, tè ga je Bog tolikim čudesima proslavio i u životu, i poslje smrti; osobito učuvavši čitavo tielo njegovo za više godinah, t. j. dok god Turci niesu rečeni samostan zapalili, s koim i tielo izgori, a samo kosti čitave ostadoše, koje se i danas u skrinji kamenitoj čuvaju u nuglu desnomu crkve Fojničke. Kako rekò, ne samo da se nezna iz kog je mjesta *podistinu* ovaj blaženi muž, nego niti iz daleka možemo znati odaklen je! Lako bi se ovo moglo znati, da su stvari pisane materinskim jezikom kao Bog zapovieda; ali kao danas, tako i prije pohlepnost za pisanjem u tudjem jeziku, i nesamo pisanjem ostalih stvarih, nego i istih *mjestah, imenah* i *prezimenah* latinčenjem, ovo prouzrokova! U knjigi mrtvačkoj (matricoli) čita se "*Varbasanus;* pak i ovu rieč sada opet krste! Jedni hoće da ono *V.* promienu u *H.* tè da bude *Herbosanus,* t. j. *Travnjak,* iz *Travnika;* nego svak vidi da je ovo na silu vuka krstiti, niti može obraniti tako mnenje, osim oni koi ti kaže: "Ušuti! tako je, ja velim! i amen!„ — Drugi govore: *Varbosanus,* kao od vrha, ili *vriela Bosne*; ali osim u ovomu smislu što je promjenjeno poslje *b* slovo *a* u *o;* čini mi se da bi se moralo pisati *Varbosnita*, ili Varbosnanus, da bi se pokazalo da je iz Vrha Bosne. Ja daklen držim se baš kako je upisato u knjigi mrtvačkoj Varbasanus, t. j. od *Varbasa rieke;* ovo očito i Kačić svjedoči (Descriptio saluta &. pag. 18) Angelus a *Verbasio,* Angjeo od Verbasa. Ova daklen obitelj cienim da je morala biti blizu Gornjega-Skoplja, buduć da onde Vrbas izvire. Podpis je "*Sviesdichc.*„ *(Sliediće).*

* Ima u Boki Vojnovićah, koji su potekli od slavne srbske porodice Vojnovića, nò neznamo da li njihov grb odgovara ovom grbu. *Ur.*

NA UTJEHU PRIJATELJU

GJURI PULIĆU

PRILIKOM PREMINUĆA

PREMILOG MU BRATA

MATA PULIĆA. *

SONET.

Prijatelju!... vrla t' bratska duša,
Za gubitkom brata toli vrla,
Znam da t' jada svu gorčinu kuša,
Znam da bi ti za njim zar umrla;

Jer je njeg' ti smrt neharna strla,
Kó cviet bujni harajuća suša...
Joj! što smo ga?... pusta zemlja prla;
Grob ti zine, tek si u sviet uša'! —

Al' kakav je danas svijet ovi:
Kad krjeposti zlu s' u očim trnje:
Kadno s' topi koi naprav plovi....

Teb' s razlogom ja uskliknut mogu:
Utješi se,... živjet nije l' crnje?...
Blågo dobrom počivšem u Bogu! —

J. Sundečić.

KROZ POPUCAN PRETINAK.

NOVELLA

prev. iz T. — J. Gržetić Krasanin.

(Dalje.)

Pa onda po kratkoj stavci nastavi opet stara gospodja: "Ja živim od prilične mrtve plaće, kano udovica upraviteljskoga činovnika, neobičavam se dakle dobro gostiti, nù možete pokušati ako vam bude moja gostba po volji. O plaći mislim da vam neću bit preskupa. Doznah da ste kćerka odvjetnika de Nolfa; on bijaše prijatelj mojemu jednomu bratu...

""Što? zar znadete?... Gospodin Rikardo vam je kazao?„„ — vikne Erminija začudjena o tom u koliko joj bijaše o njoj i za nju kazao, ne domišljajući se na koi je način mogao on toliko saznati. —

"Dà, ja sam slučajno znao ime vašemu otcu„ — odgovori Rikardo.

""A znadeteli i nesreće s kojih ostasmo same samcate i uboge?„„

"Neznam ništa, Gospodična, van što ste svoj život žrtvovala svojoj bolestnoj sestri.„

""Dobro dakle, pravo je da znadete vi i gospodja naše zgode. — Godine 1848., dobri moj otac na glasu kano najbogatiji Luganežanin, otvori svoja vrata svim svojim poznanicima Lombardežkim prognanicima. Medju njima bijaše njeki liep mladić, uz tó pošten i miljahan, zaljubi se u moju sestru Ivku, a ona bijaše pravi odjek njegove čiste i goruće ljubavi. Zavjeriše se za uviek. God. 1849. ljubovnih odputuje u Tursku kuda ga pozivaše njegov prijatelj obećavši mu veliku plaću, i visoku čast. Njekolika mjeseca kašnje nesrećne posljedice, i okolnosti, lišiše moga otca sveg njegova dobra; tuga koja mu se nesrećniku srca kosnula, povukla ga u grob. Neimasmo nikakva rodjaka do jedne tetke udate u Milanu. Tako smo živile same, samo prihodom od našega miraza. Prvog siečnja 1851. Cezare Altavia, Ivkin zaručnik, obznani nam iz Dublina da mu je sreća pošla za rukom, i postavši zapovjednikom jednoga broda, da će doći do dva mjeseca vjenčati mi sestru i mene s njom odvesti iz mjesta gdje toliko pretrpjesmo. I Cezar bijaše već sirota — bijaše bez roditeljah. — Njegovi rodjaci, bogati gazde u Milanežkoj okolici, nadjahu se da će se oženiti u Ingleskoj s kakovom bogatašicom, kakovom tamošnjom *lady-om.* Daklen bijahu preveć smućeni kad saznaše kuda udara njihov netjak. Svakako mu hotjedoše preprieč̌iti; zaprietiše mu, zamoliše ga, ali on čvrsto držaše zadatu vjeru. Ivka se jako prestraši videć si na putu tolike zaprieke, tako da kad stiže on u Lugano, očitova mu svoje prezanje. On življaše samo za nju, noću prolazeći u svojem čamcu mimo naše kuće, oriše se pjesme utješiteljice mojoj Ivki. Najposlje združiše ih svete sveze 22. ožujka u večer god. 1651., bez ikakva javna ni posebna veselja, niti bučenja. Jutrom rano odpravismo se u Francusku, prolazeć nješto hitrijim korakom da dodjemo u Brest, gdje nas očekivahu cezarovi poslovi i jedan trgovački brod. Čovjeku nije moguće opisati radost i veselje koje tada osjetih. Sreća i radost onih dvajuh stvorovah, bijahu i meni najveće što ih mogaše čovjek snievati u radosti ovoga svieta. Ah kako mi bijaše kratko ono blaženo vrieme! Ukrcavši se u Brestu udarismo put Irlande. Onu večer kad se ukrcasmo bijaše nebo vedro i milo; noć mirna a drugi dan sasvim liep i ugodan, ali čim se suton zemlje hvatati počeo, nebo potamni i zrak se sgusne tako da nastà noć prije dobi. Kó iz vedra neba osjetismo udarac, jako nas strese, na tlo obali i prestraši: bijaše tó velik parobrod Amerikanski, koi nam svojom nagološću u bok zadene i tako nam naš mnogo manji brod raztrese; voda rine, sve proždire i poplavlja. Cezar sa svojim mornarima pohiti na popravu i svi redom pomagasmo... Uzalud sav trud! Na našu nesreću približavaše se i strašna oluja. Malo zatim prošlo, a eto gdje Cezar viče uz mornarsku viku i zapovieda da bi nas u spasonosni čamac spustili; ja osjetih kako me zgrabiše dvie čvrste ruke oko života... Od onoga časa neznam što se je s mornarima i s ostalim putnicima zbilo, sve do tada kad se probudih iz duga i tvrda sna ležeći na postelji u širokoj sobi uz svoju sestru, koja se grohotom kó pomamna smjejaše... Ah s onoga smieha prepadoh se od straha!

""Njeka gospodja Ingleškinja, koja se s nami topila obuhvaćaše ju svojima rukama. Kad se jošte sanljiva podignuh i približih svoje k njezinomu licu, zagleda se u-me plaho me pazeć. Poljubih ju, zovnuh imenom; tad se potezi njezina obraza sasvim promienuvši, njezine probliedjene ustne zadrhtaše; ciknu i jecajući baci mi se u naručje...

""Dobra gospodja, koja se za nas tako pobrinula po onoj oluji reče mi, da smo mi tri same, dva mornara, njeki starac i troje djece izbjegli onim proždrljivim valovima, izkrcavši se u Baltimore gdje se baš tada nahodismo. *(Sliediće).*

* Vidi u današnjem "Glasniku„ *slučaj smrti.*

GLASNIK.

Književnost jugoslavjanska. Preč. gosp. arhimandrit Gjerasim Petranović izdao je prekjučer književni oglas, u kojem javlja da će ovo koi dan predati u pečatnju "Srbsko-Dalmatinski Magazin„ za godinu 1863. Izmedju ostaloga veli: "Ako nam je Jugoslavenima književna uzajmnost stvar ozbiljna a ne gola rieč, tó i mi Dalmatini pravedno tražiti moramo osobito od ostale braće Srba i Hrvata da nam jače nego dosad podupiru izdavanje ovoga Ljetopisa, koi pored sve male podpore a velikih prepona kroz toliko vremena dosta uredno izlazi.„ I mi od svoje strane želimo da bi ova bratska preporuka kod jednokrvne nam braće našla poželjeni uspieh. Ciena je knjizi 60 novč. Predbrojnici se šalju u Zadar na istog preč. gosp. Petranovića, a komu je naručnije, na gosp. Sv. Lazarevića knjižara u Novom Sadu, ili na gosp. Gjuru Daničića u Beograd; a rok predbrajanju traje do 15. rujna t. g. po star. — Gosp. I. *Mahnić* gimnazialni profesor u Osieku napisao je u ovogodišnjem osiečkom gimnazialnom programu: "Razmierje jugoslavenskih jezikah prama staroslavenštini i medju sobom.„ Ovo je sad izdao i u posebnoj knjžiici, koja se prodaje po 30 novč. Takodjer je i prvo djelo, koim gosp. Mahnić stupa na književno naše polje. Srećno Bože daj! — U Zagrebu kod gosp. Lavoslava Hartmana izišla je nova knjiga pod naslovom: "Prirodopis sisavacah i pticah, sa 143 vierne slike.„ Ova se knjiga osobito našoj učećoj se mladeži preporučuje. — U Mariboru izišao je obširni životopis slavnog slovenskog mecenata, pokojnog *Antuna Martina Slomšeka*, napisan Franjom Kosarom u njemačkom jeziku. Knjiga zaprema 20 tiskanih tabakah, sadržaj joj je učen i vrlo važan, a prodaje se po 1 fior. i 60 novč. "Novice„ žele da se što prje prevede na slovenski jezik, čim bi se velika usluga slovenskom puku učinila. — "Kat. list„ javlja, da je crkveni govor, što ga je prigodom tisućoljetnog slavljenja sv. slavjanskih apostolah u narodnoj sbornoj crkvi sv. Jerolima u Rimu držao (valjda u našem jeziku?) otac Paškal Buconjić, tiskan u Rimu troškom preuzv. gosp. biskupa Štrosmajera. —

Znanstveni časopis. Dopisuje se "Glasonoši„ iz Zagreba, da se onamo svojski nastoji okolo ustanovljenja jednog *znanstvenog časopisa*, koi bi se osobito bavio povjestnicom, filologiom i prirodoslovljem. Kaže se u tom dopisu da će ovaj list do skora bieli sviet ugledati. Na čelu će mu biti slavno poznati učevnjaci svaki u svojoj struci, a poimenice: za *povjest* g. dr. *Franjo Rački*, za *filologiju* g. profes. *Jagić*, a za *prirodoslovje* ravnatelj zagrebačke realke gosp. *Jos. Torbar*, kojih imena sama jamče da će takov list moći biti uresom naše književnosti; a takodjer dopisnik nedvdji da će mu i sudjelovateljah biti dovoljan broj. Bože pomozi gdje se god našeg boljeg napredka tiče! otvori nam putove k djelovanju! djela pospješuj i ukrjepljuj! a na narodne nam djelaoce svoj obilati blagoslov nizpoši jaj!

Molba na slavjanske Matice i na slavjanske spisatelje. Prečastni gospodin *Stjepan Mlinarić* nadpop u ilirskom sboru sv. Jerolima u Rimu, razposlao je molbu u ime istog sbora i njegova odgojilišta kojom moli sve slavjanske Matice i pojedine spisatelje, da bi svojim književnim djelima izvolili knjižnici spomenutog jerolimskog zavoda u pomoć priticati, budući je ista još od godine 1860. ustanovjena, tè je dosad posve slabo slavjanskim umnim proizvodima obogaćena, dočim već broji preko 3000 komadah latinskih, talijanskih, francuskih, manje njemačkih, sirskih i arabskih knjigah, a samo gdjekoju glagoljsku ili inu bogoslovnu našu knjigu. Stanovito se uhvamo da ovakova molba prečastnog našeg domorodca neće ostati glas vapijućeg u pustinji, tim više, što svaki zavod u Rimu ima svoju manju ili veću knjižnicu, a arkiv zavoda sv. Jerolima bio je opljačkan god. 1898. i 1810., kao što se iz iste molbe doznaje.

Slučaj smrti. S toplom suzom prijateljstva na našim očima, javljamo da se i opet naša mladjahna Matica dalmatinska lišila jednog izmedju svojih vrlih i odabranih članovah utemeljiteljah. Noću izmedju 12. i 13. t. m. preminu nam nakon dugotrajne bolesti mladi naš prijatelj *Mato Pulić* k. činovnik kod ovdješnjeg računovodstva, brat slavno poznatog narodnog zastupnika *Gjure Pulića*. Njegova smrt, premda bijaše smrt pravoga kršćanina, koino sa svima potrebitim tajnama vjere obskrbljen, stupaše s podpunim kršćanskim razpoloženjem pred svog stvoritelja Boga, ipak je jako ucvielila njegovu staricu premilu majku, njegova dva preljubezna brata, i dvje mu toli dragašne sestre. A da su takodjer i toliki njegovi prijatelji i poznanici osjetili srdačnu tugu prilikom njegova od njih vječitog rastanka, to se je očito vidilo pri sprovodu njegovih posmrtnih ostatakah, štono sprovodjeni bijahu pravom množinom najodljčnijih domorodacah i ostale ovdješnje gospode, i s preko *sto* i *pedeset* velikih duplirah, što mu ih isti prijatelji, domorodci i poznanici poslaše. Onima koji pak neimadjahu prilike da ovog našeg neprežaljenog pokojnika pobliže poznadu, uhvamo da će im dovoljan nacrt pružiti niže-stavljeni napis u našem jeziku, koino je pokojnikov mrtvački kovčeg kitio, i koino je ispao iz pera vriednog jednog njegova prijatelja i narodnog našeg književnika:

NA
MRTVAČKOM ODRU
MATA PULIĆA
KOI
U 31. LJETU ZEMALJSKOGA ŽIVOTA
DNE
13. KOLOVOZA 1863
IZA DUGE NEMOĆI I LJUTE BOLESTI
SVETIMI TAJNAMI S BOGOM NAREDJEN
PRESTAVI SE
U ŽIVOT VJEČNI
ŽALE I MOLE
PRIJATELJI
BI
ĆUTI PLEMENITE, STAVNA ZNAČAJA, ĆUDI BLAGE
OŠTRA UMA, BISTRE PAMETI, POŠTENA DJELA
U RAZNOM NAUKU, U RAČUNSKOM ČINU
POMNJIV I MARLJIV
SIN I BRAT LJUBEZNI, PRIATELJ VJERNI
ISKRENI RODOLJUB
SVOJ
MATERINSKI JEZIK BIJAŠE MU DIKOM
TALIJANSKI, NJEMAČKI I FRANCESKI UREHOM
POČINULA MU DUŠA
U
MIRU!

A ovi redci, što ih u naš časopis uvrstismo, oh! da bi uzmogli barem ma i najmanjom utjehom biti pokojnikovoj toli razžalošćenoj majci, ucvieljenoj braći i sestrama, i tužnim njegovim prijateljima i poznanicima!

Tiskom Demarchi-Rougierovim.

Izlazi svakog četvrtka u sedmici.
Ciena joj je u Zadru 4 fior. na svu godinu, a 2 fio. na pó godine.

ZVIEZDA

Književni list za prosvjetu, poduku i zabavu.

Van Zadra s poštom 5 fior. na godinu, a 2 fior. i 50 novč. na pó godine.
Rukopisi se nitkom nevraćaju.

Poduzetnik, izdavatelj i odgovorni urednik **J. Sundečić.**

"Za prosvjetu i za bratsku slogu
Svaka žrtva ugodna je Bogu."

Broj 22. U Zadru 27. kolovoza 1863. Godina I.

JUNAK.

Oblaci se mute,
Vijavica vije,
Sjekću munje ljute,
Grom umetom bije:

Junak digó čelo
Ponosito k nebu,
Napried stupa smjelo
Jer tek hrdje zebu.

Klanac je do klanca
Pun zasiedah kobnih,
A šanac do šanca
Pun dušmanah zlobnih:

Junak digó čelo
Pa neće da luta,
Napried stupa smjelo
Krčeć sebi puta. —

Užegla je borba,
Smrt odsvuda stiska;
Grmi, ječi korba,
Kletva, jauk, piska:

Junak digó čelo,
Srce mu ne trne,
Napried stupa smjelo,
Rukam vatru grne. —

Neg' sudba najzada
Već mišicu digla,
Da ga sasvim svlada
Doba su mu stigla:

Junak digó čelo,
Smrt bez straha pazi;
Stupa i pak smjelo:
Smjel i u grob slazi. —

J. Sundečić.

Opis grbovah plemićah bosanskih.

Priobćio Ot. A. Knežević Bošnjak

(Dalje.)

22. *Vladimirović,* u crljenomu grbu žuti lav propeo se sa repom uzdignutim, i jezikom izplaženim; a na stupu bielo-modro-zelenomu, sjedi lav ljubičasti sa runjom nakostriešenom, repom uzbačenim, i jezikom pruženim. U stara vrjemena koliko je ova obitelj bila plemenita, svakomu je poznato. *Vukosav Vladimirović* knez Neretve, proziva se od Bana *Ivana Kotromana* u povelji na njega danoj iz Jajca 1010., da je od *kraljske krvi izašao. Radoša Vladimirovića* kneza od Mostara, i Konjica naimenova prefektom, dvorskim sudcem i savjetnikom, Tvrtko kralj sa poveljom iz Srebrenice na istoga danom 8. svib. 1340. itd. Isti je *Radoš Vladimirović* za Franjovce bosanske o svojem trošku sazidao četiri samostana i obogatio ih; t. j. u Konjicu s. Ive; u Mostaru s. Ante od Padue; u Ljubuškomu s. Katarine d. i muč.; u Osinju ss. Luke, i Marka. Ako bi tko želio bolje znati štogod o ovoj obitelji; neka gleda *Prudentium Narentinum* "de Urbe Neronæ". Ali od ove, premda u staro doba velike, i glasovite obitelji, neznam da danas itkog ima u svoj Bosni. Podpis je *"Vladimirouichc"*.

23. *Zlatonosović,* grba je pola crljena, a pola žuta; pri dnuh pak grba na strani žutoj crljeni, a na crljenoj po jedan žuti stupić, koji su u vrhu ujedinjeni, i trokut sačinjavaju; pa i na ovomu trokutu sa stranah po jedan, a na vrh opet jedan bieli polumjesec. Na stupu zeleno-crnomu više grba, sjedi oro razkriljenih krilah, koga je pola ljubičasta, a pola mrko-žuta; imajući više glave krunu zlatnu. Neznam da imamo koga od ove obitelji. Podpis je *"Slatonosovichc"*.

24. *Bogasinović,* na grbu plavo-bielomu, i pri vrhu zelenomu, tri glave lavske sa jezicima pruženim crljenim, i krunama više glave. Dvie su glave naporedu, i jedna više njih. Na stupu zeleno-modromu, propeo se lav crno-plavi, sa jezikom crljenim isplaženim, i repom uzdignutim, bez krune. Kod Jajca u Barevu ima katolička obitelj *Bogić,* koja mi se čini

da proizlazi od ove; a ima i Bogašinah po Bosni. Podpis je *"Bogasinovichc„*. Starinom su bili knezovi od *Popova.*

25. *Kopjević,* preko svega grba crljenoga, žuti pravni križ, na sriedi kog je modra zviezda, obavijena polumjesecom modrim. Dva sa desne, a dva s lieve strane križa do priečke koplja žuta nalaze se, kojih je oštrac modar; na stupu pak modro-crnkastomu, propeo se konj bieli, sa jezikom izplaženim crljenim; — Pod Oruglom, daleko od Varcara jedan sahat ima selo *Kopjevići,* valjda baština ove porodice; od obitelji pak neznam da itkog ima. Podpis je *"Kopjevvichc„*.

26. *Dukadjinović,* preko svega žuto-plavoga grba, oró crni bez krune sa crljenim jezikom pruženim; a na stupu modro-zelenomu, konj plavi propeo se. Neznam da imamo itkog više od ove porodice. Podpis je *"Dukaginovichc„*.

27. *Tasovčić,* preko grba bieloga, malo nagnut stup zeleno-žuti, na zelenomu kraju imadući bielu lavicu kao da leti. Na stupu modro-zelenomu konj plavi propeo se. Ni od ove obitelji neznam da imamo. Podpis je *"Tasovvichc„*.

28. *Zoranović,* uz grb crljeni, dva stupa jedan ljubičast, a drugi žut, tè tako sa licem grba sačinjavaju tri stupa; uz stup tri polu-mjeseca biela, malo ozdol ljubičasta, jedan pod drugim. Zatim pri dnuh grba dva biela stupa, koji kao trokut sačinjavaju. Na stupu pak zeleno-modromu više grba jelen plav, sa dva velika roga, svaki od tri parožka. Imamo na više mjestah od ove obitelji, koji se sada zovu *Zorići,* i *Zorice.* Podpis je *"Zoranovichc„*.

29. *Ćorić,* na crljenomu grbu, veliki bieli oró, a preko njega, i svega grba pojas modri na komu su tri sjajne zviezde. Na stupu modro-crnkastomu više grba oró ljubičasti sa jezikom pruženim, imajući preko krila lievoga stup modri na komu su tri sjajne zviezde. U Varcaru dvie, u Lievnu jednu, a u Kreševu tri katoličke obitelji imamo, koje se ovako zovu. Podpis je *"Cihorich„*.

30. *Novaković,* grb je s desnoga kraja žutkast, i na ovomu žutomu ima polumjesec sa zviezdom crljenom ostala je pola grba crljena, sa polu orla žuta, koi ima više glave krunu zlatnu; a na stupu modro-zelenomu više grba, leži patak plavi, a iz nosa mu se objesilo veliko pero zeleno. Imamo u Bosni na više mjestah od ove obitelji, koji spadaju i na istočnu, i na zapadnu crkvu, osobito u Varcaru, Peckoj, Gerzovu (i u Dalmaciji *Ur.)* Podpis je *"Novakovich„*.

31. *Radijelović,* na plavo-bielomu grbu malo pognuti stup crljeni; a na stupu zeleno-modromu više grba plavi *jednorog.* Više obiteljih imamo koje spadaju i na crkvu istočnu, i zapadnu od ove porodice, koje se danas zovu *Radulovići,* osobito u Banjoj-Luki, Sarajevu, i u Lievnu (Brno). (Ima ih i kod nas u Dalmaciji *Ur.)* Podpis je *"Radielovich„*.

32. *Žarkojević,* gornja pola grba žuta, a dolnja pola crljena, a preko svega trokutni znak crljeni. Na sriedi crljenoga i sa krajevah žutoga grba, po polumjesec bieli nalazi se; a na stupu zeleno-modromu više grba plavi lav bez krune, sa crljenim jezikom pruženim. Žarkićah obitelj katoličku imamo u Fojnici. Podpis je *"Xarkoevich„*. (Ima i u Dalmaciji Žarkovićah; nego jeli dovoljno samo prezime, da se dokaže potiče li ova ili ona obitelj od plemićke kuće? *Ur).*

(Sliediće).

Neće dragče da bere lale, neg hoće da gleda djevojke.

(Bosanska narodna pjesma, priobćio O. A. Knežević Bošnjak).

Sada zora je,
Sad je svanulo *).

Ah! zovem dragče da beremo lale, ej!
Ah! neće dragče da beremo lale, ej!
Ah! nego hoće da gleda djevojke, ej!
Ah! gdje djevojke žuti neven siju, ej!
Ah! pokraj Bosne vodice ponosne, ej!
Ah! oda sveg im devet strukah niklo, ej!
Ah! svih mi devet u tri kite kite, ej!
Ah! svaka kita — za svog dragog pita, ej!
Ah! prva kita — za Nikolu pita, ej!
Ah! druga kita — za Jovana pita, ej!
Ah! treća kita — za Matana pita, ej!
Ah! sve tó bili dragi djevojakah, ej!

KROZ POPUCAN PRETINAK.

NOVELLA

prev. iz T. — J. Gežetić Krasanin.

(Dalje)

""Trebalo je tada misliti na svoj žitak; slučajno imadjah na sebi majčino zlato i svoju torbičicu. U Ivkinih džepovih nadjoh listnicu njezinoga mladoga muža, u kojoj bijahu njekoje mjenice. Naša je drugarica morala otići u Dublin a mi ostasmo u gostioni. Teška Ivkina bolest zadržala nas ondje čitav mjesec. Tad počeh misliti kuda da se odpremimo, uprav kad nas gospa Ingležkinja, napominjajući nam da ide njena prijateljica put Italije, tè da nam je lako, ako nas je volja, s njom odputovati. Na tó pristadosmo kano na dar providnosti Božije.

""Moja uboga sestra prilično se bila oporavila, ali njezin razum bijaše udaren odveć velikim udarcem! Odkad vidje svoga ljubeznoga zaručknika gdje s valovih se prebija i previja, mišljaše da se s časa na čas ponavlja onaj grozni prizor, i opetovaše žalostno svoje vikanje. Jošt i današnji dan njoj se povrati tá bolest, ali rietko; smutnja joj je mala i za kratak čas. Samo kad se vrieme razgrozi; kad ju vjetar opomene na onu oluju u kojoj je ostala udovicom, tad joj se pamet malo pomuti, ali se odmah i umiri, pa tada me zamoli da joj zapjevam pjesmicu, koja se mnokrat razlieгaše iz grla njezina Cezara. Uz to pjevanje proplače, a naplakavši se sasvim se umiri.„„—

Rikardo stajaše kod mlade govorkinje, kano da sluša žalostan i turoban napievak. Starica gospodja Leticia otiraše si kadno kadšto suzama nakvašeno lice; a kad Erminia prestala, ona se digne i dohvativši sa zida njekakvu sliku pokaže joj nju, nemogavši ni riečice izustiti. Erminija ugledav sliku povikne: "Moj Bože! Mistress Dulary... moja drugarica u povratku!„

""Dà — odgovori jedva jedvice dobra starica — glè malo, tó ti je udovica mojega pokojnoga sva-

* Ovo se uz svaki stih pripieva.

ka, došavša na učilište po svoga sina.„„ — I kako se već poznaše milo se zagrliše.

Do malo zatim odkako se sbio ovaj prizor, obedve de-Nolfi bijahu na stanu kod gospodje Leticie.

Rikardo pod izlikom sprovadjanja svog prijana Jacinta, koi često pohadjaše svoju tetku, pohadjaše i on svoje mlade prijateljice.

Neću da ovdje opisujem poglede, rieči i kretanje u kojem se opažaše njegova živa ljubav prema Erminiji, niti da odkrivam ćut srca mlade djevojčice, koja se odzivaše toj ljubavi. Kazati ću samo njihov medjusobni govor prilikom, odbivanja gospodje Leticie, dočim se medju tim Jacinto razgovaraše s Ivkom na prozoru.

Naš učenik očitova Erminiji sve svoje namiere, svaki uzdah njegova srca tamo je smierao t. j. da će ona biti jednoč njegova; da će on na ljeto svršiti svoj nauk, i tada biti sasvim prost i svoj. Prisegne se, da ako mu ona zada svoju vjeru, da će on svoju ljubad obratiti u samu vječnu strast.

Uboga Erminija, dakako sva je treptila; ona opazi veliku strast kojom je nju ljubio mladjahni učenik; tè ona čista duša, ona nedužna nježnost, ono bistro oko, udari nju baš živo posried sriede srca. Što prudi tajiti? Ona ga ljubljaše kano pomisó koja joj odavna mačtom proliećaše; jer je Rikardo bio liep, učen, odlična kretanja, a nježne, bistre i čiste duše; ljubjaše ga kano svog andjela čuvara, jer da joj nebude njega, Bog znade kamo bi se bila preselila i kuda se prebijala; ljubijaše ga kano dušu svoga života, jer je osjećala da nemože bez njega živiti, a ljubiti nijednoga do njega. Ali ona znadjaše takodjer da on imade svoju obitelj, koja bi mu se protivila vjenčati se sa siromašicom djevojkom. Pa opet promisljaše, da ako li se uda, mora ostaviti svoju ljubeznu sestru i predati nju nesretnicu drugomu da oko nje nastoji i nju prigleda. Otevši se svom zanešenju, odvrati Rikardu nestalnim glasom: neka ga prodje svaka nakana, jer da se okolnosti ne sudaraju nimalo s njihovim sdruženjem.

Mladić se jako poprestraši s toga odgovora, jer bijaše osvjedočen da ne izviru iz srca takove Erminijine rieči, več da je nju njezina nježnost i dobrota prisila da se toga odreče; nu čuvši gdje ulazi gospodja Leticia šapne joj: "Dobro, kad me za sada nećete ljubovnikom, a ja ću vam biti prijateljem!„ — Poda joj ruku, ona segne svojom i reče: ""Ah jest! mojim dobrim prijateljem!„„

Jednom Rikardo ostavi Milan s dva druga mjernika radi njekakva djela, oko kojeg se moradoše na polju zabaviti čitavu sedmicu.

Malo je seoce R..... u najljepšem predielu Briance. U različne sgrade i polače, koje su mu u naokolo, nasele se ljeti njeni gospodari, jedino Milanezci, koji tamo odlete da se opoje čistim i slobodnim zrakom. Nedjelovici sakupe se, pohite tamo, časte se i goste svi ukupno. Naš učenik i ona druga dvojica, poslujuć u onoj okolici, na zemlji jednog od onih seljanah, objedovahu čestokrat u obilatom družtvu. Jednoč uz svakovrstne razgovore, počeše se njekoji razgovarati o netjaku njekoga Don Jeremije Masulcia ondje prisutna, koji se imadjaše do koi mjesec vratiti s daleka puta. Njetko iz medju družine reče: "Tó je sin dakako vaše sestre, nije li tako Don Jeremija?„

""Uprav — odgovori upitani — Mladić je dobre nù i odviše ugrijane glave... barem takov njekad bijaše. Nù mislim da ga je iskustvo pameti naučilo i sasvim ga promienilo. Baš doznasmo da se vraća u domovinu.„„

Njeki miernik rodjen Švajcerac zapita: "Tó je onaj štono se oženio s kćerom odvjetnika de-Nolfi-a?„

""Tó jest... oženio!... otišao s njom — prihvati Don Jeremija — ali vjenčanje je nevaljano, nezakonito, učinjeno nepravim načinom...„„

"O moj dragi, oprostite, učinjeno je najpravilnijim načinom — primieti do njega sjedeći starac — Kćerka odvjetnika de-Nolfi-a, njegova je zakonita žena.

""Eh bedaštine — uze Jeremijeva žena — tà pravdate se o ništariji; kad je već odavna nestalo tobožnje zaručnice.„„

"Kako?... kako?... dali je umrla?„

""Da u jednoj oluji morskoj.„„

"Ali ako bi se danas sutra ukazala?... more izbaci više putah živè svoje žrtve — preuze njeka gospodja štono je mukom mučala do tada; — i svoga ste, netjaka držali za mrtva, pa ipak sad vam se vraća.„

""Bilo kako mu drago, zaista ćemo sknaditi da se s njom Cezar u buduće već nevidi„„ — povikne odvažno Don Jeremija.

Rikardu drćahu žile, kano da ga groznica trese. On zapitkivaše sad ovog sad onog iz Jeremijeve obitelji dok ne saznade koliko mu bijaše dosta.

Povrativ se u Milan, potrči odmah k gospodji Leticii; najde nju samu samcatu na njezinom triemu, ispovjedi joj sve na tanko što je odkrio, i naputi nju odmah da piše Mistress Dulary-i, neka se pobrine šlo saznati o Cezaru Altaviji, i ako joj bude moguće, nek mu odmah obznani da mu je Ivka u Milanu, tè da nikoga nespominje do njega — svog zaručnika.

Dobra Leticija piše ončas na brzu ruku kako joj god reče učenik, koi joj nepropušćaše ni pera zamakati. Svršivši i zapečativši berže bolje list odnese ga, bez da i vidi svoju Erminiju, na poštarski ured, koi se morao do časa zatvoriti. Tó se je sbilo na 10 srpnja. Na 28 kolovoza pod večer podje Rikardo tamo gdje dolazahu putna kola i zapita njekog voznika: "Treba li još mnogo dokle dodju kola iz Švajcarske?„

""Za pet su časovah ovdje„„ bude mu odgovoreno. *(Kraj će sliediti).*

UDALJITBA.

Ballata, polag L. Carrer-a. S talianskoga ponašio J. Sundečić.

Nadima se more, grozi vihar kruti:
Pjevati nemogu nego kad sve ćuti.

Oblaci se gusnu, a nebo se mrači:
Pjevati nemogu neg' kad mjesec zrači.

Odè mi Nigjella gluva molbam mojim:
Pjevati nemogu neg' kad uz nju stojim.

Vi, štono želite da mi s' pjesme ore,
Razvedrite nebo, utišajte more.

Vi, što i pak čut me pjevati želite,
Moju mi Nigjellu na molbe vrnite. —

GLASNIK.

Književnost jugoslavjanska. "Danica„ novosadska javlja, da su već predani u štampu "Gjulići„ miljušnog našeg pjesnika J. Jovanovića. Ciena je knjizi 50 novčićah. Predplata se šalje na uredništvo "Danice„ u Novi Sad, ili na samog pjesnika u Peštu (Grünbaumgasse N.ro 23). Preporučujemo ove mirisne "Gjuliće„, osobito našem krasnom spolu, kom ih je pjesnik uprav i namienio. — Iz episkopske pečatnje u Novom Sadu izišó je: "Spomenik Mladenu M. Vučetinu, što mu ga podigoše prijatelji 1863. (Na 16-ni, 68 str.) Ovo je krasni spomenik srbskih djahah na grobu svoga druga. Može se dobiti u knjižari S. Lazarevića u Novom Sadu cienom od samih 30 novč. — Kod gosp. I. K. Soprona u Zemunu izišla je brošura: "Nekoliko rieči o postanku tipografie mitropolitsko-gimnazialne u Karlovci i o napadanju na pamjat (sic!) blaženopočivšeg pravoslavnog patriarha Josifa. (Na 8-ni, 71. str.) Sadržaj joj je polemičan, a knjižicu napisao je baron Al. Rajačić Brinski. — Bugarska književnost pomnožena je satiričnim vjestnikom "Gajda„ od kojeg je izišó već 1., 2. i 3. broj; a takodjer i knjigom, pod naslovom: "Učebnik za B'lgarski jazik, preveden i preraboten ot podoben ruski učebnik. Ot S. Radulova. Godina perva. Bolgrad 1863.„ — Od početka mjeseca kolovoza po staromu, počeo je "Srbrki Dnevnik„ po tri puta na nedjelju izlaziti. — Izišó je već i prvi broj objavljenog časopisa pod naslovom: "*Umni gospodar.* Mjesečni časopis za kmetstvo, gospodarstvo i obrtništvo„, štono ga izdaje c. k. kmetsko družtvo goričko. Uredjuje ga g. prof. *Andrej Marušić*, za kojeg vele "Novice„ da je rodoljub dušom i tielom. S ovim časopisom, slovenska ih književnost broji sedam u tečaju ove godine. —

Nagrade dramatičnih djelah. Dne 19. t. m. držao je odbor upravljajući sa zakladama narodnog hrvatskog kazališta u Zagrebu svoju sjednicu, u kojoj su dieljene nagrade za natiečajna dramatička djela. Nijedan izvorni komad nije nagrade dobio; prvu nagradu od 80 fior. za najbolje prevode, dobio je g. *Jovan Petrović* za: "Trgovca mljetačkoga" od Shakespeara; a drugu od 40 fior., dobio je gosp. *August Šenoa* za: "Propast roda Premislova„ od Mikovca.

Razne viesti. "Nar. Novin." javljaju putem brzojava iz Vukovara pod 21. kolovoza, da je glavna skupština sriemske županije zaključila dati od svoga 700 fior. na korist jugoslavjanskog sveučilišta, a 300 fior. za nabavljenje Šafarikove knjižnice za jugoslavjansku akademiju. — Ravnatelj narodnog zagrebačkog kazališta g. *Jorip Freudenreich*, uzeo je na svoj račun upravljanje ovog zavoda. Država će mu davati godišnju podporu od 7,200 fior. — Iz Beograda se javlja da je ondješnje "narodno pozorište„ na raztanku, a to jamačno što nemože da se održi, budući je obćinstvo malo, a ima drugo družtvo s ovu stranu Save. — U ime zidanja spomeničke crkve u Beču, sakupljena je u trojednoj kraljevini svota od 27,118 fl. — Doznajemo iz pouzdana izvora, da će preuzvišeni gosp. biskup Štrosmajer svu ovu jesen provesti u Djakovu kod svoje kuće, kamo se je pre njekoliko danah iz Jamnice i Trsta povratio. — Javlja novosadska "Danica„ da su gospodje karlovačke dale fotografirati sliku male *Milice Nikolića*, poznate pod imenom Srbobranke, koja je 19. svibnja ove godine sudjelovala u *besjedi* karlovačkoj prilikom tisućugodišnjice sv. Ćirila i Metoda. Jednu su sliku poslale novosadskoj gimnaziji, kao i drugim njekojim osobama. —

Stari novci, i rimski nadpisi u Sriemu. *(Dopis.)* Vrli domorodac i prijatelj naš g. *A. T. B.* iz Broda u Slavoniji, piše nam pod 11. tekućega ovo što sliedi: „Znamenito je da znadu čitatelji u Dalmaciji, da *Matija Kirchbaum*, gradjanin vukovarski, ima veliku sbirku starih predrimskih, grčkih i rimskih novacah, a medj' ostalim od svih rimskih carevah, koji su novci svi nadjeni u Sriemu, tom kraju naslade rimske, i sahraništu sadanjih svetinjah srpskih. On bogatu svoju sbirku s velikim veseljem svakomu pokazuje, a pripravan bi ju bio kojem zavodu i prodati.

U *Mitrovici* je lani nadgrobni kamen od 5 stopah visine i tri stope širine nadjen, koi je prislonjen uz pukovnikov stan i ima na vrhu izrezana kola slavja vučena od četiri konja, i sliedeći nadpis:

Odškrnuto

XVO Salvio ann. XXXIII Frum. leg. II. aug.
Jul. Asclepiades caris suis hunc titul.
Posui. Miserabile munus. Non satis
Ut meruistis quattuor amissis te quin.
tum, salvi, flere, nec esse est. Adsiduae
Dum mea fata resistent. Te nunc amis
so domus inclinata recumbit. Depon.
Luctus cum te sequer, care, per umbr.
Dulce meum salvium. Liceat mihi dicere
Semper optaver. tumul. tu mihi ut facer.
Tot bona tum carui merit. te care requiro.

U *Vukovaru* pak u bašći kneza Elca ima rimski spomenik s nadpisom:

DEO
SANCTO
HERCULI

Red nemože se čitati

ANUS PRAEF.
COHT. HIS
PAN EQQ
TRIB COH
II. AUG DAC.
ET (X) EQQ

Opet red nemože se čitat

V. S. L. M.

Što zlamenuje ovo zlamenje (X), koje sam vierno s kamena snimio? *).

* Sasvim je mogućno da znači *decimo;* u ostalom pak obećao nam se naš mili prijatelj pop *Ivan Danilov*, koi se podobro sa starinarstvom razumieva, da će nam oba ova nadpisa istomačiti, tè ćemo takovo tumačenje odma posredstvom našeg časopisa obielodaniti. *Ur.*

Tiskom Demarchi-Rougierovim.

Izlazi svakog četvrtka u sedmici.
Ciena joj je u Zadru 4 fior. na svu godinu, a 2 fio. na pó godine.

ZVIEZDA

Književni list za prosvjetu, poduku i zabavu.

Van Zadra s poštom 5 fior. na godinu, a 2 fior. i 50 novč. na pó godine.
Rukopisi se nitkom nevraćaju.

Poduzetnik, izdavatelj i odgovorni urednik J. Sundečić.

"Za prosvjetu i za bratsku slogu
Svaka žrtva ugodna je Bogu."

Broj 23. U Zadru 3. rujna 1863. Godina I.

ŠTA ĆUTIM?...

Šta ćutim?... svoga naroda
Slave i biede prošaste,
Okrutnost dobi sadašnje,
Uhvane sreće došaste:

Ah! slave divne, čestite,
Junaštva činim stečene,
Kojeno bile, protekle,
Ama im dika neveñe;

Ah! biede crne, tolike,
Crnje od pakla jadnije,
Bezbrojne biede užasne,
Nesnosne, najdosadnije;

Okrutnost ljutu, usovnu,
Kojoj zar konca nikada,
Koja se neda prežalit,
Kojoj zar nema priklada;

Uhvane sreće — daleke
Ajaoh! bratskim razdorom
Kud li i dalje hitane
Bezdušno i s nerazborom! —

Ćutim, oh! ćutim od srca,
Grud mi se pače lieči
I misleć o tim slavama,
Biedam, okrutstvu i sreći...

Ćutim, pa često uzdahnem,
Trostruke suze prolijem,
Pa se i gdjekad osmjehnem,
Pa se u pjesme razlijem:

Pjevam za slavam uzdišuć,
Pjevam nad biedam plakajuć,
Pjevam okrutnost proklinjuć,
Pjevam boljitak iskajuć. —

J. Sundečić.

Opis grbovah plemićah bosanskih.

Priobćio Ot. A. Knežević Bošnjak

(Dalje.)

33. *Biloževič,* na grbu crnomu tri biela psa lovska, sa ogrljicama crljenim; a na stupu modro-crnkastomu više grba pas crni, sa ogrljicom crljenom i jezikom pruženim. Neznam da imamo od ove obitelji. Podpis je *"Biloxevich"*.

34. *Morovlažić,* na bielomu grbu tvrdjava ljubičasta sa tri kule; više dvjejuh kulah sa krajevah po jedan zlatni crvić, a više sriednje, polumjesec modri; na stupu više grba opet tvrdjava sa tri kule kao i na grbu, samo su crvići poviše krajnih, i polumjesec više srednje kule, crljeni. — Neznam da imamo itkoga od ove obitelji. Podpis je *"Morovlaxich"*.

35. *Bosnić,* Uz grb modri, malo povit stup žuti sa četiri frža; pri dnuh grba polumjesec bielo-modri, a pri vrhu zviezda iste boje. Imamo od ove obitelji još katoličke, obitelj blizu Viteza i na Gučijoj-Gori, koji se danas zovu *Bošnjaci* (Bošnjakah ima i u Dalmaciji, a poimenice u selu Žegaru; istočnog su zakona, al' jesu li zato od Bosnićah? *Ur.*) Podpis je *"Bosnich"*.

36. *Bisaljić,* grb je od križa velikoga crna, i

crljena učinjen, a preko njega pojas žuti, na sriedi kog je polumjesec crljeno-crni, imadući sa stranah po jednu zviezdu modro-crnu. Neznam da imamo tkoga od ove porodice. Podpis je *"Bisaglich."*

37. *Mateiković,* bieloga grba dolnja je strana popločana četverokutnim ljubičastim pločama po taj način, da nuglo jedne ploče ljubičaste dotiče se nugla druge ploče iste boje; a po sriedi ovih pločah jedan pojas crni. Na gornjoj strani bieloj grba, leži plavi orlić; a na stupu zeleno-modromu, mali orlić plavi. Osobito po Jajcu imamo Matkovićah a po Kotoru Matijevićah, koji su po svoj prilici od ove obitelji. (Tako bi se moglo reći i za Matkoviće po Dalmaciji i Hrvatskoj *Ur.)* Podpis je *"Matheikovich."*

38. *Grubković,* na grbu crljenomu sa lieve strane kao češalj veliki bieli; na vrhu koga sjaje zviezda crljena, a pod češljom polumjesec plavo-bieli. Na stupu modro-crnomu više grba zmaj crljeni krilati sa jezikom pruženim. Neznam da imamo više itkoga od ove obitelji. (U sinjskomu samostanu ima profesor Grubković; nije li njegova porodica od ovih Grubkovićah? *Ur.)* Podpis je *"Grubkovich."*

39. *Resić,* preko grba žutoga, stup sa krajevah crljeni, a po sriedi žuti sa tri frža, imajući više sebe dvie a niže jednu glavu arapsku, sa crnim rubom povezane. Više stupa zelenoga kleči gol crnac, držeći u jednoj ruci luk a u drugoj tri striele. I ovog je čelo crnim rubcom povijeno. Ni od ove obitelji neznam da koga imamo. Podpis je *"Resich."*

40. *Divnić,* preko svega grba crljenoga, trokutni bieli znak; koi ima pri vrhu sa dvie strane grba, i na dnuh po jednu zlatnu krunu. Na stupu modro-crnkastomu ćući lav plavi sa repom uzbačenim i jezikom crljenim izplaženim. Neznam da imamo tkoga od ove obitelji. Podpis je *"Divnich,"* (U Šibeniku imamo D.ra plemen. Divnića (potalijanjenog *Difnico),* koi je zastupnik na saboru dalmatinskom, a ove godine i u Reichsrat-u bečkom, i stoji na stranki protivnoj narodnjacima *Ur.) (Sliediće).*

SVJET DIKI.

(Narodna pjesma.)

Muči diko kriv ti nije niko
Što za stara ti si se udala:
Tako ti se svakoj drúgi zgadja,
Koja bira nikad neodbira,
Nego čeka pa stara dočeka.

KROZ POPUCAN PRETINAK.

NOVELLA

prev. iz T. — J. Gržetić Krasanin.

(Kraj.)

Prošlo ih pet, prošlo i deset nù ipak doletila kola i unidju u kolodvor. Nestrpljivi putnici vrvljahu sa svake strane.

"Kako ćeš da poznadem sada kapetana?" — misli sam sobom učenik motreći od glave do pete sve stopro došavše; tè opazivši mladića, koji mu se ukaza, kano da sliči obliku, štono mu ga opisa Erminia, približi mu se i reče: "Oprostite! negovorim li na moju srcću s Cezarom Altavija?"

"Ne gospodine" — odgovori upitani, okrenuvši mu ledjima.

Rikardo obrati se k voditelju: "Nuder učinte mi tú ljubav, odvedite me k Cesaru Altaviji, koi se je morao s vama dovesti."

"Nemam dokad moj gospodine, otidjite tamo do ureda."

Učeniku nebijaše tó neobično čuti; opaziv u dvorani hrpu mladićah, približi im se tè zapita: "Nije li možda slučajno ovdje Cezar Altavija?"

""Tko me traži?"" — začù se glas u njekom zakutku.

Tó bijaše Rikardu kano glas providnosti; srce mu prekipi od radosti, poleti k stopro došavšem odvede ga iz dvorane, tè se s njim vatreno i duševno porazgovori. Za dva sata eto ih već pred gospodjom Leticiom.

"Ah! — povikne dobra starica — baš sa tim nepodobnim vriemenom!.... Onoj tužnoj mučenici škodi... sada je baš sva smućena".

"Tà gdje je gdje?" — reče nestrpljivo Cezar; pak uzmakne njekolika koraka od vratah, kudno se bijaše uputio, pitajući — "Da li ste ju pripravili na moj dolazak?"

""Niesmo, jer liečnici kažu da ju mora iznenadan utisak ozdraviti.""

Cezar prodje kroz dvije sobe, dodje k trećoj na prag, pa tú postoji. Opazi svoju Ivku koja razpletenom kosom, očima razkolačenim sjedi u velikom stocu i mrmlje stiskajuć si oberučke glavu: "Bože kakav urnebes!. — pa uhvativši Erminiinu ruku nastavi uz žalostno jecanje. — Mi same samcate!... a Cezar... po pučini morskoj..."

""Ah — vikne Erminija opazivši očekivanoga sestrina zaručnika — Nije sestro! Cezar je spašen, Ivko, evo ti ga!""

Troji glasi zajektiše... troji glasi u kojih se bijaše sdružila žalost i radost od mnogih godinah!

Zaludu bi se pero vrćelo oko takova slučaja, nije moguće opisati takovi čas ljudskoga života. Moje pak nije vriedno nacrtati ni slaba pojma o takovom čemu. Ostavljam taj prizor blagomu čitatelju neka ga promotri, tè ga u srcu kako god hoće oćuti.

Ivka nehtijaše za dugo vremena dignuti ruku s vrata svoga zaručnika; činilo se kano da ga drži, da joj nebi izbjegnuo, kano njegda u njezinim smućenim snovidjenjama.

Rikardo se približi Erminii. On baš bijaše uzrok što se tolika radost i veselje u njihova srca povratilo! Ona zato nemogaše obuzdati svoju napetu ćut usljed ljubavi i zahvalnosti; srce joj prekipilo, oku ni pogledu svomu nemogaše već zapoviedati; mladić koi ju velikim ushićenjem gledaše, prignu se pred njom i uhvativši joj obe ruke, dragima ih i vrućim poljubcima izljubi.

"Jaoh! nećerajte me — uzdahnu — ne odbacujte me Erminio!"

Ivka čuvši te rieči, strese se; pogleda si sestru i Rikarda, tè dignuvši desnicu s Cezarove glave, položi ju na njihove ruke, veleći milo-ganutim glasom:

"Dà, Rikardo... vriedni ste jedno drugoga... ona će biti vaša!"

Ivka ozdravi. Kapetan Jeremijina blaga potvrdi da su pravo i pravilno zaručeni.

Ermijnia osta za dvie godine uz ono sriećno društvo, kad eto ti miernika Rikarda Cevenni-a sa svojim otcem gdje dolazi ovršiti toli žudjeno vjenčanje.

Ivka i Erminia živu sada obkoljene liepim vienčićem dječice. Ljubav i kriepost obasiplju njihovu obitelj sa sriećom i mirom.

NEVJESTA BLIEDA.

(Pjesma bosanska, priobćio Ot. A. Knežević bošnjak)

Tekla voda ime joj je Sava,
Kraj ńje rastla dukatlija trava,
Nju je brala za'va, i nevjesta:
Za'va biela a nevjesta blieda.
Zaovica nevjesti govori:
"Nevjestice po boru sestrice,
Il' bi blieda dok s' u majke bila?
Il' pobliedi odkad k nama dodje?
Ili s tvoje ili s moje majke?
Ili s moga, ili s babe tvoga?
Il' s mog' brata lijepa Ivana?..."
Nevjestica Zaovi govori:
""Nebih blieda dok bijah u majke,
Već pobliedih odkad k vama dodjo:
A ni s moga niti s babe tvoga,
Niti s moje niti s majke tvoje,
Nit' s tvog brata onog liepa Ive. —
Kad me tvoji u majke prosiše:
Meni dodje devet djeverovah,
Donieše mi devet prstenovah;
Svu rodbinu moju darovaše,
Osim jedne ostarile strine.
Nato se je strina razsrdila,
Smijući se svima govorila:
"Liepi svati, još ljepša djevojka!
Ali joj je zaludu ljepota,
Živo čedo nosi pod pojasom..."
Tó su seko ljute rane moje,
Od kojijeh preboliti neću.
S toga sam ti jadna prebliedila,
Ni s kog' drugog neg' sa moje strine,
S moje strine strielile je striele!""

Književni pregled.

*Kriesnice. Milošte dragoj nesudjenoj. Spjevao *** Izdao Abel Lukšić. U Karlovcu 1863. Tisak i naklada tiskarskoga i književnoga zavoda Abela Lukšića.* (U *16.ni, str. 108.*)

Vrlo nam je žao, što nam je ova knjižica prekasno do rukuh došla, tè nas je već više drugih sudijah preteklo i nju dostojno ocienilo. Knjižica ova sadrži osim uvodne pjesme: "Sestram trojiem, Hrvaticam, Srbkinjam Slovankam", i kratka predgovora od izdavateljeve strane, usve *pedeset* Kriesnicah. Svaka pak od ovih pjesmicah ima svoj naročiti naslov, i sastoji se iz šest kiticah, a svaka kitica iz četiri osmosložna stiha.

Da nebi opetovali ono što već drugi o "Kriesnicama" rekoše, mi ćemo samo tó o njima kazati, da su one slične viencu nanizanom iz pedeset najčistijih diamantah, sa spomenutom uvodnom pjesmom, kojano im na čelu stoji, kano ti alem kamen dragi.

Mi imamo dosta stihotvoracah, ali malo pjesnikah; dosta onih koji ti neznadu nikad svoju pjesmu dopjevati, ali malo onih koji ti znadu svoju pjesmu tako ustrojiti, da joj se nemože nit' što oduzeti niti što više dodati.

Lirika u koliko je kraća, u toliko je bolja; u toliko viši utisak čini na dušu čitaocah. U koliko je pak kraća, u toliko mora biti i jedrija, i milija, i tečnija, i podpunija, i značajnija, i uzvišenija: a ovo je samo dano višim pjesnicima, da svim takovim zahtievima podpuno zadovoljiti uzmognu. Samo u prepoviedajućim predmetima, može se lirski pjesnik na dalje i na dulje potegnuti i razpružiti; ali u svim ostalima, mora biti sintetičan, štedljiv i koliko je moguće kraći a uzoritiji.

Ovim su zahtjevanjama "Kriesnice" podpuno odgovorile, tè se iz njih mahom vidi da su porod vješta i izoštrena pjesničkog perca; vidi se da ih je samo um pravog pjesnika začeo, i sama žarka pjesnikova duša osjetila.

Osim toga zadovoljile su ove pjesme još i jednom drugom zahtjevanju sadašnje dobi, što se je već manje ili više pojavilo kod pjesništva svijuh drugih narodah u Evropi. Danas je, to jest, domoljubno ili patriotično pjesništvo na prvo mjesto koracilo i prvi položaj zauzelo. Pjesme su takove duhu današnjeg vremena najshodnije, jer one silnim načinom probudjuju ono najsvetije čuvstvo narodnosti, kojeno danas do u živac i najtvrdjim srcama prodire. Pjesnik "Kriesnicah" shvatio je tú potrebu, pa je svoje pjesmice takovim domorodnim duhom napunio, koi je najpriličniji našim dandanašnjim narodnim okolnostima. Slava mu daklem i s té strane! Bože daj, da taj njegov duh pokrene svako mlako srce k onim osjećanjama, koja su samo sposobna stvoriti pravog domorodca, pravog prijatelja svojega naroda!

Što se pak najposlje tiče samog izdanja "Kriesnicah", i tó isto našoj knjizi na diku služi; jer gosp. Lukšić ništa poštedio nije, da knjizi i u tiskarnom pogledu što krasniji i odličniji oblik pribavi.

Mi daklen ove toli hvaljene pjesme, što toplije preporučujemo svakom našem domorodcu i domorodki, a osobito učećoj se mladeži našoj, koja se iz njih mnogom koje čemu naučiti može; može se domorodnim čuvstvom nadahnuti, i s vriemenom živahno zakriesiti na polju vlastitog duševnog rada. —

ISPRAVAK.

U "Glasniku" prošastog broja, kod prvog latinskog nadpisa u osmom redku, podkrala nam se pogrieška *sequer* mjesto *sequar*, čim se ista ispravlja.

Nov poziv k predplati na Zviezdu.

Koncem tekućega mjeseca ističe prvi polgodišnji tečaj odkad se naša "Zviezda„ na našem književnom obzorju pojavila; skromno ali i slobodno svoj tek produžila; svojim, ma i najmanjim žarom, više neg jedno srce otoplila i razgrijala.

Da je "Zviezda„ odgovorila svom obećanju, o tom smo saviestno osvjedočeni; o tom smo dobili i više uvjerenjah s više stranah i od vrlo cienjenih osobah, koje mogoše slobodno svoj sud izreći.

Svagdašnje naše staranje bijaše da nam u "Zviezdi„ što bolji i što zanimiviji izbor bude; a takodjer da nam i duh u njoj bude, duh pun ljubavi i sloge bratske, bez obzira na razliku naših južnih plemenah i na razliku vjerozakona.

Uvriedili niesmo nitkoga; slobodno smo zastupali svako naše načelo narodno, u koliko se tó u književnu časopisu zastupati može.

Donieli smo više prevodah iz najprvih i najboljih talijanskih pjesnikah, osobito da pokažemo našim dalmatinskim talijanima, da nije naš jezik nedozreo, kao što oni misle, nego da se i u visokom pjesništvu gibati i prelievati može kao god i talijanski; a s druge strane da ih samim djelom uvjerimo, koliko mi znamo književnost talijansku cieniti i neprezirati, kao što njekoji, sve što je naše, grde i preziru bez razloga i bez samosviesti.

Glasnik je namienjen navlastito našoj koristi u Dalmaciji. Kao što se je svak osvjedočiti mogao, mi s *Glasnikom* nastojimo obavješćivati Dalmatince o tečajuduševnog razvitka naše južne braće od Balkana do Triglava: i zato nam mnogi rekoše da tó vrlo dobro činimo, i da pri tom i u napried tvrdo i nepomično ostanemo.

Najposlje nije nam valjda potrebno napominjati, da u našem časopisu, najvaljanija naša pera u Dalmaciji pišu, i da nam broj suradnikah sve tò većim postaje.

Jedino je što nam se odsvuda predbaciva, da je list svakako malešan, ako i jest vrlo ekonomičan. Nego tko poznaje naše tiskarske okolnosti u Dalmaciji, nemože nam ni cigle crne u tom pogledu preturiti.

Mi smo baš i hotjeli polagašno u ovaj posó stupiti, poznajući najbolje naše stanje i naše podosta tiesne okolnosti. Mi smo zaželili steći **300** predbrojnikah, da list u sadašnjem njegovu obliku uzmognemo izdavati. Dobili smo ih do **320** i njekolika više. Nego još puna *stotina* nije nam ni polgodišnju predplatu poslala, tè ako nam je do konca tekućeg mjeseca nepošalje, mi ćemo morati na velikoj šteti biti. Možemo li daklen pored ovakovog nepovoljnog stanja naš list uveličati?

Medjutim urednik "Zviezde„, uprav poradi svog rada za narodne koristi, navukó je na-se nepravednih progonjstvah i dotjeran je u vrlo tjesan položaj, a negmo li da bi bio u stanju da i materialnih žrtvah na korist narodnog razvitka polaže.

Nego, bivši on za suda oprošten od svake javne službe, gotov je narodu svom sve svoje duševne sile žrtvovati; ako ga samo narod njegov podupre; ako mu neuskrati sredstvah, bez kojih bi njegov rad morao svakako prestati.

Zato najuljudnije pozivamo svekolike naše predplatnike, koji nam još dotične predplate duguju za ovo polgodište, da nam ih najdalje do svršetka tekućeg mjeseca nepropuste poslati. Poštenje nam njihovo jamči, da se nećemo morati na njihovu nehajnost potužiti.

Medjutim da nepropadne ovo naše poduzeće književno, koje je nama u Dalmaciji od prave i velike koristi, upravljamo najtopliju našu molbu na svakog našeg predplatnika, kao i na svakog drugog prijatelja našeg narodnog napredka u Dalmaciji i van Dalmacije, da bi nam u dotičnim svojim mjestima što više predbrojnikah potražili i pribavili; jer ako nas sreća posluži, da broj predbrojnikah od *pet* do *šest* stotinah pomnožimo, tad bi smo odma naš časopis, i tó početkom nove godine, s *četiri* na *osam* stranah povećali.

Bože daj da ova naša želja kod svakog rodoljubivog srca poželjeni odjek nadje! tè da nam neuzmogne dušmanin predbaciti: "Eto kakvi su!... eto šta mogu!...„

Molimo najzad sve naše narodne listove, da bi ovaj naš poziv svojim čitaocima priobćiti izvolili, a mi ćemo im zato svoju harnost svagda očitovati.

U Zadru 1. rujna 1863. **Uredništvo Zviezde.**

Tiskom Demarchi-Rougierovim.

Izlazi svakog četvrtka u sednici.
Ciena joj je u Zadru 4 fior. na svu godinu, a 2 fio. na pó godine.

ZVIEZDA

Književni list za prosvjetu, poduku i zabavu.

Van Zadra s poštom 5 fior. na godinu, a 2 fior. i 50 novč. na pó godine.
Rukopisi se nitkom nevraćaju.

Poduzetnik, izdavatelj i odgovorni urednik **J. Sundečić.**

"Za prosvjetu i za bratsku slogu
Svaka žrtva ugodna je Bogu."

Broj 24. U Zadru 10. rujna 1863. Godina I.

PJESNIK I DRUŠTVO

(Polag Prati-a, ponašio S. B.)

Ako me, zemljo nemila,
S tobom i silno skopčava
Misó što grli i suzi,
Srce što sluti i prosi,
Čemu se nadaš od mene,
Van' mojim žarkim pjesmama;
Od mene šta da zahtievaš
Van moje ćuti milinje?

Ja tvoje nade romonim,
A ti se men' oglušuješ:
Ja tvoje jade naričem
A ti me zoveš ludjakom:
Kad idem samcat, rastužen,
Nit' pjesmom srce zabavljam
Čemerni posmieh, tó ti je
Cviet što mi na čast prosipljeś.

Preveć je, vidim, golema
Tá silna oblast lopovah,
Neg da ja strieljam gromove
Mojega uma sjarena:
Preveć je krivac s kukavcem
Taj kleti razlog jačega,
Što samrt istu za nuždnu
Nuka nas želit iz srca.

Kaž' mi, šta b' htjela, nevierna
Maćeho, da ti omilim,
A da mi mogneš pružiti
U znak proštenja desnicu?
Zar bi da s' prignem k djelama
Za koja Bog me ne stvori,
Zar bi za stvari zamierne
Da se ja znojit prestanem?

Jesi li, zemljo! sudija?
A ti rieč moju uvažuj;
Istina kad ju podjari,
Ona je nauk, svećenstvo;
U tom se krećem plamenu,
Tim ti ja žitkom živujem,
Pišem da tebe proslavim
Djelah ti ne znam inijeh.

Liepo li znadeš, nemila!
Onome hljebac pružiti
Štono ti crevlju popriečа,
Što li ti halju prikrpi,
A ovom vrlom ubogu
Što za-té misli, znoji se,
Nemila, vaviek odvraćaš:
"Da bacam, hljeba neimam."

Nejmaš li hljeba? A gdje se
Lagahno kolo zaigra,
Gdje l' jasno grlce zatrepti,
Tú mi se zlatom premećeš;
Izmedju vas, o bezsvjestni!
Jato se hvasta bogato,
Čim svake slave lišen je
Duh što se bavi pjesmama.

Neka vas! ovaj bjegunac
Ide kud ćud ga zanosi,
Divljak je poput orline,
Žestok kó sunce žestoko,
Nò, premda samac, kriepi ga
Prekrasna tajna naslada,
Od svijuh premda odtisnut
Nitkoga nezna proklinjat.

Puštite bar da guslicu
Uzčuva vavjek djevičnu,
Divne da dahe nekalja
S našijem niskim mržnjama,
Da njeka nehar prokleta
Sramotna njeka protimba
Krasnog mu vida nemuti
Neprieči silnog uzleta.

Vi ga u tamu ćerate
A on vam svjetlost dariva;
Vi mi ga na plač silite
A on oko-vas popieva;
On u oblaku plamenom
Divnijeh svojih tamljanah
Tá vaša čuvstva podiže
Gore gdje sunce caruje.

Ej, da bi mogó kazati
Što u njem' žive, počiva:
Mrzosti, bujne naslade,
Ljubavi, vjeru dvojbenu,
Uzhite, nagla ganuća
Kojano sám zna ćutiti,
I ona silna grlenja
Kîm grli zemlju i nebo.

Takmaci men' i drugovi
U pjesmi i u nevolji,
Složmo se skupa u kolo
Previšnje žarke ljubavi:
Sva nek se zemlja nasluša
Našega sklada milinja,
Nebeskim svojim stradalcem
Majčinu grud nek otvori.

Tako té gusle taljanske
Tí mili bratski glasovi
Isplatit hoće rugotu
Užasnih krstah, žrtvištah,
Kad se na muke spremaše
Um sve i cigli plemenit,
Tè su se dnevi sramotni
U krvi pustoj kupali.

Isplatit hoće bedaste
Dangube, podla hvastanja,
Nespretne naše gordosti
I kmetska niska blaznenja;
Vojvodom pak će pucima
Postati sklad taj okrunjen,
S taliom štono rodjenom
Niče iz srca Dantova.

Opis grbovah plemićah bosanskih.

Priobćio Ot. A. Knežević Bošnjak

(Dalje.)

41. *Oblačić,* na grbu od bielih i crljenih popriekih prugah načinjenomu, zmaj crni krilati; a na stupu modro-zelenomu više grba, zmaj ljubičasti krilati, sa velikim jezikom pruženim. Neznam da imamo više od ove obitelji. Podpis je *"Oblacich."*

42. *Sladojević,* grb je sastavljen od ukrivnih kao sablje prugah crljenih, ljubičastih i bielih; a preko ovih pruga crljena na kojoj su tri polu mjeseca plavo žuta, jedan pod drugim. Na stupu zeleno-žutomodromu više grba, sjedi oró ljubičasti, sa jezikom pruženim, imajući na prsima polumjesec crljeni. Od ove obitelji imamo i danas jednu katoličku kod Jajca u selu Divičanim, a drugu istočnog ispoviedanja u selu Tribovu dva sahata daleko od Varcara. Podpis je *"Sladoevich."*

43. *Kopčić,* na grbu četverokutnim pločama crljeno-bielim popločanomu veliki crni oró sa jezikom pruženim; a na stupu žuto-modromu više grba, u ljubičasto i bielo izšarani oró, sa jezikom pruženim. Od ove obitelji velike imamo još mnogo u Rami, osobito u selu po njihovu imenu prozvanom Kopčići, i u dolnjemu Skoplju, selu istoga imena. Svi su pak turski bezi i veliki progonitelji krsta! Podpis je *"Kopcich"*

44. *Dražojević,* gornja i dolnja strana grba popločana je četverokutnim bielim i ljubičastim pločama po taj način, da nugó jedne u drugu upire, a po sriedi žuti iz dva trokuta sastojeći se pojas, imajući na sebi sa krajevah po jednu trublju modru. — Na stupu žuto-modromu leži lavica, sa trubljom zelenom u ustima, koju drži s prvom nogom. Osim ostalih mjestah, ima u Lievnu katolička obitelj *Dražić* (Ima ih i kod nas u Makarskoj pa i u Hrvatskoj *Ur.)* Podpis je *"Draxoevich."*

45. *Gojković,* na grbu ljubičastu, veliki pravni žuti krst; na dolnjoj strani sa desna stoji zviezda, a s lieva polumjesec; na gornjoj pak s lieva zviezda, a s desna polumjesec u bieloj boji. Na stupu zelenomodromu više grba jelen plavi sa velikim rogovima od tri parožka, i jezikom crljenim izplaženim. Neznam da imamo od ove obitelji. Podpis je *"Goykovich."* (Imamo u Boki kotorskoj Gojkovićah pravoslavne vjere *Ur.)*

46. *Orubčić,* (Rubčić?) na Grbu ljubičastomu, malo pognuta pruja sastavljena od malih stupićah bielih i ljubičastih. Na vrhu i na dnu grba po jedna je glava lavska zlatna, sa krunama zlatnim više glavah; a na stupu ljubičasto-modromu lav plavi, sa repom uzdignutim i jezikom velikim crljenim. Neznam da više imamo od ove obitelji. Podpis je *"Orubcich."* (Sumnjamo da je *Orubčić,* neg upravo *Rubčić,* a *Rubčićah* imamo i ovde u Zadru. *Ur.)*

47. *Milijenović,* preko grba ljubičastoga, široki bieli pojas; pod ovim je pojasom jedan, a više njega dva naporedu polumjeseca biela. Na stupu zelenomodromu razkrilio se ljubičasti oró, imajući preko prsijuh bielu pruju, pod kojom je jedan, a više nje dva gori okrenuta polumjeseca biela. — Po svoj prilici odavde je potekla turska obitelj *Melinović* u Dobretićima, stanujuća u selu Melinama. Podpis je *"Milienovich."*

48. *Dinjičić,* grb je sačinjen od žutih, i crnih prugah malo povitih na priliku sablje; a na stupu bielo-zeleno-modromu kruna zlatna, u kojoj sje di zmaj krilati vugavi sa pruženim jezikom. Na više mjestah

u Bosni ima turakah, koji se ovako nazivaju. Podpis je "*Dignicich*.„

49. *Margutić*, uz bieli grb, malo povita pruga plava, koja sa svake strane ima po četiri fržića, sa obe strane ovoga stupa imadući po jednoga kao crvića modra [1]). Na stupu plavo-modro-zelenomu više grba, Mihovil Arkangjeo u ljubičastu odielu, sa zlatnom trubljom u ustima i zlatnom kolajnom (valjda orarom *Ur.*), koja mu se na prsima prekrižuje. U Jajcu imamo katoličku obitelj *Margetići*, koja se danas naziva *Crnokić*, budući da su svi crnih očijuh. Na više pak mjestah nalaze se *Marčetići*, od obajuh vjeroispoviedanjah, al' da li su od ove obitelji koja je u stara vremena bila toli slavna? Podpis je "*Margvitich*.„ (Margetićah ima i u Imockomu, a pravoslavnog su zakona *Ur.*) *(Sliediće)*.

[1] Sigurno je prepošt. O. Knežević svuda za crviće uzeo cvjetiće od liera, poput onih na francuskom grbu. O ovom se uvjeravamo iz podobne knjige sadržavajuće grbove plemićah srbskih, bosanskih i dalmatinskih, koja se hrani u ovdešnjoj porodici kneza Borelli-a, tè koju nam je baš ovih danah ljubavno pozajmio naš prijatelj mladi knez Manfredo Borelli. *Ur.*

IVAN SINOBAD

SERDAR I KAVALIR (VITEZ).

NAPISAO

JOVAN JAVOR.

Grebotno i štetno bi bilo predavati zoboravnosti, tè živo nenacrtati one naše dične junačine, s kojima se domovina naša, kao paun s perjem naktila, tè se s njima ponosi, i koji su vrijedni spomena i žaslužni mjesta u povjestnici dalmatinskoj. One, velim, naše hrabre junake, koji su se sa snažnom svojom mišicom divno borili protivu neprijatelja doma otačbine i ognjišta svoga, i kojima sve staranje bijaše, kako da obrane i očiste svoju milu domovinu od kivnih i nečistih neprijateljah, kojino su im nju u njihovo doba pritiskivali.

U réd najhrabrijih junakah naše otačbine koji joj slavu stekoše, dajući slavne odpore neprijatelju svog doma, i krv svoju prolievajući pobjede nad njim održavaše, spada naš silni junak *Sinobad Jovan*, a od mljetčićah prozvani *Ivan*. U ratu je on bio svagda duha odvažna i slobodna tako, da bi bio rekó da bijaše samo zató rodjen. Kninska okolica njegova postojbina svagda sa ponosom spominje njegovo ime. — Dostojno se serdar Ivan usporediti može sa Jankovićem, Smiljanićem i Močivunom, junacima, kojima podobni rietko se radjaju, i koji su boreći se mačem u ruci slavno pali i krv svoju za slobodu otačbine svoje prolili, i tim ime svoje ovjekovječili.

U početku 17. stoljeća doselio se Ivan sa starijim svojim bratom Mitrom iz sjeverne Srbije u primorsko selo zvano Ražanci. Vlada mljetačka u Zadru, pred koju bijahu izišli i za svoje joj doselenje ovamo javili, liepo ih primi; i budući da su kneževski sinovi bili, čitati i pisati srbski znali, a pored toga mladi, uzrasta gorostasna, krupna, krjepka i naočita stasa: postavi ih poglavarima istog sela Ražanca.

Mitar kao stariji odma se pomješa medju četnike koji na turke napadahu; pri prvim njegovim na turke napadajima, opazio se u njemu slobodan duh vojnički i ne mala snaga junačka. Osobito je pak tó osvjedočio pri odvažnom jurišanju i osvajanju Zemunika sa Smiljanićem. U Glamoč je opet često odlazio s turcima se bio i odtud roblje dovodio. Gdje bi se god kakav sukob s turcima desio, tú bi se on našao. Radi take svoje hrabrosti, Dužd ga mljetački postavi serdarom, i u znak junaštva obdari ga pozlaćenim perjem i sabljom.

Evo Kačića kako o tom svjedoči, pjevajući o Kninskim junacima:

"Jedan biše mladjan kapetane
Po imenu Mitar Sinobade;
Često junak na vojsku idjaše,
Robi turska sela i varoše,
"Ne bi nigdi boja ni mejdana
Brez viteza Mitra Sinobada.
Često turske glave odsicaše,
Od Glamoča roblje dovodjaše.
"Njemu duždе mrtvu plaću daje
Svitlo perje od zlata medalje;
Neka mu je dika i pohvala
Prid gospodom Turskom i Latinskom.„

Kad je Mitar umró, onda mljetačka vlada isto dostojanstvo i vlast vojvode dade njegovom rodjenom bratu mladjem Ivanu. Odavde daklen počimlju slavna djela našeg viteza Ivana Sinobada.

Najprvo pokaza odličnost svog vojničkog duha naš mladi junak pri osvajanju Karina i njegove okolice 1647. Žestoko su se tú borili dalmatinski junaci s turcima, i kao risovi na njih su napadali, dok najposlje viša vojska turska, manjim četama dalmatinskim i njihovim vojvodama neustupi, i u gradić se Karin nezatvori. Vojvode tad obsjednu grad, koi se dugo vremena u obsadi držao, i iz kog češće turci izliećaše i na obsadu snažno napadaše, podosta joj štete naneseći. Ovdje naš vitez Ivan dodje do té misli, té podigne prema gradu jednu poveliku četvrtastu kulinu na tri tavana, pak na prvim dvama dade načiniti puškarice a na trećem male prozorčiće. U toj su se kulini naši zaklanjali kad bi turci iz grada izliećali, tè bi im jade iz nje zadavli i u grad ih opet uzbijali, i tako ih najposlje prisiliše da se predadu, pa ih odatlen protjeraše. Osvojenjem ovog grada bude očišćena svakolika ona krajina. Za taku vještinu, odvažnost i pokazanu hrabrost, obdari Ivana vlada mljetačka 1648. jednim tú ležećim poljicem, koje uprav pred onom kulinom bijaše, u znak njegova tú pokazanoga junaštva.

Poslje ove junačke slave koju si pridobi, svud je obletao gdje bi god dočuo da su se turci pojavili, samo da se s njima sukobi i megdan podieli. Mljetački mu je senat i po nekoliko svojih vojnikah davao, dok je po gornjoj Dalmaciji ratovao; nego mu najviše na ruci i u pomoći bijahu uskoci. Bjegajuće turke iz Kotara od potjere kotarskih vojvodah, dočekivao bi u kninskoj okolici i na njih bi strašno napadao i jedva bi mu koj ispod mača utekao. Pri osvajanju Knina osobito se s turcima borio, pak i po osvojenju istoga iz njegove okolice njih je izgonio, i najposlje sa svojom četom krajišnikah svu je kninsku okolicu od nekrsta očistio.

Sad ga opet vlada mljetačka za njegove vojničke zasluge nagradi i odlikuje dostojanstvom Kavalira (viteza) i postavi ga zapovjednikom i upraviteljem Knina i njegove okoline sve do Kotara, a poimenice do Otresa. *(Sliediće.)*

GLASNIK.

Književnost jugoslavjanska. Iz tiskarskog i kamenopis. Huber-ova i Mohovich-eva zavoda na Rieci izišó je već objavljeni spiev našeg čuvenog domorodca i pjesnika gosp. A. P. Kazali-a, pod naslovom "Grobnik.„ Knjiga zauzima 178 str. u pomanjoj 8.ni. Posvećena je "kumovom zastave županije riečke Anki Zmajićevoj vitezici svetoivanskoj i Josipu Jurju Strossmayeru vladiki bosanskomu i sriemskomu, na uspomenu dvadesetpetoga svibnja MDCCCLXII.„ Ciena je knjizi samo 1. fiorin. Uhvamo se da se neće nitko medju nama ovog spieva oglušititi; koliko poradi njegova predmeta, toliko i poradi čuvenog našega pjesnika, koi ga umjede toli vješto i slobodno opjevati. Štogod obširnije reči ćemo drugog puta o ovom novom Kuzalievom djelu, koim je naše narodno pjesništvo obogaćeno. — U "Slavoncu„ čitamo da je odnjekidan dotiskan u tiskarni gosp. Miroslava Kraljevića u Požegi: "Šimun Posavac„, pučka knjižica, izdana sborom duhovene mladeži djakovačke, a posvećena slovnomu njegovatelju narodnog napredka, preuzvišenomu gosp. Jurju Josipu Strossmajeru biskupu djakovačkomu. "Šimun„ je izradjen, kao što veli Slavonac„ po glasovitom francuskom pučkom spisu: "Télémaque moderne„, iz kojega je pozajmljeno samo ono što je za naš narod važno. Čitava su poglavlja, zboreća o mánama u nas još neudomaćenima, poispušćana, a druga nova o našim mánama poumetana; tè je djelce posve duhu i potreboćam našega naroda prilagadjeno, tako kano da je uprav na domaćoj njivi niklo i uzraslo. Iz ovoga dovoljno mogu čitatelji shvatiti važnost ove knjige, kojoj bolja preporuka netrebuje. Nadamo se da će ona i do nas u Dalmaciju doprieti i po puku se našem razprostraniti. — U Zagrebu izišla je odskoro knjižica: "Pravi pokornik„ kako ga okrunjeni prorok David spjeva u petdesetoj pokornoj pjesmi, a mnogim na veću korist prevede Marko Mračić, upravitelj župe Majske. Ciena je knjizi 30 novč. Ima u 12.ni XV. 151 stranu. Može se dobiti kod prevoditelja, i po svim knjižarama u Zagrebu. — Kod gospod. Zajca u Gorici izišla je knjiga pod naslovom: "Čudne poti Božije vsegamogočnosti ali skrivne sodbe srednjih časov.„ Knjiga obseže 9 tabakah i pó. Sačinitelj joj je gosp. Franc Bunc učenik u Kamnji na Goriškem. Prodaje se po 45 novčićah. — U Požegi kod tiskarne gorp. Miroslava Kraljevića, tiska se "Požežki kalendar za god. 1863„, koi će već do početka listopada dogotovljen biti.

Narodni zavodi. Iz odborne sjednice "Matice srbske„ držane u Pešti 20 srpnja (1 kolovoza) t. g. izdan je poziv, koim se pozivaju članovi Matičini na redovnu godišnju glavnu skupštinu, koja će se držati dne 2. (14.) rujna o. g. u 9 sat. prije podne u kući Tekelinog zavoda; tè će se tom prilikom proglasiti i novi ustav Matičin, i sasvjetovati se o zahtjevanim dopunjenjima i o načinu premještenja "Matice srbske„ u Novi Sad.

Umjetnost. Hrvatica gosp. *Murska* gostinja kod njemačkog kazališta u Pešti, onomadne je prvi put stupila pred peštansko občinstvo kao Lucija u istoimenoj *operi*, tè je svoju stranu održala sa izvanrednim uspjehom i dopadnošću, kao što tó peštanske novine javljaju. "Tamo se nesjećaju — crpe opet "*Nar. Nov.*„ — da su kada vidjeli s takovom virtusznosti igrati prizor ludosti Lucijine, i da bi onu izvanrednu pjevačku tekniku u tom komadu, gdjeno je jedna teškoća do druge i jedna veća od druge, od koje pjevačice čuli tako lako, toplo i pjesnički propjevati, kao što ju ispjeva naša gospodična Murska.„ Bilo je ushitno pleskanje, i gosp. ravnatelj Vinter bio je prisiljen stupiti pred obćinstvo i izjaviti da je svoju gostinju dobio za njeko vrieme na ono kazalište, i da će nastojati da uz zimsko doba budu sudjelovati što valjaniji umjetnici. Živila hrvatica Murska, i svojoj domovini obraz svjetljala!

Razne vjesti. Glasoviti profesor na bečkom sveučilištu D.r *Franjo Miklošić* slovenac, dobio je u priznanje odličnih svojih zaslugah viteški krst Leopoldova reda. —

Slučaj smrti. Žalostnu viest donosimo da je naš vrli domorodac, žarki rodoljub i čuveni pjesnik *Luka Botić* još 10. kolovoza u Djakovu preminuo. On bijaše rodom iz Spljeta. Najpre je spjevao prekrasnu onu pripovjedku "Pobratinstvo„, štono je god. 1854. dobila prvu nagradu od "Nevenovih„ pripovjestih. Osim toga izdao je on još u istom "Nevenu„ i u srbskoj "Sedmici„ više sastavakah što u prozi a što u stihovima. Napose pak izdao je povjestnu pripovjest "Biednu Maru„ a kašnje opet "Petra Bakića.„ Putovao je mnogo po našim južnim krajevima u turskom carstvu, a poslje je živio u Djakovu kao vlastelinski činovnik. Oženio se bio s jednom sinovkom preuzvišenog biskupa Strossmajera, i imao s njom poroda; nò smrt mu je ljuta i tú utjehu još prije njekolike godine oduzela. Na posljednjem saboru trojedne kraljevine bijaše narodnim zastupnikom, a inače poznat je osobito po Slavoniji kao razprostranitelj plemenitih mislih; a za narod je mislio vrlo plemenito: "*perom i govorom budio je duhove i spremao i razvijao ideje, koje južno Slavjanstvo napred kreću, tè smo na tom polju izgubili u njemu vrla radina*„, tako iz Osieka pišu "Srbskom Dnevniku.„ Botić se je i po drugi put oženio, pa je sad ostavio iza sebe udovicu i jedica sina Gjuru. U rukopisu je ostavio i povjerio brizi valjana učitelja gosp. Antuna Šunjića jedan roman, u kom opisuje svoj podosta pun zgodah život osobito u srbskoj zemlji i u turskom carstvu; a pak i dramu pod naslovom: "Srbski despot Gjuro Branković„, tè možda i štogod drugo, za koje još ništa nepročusmo. Botić je bio pun duha pjesničkoga i uzvišenih domoljubnih ideah; ali ćudi vrlo tužljive i sastava tjelesnog slaba: zbog čega su ga prijatelji zvali iz šale *biednom Marom*, pošto bijaše objelodanio ovu svoju toli plemenitu pjesmu. Žeglo ga je vesma udalenje od svoje mile otačbine, ali se o tom nije tužio, neg samo u društvu gdjekojeg svog prijatelja. On nam eto sad počiva pod crnom zemljicom, pa ćemo viditi šta će mu domovina biti kadra učiniti, kao svom pjesniku i slobodnjaku. — Nama neostaje medjutim drugo neg uskliknuti nad njegovim grobom: Vriedni naš domorodče, laka ti tielu crna zemlja, a preblag ti Bog bio tvojoj duši! Počivaj u Bogu, udasom otjeran iz svojega zavičaja!... Ah i više druge vriedne ti i rodjene braće od ovog biednog vilorodnog kraja, potucaju se tamo i ovamo, padaju i ostaju daleko od doma i rodbine, istim tvojim udesom prisiljeni k bježanju iz krila rodjene majke svoje, koja im ni korice hljeba nije u stanju da pokuči; da njihov život obezbjedi; da njih od poraza ljute nevolje zaštiti! Strašni Bog sudio krivcima!... Počivaj mili pjesniče naš, potomci će nam, ako nebudu neharni, isplatiti dug, i objaviti svietu da znadosmo pjevati:

"Da stečemo slavu iza greba,
Ostajasmo i bez kore hljeba. —„

Tiskom Demarchi-Rougierovim.

Izlazi svakog četvrtka u sedmici.
Ciena joj je u Zadru 4 fior. na svu godinu, a 2 fio. na pó godine.

ZVIEZDA

Književni list za prosvjetu, poduku i zabavu.

Van Zadra s poštom 5 fior. na godinu, a 2 fior. i 50 novč. na pó godine.
Rukopisi se nitkom nevraćaju.

Poduzetnik, izdavatelj i odgovorni urednik **J. Sundečić.**

"Za prosvjetu i za bratsku slogu
Svaka žrtva ugodna je Bogu."

Broj 25. **U Zadru 17. rujna 1863.** **Godina I.**

MOLITVA.

Polag Josipa Giusti-a, ponašio V. Simić.

Pameti mi zamršenoj
Dvoumljenjem i žalosti
Pomoz' Bože pun milosti
Zrakom čiste vjere tèk

Od bremena nju m' otresi
Što ju k blatu svija kruto;
K teb' uzdišem, cvielim ljuto,
Utičem se k tebi svedj.

Znaš da mi se život ovi
Mal' po malo tako kravi,
Kó na ognju vosak pravi,
Kó na suncu bieli snieg.

Zato duši koja žudi
Da t' u krilo pribjeć može
Raztrgni joj lance, Bože,
Štono njojzi prieče lét. —

IVAN SINOBAD

SERDAR I KAVALIR (VITEZ).

NAPISAO

JOVAN JAVOR.

(Dalje)

Zatim oženi svog sina Jandriju i metne ga na kućište bega Čelića, kog on isti bijaše istjerao i prognao, prisvojivši sebi sav njegov bivši begluk, koi se uprav pred Kninom nahodio, vrlo prostran i upravo može se reći sam cviet od svijuh zemaljah u krajini kninskoj, tè koi mu vlada mljetačka potom odobri i potvrdi sa svojim *dukalima.* Ovdje ga daklen opet vidmo da ga vlada mljetačka nagradjuje. Odavlen je oin opet često uliećao u tursku zemlju, staru svoju otačbinu, i turcima se svetio za ona zla, kojano oni njegovoj braći po krvi i po vjeri činiše. Zaslužuje ovdje primjetiti, da je s njim, i njegova druga žena imenom Ugrina, rodom Crnogorka, kojano bijaše uprav gorostasnog stasa i slobodna kao muška glava, na mušku se oblačila, u plieno odlazila, roblje dovodila i turske kadune za svoju službu zadržavala. — Pri uskakanju i plijenu u turskoj zemlji, vrlo su mu na ruku bili Mate i Martin *Vojnovići Nakići,* [1]) knezovi iz Vojnice, (valjda Fojnice?) kojima je opet on išó na ruku kadno se oni preseljivaše i prevedoše 90 porodicah u Dalmaciju, tè nastaniše: oni u Drnišu, a poradice u Petrovom polju, koje takodjer bijahu junačne i služiše na obranu naroda čineći velike usluge vladi mljetačkoj, koja ih nagradi zemljama, livadama i kavalirskim dostojanstvama.

Nò najsjajnije njegove pobjede, vojnički duh, prava herojička snaga i junaštvo, pokazaše se u onim divnim pobjedama na *Graovu,* koje je sa svojima krajišnicima održao i nadvladao pašu Akazula, i živa uhvatio onog strašnog junaka Mekrem Komaniju; kao i u onom užasnom napadanju u Bosni na turke, kadno brojem dvjesta, sve skoro biranijeh turakah, satjera u jednu kulu u Bjelaji, tè kad mu se ovi predati nehtjedoše zapali kulu i obkoli nju sa svojima dalmatinskim vitezovima, kako mu ne bi ni cigli neprijatelj krsta izmaknuo; pa tako sve turke u kuli živom ognju predade godine 1683. pa odè i dalje da robi i turke tamani. U tom se namjeri na onu ljutu aždaju Pakvića Ibrahima, koino bijaše dosta ljutih ranah njegovu narodu zadao. Ibrahim je na glasu junak bio; oni su se poznavali i jedan drugoga za junaka poštovali, ali im sad trebovaše megdan podieliti. Ovdje ti napane sad junak na junaka, na konjima sivim svojim sokolov'ma; no sreća junačka bliže Ivanu bijaše, koja ga posluži tè dušmanina nadvlada i pogubi, pak onda odè, tè mu i dvorove, gniezdo krvopijah hrišćanskih, sa zemljom sravni. Senat mljetački uzvišujući njegovo junaštvo, iste godine podari

[1]) A kad su se preselili u Dalmaciju prozvaše ih Mljetčići *Alfirevićima,* od talijanske rieči *Alfiere,* barjaktar ili zastavnik. I u istinu onaj strašni *Grgur,* Matin sin, bio je barjaktar.

mu mnoge zemlje i livade u Kosovu, i uz tò pošlje mu još oklop, zanj i za njegova konja.

Iza ove nagrade, Ivan skupi svoje krajšnike 1684. pak ode opet u Bosnu, napadne na stari Majdan, porobi ga i sijaset učini od turakah; pak se odatlen vrati na Lievno, te i njeg' porobi i mnoge turske glave svojom rukom posječe, što i prouzroči da su se od tad turci i samog njegovog imena strašili i kao biesni ispred njega bježali. U tò isto vrieme kad je turke po Bosni razgonio, čù da se bijaše bosanski paša Atlagić krenuo s vojskom u pomoć Agi Sinjskom, koga je mljetački vojvoda Kornaro obsjeo i osvojti varoš naumio, odma se iz Bosne na Sinj krene i tu Kornaru u pomoć dodje; i pri osvajanju Sinja, gdje su se ljuto borili, budući da su se turci snažno branili i junačke odpore davali, kao zmaj na njih je napadao, i tim u osvajanju grada prvi pomočnik bio, i mnoštvo turskih glavah osjekao, što se je dogodilo 1685. godine. — Na izvješće i pohvalu istog vojvode mljetačkog Kornara o hrabrosti, i ovom prilikom pokazanom junaštvu kavalira Sinobada Ivana, vlada mljetačka, poslje tolikih darovah i odličijah koje mu bijase dala, nije ga znala kako sad nagraditi za njegovo pokazano junaštvo pri uzimanju njima toli miloga Sinja, za koim srce im je upravo ginulo: zato ga zapitaju, što baš malo neznači, kakva bi nagrada osobito njegovu srcu godila? Smjerno im kavalir Ivan odgovori: da će biti zadovoljan s nagradom tom, ako mu dadu ono poljice [1] štono ga bijaše sagledao s Vukovića mosta pred Vrljikom, na kom je mjestu počinuo kad se s bojšta sinjskoga vraćao, kao i ono drugo poljice malo, koje se nahodi pri podnožiju planine Plješevice, zvano Čitluk. Sve ovo dobije on uz odobrenje još njegove umjernosti i pohvalu za junaštevo.

Malo više smo čuli, kako je Fra Jndrija opjevao mu brata starijega Mitra, sad evo kako prelazi na našeg junaka kavalira Ivana:

"Drugi biše mladjan kavalire;
Po imenu Sinobad Ivane,
Koi često na vojsku idjaše
I na konju turke razgonjaše."

Sad ga opet čujmo kako živo opisuje njegovu čeličnost, junaštvo i veliku hitrinu vojničku; čisto ga sa zemlje kao na kril'ma nad neprijateljem podiže, pak bi rekao da odzgó iz oblakah turke tamani i ruke krvavi:

"Kano oró bile labudove,
Kano soko male galubove:
On bijele okrvavi ruke
Sikuć mlade krajišnike turke."

(Kraj sliedi.)

Pismo na urednika.

Velečastni Gospodine!

Što vi u br. 22. vaše *Zviezde* nazivljete mene milim prijateljem, ja nemogu ino, nego vam zahvaliti srdačno na prijateljstvu, i odvratiti vam isto s moje strane. Ali nesmiem nikako prijati na se odgovornost, koju vi ondje navaljujete na mene pred slavnim obćinstvom, kada mu javljate obećanje vam učinjeno, da ću proučiti ona dva rimska nadpisa, kano da bi se ja bio usudio unaprečac vam obreći da ću ji iztomačiti. Ja sam takovih nadpisah njekoliko proučio, gdjekoga i protomačio; nu ja se nisam učio staroslovju, a tako je mučna ta nauka, da je lako iza tisuće, na jednoj zapeti. Evo dakle što se usudjujem pisati vam o onih nadpisih, samo iz dužna prijateljstva, a ne iz kakove želje da se pred svietom staroslovcem gradim.

Iz samoga sloga onoga prvoga poduljega nadpisa razumieva se, da je nadgrobni nadpis. U njem otac imenom Julij Asklepijada, iza četvorice izgubljenih sinovah žali nad petim, komu je ime Salvij. Što je ploče odkrnuto, na tom po prilici bila su imena, godine i noslovi prvih četirijuh, kakono se u prvom redku cielom čita o petom. Ono XVO s lievoga kraja prvoga redka nebi imalo biti uprav onako; jer ondje bi imala biti slova, koja znače godine ili naslov četvrtoga sina; a to se ni jedno ni drugo nemože naći u onih trijuh slovih: stoga cienim da su ona slova krnjasta, te da se nisu dala točno prepisati.

Pokratice, što sliede iza rieči *Salvio*, posve su jasne: *annorum XXXIII frumentario legionis II augustae.* Jednako je tako jasna pokratica na svrsi drugoga redka, *titulum;* i one na kraju sedmoga i osmoga, *deponam* i *umbras;* kano i trie rieči pokraćene, *optaveram, tumulum,* i *faceres* u desetom, i *merito* u jedanaestom redku.

Trudno mi je vjerovati da se na kamenu nahode urezane piknje i zapetci onako, kako su tiskani u *Zviezdi.* Ili su imale biti piknje iza svih riečih, ili možda nigdje, ili samo na kraju točke i pokraćene rieči; ali zapetke nisam vidio urezane na nikakvom nadpisu. Kakomudrago bilo, ako uzmemo da su piknje i zapetci onako kako su tiskani, onda slog donosi da na trećem redku iza *munus* bude zapetak, a u četvrtom iza *meruistis,* piknja; a tako na šestom iza *resistent* imao bi biti zapetak.

U ovom nadpisu kako se u mnogih nahodi, podkrale su se dvie slovničke pogreške: na kraju petoga redka stoji *assiduae* namjesto *assidue* ili *assidua;* a na početku devetoga *dulce* namjesto *dulcem:* prvu pripisujem kamenaru, drugu spisatelju. I na jedanaestom redku neobičnim slogom stoji *bona* mješte *bonis,* ali ovaj pokvareni slog, kako razumiem iz Forcelina, nahodi se i u nadpisih Gruterovih, 770,9: *quae filios duos caruit;* i 572,7: *dulcem carui lucem.*

Po svoj prilici bio je naumio stari Asklepijada u ovoj nadgrobnici izjadati svoju tugu sa žalostnimi stihovi; ali zanešen bôlju izgubljenih sinovah, ili nepodpuno vješt stihotvorju, nije mogao izvesti svaki stih po klasičnih pravilih. Sad je pitanje: u kakove je stihove htio žaliti svoje sinove? — Ako uzmemo redke kako su u nadpisu podieljeni, zadnji je sami podpun stih, latinski *hexameter;* ostali redci, nijedan nedopunjuje takovu mjeru. Ali nije ni prilično uzeti, u nadpisu na kamenu, gdje se gleda na surazmjerje prostora, koga zauzimaju rieči, da bi stihovi imali biti na redke podieljeni kako se to riedko nahodi; nu buduć zadnji hexameter podpun potražiti je, jesu li i ostali. Ako se idu sve rieči u svom sliedu na hexametre razdieliti, brzo se vidi da to neide za rukom; samo ako se bolje potraži nadje se gdje i gdje po njekoliko riečih da takov stih slažu, i to sa zadnjim na četiri mjesta. Evo hexametri izcrpljeni iz onoga nadpisa:

[1] U njemu ima 118 kanapah (jutarah), i tò sve same oranice i livade.

Ammissis, te quintum, Salvi, flere nec esse est.
Nunc amisso, domus inclinata recumbit.
Dulce meum Silvium. Liceat mihi dicere: semper
Tot bona tum carui merito te, care, requiro.

Ostale rieči izmedju ovih četirijuh stihah nedadu se navesti na nikakovo pravilo stihotvorja latinskoga; nu ako se sa hexametrom spodobe, nahodi se takovih slogovah, da udaraju na hexametar; n. pr. *hunc titulum posui, miserabile munus,* bio bi podpun stih da mu je s početa još jedna stopa; *non satis ut meruistis; dum mea fata resistent; sequar care per umbras;* sve su po zvuku kano dokončanja onakova stiha; a *tu mihi ut faceres,* dalo bi se uzeti kano dokončanje *pentametra,* kojim su se hexametri premješavali.

Da je produžiti ovo stihomjerno pretresanje po pravilih kakova drugoga latinskoga stiha, kao *trocheja* ili *jamba,* našlo bi se i jedne i druge mjere poštogod, ali ne koliko hexametra. Za to zaključujem da je Asklepijada na hexametre omierao, kad je onu nadgrobnicu slagao; nu da mu nisu izlazili redom, radi žalosti velike ili neumjetnosti, kako rekoh, kojim se mogu pripisati i zabilježene slovničke pogreške.

Drugi oni nadpis od prvoga maha vidi se da je zavjetni. Tri prva redka netrebuju tomačenja; u četvrtom redku, koi se nemože čitati, imao je biti zavjetniku pridjevak i prva polovina imena; komu se druga polovina nahodi na početku petoga redka, *anus.* Ovo dokončanje dolikovalo bi mnozim imenom latinskim; kano, *Julianus, Flavianus Fabianus* itd.; nego onoj dobi carstva rimskoga i sljedećem naslovu čini mi se da bi najbolje odgovaralo, *Ulpianus.* Pokratice 5-9 redka, sve su jasne: *praefectus cohortis hispanicae equestris, tribunus cohortis II augustae dacicae.*

Sad dohodi na desetom redku znamenje (X), koje je meni dosad nevidjeno; pred njim stoji *et,* a za njim sliedi *eqq.* na istom redku; pak idje redak, koi se nedâ čitati. Vjerojatno je da na onom redku izbrisanom imao je biti urezan uzrok ovoga zavjeta, i to posve na kratko, u dvie rieči. Ako je tako, deseti redak neima nikakova slovnoga veza sa jedanaestim, nego sa devetim; te zato deseti redak nemože značiti ino, nego ili još jedan naslov Ulpijanov, ili njegovu družinu u učinjenom zavjetu. Da uzmemo prvo, onda ono (X) bio bi znak brojni predstavljen pokratici *eqq,* što bi se imalo čitati *decimae equestris,* to jest, *cohortis* ili *turmae.* Nego, čemu tada X zaklopljeno medju ( )? zašto ne otvoreno kano II u predjem redku? — Sad opet u ovom slučaju pita se: zašto ta četa konjanička nije nazvana narodnim imenom kao na 6-7 redku, nego brojem? Je li Ulpijan bio sada četnik konjanički, ali piešački II *aug. dac.* ali oboje zajedno? Da je Ulpijan bio četnik isto doba jedne pješačke a jedne konjaničke čete, to nestoji; jer su konjaničke čete bile podieljene po pukovih pješačkih, tako da na svaki puk, u kom je bilo trie do pet četah, spadala je po jedna konjanička, podieljena opet po piešačkih četah tako da je uz svaku piešačku četu bila satnija konjanička. Zato pod Ulpijanom kano tribunom II *aug.* bila je satnija konjanička, a ne ciela četa. A satnijah konjaničkih nije bilo u svakoj četi nego toliko, koliko četah u pješačkom puku, 3-5; stoga ono X nemože biti broj čete konjaničke, jer su se nazivale po narodu, a nemože biti broj satnije, jer ji nije bilo toliko u svakoj četi. Opet ni to nemože biti da je zavjetnik bio prie tribun II *aug.* pak potle (X) *eqq.* jer tada nebi bilo onoga *et* izmedju dvajuh naslovah.

Za sve to ja volim uzeti da *et (X) eqq.* naznačuje kakvoga druga zavjetnikova, i u tom me utvrdjuje ono *et,* koje se odnosi na poglavitoga zavjetnika Ulpijana. Sad u ovoj predpostavi ono (X) moglo bi značiti broj te družine, *decem,* onda bi *eqq.* značilo *equites.* Ovakovo tomačenje neima nikakove vjerojatnosti; jer bi bilo nesnosno da četnik pješački druži se sa deset neimenovanih konjanikah u zavjetu, a zato i u predtečnom vojničkom činu, kom su se na junačku sreću zavjetovali. Zašto se nebi dogovorio u zavjetu sa svom svojom pješačkom četom, sa svimi konjanici, koji su uz njegove pješake bili? A zašto ne sa jednimi i drugimi zajedno? Prilično je da je sa svimi dielio vojničku sreću.

Odbaciv i ovo kano i predjašnja tomačenja ja se držim sljedećega. Kakono X samo znamenuje broj pred imenih, a pred brojevi znamenuje *denarius,* ime pjeneza; tako pred vojničkim imenom moglo bi značiti *decurio,* desetnik; ali da se nepomieša sa *decem* zatvoriše ga onako kako se vidi u ovom nadpisu (X). Po tom ja bi ovako čitao oni deseti redak: *et decuriones equitum;* a cio bi nadpis tada značio: Ulpijan, njekada glavar nad četom hispanskih konjanikah, sada četnik u drugom augustovom puku dačkom, i desetnici konjanički zavietuju se bogu svetom Hrelji radi vojačkoga čina, srećno izpadnuta. Tako četnik pješački i desetnici konjanički zastupaju cielu vojsku, koja je srećno vojevala pod njihovom zapoviedi, kad su se bogu Hrelji zavjetovali. — Koliko je bilo ti desetnikah konjaničkih sa Ulpijanom nadpis nekaže, a znak (X) može značiti jednoga ili veće njih, sve jednako. Ali se znade da uza svaku pješačku četu (*cohors*) bile su tri družine (*turmæ*) konjanikah i da je sa svakom družinom zapoviedao desetnik (*decurio*); stoga je razložito uzeti da su bili tri ona desetnika, što su s Ulpijanom zapisana, kao zavjetnici.

Slova najzad, što su na skrajnom redku, jesu običaljna pokratica obrazca zavjetnoga: *votum solvit lubens merito,* ili *voto soluto libero munere,* kako staroslovci tomače.

Oba ona nadpisa slažu se u tom da nam dokažu, da je bila u Sriemu nastanjena na posadi *legio II. aug. dac.* jer se oba odnose na čeljad, koja su u njoj služila. Kad je to bilo? nadpisi nekažu; ali svakako je imalo biti iza god. 746. Rima sagradjena, ili god. 8. prie Krsta rodjena, kad je Augusta predobio Dake i tada prozvao dačkom drugu svoju pješačku pukovniju. Moglo bi se slutiti da su ona dva nadpisa urezana odmah iza one dobe, ili posve kašnje; jer nahodeć se *II leg. aug. dac.* na medji Dacije, vjerojatno je da su oni nadpisi postavljeni ili na mah iza dačkoga rata, ili kad je opet onu pukovniju na red došla ona posada; što je moglo mnogo kašnje biti, po redu kojim su se mienjale posade rimske.

Ovdje završujem što sam znao kazati vam o dvajuh nadpisih rimskih, i to vas može uvjeriti da se ja malo sa starinarstvom razumievam; nego štogod od prilike nagadjam. Ovo primite za prijateljstvo, i s tim vas milo pozdravljam.

Vaš prijatelj pop **Ivan Danilov.**

Glasnik.

Književnost jugoslavjanska. Vrli naš domorodac g. *Antun Brčić,* izdao je ovih danah poziv, koim poziva prijatelje slavjanske književnosti da se predbroje na djelo: "Život Magdalene od knezov Zirova, plemena Budričića„ što ga je pjesmom opjevao *Ivan Tomko Marnavić,* a g. Brčić za tisak ga prirEdio, i pridao mu nješto o pjesmi, o pjesniku i o Rabu. Pjesma je klasična osobito glede jezika, a diše rodoljubnim duhom. Koncem ovog mjeseca dogotoviće se; iznosiće po prilici okolo 8 tiskanih arakah u 8.ni, i zapadaće 70 novčićah. Tko skupi 12 predbrojnikah, dobiva jedan istisak na dar. Što toplije preporučujemo ovo djelo iz naše starije književnosti, koje tek sada bijaše srećno biela svieta ugledati. — Objavljene pjesme velikog vojvode Mirka Petrovića tiskaju se na Cetinju, pa je sbirka još i većma umnožena, jer ovaj glasoviti junak neprestaje uz lulu svaki dan po gdjekoju ispjevati, slaveći vitezove crnogorske. — Hrvatski koledar za godinu 1864. treća knjiga, tiska se o trošku g. Mije Krešića urednika "N. g. l.„ i izaći će tečajem mjeseca listopada. — Tiskom peštanskog sveučilišta u Budimu izišla je ćirilicom tiskana: "Dušanija, ili znatni dogadjaji za vremena srpskog carstva, i taki po njemu. Spjevao je Joksim Nović Otočanin. Izdala Matica Srbska.„ Na 8.ni, 1. l., 213 str. Ciena je knjizi 60 novč. Mi je našim čitaocima toplo preporučujemo. — "Šaljivi zrak izradio Petar Mihajlović, Učitelj Pančevački. U Pančevu 1863. Knjigopečatnja A Sibenhara.„ Na 16.ni, 55 str. Veli novosadska "Danica„ da je ona *klasična imitacija duha i stila slavno poznatoga i visokoučenoga g. Dimitrija Čobića!* O kamo sreća da nam podobni zrakovi netruju dičnu našu narodnu književnost! — U Beogradu izšla je već prva sveska objavljene "Istorije srbskog naroda„, koju je napisao dr. Nikola Krstić. — Baš jučer dobismo roman: "Kočina krajina„, što ga je napisao V. Gjorgjević, i najpre ga izdao u podlistku "Vidova dana„. Knjiga iznosi na 8.ni, 6. l, i 280 str. Ciena joj je 80 novč. Čestitamo od svega srca gosp. Gjorgjeviću na ovom prvom djelu, koje se odlikuje svojim čistim i bogatim jezikom, uzorom pjesničkih mislih, tečnim slogom i osobitim žarkim domoljubijem, koje mu iz svakog izraza diše. Nek na ovom polju postojano produži svoje djelo, neće se zaista kajati. Mi imamo potrebu od dobrih i osobito moralnih romanah, da usladimo našim ljepoticama čitanje naših knjigah, a kroz to da ih odstranimo od tudjih, koje im često putah samu dušu razvrate i na uviek izopače. — Takodjer u Beogradu izišla je "Minjeova istorija francuske republike od 1789. do 1814. godine„, preveo *Ljub. Nenadović.* I. i II. dieo zapada 2 fior. Poznato je od kolike je važnosti ovo djelo, a da je i prevod izvrstan, jamči nam samo ime slavnog našeg Nenadovića: zato ovu knjigu svakom domorodcu što toplije preporučujemo. — Staroslavenskoga slovnika od dr. *Miklošića* izišó je na svjetlost treći svezak. — Dr. Janez Podliščekov, član Družtva Srbske Slovesnosti, ljekar u Topčideru kod Beograda, piše za Slovence *srbsku historiju.* Novosadska "Danica„ veli, da se u glavnom drži povjestnice g. Dan. Medakovića, a upotrebio je, kako kaže, i historički materijal, što ga je u "Glasnicima„. Daj Bože da se kroz ovakova djela bolje jedni s drugima upoznamo i uzpoštujemo, bez čega teško ti ga se nama do samoga Boga!

Šafarikova knjžnjca. Znamenitu ovu knjižnicu kupio je već zemaljski odbor češkoga sabora za 20,000 fiorinah. Tó je i pravedno i najpodobnije bilo. Nego, kao što je poznato, da se je i u Hrvatskoj sabirala svota, kojom bi se ista knjižnica nabavila za jugoslavjansku akademiju; tè sada pošto se više nije tomu nadati: imamo dva predloga na što bi se, t. j., dosad u tú svrhu sabrani novci najkoristnije obratiti mogli. Prvi "Glasonoša„ predlaže da bi se obratili u zakladu, *iz koje bi se podupirati mogli naši domaći umovi, kojim oskudno materijalno stanje prieči djelatnost duševne sile, kojom bi inače mogli osvjetljati lice svomu narodu;* a potom "Pozor„ tvrdi da bi bolje bilo za iste novce nabaviti drugu knjiznicu za jugoslavjansku akademiju, kupivši one knjige koje su svrhi akademije najpotrebitije. Uvažujući razloge "Pozorove„ i mi smo za njegov predlog u svemu i po svemu; a što se tiče predloga "Glasonošina„ takova se zaklada i drugim putem izvesti može. Mi mislimo, kad bi svaki izmedju naših vrstnijih jugoslavjanskih književnikah po jedno svoje djelo izdao, kojeg bi se čisti dohodak obratiti imao na korist onakove zaklade iz koje bi se izdržavali naši neimućniji književnici: tim bi se i naša književnost pomnožila, i rečena zaklada brže i stanovitije osnovala. Uzmimo da samo 100 bude pisaocah; da se od svakog djela jedno na drugo izvadi po 200 fiorinah čistih: tó bi već iznosilo 20,000 fior. Evo ti odma nikud bolji temelj zakladi, koja bi kroz deset ili dvadest godinah s dobitcima mogla narasti do velike glavnice, iz koje bi se liepe materijalne pomoći za naše oskudne književnike i umjetnike crpiti moglo. Isti umjetnici mogli bi nam na korist ove zaklade dosta doprinieti, posvećujući takodjer po koje svoje umjetno djelo koristi tog toli potrebitog nam zavoda. Pa i u buduće kad bi svaki spisatelj naš više spomenutoj zakladi svoju lepticu prinio, do koje li bi nam krasne svote ona još narasti mogla?... Ako se slogom sve može, možemo i ovaj podhvat izvesti, možemo tako više duhovah oteti ma kojoj nuždi iz nemilih nokatah.

Glasba. Ovdješnja vojnička glasba c. k. regimente kneza Thuna-Hohensteina br. 29., davala je u zadarskom kazalištu, u večer dne 13. tekućeg, pjevačku i glasbenu akademiju na korist zaklade za vojničke austrijanske nadglasbenike i njihove udovice i djecu. Izmedju ostalog pjevane su i dvie pjesme iz Sundečićeva *Vienčića,* a poimenice "Ptičici„ i "Kakvo nam se srce hoće„, koje je naročito u glasbu stavio g. *Horny* majstor kod spomenute vojničke glasbe, a pjevao ih uz klavir g. *Nejebse,* oba rodjeni Česi. Mi ovo samo zato bilježimo, što je tó prvi pút da čusmo i naše pjesme pjevati prilikom akademičke zabave u zadarskom kazalištu. Bože daj ovaj početak urodio sve tò boljim plodom, pa da se i naši dalmatinski pjevači i pjevačice pokušaju u svom domaćem pjevanju, koje bi im zaista doličilo kolik i talijansko, a nebi ih ni postidjelo kao ni talijansko!

Razne viesti. N. v. car ruski, poslao je na dar Družtvu Srbske Slovesnosti četiri komada *izdanog rukopisa biblje Sinajske.* "Srbski Dn.„ javljajući ovu viest kaže, da je tó jedan od najstarijih rukopisah biblije, koi je skóro pronadjen u jednom manastiru na gori Sinajskoj, pa je kao važan spomenik osvećene starine, izdan u Petrogradu o carskom trošku. Izdanje podpuno odgovara važnosti predmeta: tè je tako reći monumentalno. — Družtvo Srbske Slovesnosti izabralo je g. Svetolika Lazarevića knjižara novosadskoga, za svog komisionara za Austrijanske države, što se tiče prodaje družtvenih knjigah. — Odbor zemaljskog hrvatskog kazališta imenovan je na novo, i kao što "N. g. l.„ javlja predsjednik mu je: g. baron Ambroz Vranyczany Dobrinović; podpredsjednik: g. Dr. Jovan Subolić; a za članove imenovani su gg. Rob. Zlatarović, Adolfo Hudovski, Adalb. Šauf, Lav. Štram, Gracian Mihić, Gjuro Cernadak i D.r Dimitria Demeter. —

Tiskom Demarchi-Rougierovim.

Izlazi svakog četvrtka u sedmici.
Ciena joj je u Zadru 4 fior. na svu godinu, a 2 fio. na pó godine.

ZVIEZDA

Književni list za prosvjetu, poduku i zabavu.

Van Zadra s poštom 5 fior. na godinu, a 2 fior. i 50 novč. na pó godine.
Rukopisi se nitkom nevraćaju.

Poduzetnik, izdavatelj i odgovorni urednik **J. Sundečić.**

"Za prosvjetu i za bratsku slogu
Svaka žrtva ugodna je Bogu."

Broj 26. **U Zadru 24. rujna 1863.** **Godina I.**

RAJINA DAVORIJA.

Još od onog bojnog
Kosova do sada,
Na Istoku kobnom
Kobna nojca vlada...
Kraljeviću diži se! —

Polumjesec nema
Snage da razpudi,
Onu tmušu bujnu,
Onaj sumrak hudi...
Kraljeviću diži se! —

Ponositi Stambol,
Ono mjesto sveto:
Najdivijeg skota
Sad je gniezdo kleto...
Kraljeviću diži se! —

Svukoliku krvcu
Nama zlotvor popi,
Naše trude guta,
Nas nemilo topi...
Kraljeviću diži se! —

Gdje nam Prizren, Jajac?
Gdje li Trnov davni?
Gdje li Skadar, Kroja?
Gdje li Trebinj slavni?...
Kraljeviću diži se! —

Peta nam ih gnječi
Osmanovih čedah;
Stenju, čame, cviele
Sred tisuće biedah...
Kraljeviću diži se! —

Dosadiše muke,
Dodijaše vaji,
Dogrdiše zloće
Kukavici raji...
Kraljeviću diži se! —

Spasenja nì spasa,
Bez tvog šestopera,
Nit' će steči Istok,
Nit' u njemu vjera...
Kraljeviću diži se! —

Bodulica moćna,
Ah! zlobivca mázi:
S trgovštinah svojih
I ona nas gazi...
Kraljeviću diži se! —

A ostali Zapad,
Nehaje il' ćuti,
Svakako nam vrti,
I vodu nam muti...
Kraljeviću diži se! —

Pa vjerovat nije
Ni Sjeveru lako:
Zalogaj se sladak
Omakne tè kako!...
Kraljeviću diži se! —

Posestrima t'vila
Još goricom hoda,
Nè junake više
Neg nam sliepce voda...
Kraljeviću diži se! —

Promukoše sliepci
Pjevajuć ti slave,
A spavanje tvoje
Užesti nam lave...
Kraljeviću diži se! —

Već im s' grive stršе,
Oči im se krve,
Repovima suču:
Hoće plien da smrve...
Kraljeviću diži se! —

Nù! kopitom Šarac
Tuče zemlju, vrišti,
I očutiv' lance
Rob kó guja pišti...
Kraljeviću diži se! —

Kao što si njegda
Jednim mahom kinó,
I arapah crnih
Dvanajst s noguh skinó:
Kraljeviću diži se! —

Zamahom nam ciglim
Sve verige skruši,
Krst podigni k nebu,
Polumjesec sruši!...
Kraljeviću diži se! —

J. Sundečić.

Opis grbovah plemićah bosanskih.

Priobćio Ot. A. Knežević Bošnjak

(Dalje.)

50. *Sojmirović,* dolnja je strana grba sačinjena od tri biele i tri ljubičaste pruge izmiešana; gornja je pak sva biela, i na njoj uporedu tri zviezde (u knjizi kneza Borelli-a tri su cvieta *Ur.*), okolo ljubičaste, a u sriedi biele. Na stupu modro-zelenomu propeo se vó zeleni sa repom uzdignutim, i jezikom crvenim pruženim (u spom. knjizi bez repa i jezika pružena *Ur.*) Neznam da imamo od ove obitelji. Podpis je *"Soymirovich."*

51. *Ljubetić,* Preko grba ljubičastoga pruga žuta zubčasta, sa zubima dolje okrenutim, pod kojima su dvie a iznad nje jedna zviezda zlatna, malo u sriedi ljubičasta. (U rečenoj knjizi zviezde su srebrene u sriedi pepeljaste. *Ur.*) Na stupu modro-zelenomu više grba ljubičasti zmaj (da nije lav? *Ur.*) bez krilah, sa dugim crljenim jezikom. Niti od ove obitelji znam da tkoga više imamo. Podpis je *"Livbetich."*

52. *Grubčević,* tri su diela grba od prugah ljubičastih i bielih, a četverti sav biel, na komu je polumjesec crljen; a na stupu plavo-ljubičasto-modro-zelenomu, vó ljubičasti propeo se, sa jezikom pruženim. (U Borelli-ovoj knjizi mjesto *vola* stoji propet *konj*. *Ur.*) Neznam da imamo više od ove obitelji. Podpis je *"Grvbcevich."*

53. *Sagrijelović,* (Zagrijelović?) sa četverokutnim pločama bielim, i ljubičastim popločan je grb po taj način, da četiri ploče ljubičaste na lievoj strani grba čine podpuni križ pravni; po sriedi pak malo pognuta pruga žuta, na kojoj su tri polumjeseca crljena, jedan kraj drugoga. Ni od ove obitelji neznam da tkoga imamo. Podpis je *"Sagrielovich."*

54. *Ljubibratić* uz grb ljubičasti malo pognuta pruga žuta, a na njojzi plava ruka do lakta sa tri prsta pružena, sa desnu i lievu stranu ove pruge nalazi se po jedna zviezda, okolo biela a u sriedi ljubičasta. (U spomenutoj knjizi mjesto *ruke* stoji lavska *šapa*. *Ur.*) Na stupu pak zeleno-modromu više grba, lisica plava sa dugim repom, i nosi njekakav mali lov u zubima. (U knjizi Bor. nema ništa neg same brke, kao u mačke *Ur.*) Ljubibratići starinom bili su knezovi Trebinjski, sada pak neznam da tkoga imamo od ove obitelji. Podpis je *"Gliubibratich."* (Mislimo da ih ima u Boki kotorskoj. *Ur.*)

55. *Predojević,* preko grba crnoga dva pojasa biela, na gornjemu su dvie, a na dolnjemu jedna zviezda crljena; a na stupu modro-zelenomu više grba crni lav sa repom uzdignutim, i crljenim jezikom pruženim. U Fojnici imamo obitelj katoličku ovog prezimena. (Ima ih i po Dalmaciji. *Ur.*) Podpis je *"Predoevich."*

56. *Šestokrilović,* na grbu žutomu, dva pri vrhu a jedno pod njima krilo crljeno sa mačen zelenim: a na stupu žuto-modro-zelenomu zmaj crljen krilat, držeći u prvoj nozi mač zeleni, sa jezikom velikim, pri vrhu kao striela učinjenim. (U knjizi kn. Bor. mačevi su modri, a na svakom krilu u grbu ima po jedan polumjesec biel. Zmaj je pak žut, drži mač modar a na krilu ima takodjer žut mjesec. *Ur.*) Ni od ove obitelji neznam da tkoga imamo. Podpis je *"Sciestokrilovich."*

57. *Svilojević,* viša pola gornje strane grba crljena je sa zubcim kao u češlja, a dolnja je strana biela; na stupu pak zeleno-modromu više grba, plavi jednorog propeo se. (U knjizi kneza Bor. četiri su zubca biela a četiri crljena, a jednorog je biele boje *Ur.*) Ova obitelj premda u staro doba nije spadala medju plemićke, ali porad velikih njezinih zaslugah bi stavljena medju plemićke god. 1446. od Sabora obćenog držana u Konjicu pod predsjedništvom istoga Stjepana Tome kralja Bosanskoga na dan sv. Ivana Krstitelja (vid. *Pruden. Naren. de Regno Bosnœ* pag. 18.) u Dolnjem Skoplju ima jedno selo koje se zove ovim prezimenom, zar baština ove obitelji? Danas pak neznam da tkoga od nje imamo. (Imamo i Svilojevićah i Svilovićah u Dalmaciji. *Ur.*) Podpis je *"Šviloevich."*

58. *Sokolović,* na grbu žutomu dva pri vrhu, a jedan na dnuh crni polumjesec, na ovomu je pak pri dnuh polumjesecu sokó. Na stupu zeleno-modromu, stoji zlatni soko sa crljenim jezikom pruženim. Glasovit je paša Sokolović bivši u Mostaru, kog pridobi Omer Paša prija petnajest godinah, i učini da ga kroz Bosnu provede njegov sin na magarcu. I u Sarajevu imamo više turakah sokolovićah. Podpis je *"Šokolovich."*

59. *Sitničanić,* grb je učinjen od četeri ploče žute i crne, kojih se nuglovi jedan drugoga doticaju, a po sriedi crna pruga malo nagnuta na kojoj je bieli polumjesec imajući jednu pred, a drugu za sobom bielu zviezdu. Na stupu pak zeleno-modromu više grba jelen crni, sa rogovim od tri parožka, i jezikom crljenim velikim. Starina je Sitničićah od Kosova polja. Ima pak ne daleko od Varcara selo veliko Sitnica, i u njemu veliki Aga Sitnički, na kog ovo selo spada. Podpis je *"Sitnicianich."*

60. *Rušijerević,* na modromu grbu, veliki bieli pravni križ, kojem se nahode medju nuglima po jedan bieli crvić; (u našoj knjizi: po jedan žut cviet od liera. *Ur.*) a na stupu plavo-modro-zelenomu više grba, sjedi veliki oró plavi, sa krilim razkriljenim, i velikim jezikom crljenim pruženim. (U knjizi Bor. oró je biel žuta kljuna, jezika i noguh. *Ur.*) Neznam da imamo tkoga od ove obitelji. Podpis je *"Ruscierevich." (Sliediće.)*

MOLITVA DJEVOJAČKA.

(Bosanska narodna pjesma, priobćio Ot. A. Knežević.)

Djevojka se dragom Bogu moli:
"Daj mi Bože diziju [1]) bisera,
Da ja kupim iglu od biljura,
Da sašijem jorgan [2]) od kadife,
Da pokrijem mene i bećara [3]),
Da ja vidim kako bećar spava!"
Što molila kićena djevojka,
Što molila, ono izprosila:
Bog joj dade diziju bisera,
I kupila iglu od biljura,
Pak pokrila sebe i bećara,
I gledala kako bećar spava:
Bećar spava očiju' nesklapa! —

[1] Njeki pjevaju *nisiju*.
[2] *Jorgan*, pokrivač postavljen bumbakom.
[3] *Bećar*, samac.

JEVTINO ROBLJE.

(Bosanska, priobćio isti.)

Gdjeno sinoć sunce zahodjaše,
Jevtino se roblje prodavaše:
Dukat momče, a po groš djevojče;
Udovica, za staru zakrpu;
Puštenica, za dva biela konca;
Stara baba, za lulu duhana! —

IVAN SINOBAD

SERDAR I KAVALIR (VITEZ).

NAPISAO

JOVAN JAVOR.

(Kraj.)

Pak onda prelazi na poviest njegovih skoro poglavitih vojničkih djelah. Ushitno i ponosito on o njima ovako pjeva:

"Kò pridobi Pašu Akazula
Na Grahovu polju širokomu?
Nego vitez Sinobad Ivane,
I njegovi krajišnici mladi.
"Kò uhvati silnoga junaka
Po imenu Mekrem Komaniju?
Uhvati ga Sinobad Ivane
Od krajine Kninske kavalire.
"Kò upali kulu u Bilaju,
I u kuli dvista vitezovah
Sve turakah po izbor junakah?
Nego vitez Sinobad Ivane
"Kò pogubi Pakvić Ibrahima,
Ljutu zmiju na glasu deliju?
Pogubi ga Ive Sinobade,
Upali mu kulu i dvorove.
"Kò porobi Livno do Majdana,
Još i Majdan u Bosni ponosnoj?
Porobi ga Ive Sinobade,
I njegovi mladi krajišnici.
"Kò pod Sinjem glave odsicaše
Kadno njega Korner uzimaše?
Odsicaše Ive Sinobade,
Silni junak na glasu Serdare.
"Za njegovo veliko junaštvo
Dužde njemu dade kavalirstvo:
Zlatno krilo, od zlata medalje;
Ravna polja, zelene livade."

Najposljedni odlazak našeg junaka Ivana u Bosnu, bijaše 1687. godina, koja bijaše takodjer i njegovog života posljednja. Čuvši on da se opet bosanski paša Atlagić sprema da predje i udari na Dalmatinsku stranu, skupi svoje viteške krajišnike, pak predje u Bosnu, i na Moačkom polju kod Glamoča nadje tursku sakupljenu vojsku, strahovito se tu udariše i boriše, nò najzad ih savlada, rastjera i svu im zairu otme, pak onda slavodobitan sa mnogo turskih odsječenih glavah i njihovih robovah vraćaše se. Ali ga na putu zla sreća posluži; jer jedna četa turakah zapane za busiju u planini više Tičeva, a poimenice u Prologu, kuda je proći imao, tè tú ga smisli dočekati. Kad je tuda Ivanova četa prolazila, koja je pred njim išla, busija propušti nju, a na Ivana, koi je odzada išao sa svoja dva Serdara Vukčevića (o kojima se govoraše da ga bijahu izdali iz zavidnosti) i sa ostalom svojom pratnjom, iznenada napodne i zabuni ih, i u toj zabuni zaleti se na konju njeki buljukbaša Mujo Nožinović poturčenjak i kopljem mu smrtnu ranu zadade, nò i on na tom mjestu pogibe od ruke jednog krajišnika dalmatinskog; a Ivana njegov konj živa još unese medju njegove vojnike, gdje je kašnje nekoliko časovah izdanuo. Krajišnici njegovi vojnici izvade mu utrobu i na tom je mjestu zakopaju, a tjelo mu donesu i pred Kninom ga ukopaju u njegovu crkvu svetog Gjurgja, u kojoj se i danas njegove kosti nahode, a crkva je ista sada u Kninu parohialna.

Ono mjesto na kom je Serdar i kavalir Ivan Sinobad poginuo, na turskoj je zemlji, i udaljeno je 4. sata od današnje granice naše; i na tom mjestu od onog vremena pak sve i današnjim danom, postoji jedan povelik drveni krst od 5. hvatih, koi je naročito uzidan, i upravo za uspomenu njegove tú pogibije, tè o kojem turci brigu vode, to jest: kad istrune ono drvo, onda narede raji da drugi novi naprovi i tú usadi. U koliko se doznati moglo, turci taj spomenik za svoju tobožnju slavu uzdržavaju, označujući tim, da su na tom mjestu onog onako strašnog junaka pogubili.

Oružje i ostale stvari pokojnog kavalira Ivana, kao: košulja od megdana, njegov gvozdeni kalpak, buzdovan, dvie kubure srebrom okovane, andžar od povelike duljine, puška dvocjevka s jednim ognjem, i druga tako zvana šašana, sve se tó i danas u dosta dobrom stanju nahodi u rukama njegove praunučadi, koja uspomene radi, té ostatke svog slavnog predka najpomnjivije hrani. — Takodjer i sve one višepomenute zemlje i sad su još vlastitost njegove praunučadi, koje će i danas od muške loze živih preko 150. biti; samo one zemlje u Karinu i njeki diel onih u Vrljici, dobila je u ime prćije (miraza) upravo čer kavalira Ivana, koja se udala u porodicu Bjedovljevu.

Budi našem junaku Ivanu zemlja laka, a njegovu potomstvu njegova uspomena sladka! —

Primjetba: budući da su svi skoro glavni dokumenti i povelje odnoseće se na našeg viteza i njegovo nasljedstvo 1815. godine njekom hudom srećom izgoriele, što je velika šteta; i tó je uzrok što u ovom njegovom životopisu nenahodi se omanjih ljetopisnih podatakah: zato se moramo za sad zadovoljiti s onim što imamo.

Zrcala.

(Basna, polag Baldi-a.)

Ogledajući se njeki čovjek iskrivljena obraza, prebacivao je zrcalu, da tobož nevalja; i tako u više navratah čineći, korio je i druga zrcala a ne sebe. Najzad namjerivši se na jedno krivo zrcalo, koje mu poispravi iskrivljeni obraz, sav radostan, rekne: Tà najposlje namjerih se na jedno, koje mi bar istinu ukaza. *Oh! da liepe li nauke, za iskrivljene obraze. u ovoj kratkoj basni! U kog je obraz naero, nek se samo ogleda u krivu ogledalu, poznaće bar kakav bi morao biti.*

GLASNIK.

Književnost jugoslavjanska. Iz episkopske pečatnje u Novom Sadu izišli su: "*Starozavjetni* proroci svi sedamnajst. Preveo *Platon Atanacković*, episkop bački." Na 8.ni, 6. l., 491 str. Osim ovih *starozavjetnih* prorokah, preveo je dosad ovaj već siedi, ali neutrudivi vladika, na narodni jezik još i ove knjige iz starog zavieta, a poimenice: Tovita, Judite, Estire, Jova, Psaltir, Solomnove priče, Eklisiasta, Premudrosti i Isusa Sirakova. Bog nam ga poživio i njegove trudove blagoslovio! — Iz iste pečatnje izišla je odskoro brošura: "Napredak u turskoj. Nacrtao očevidac. Po engleskom. London 1863." Može se nabaviti u Novom Sadu. — "Dragoljub" kalendar za g. 1864., što ga uredjuje vrli naš mladi književnik g. *Gjuro Deželić*, tiska se već u Zagrebu kod g. D.ra Ljud. Gaja, i doskoro će biti gotov. — Objavljene već pjesme g. Vladimira Nikolića pod naslovom: "Bršljani", dotiskane su već u Osieku tiskom Lehmannovim, a izdao ih je g. I. T. — Od Daničićeva vrstnog "Riečnika iz književnih starinah srpskih" izišla je treća sveska drugoga diela do rieči "*ostoja*" (Str. 161-240). Ciena je i ovoj svesci 60 novčićah. — Gosp. Andrija Pakšec, učitelj u Zagrebu preveo je "Didaktiku Amosa Komenskoga", koja je pisana prije 200 godinah, tè joj se i danas vriednost pripoznaje. Knjiga će iznositi 13 tiskanih tabakah i zapada će 1 fior. — Gosp. Ljudevit Tomšić poziva u "Novicama" svakog prijatelja naše književnosti da se predbroji na veselu slovensku igru: "Lahkoverni", koju je u stihovima sastavio u 3 čina, njegov pokojni otac Bernard Tomšić, bivši učitelj u Vinici na Dolenskom, tè koi je vriedno i slovenski i njemački pisao, i za života više cienjenih umotvorah na svjetlost izdao. Knjiga se tiska u Zagrebu i iznosi će do 7 tiskanih tabakah, a ciena joj je 50 novč. Rok predbrojavanju traje do konca mjeseca listopada, a predbrojnici šalju se *post restante* u Zagreb. Ovom prilikom javlja g. Tomšić, da je pokojnik napisao više igrah, koje su dopale do nepoznatih rukù, ali koje će potražiti i sve potom na svjetlost izdati. Takodjer obećava, da će u jednoj svesci izdati sve pokojnikove pjesme, koje su u različitim časopisima tiskane, ili se još u rukopisu nalaze, i da će im dodati pokojnikov životopis. Ali za sve ove podhvate ište obće domorodne pomoći, a osobito od strane Slovenacah. Bože daj tè mu se želja ispunila! — U Beogradu je opet izišla jedna knjiga (15.ta) "Sbornika zakonika, uredba' i uredbeni' ukaža'." Ciena joj je 80 novč. Novosadska "Danica" javljajući ovo dodaje: "Vrlo bi dobro bilo kad bi naši pravoznalci u Austriji veću pažnju obraćali na zakone, koji se u Srbiji izdaju." Pravo zaista. — Osiečki učitelj g. A. V. Truhelka izdaje za god. 1864., "Zoru, učiteljski godišnjak." Čisti dohodak namienjen je podpori učiteljskih sinovah. Ciena je knjizi 1 flor. — U episkopskoj pečatnji u Novom Sadu izišla je brošura: "Ekcesi Turakah u Srbiji od 1839. do 1863. u kratkom i površnom pregledu, na osnovu zvaničnih akta. Po engleskomu." — U Somboru iziša je: "Prvi izvještaj o javnom učiteljsko-pripravničkom zavodu srbskom u Somboru s koncem školske 1862-3 godine." Na 4.ni, 55 str. —

Znanstveni časopis. Matica ilirska odlučila je izdavati znanstveni časopis, o kom se u izvješću polag "Nar. Novinah" veli ovako: "Ovo djelovanje s jedne će strane sasvim dolikovati zadaći matičinoj kao literarnomu družtvu, s druge strane zapasti će Maticu liepa ali i vriedna čast, da bude pretečom akademije jugoslavenske, da u svojem organu sdružì i upozna one naše umove, koji su pozvani, da danas sutra rade u akademiji jugoslavenskoj: tó će dakle biti prvi pokusi, koji treba da ujedno svietu dokaže, koliko smo dorasli onoj velikoj zadaći, koja je spojena s imenom akademije jugoslavenske. Ako je upravljajući odbor već unapred osvjedočen, da će većini matičinih članovah ovakov književni dar na ime njihova utemeljiteljstva vrlo povoljan biti, tó se tim većma nada, da će i oni članovi, koji su zbog prekinuta plaćanja lišeni svih družtvenih pravah, i opet rado pristati u njegov broj, čim se umnoža korist i dobitak, koi družtvo pruža svojim utemeljiteljem." Bože daj da nam i ovo poduzeće bude u sto dobrih časah! —

Pravnik. Ovaj toli važni časopis, koi na Rieci izlazi, navršuje koncem ovog mjeseca svoju prvu godinu. On je dotično pomoći materialne jedne sreće s našom "Zviezdom"; a što se tiče književnog sudjelovanja, nema neg cigla dva glavna suradnika. On će odslen izlaziti samo po jedan put svakih 15 danah na čitavom arku i u većem obliku, za istu dosadanju godišnju cienu od 5 fiorinah na Rieci, 6 fior. s poštom, a 7 fior. za inozemstvo. Bože daj više se nikad nepotužio na nehajnost svojih predbrojnikah!

Slovensko hitropismo. Čitamo u "Glasonoši" da dva vješta hitropisca (štenografa), a poimenice g. *Magdić*, učitelj na višoj realci u Zagrebu, i g. *Taušek*, hitropisac na prošlom hrvatskom saboru, rade oko toga da sastave *slovensko hitropismo*. Česki i poljski sustav hitropisanja služi im za porabu.

Viša ženska škola u Beogradu. Pišu iz Beograda "Nar. Nov." pod 10. tek. da je tamo izišò zakon o ustrojstvu više ženske skole u Beogradu, u kojoj će se ženska mladež obrazovati u višim znanjama; a naročito će se u njoj pripremati odrastlije djevojke za učiteljke glavnih ženskih školah. U toj će se školi kao glavni redovni predmeti predavati: krstjanski nauk, srbski jezik s literaturom, obća i srbska povjestnica i zemljopis, pozitivni nauci, računica, pedagogika s metodikom i dijetetikom, krasnopis, ženski rád, igranje i vještina gotoviti jela. Osim ovih redovnih predmetah, predavati će se i drugi izvanredni. Redovne predmete svaka je učenica dužna učiti, a izvanredne samo ona, koja htjela bude. Redovni se predmeti bezplatno uče, a za izvanredne plaća se. Škola će imati svoju upraviteljku i potrebni broj učiteljkah i učiteljah. Upraviteljku, učiteljke i učitelje postavlja popečitelj prosvjete i crkovnih djelah, a ovi će uživati sva prava učiteljah i učiteljkah, kao i oni na glavnim školama. Plaća upraviteljke, učiteljkah i učiteljah, kao i svi troškovi ove škole, podmiriti će se iz glavne školske zaklade. — Ovo je najbolji put po kom se narodnost učvršćuje; jer što nam boljma ženski spol bude odgojen, i odgojen u duhu narodnomu: tim će se još bolje čuvsto narodno razviti, i odma u mladom porodu snažne svoje žile ukorieniti, i s vremenom procvasti divnim cvietom narodnoga ponosa. —

Razne viesti. Družtvo Srbske Slovesnosti, u svojoj sjednici od 13. (25) lipnja t. g., izabralo je iz svoje sredine odbor, koi će načiniti plan po kom će se poznata enciklopedija naukah raditi. U tom su odboru sliedeći članovi: gg. D. Matić, K. Branković, Je. Gruić, S. Veljković, Jan. Šafarik, M. Janković, Ljub. Nenadović, V. Jovanović, Panić, I. Ilić, V. Vuić, Nikanor, Stojan Bošković, Milovuk, I. Dragašević i A. Vasiljević.

Tiskom Demarchi-Rougierovim.

Izlazi svakog četvrtka u sedmici.
Ciena joj je u Zadru 4 fior. na svu godinu, a 2 fio. na pó godine.

ZVIEZDA

Književni list za prosvjetu, poduku i zabavu.

Van Zadra s poštom 5 fior. na godinu, a 2 fior. i 50 novč. na pó godine.
Rukopisi se nitkom nevraćaju.

Poduzetnik, izdavatelj i odgovorni urednik J. Sundečić.

"Za prosvjetu i za bratsku slogu
Svaka žrtva ugodna je Bogu."

Broj 27. U Zadru 1. listopada 1863. Godina I.

TRI PJESME ALEKSE STEPANOVIĆA HOMJAKOVA.

(S ruskoga M. P.)

MAŠTA.

Oj kuku lele mi! magla gusta sjede
Na daleki Zapad na kraj svih čudesa'!
Njegdašnja svjetlila dogorjela bliede,
Najljepše se zviezde survahu s nebesa'.
Koli krasan bješe Zapad taj mogući!
Koli dugo svijet koljena prekloniv
Velikom mu slavom čudo plamtajući
Pred njim umuknuo staše neprozboriv!
Tú sunce mudrosti bliestaše nam oči
Tú burne komete brodjahu visinom,
I tiha kó mjesec, gazda ljetne noći,
Ljubav tú sijaše ljepotom nevinom!
Slievahu se tamo dúge nadahnenja,
Živog ognja vjera potoke je lila....
Oj zemlja nikada, s časa svog stvorenja,
Nad sobom ne vidje tol' žarkih svjetlila'!
Nù jada! čas mine! mrtačkim pokrovom
Zapad mrak ogrne! tvrd on biti hoće!
Glas sudbe počuvši, lučom zasjaj novom,
Preni se, preni se, pospani *Istoče!*

SRPSKA PJESMA.

Gasne mjesec Stambulu
Sunce žarko ističe,
Madjarinu, Turčinu
Holo čelo poniče!
Kraljeviću! spavaš li?
Tvoja djeca, pogledaj,
Razjareni valovi
Okov ledni lamaju!
Kraljeviću spavaš li?
U č'joj ruci, pogledaj,
Sjaju koplja kubure
Na dunajskoj obali?
Počuj, svirke sviraju
Srpski doboš udara,
S brda teku potoci,
Magla polje pritisne!
Kraljeviću ustani!
Dan veliki osvane.
U crnoj ti grobnici
Šarac konjic zavrisne.

ZORI.

Na zračnoj visini medj noći i dnevom
Tebe Bog postavi kó vječnu granicu,
Obuče te rumenkom ognjevom
I dade ti za druga danicu!
Pa kada plavom na nebu
Tiho svietleći dogaraš,
Ja na te gledim i mislim:
Tà i mi, zoro, taki smo!
Smjesa plamena i hlada.
Smjesa nebesa' i Ada
Saljev od zraka i mraka!

DVA UČENIKA.

IZVORNA PRIPOVJEDKA.

Napisao Petar Franasović.

Prošla su već njekolika dana pošto se mali Martin vratio u rodno selo V. Ovo je prvi put nakon četiri godine, da, od kad se uči u Dubrovniku, dolazi kući da provede školsko praznovanje.

Čudne stvari! on sada u svome rodnome selu nalazi se kó inostran: vaviek sam, otegnut; ako se gdje na putu desi s kakvim predjašnjim poznanikom, čini mu se nevješt; da ga gdje tko prvi pozdravi, tresne glavom porugljivo: pred samim župnikom nješto ozbiljno nagne hrbat, uzvije nase glavu, i u tako smiešnom otezanju, nješto u tudjem izgovoru prosbori, što vraguljastu djecurliju živahno badne na pakleni smieh. Ovo je Martina tó jače poticalo na gordost, i utvrdjivalo ga u pokvarenom uvjerenju na budalasto tlačenje svega što mu je *domom* zaudaralo.

Dò nazad četiri godine ovo je sasvim drugo djete bilo, kad je išlo na učenje u svoga mladoga župnika. Ovaj, žaleći iz dna srca obćenu neznanost knjige kod svojih seljanah, rietkom ljubavju pozove sve roditelje, da: tkogod hoće, može slobodno bez ikakva troška slati k njemu svoju djecu na nauk. Iz početka sama su dvojica dokučila korist popove ponude, a to bijahu: Baro Čučula, otac višespomenuta momčića, i Antun Zviezdić.

Nakon malo mjesecih, sve se je selo divilo Martinu i malom Antunovu Petru: znadijahu služiti misu, pjevati crkvene pjesme; svakog svetca u crkvi, obučeni kó mali djačići, pomagahu župniku ovršivati službu Božiju: pa iza službe, tó se već znalo, ovoj dvojici malih književnikah zapadaše u dio odlična čast sjedati za trpezu uz svoga učitelja! Ama ovo nije sve: svakog praznika, a osobito uz duge zimske noći, nakupilo bi se kod njih dvojice okolo ognjišta mnoštvo seljanah, tè se od mila nebi znali rastati slušajući kako im oni, ovda čitaju dogadjaje svetog Pisma iz Korabljice, a onda pjevaju svojim tankosrebrenim glaskom Kačićeve pjesme.

Po nesreći Martinov otac stade se nješto preveć ponositi svojim sinčićem; poče osnivati u pameti što je prekomierno nadjačavalo njegov stališ i mogućstvo; u svojim sanjarijama on je već vidjao svog mudroznančića *preturom, savjetnikom*.... vidjao ga prvim čovjekom svog kotara; osladjivao je kako će mu se podnizivati nenavidni takmanci, predanj kapom u ruci dolaziti; a on njih suditi, psovati.... osjećao u napried onu neograničenu slast kako će zamjeniti motiku u gospodarski štapić, kapu u klobuk, kostret u svitu!... Sve mislio, na jednu smislio: jedan dan uzme djete, povede ga u grad, i preda nekoj svojoj rodici, koja bivši prije službenica, udala se bila za jednog talijana drvodjelca. S njima se Baro pogodi: neka ih mali Martin poslužuje, a oni će njega hraniti i puštati da polazi. učione.

Odavde svakomu je lasno istumačiti sadanje stranputno ponašanje ovoga djeteta. Namierom, koja ga je vodila u gradske učione, brzo si prisvoji duh sovih učiteljah: — *"Korabiiza?... Pismariiza?... uh! jadan diteto!* zakliknuše oni mudarci, *nizmo nigada culi da to mozedu skladna i pametna diica uciti; to jezu kanige za usive cobane. Kako bi ti moglo nauciti u jeziku od kozarih?... ha! ha! to je veliko tovar vaše meštro, kada nezná taliano jezik od skule."*

Promislite! kakav li je utisak učinio na ono tanašno srce toli neuljudni govor, nerazborito tlačenje udarajuće na jezik cieloga naroda, i na seoskoga župnika, kojega je dotlen nevino djete držalo uzorom ljudskog savršenstva?

Pa gle! što se posijalo, tó i proniklo. Mali Martin nebi već od srama ni oko bacio na knjigu slavijansku; a jedva silom da izusti štogod naški, jer mu kućna čeljad drugčije neznadu govoriti. I tada će hotimice da izopači, i pokvareno izgovori rieči, sudeći da će ga njegovi toli više cieniti, koliko se više nevješt pokaže svome jeziku!

Jedne nedjelje župnik pozove gradjanskog učenika na ručak. Kad udje u sobu, prvi njegov sоučenik, Petar, veselo skokne mu na susret da ga zagrli, ljubezno govoreći: "Oh! gdje si mi dragi brate? četiri su godišta da nas ostavi!" On, otegnut kó ljenka, stupi korak nase, pruži desnicu, u crnoj rukavici, pa rekne ozbiljno: "Addio caro!" Zviezdić prene se, porumeni, ostane zablehnut, i nehote svrne oči na popa kao da ga pitaše: "Ti koi si pametan, istumači mi kakav je ovo posó?" Kroz njekolika trenutka zavlada múk, ostavši svaki u svom položaju. Najzad redovnik polužalivim glasom obrne se prema dolazaćemu i rekne: "Ja sam mislio da ćeš ti jednakom ljubavju odgovoriti tvome bratu, najprvom drugu tvoga preporodjenja; pa glè, tú stojiš kó studena stiena!... Što negovoriš naški?... ovdi smo. Bogu hvala, svi jednoga roda i plemena."

""Ho dimenticato.""

"Aoh! jadna rdjo! da što misliš od svog života?

""Questa lingua non serve niente.""

"Šuti tu! tovare jedno!" odvrati mu ljutito pop. Pa otvori jednu knjigu i pokaže prstom njekoliko redakah naloživši Zviezdiću da ih prepiše: što Petar u tinji čas izvrši. Pop uzme prepisani listak, omota ga i predade Martinu, tiho i odvažno govoreći mu: "Uzmi, sinko, i podaj tvojim gradskim učiteljima neka ti tó vierno istumače, i uvjere sebe koliko su s pravog puta zašli — sami ga neznajući — koliku li grehotu čine odvraćajući mladež od učenja materinskog jezika. I mi znamo talijano, kako će ti uručeno pismo posvjedočiti, ama puno više učimo se i ljubimo svoj jezik" [1]). (*Sliediće.*)

[1] Prepisani listić glasio je ovo: — "E non lieve faccenda, ma gravissima e importantissima è la lingua nazionale, così per la stretta ed intima congiuntura dei pensieri colle voci, onde gli uni tanto valgono quanto l' espressione che li veste, come perchè, essendo la favella lo specchio più compito, e più vivo delle specialità morali e intellettive di un popolo, chi la trascura e disprezza non può esser veramente libero, ne aver cara l' indipendenza e libertà della patria. Perciò indizio grande di servilità e declinazione civile, e prova non dubbia di poco amore verso il luogo natio, è il trasandare la propria loquela, e il vezzo di parlare o di scrivere senza bisogno in lingua forestiera. Tale indegno costume, oltre che arguisce una rara mediocrità d' ingegno, è altresì basso e vile; onde presso le nazioni che sentono nobilmente di sè medesime, com' è per esem. l' inglese, gli uomini onorati crederebbero di avvilirsi, usando nel discorrere o nel dettare un pellegrino idioma, se non vi sono da necessità costretti. E come nei tempi miseri e fiacchi, quando scadono i popoli, e si accostano alla loro ruina, il cinguettio forestiero predomina e la propria lingua si vilipende; così nelle età di risorgimento la filologia nazionale torna in onore, come si vede ai dì nostri, non solo in Italia, ma eziandio nelle Fiandre, nella Boemia, nell' Ungheria, ecc." — *Gioberti*. Prolegomeni.

Opis grbovah plemićah bosanskih.

Priobćio Ot. A. Knežević Bošnjak

(Dalje.)

61. *Haljinić,* uz grb crljeni malo pognuti pojas plavi; na dolnjoj strani grba tri uspored; a na gornjoj dva uzpored, i jedan pod njima plavo-bili polumjesec. Na stupu zeleno-modromu više grba plavo krilo orlovo, imajući pred sobom iz stupa izpravljenu zmiju šarulju, sa jezikom dugim crljenim. Na više mjestah u Bosni imamo od ove obitelji, koji spadaju na sva tri vjerospoviedanja; turci pa, svagdje su Bezi. Podpis je *"Halenich„*. (U knjizi kn. Bor. žut je pojas preko grba, te su na gornjoj strani tri biela polumjeseca uzbrdo okrenuta tako da k desnom ćošku gledaju, a tri dolnja gledaju prema lievoj strani; nad grbom pak stoji andjel krilati u zagasitoj odjeći i žutu oraru, a drži u desnoj ruci mučeniku palmu *Ur.)*

62. *Sestričić,* preko grba bieloga pojas crljeni, više kojega dvie, a pod njim jedna zviezda ljubičasta; a na stupu zeleno-modromu više grba, ružica, oko koje su dva pera (lista) zelena. Neznam da tkoga imamo od ove obitelji. Podpis je *"Sestricich„*. (U spomenutoj knjizi mjesto zviezdah stoje cvietići a nad grbom je njekakva okrunjena boginja u pepeljastoj odjeći žutih razpletenih kosah i žutim pasom opasana, drži žutu strielu u desnoj ruci, prema kojoj je okrenuta, dočim se na lievu ruku podbočila. *Ur.)*

(Sliediće.)

Književni pregled.

***Pěsmarica.** Na světlo dal D.r J. R. Razlag, odvětnik v Brěžicah na Slovenskem. V Gradcu 1863. Natisnol Jožef A. Kienreich.* (Str. 208. — Ciena 50 novč.)

Tko god radi o bratskoj uzajemnosti našoj, taj najbolje i najblagoslovljenije djelo radi. Nama južnim Slavjanima prieka je nužda od bratskoga sporazumljenja, koje nas osviestiti može, i koje nas može potaknuti da uz jedan jedini pojam pristanemo u poslu našeg ukupnog narodnog napredka. Dok smo god ovako pociepani, ovako jedan od drugoga otudjeni: niti ćemo važna koraka učiniti, niti ćemo se stranputicah izbaviti. Dok god uztrajemo navraćati vodu svaki na svoj mlin, obća će nam vodenica mrtvim mukom mučati, niti će nam se igda u njoj samliti brašno za našu ukupnu *česnicu,* koju bi smo, obćom čašom prelivenu, kao mila braća na našem slavlju medju sobom dieliti imali. Zaman ćemo ovom i onom trn u oku bivati sve dok na ovoj točki stojimo, s koje nas jedva, uz ma kakve napore, ni čitav viek pomaknuti nemože; a negmo li bi nas pomaklo ono žalostno medjusobno trvenje, koim misle njekoji da istom Bogu hram podižu, dočim zlosrećnoj boginji *sebičnosti* izobilni tamnjan svoj na žeravu sipaja, i pred njom se jedinom ničice valjaju. Tó nije put ni staza k boljitku nit' k boljoj našoj sreći. Tko poznaje vrieme i radi shodno vrjemenu, taj najpametnije radi. Naše je vrieme, da, štono se veli, iz petnih žilah nastojimo okolo naše uzajemnosti i duhovnoga ujedinjenja. Ili klonuli mi na ovom putu, ili ovaj put promašili: sve isto griešimo, sve isto po bujnoj pomrčini trtamo, sve isto k našem vratolomu naglimo. Dok se god najpre u duhu nesložimo, nećemo se nikad ni u čemu složiti; a bez sloge nema ni napredka. Tko ovo neponja, bolje bi bilo da mu se ruka na peru skameni, neg da svojim udesnim perom ubija narodni napredak; tko li ovakovo načelo negoji, taj i neshvaća još okolo kakva stožera vrtiti se moramo da do svoje prave budućnosti dospijemo.

Ali da se već i na "Pěsmaricu„ osvrnemo. Vrli gosp. *D.r Razlag* oduševljen pojmom naše uzajemnosti, sastavio je svoju dičnu "Pěsmaricu„ iz pjesamah (osobito domorodnih umjetnih), uzetih iz svijuh poglavitih južnih nariečijah, i njekolike iz českoga bogatog u toj struci perivoja. Pri kraju ih je čitav tabak tiskan ćirilicom, i dodana im je na čelu stara i nova ćirilska azbuka istomačena latinskim pismom. Sam u svojem kratkom ali jedrom predgovoru navodi svrhu poradi koje nabrao ih je toli liepu rukovet, ukićenu iz okolo tri stotine cvjetićah, to jest: *"da bodo milodišeča kitica za tisočlětnico slovenskih blagověstnikov sv. Cirila in Metoda; da bode še vročeja naša vroča ljubezen do domovine in cesarja.„* Rukovet pak ovih pjesamah, kojih je izbor zaista plemenit, posvetio je *Dr. Razlag* "Jugoslavenkam„, kao onima koje Jugoviće nam radjaju i podgajaju, da nadahnute žarom živahna rodoljubja, svojim Jugovićima zarana još udahnuti mogu sveto načelo vlastite narodnosti, presvetu domorodnu ljubav, i spasonosni duh narodne uzajemnosti. I zaista nam mnogo i mnogo do toga stajati mora, da nam Jugoslavjanke budu poglavite spomoćnice u poslu narodnog preporadjanja; jer samo zadojena djeca narodnim duhom, sposobna su osjetiti ponos narodni, ushititi se za svoju narodnost, pa do potrebe za nju se još i žrtvovati.

Uvidjajući daklen u ovoj toli vrstnoj "Pěsmarici„ takovi najplemenitiji smier; smier koi udara uprav k našoj narodnoj uzajemnosti, i pruža nam jasan izgled srdačnog medjusobnog pobratimstva: nemožemo neg što srdačnije i pohvaliti i preporučiti ovu kitu, koju nam pruža vriedni naš brat Slovenac, kano ti znak bratskoga spoznanja; kano ti grančicu maslinovu, koja nas opominje da je već na uzmaku uništujući potop, i da se već pomalja vrh, na koi se naš narodni korabalj bez svake opasnosti spustiti može. A da bi nas Bog ukriepio u ovakovom domomorodnom našem podhvatu, i mí od svega srca onu milu molitvu s *Jenkom* opetujemo:

"Ti, ki si nas stvaril
Kakor listja, trave,
Pol světa podaril
Bil si sinom Slave:
Čuj nas věčni Bog!
Tvoji smo sinovi.
Děla blagoslovi
Naših slabih rok;
Ti nas varuj zmot,
Ti pomoč nam bodi,
Kaži pravo pot,
Ki nas k sreči vodi.
Ti nam daj krěposti,
Da, kar sklene um,
V djanji naš pogum
Skaže bez slabosti.„

GLASNIK.

Književnost jugoslavjanska. U Jakićevoj tiskarni slaže se novi mali hrvatski koledar za 1864. I. troškom i uredničtvom g. A. Jakića. — Prečastni g. Nikifor Dučić, arhimandrit na Cetinju, izdao je poziv k predbrajanju na objavljene u ovom časopisu pjesme o najnovijim tursko-crnogorokim bojevima, koje je spjevao sam veliki vojvoda Mirko, i koje će izići pod naslovom "Junački spomenik„ Knjiga će imati 28 junačkih pjesumah, na 11 tabukah u 8.ni, a ciena joj je samo dvie cvascike. — Dotiskana je u Zagrebu već objavljena knjiga g. Tkalčića "Na uspomenu tisuću-godišnjice sv. Cirila i Metoda, slovenskih apoštolah.„ Prodaje se po 60 novč. — Neće nam čitatelji zamjeriti što ćemo im ovde objaviti, da je nedavno izišla u Pragu brošura s naslovom: "Rusi, Srbi, Poljaci i Česi s drugim Slavenima„ Izdao je česki spisatelj F. I. Jezbera. U brošuri se oštro napada poljska protivslavenska politika i krjepko brani Ruse. Veli "Napredak„, iz kojeg ovu viest uzimamo, da su zanimivi statistični izvješťaji o Slavenima, koje je spisatelj po najnovijim statistikama skupio. Po njemu ima svega Slavenah 95 milionah. Rusah ima 65 milionah; Poljakah 9.450.000; Čekah, Moravacah i Šlezacah 5.600.000; Srbah, Hrvatah i Slavonacah (Sic!) 300.000 (A kud je ostale voda popila *Ur. Zviez.?*); Bugarah 5 milionah; Slovakah 3.020.000; Slovenah i Kranjacah (sic!) 1,200.000; Lužičanah 180.000. Od ovih je 68 milionah pravoslavne, 21 mil. rimo-katoličke, 2,200.000 evandjeličke i 800,000 muhamedanske vjere.

Raspis dramatičkih nagradah. Upravljajući odbor sa zakladama narodnoga kazališta zaključio je u svojoj dne 19. kolovoza o. g. držanoj sjednici, da se razpiše novi natiečaj za dramatička djela, i razpis nagradah da ostane onaj isti, koi je bio zaključen prošle godine za ovogodišnje natiecanje.

Hvale vriedno nastojanje oko dramatičke umjetnosti u našoj domovini zaslužuje svakako, da se podupire, i da se prilika pruži, kako da ih što više postanu dionicima nagradah, kojih važnost neleži u novčanoj svoti, nego leži u onom priznanju, koje se spisateljima podjeljuje; usljed toga ostati će i ove buduće godine nagrade u pojedinim strukam umaljene, ali će s druge strane i broj od trijuh na šest ostati pomnožan; naime:

I *Za najbolju dramu*: 200 fio. a. vr., predmet da bude crpljen iz historije domaće.

II. *Za onu najbolju dramu, koja će prvoj najbliža biti*, koja pokazuje, da sačinitelj osobiti talent, zvanje dramatičko i očitu revnost posjeduje, — pa makar i nije svim zakonima krasnoslovja zadovoljio — 80 fior.

III. *Za najbolju veselu ili pučku igru*, crpljenu iz običajah narodnoga višega ili nižega života, nu tako da nebude snižena na stupanj prostih lakrdijah, 120 fior.

IV. *Ovoj najbliža drama*, 80 fior.

V. *Za najbolji prevod kojega klasičnoga komada*, kao što su komadi od Šillera, Šakspira, Göthe-a itd. u stihovima pisani, 80 fior.

VI. *Za prevod manjega kojega komada:* vesele naime igre, tako zvanih "Conversations-Stücke„ u prozi, 40 fior.

Gospoda spisatelji najuljudnije se pozivlju, da izvole svaki djelo svoje, *tudjom rukom prepisano, do konca mjeseca svibnja god. 1864.* podpisanomu odboru u Zagreb poslati i strogo držati se propisane forme glede poslovice i vlastoručnoga podpisa, koi se ima u zapečaćen list staviti; izrično se izjavlja, da se oni komadi, koji nebudu tim načinom predani, neće u obzir uzeti, ma inače i najbolji bili.

U Zagrebu, 1. rujna 1863.

Ljudevit Vukotinović. predsiednik odbora.

ODGOVOR.

Preč. gosp. Pet. Fr. u Trsten. Primili smo vaš povjestnički ulomak iz povjestnice korčulanske. Što prije dać ćemo ga na svjetlost. Vašem ćemo bratiću poslati one brojeve u kojima bude tiskan, bez ikakva vašeg potroška. I pjesmu ćemo vašu takodjer upotrebiti. Zahvaljujemo vam, i želimo vam od Boga najbolje zdravlje. —

☞ **Ovim brojem započima drugi polgodišnji tečaj našega časopisa. Mi i ovom prilikom moramo se potužiti na nehajnost mnogih naših predbrojnikah, koji nam jednako otežu s pošiljanjem dotične predplate. Od naših 327 predbrojnikah, 113 (sto i trinajest) još nam nije ni ciglog novčića poslalo, a mi smo medjutim primorani bili tiskarske troškove podmiriti i poštarske biljege našim džepom isplatiti. Svakom se daklen na poštenje spuštamo, pa ga onda ukupno i opet molimo da nam dotičnu predplatu na svu godinu nepropušti što prije odpremiti; jer ako nas izdadè i ona šačica naših predbrojnikah, onda ćemo biti zbilja prinudjeni da izdavanje "Zviezde„ sasvim pretrgnemo. Javili smo da bez materialne pomoći naš podhvat mora pasti; zamoli smo se i za jače podupiranje: ali naša želja ostade još glasom vapijućega u pustinji, glasom, kojem niodkuda odziva nema. O blagi Bože težke li smo još i nemile kobi! U ovom pravom gaju naših vilah, nemože nam se ni ova toli skromna zvjezdica održati! a šta onda možemo?! — Da je ciena pretjerana, ni pó jada; ali uz cienu tako nisku da nam ovaj domaći listak uvehne, nije ni pravo ni pošteno za našu narodnu stranku. Da smo ikako u stanju novčanih žrtvah s naše strane učiniti, mi bi smo ih najradije učinili; ali kad tó nemožemo, onda sva krivica pada na onog, koi ni prstom neće da podupre ovo poteško naše poduzeće, koje nam se mora okliznuti bez domorodne pomoći, i bez srdačnog nastojanja, da ono što je naše nebude nam loše. Nehajnost je slična spavanju; a dok tako spavali budemo kakvoj li se boljoj budućnosti nadati možemo?... Tko nehaje, taj neosieća; a tko neosieća, tom je sve isto: dan ili noć, ponos i postidjenje, život i smrt.**

Uredništvo "Zviezde.„

Tiskom Demarchi-Rougierovim.

Izlazi svakog četvrtka u sedmici.
Ciena joj je u Zadru 4 fior. na svu godinu, a 2 fio. na pó godine.

ZVIEZDA

Književni list za prosvjetu, poduku i zabavu.

Van Zadra s poštom 5 fior. na godinu, a 2 fior. i 50 novč. na pó godine.
Rukopisi se nitkom nevraćaju.

Poduzetnik, izdavatelj i odgovorni urednik J. Sundečić.

"Za prosvjetu i za bratsku slogu
Svaka žrtva ugodna je Bogu."

Broj 28. U Zadru 8. listopada 1863. Godina I.

Crna gora u zadnjem ratu s Turcima.

Hajde! bježi, bezuhvanje!
Plačne misli, ostav'te me!
Prispje jurve novo vrieme
Kom' se treba veseliti,
Njemu novo žačiniti
Popievanje.

Kano ptica iz zatvori
Kad slobode već s' dohiti,
Pomamno se u vís hiti,
Čisti vozduh naglo pije,
Živahniju neg' što prije,
Pjesmu orí.

Uzhit tako nečuveni
Nenadjačne pomamnosti,
Neobične pun radosti
Srce, dušu prepunjuje,
Nova čuvsta probudjuje
Sad u meni.

Jel' tó ljudskoj po naravi
Proročive znak predćuti,
Kojom duša napried sluti
Što se ima dogoditi?
Zlo li, dobro l', što će biti
Srcu javi?...

Digni s' dušo, sad oholo
Na krilima mačte gori
Gdjeno s' oblak s vjetrim bori:
Te pozornim odtud gledom
Slavsku zemlju smotriv redom
Naokolo,

Pogled pomno spusti sada
Na visoku Lovćen-goru,
Gdje junački svi se boru
Krsta za čast i naroda,
Nepomično gdje sloboda
Zlatna vlada.

Dočim zvierski jaram ljuti
Jugoslavske zemlje smara,
I sve turskog od handžara
Dok se kloni, plaši, bježi,
Istok, Zapad grozom ježi,
A sve ćuti!...

Sáma smjelo diže glavu
Nedobitna Crna gora,
Koju kriepi Bog odzgora
Da narodno sjeme hrani,
Uskrsnuća čistu brani
Svû zastavu.

Kó o tvrdu hrid sred mora
Što bies valah iznemaga,
Na nju sva se turska snaga
Kroz četiri vieka slieva:
Pa joj slavno odoljeva
Crna gora.

U njoj, rek' bi, suzbijeni
Padše braće duh se skuči,
S tog se jakost tú stostruči
U mišici nje sinovah
Kak' u cievi od topovah
Prah ognjeni.

Na podnožju nje posuta
Stotisućnih sto vojnica'
Turska leži košturnica:
Razne zvierke tá gomila
Kostih, kaže gdje je spila
Lava ljuta.

Iz nje trágu vodi vierni
Kobni junak od junaka',
Koj' s Dunava do Rudnjaka,
Od Timoka čak do Drine
Krst podigne, robstvo skine,
Gjuro Crni.

Na njen sjajni primjer sveti
Duh slobode dalje stupa:
Tè na vidik sad pristupa
Rodna Piva sa Zubčani,
S vrata skinut u nakani
Jaram kleti.
Do dvie mlade vojevode
Duhom veljeg Nemanjića,
A mišicom Obilića:
Ceroviću hrabri, vrli,
Vukalović neumrli,
Njih mi vode.
Kol'ko s' neće podiviti
Nečuvenoj čudnoj sgodi
Cielog svieta svi narodi,
Gorostasu gdje s' usudi
Jedna mala šaka ljudi'
Odupriti?
Evo, Bože divna čuda!
Brojem mravlju baš nalika
Turadia, kó ôd čelika
Krugom tvrdo opasuje
Crnu goru, pritiskuje
Odasvuda!
Skučen parni vozduh kako,
— Steg zatvora netrpeći —
Uzjači se i uzveći;
Prsne: smrviv' svoje klade,
Do neba im čak komade
Hiti jako;
Tako, tvrdo obkoljena
Crna gora, sav probudi
Stari gnjev u svojih grudi':
Pa divljačke té hordije
Strahovito pouzbije
Kano jena.
Junacima svim je glava
Slavni Mirko Petroviću:
— Živi Marko Kraljeviću —
Od Grahovca dobitniku,
Crnogorskom zaštitniku
Budi slava!
Onaj, za njim ide prvi,
Brači sudac neôskvrnjeni
A u ràtu lav ognjeni
Vukotiću Petre, koji
Strašnu Dugu svu napoji
Turskom krvi.
Pred ovakim delijama
Htjede *Mjesec* pomrčati,
Da mu Zapad pomoć dati
Neuskori brzom silom,
Svjetom, ljudma, prietnjam, hilom,
Šterlingama.
Ovaj spomen, knjigo sveta,
Zabilježi: prot' Slavjanu
Gdje se diže na obranu,
Glavnom krsta neprijâtelju,
Tko se klanja Spasitelju
Svega svieta!

P. Franasović.

DVA UČENIKA.

IZVORNA PRIPOVJEDKA.

Napisao Petar Franasović.

(Dalje.)

Do malo danah Čučula, nezadovoljan, i nepozdravivši prvog svoga učitelja, ni neodcjepivog si negda druga Petra, odè u grad gdje ga za kratko vrieme zateče godina 1848., jedna od onih izvanrednih udesnih godinah, kojima je zadaća da gromožigom podbadnu narode, da podrube po koi stepenac izpod priestoljah, snizivši im nepoglednu visinu: da bi oni, koji na njima sjede lakše dočuli glas osvješćujućih se pukah. Proglašena ravnopravnost, i pečatnje sloboda: zadovolji čuvstva, dopuni požude drugoga seockoga književnika, Petra Zviezdića; te se on počeo bijaše lagano glasiti u narodnim novinama. Najvišim uzklikom pozdravi on imenovanje neumrloga Josipa Jelačića banom trojedne kraljevine. "— Na svrhu, — veljaše plačući od radosti, — ova tri uda stare na"še Kraljevine sastučena su! Vrati se duh u mrtvo "tielo naše domovine! Jest, moja braćo! — govoraše začudjenim seljanom, — Dalmacija, Hrvatska i "Slavonija, bile su jedna sama *Država,* jedno samo "*Kraljevstvo.* Sjedalo naših kraljah, Biograd, (veliki "njegda grad u zadarskom primorju, maleno sad se"lo imenom Stari-zadar), Mletčani razoriše; tè poma"lo, nješto lukavstvom, nješto silom oružja, a što je "po nas još sramotnije, najviše pomoću samih Dal"matinacah, posvojiše čitav ovaj primorski pojas, "kojega Dalmacijom zovemo. Odtrgnut kroz 400 lje"tah od srodnog tiela, naš puk ostade u mraku nez"nanstva; boljari opojiše se duhom gospodujućeg na"roda, zaboraviše svoj zavičaj, postadoše inostrani "medju svojim narodom; pa bezočno viču: ""ovo ni"je zemlja Slavijanska!„„ Dočim na svako pet tisu"ćah njih, višom stranom otudjenikah, nas ima po "sto tisućah! pa čija da je zemlja?... Začmimo u"čiti svoju knjigu, pa ćemo ih tiho, bez treske i ža"mora svladati: snaga je bo u nauku. Oh! da se "mladi župnici stave ozbiljno na posó, pa negleda"jući po primieru našega, na ikakovu novčanu na"knadu, poduzmu u obće seocku djecu izobražavati "po narodnom pravilu: za petnaest godištah sve bi "išlo svojim naravnim koritom; nit' bi nam već smieo, "ma tko bio, bezočiti da ribam nije prirodan živalj "voda, ili pticama nebeski zrak.„

Nije se čuditi da Petar ovakovim duhom oduševljen, uz onu obćenu težnju za narodnošću, steče neograničeno povjerenje kod svojih i susjednih seljanah, a liepo ime pred svim narodom. Njegov dobar udes dovede god. 1850. slavnoga Jelačića u Dubrovnik. Petru zaigra srce od radosti, tè htjedne vidjeti onog izvanrednog čovjeka. Tko bi mogó opisati poplavicu čuvstvah, koja opoji vriednoga mom-

ka, kada uspored svog župnika, pristupi pred onako plemenita junaka, kakav je bio Ban Jelačić? Mladićak je obožavao Bana, držó ga kó njekakva poluboga; pa ipak približi mu se njekom nagonskom, al' ugodnom smjelošću, kano k srodnom, premda velikom, stvoru. — Kolišan li nije čovječji, prema samobitnom najprvem Duhu? a kud li će *on* radje neg li k onomu, koi ga je stvorio? — Pa odkuda izlazi da naš heroj pokaže toliko počitanje jednomu djetetu seljaku, kano mal' da ne sebi jednaku? Ja mnim, od tuda, što su oba jednakom ljubavju gorjeli prema svojoj Domovini. — Ovaj posjet obradujе Jelačića do uzhićenja. Najvećim ganućem pročitav' pjesmicu, koju mu je Petar poklonio, svrne nanj toli ljubezni pogled, da momku, koi bijaše u Jelačića neprestano neopisivom sitošću oči zadubio, poćeše se nizat njeke oble suze niz plamteći mu obraz. Jelačiću tovećma omili mali seljak, približi mu se, te ga stane gladiti po kosama, veleć mu: "Hvala ti, sinko! ako si domorodac, kao što si pjesnik, evala!„ Zviezdić nehote migne usnam, u znak unutrenjeg zadovoljstva, pouzdano baciv' pogled na Bana. — "Ti me nješto sve gledaš, nješto neobično u-me zazireš!... kaži dè, što nahodiš u meni, pa te toliko zanima?„ — Petar obori oči, ćuteći. "Oh! svakako hoću da mi kažeš žašto me tako preobilno ćutiš„ — nastavi naš vitez, sladkim ga posmjehom bodreći na odgovor, i milujući ga rukom po licu. —Djete porumeni, dvojeći. Al' usilovano, na pó glasa, a u najvećem stidu, progovori: ""Zato, gospodine, što vi naški govorite!„„ U taj mah Ban ga naglo na prsi pritisne, i opetovano izljubi. Po svoj se sobi podigne veseli žamor, svi prisutni diveći se nenadanom odgovoru. Kad malko oduši obćeno zanimanje, Jelačić podje k župniku, natakne mu na prst dragocieni jedan prsten govoreći: "Primite ovo malašno uzdarje u znak velikog počitanja, koje zaslužuje taj čoviek, koi znade stvarati ovakove pitomce. Blago Domovini, koja u svom njedru ima sreću da goji takovih popovah! — A ti, — obraćajuć se Zviezdiću — mali junače! samnom ćeš u Zagreb. Podji da obznaniš svoje dobre roditelje, pa, ako pristanu, do tri dana da si kod mene.„ *(Kraj će sliediti.)*

Opis grbovah plemićah bosanskih.

Priobćio Ot. A. Knežević Bošnjak

(Dalje.)

63. *Pažačić,* preko grba crljenoga pojas bieli; imajući pri vrhu grba tri zlatne baje; a pri dnuh polumjesec zlatni. Na stupu oplavo-zelenomu veliki plavi konj propeo se, sa velikim crljenim jezikom. Neznam da tkoga imamo od ove obitelji. Podpis je *"Paxacich.„* (U knjizi Bor. na grbu su mjesto bajah tri zlatna liera, a nad grbom njekakva rogata živina žuto-crnkasta propeta, imajući obraz nalik čovječijemu i rep trokrat uskovrčen. *Ur.)*

64. *Jamometović,* uz grb crni, pravni žuti stup fržovit nalazi se; sa svake strane imadući po tri biela polumjeseca jedan pod drugim; a na stupu zeleno-crnomu više grba, dva plava krila orlova medju kojima je zlatni polumjesec. (U Bor. knjizi nad grbom stoji crna sirena žutom krunom okrunjena, napetom strielom strieljajući prema lievoj strani *Ur.)* U vrieme Stjepana Tome predposljednoga kralja bosanskoga, bio je Vilemir Jamometović vojvoda, i prefekt od kraljestva Raškoga. Na više mjestah u Bosni, a osobito u Lievnu ima *Jakumetićah,* pa da li nije promienjeno prezime od Jamometovićah? Podpis je *"Yamometovich.„*

65. *Kutlović,* uz grb žuti, malo pognuti stup sačinjen od pločah bielih i crljenih; na donjoj strani grba ima crljeni polumjesec, a na gornjoj križić. Na stupu zeleno-modromu više grba ljiljan sa plavim stupom malim krivo prekrižen, na kojemu su stupu tri zlatne baje. U Sarajevu imamo Turakah Kutlovićah, a u Lievnu katolikah Kutlešah. Podpis je *"Kutlovich„* (U knjiži kn. Bor. stoji nad grbom propet lav žuti, okrenut prema lievoj strani, s repom uzvijenim i jezikom isplaženim. *Ur.) (Sliediće.)*

Pismo pokojnog Stanka Vraza na našu vrlu pjevaćicu, plemenitu gospoju Anku Vidovićevu [1]).

Prevedra gospojo!

Evo Vám pošiljem dvie od mojih knjigah kao biljeg moga prama Vašem uznošenom duhu štovanja. Već měseca sárpnja dospěla mi je Vaša pěsma, *Anka i Stanko* u ruku, pěsma, koja se je — iz nježne rodjena duše — duboko u moju utisnula dušu. — Za ovaj moj ćut najpriličnie dokazat najdostojniim sećnim načinom, da Vam poklonim dva dělca, koja mi proiznikoše iz najdublje strane duše moje. Molim Vas neuzkratite ih tako isto i Vi primiti blagosklono i dobrohotno.

Čitao sam ovih danah u našoj *Danici* da ste opet něšto krasnoga metnuli pod tisak u Dobrovniku. Koliko sam se uzradovao nad tom věstju, opet počutih někakvu žalost što Vi vaše stvari pošiljate u Zadar i Dubrovnik da se tištu zamášenim starim načinom pisanja, te ostanu těm Vaši umotvori dobro několicim štiocah kao i Vaša slava ograničena na několiko varoših i gradovah Dalmatinskih. Tek gděkoj exemplar, — kao od větra donešen metulj (lěptir), — zabludi i do nas. Mi pisaoci od zanata čitamo ih gotovo nu za ostali narod ilirskih ostane Vaša svaka pěsan, — ebrejski, kad neznadu ortografie.

Kamo srěće, da u buduće date Vaše pěsme ovdě tiskati. S Vašim će dělom i Vaša slava prostrěti se ne samo po sviuh pokrajinah ilirski nego i po svih ostalih dáržavah slovinskih. Izvolite me obavěstiti, jeste li ne li primili ovaj moj mladoletni poklon.

Vaš će mi biti list veoma drag uvěrujući Vas da ću smatrati Vašu blugosklonost kao najveću nagradu, koju žudi

Vaš pokorni *Stanko*

U Zagrebu párvi dan godine 1842.

Moj adres jest:

À monsieur *Stanislao Vraz* homme de lettres à Zagabrie (en Croatie).

[1]) A kako je i poradi svojih pjesničkih proizvodah i u talijanskomu jeziku cjenjena ova toli vriedna naša domorodka, donieti ćemo u budućem listu prevod jednoga pisma, koje je na nju upravio glasoviti profesor Paravia, pošto je ona svog "Romola„ u Zadru objelodanila. *Ur.*

GLASNIK.

Književnost jugoslavjanska. Baš sada tiska se u ovdješnjoj tiskarni Demarchi-Rougieri-evoj "Narodni koledar za god. 1864.„ što ga uredjuje J. Sundečić, kao odborski član Matice Dalmatinske, a izdaje ga ista Matica o svojemu trošku. Koledar će se ovaj dotiskati tečajem ovog drugog mjeseca, a sadržaj ćemu biti dosta zanimiv, pa možda i obilniji negoli prošaste godine. — Slovenski politički list "Naprej„ prestaje izlaziti s br. 78. Njegov vrstni i vrli urednik g. Miroslav Vilhar kaže da će uzroke toga dogadjaja zakopati u dno svoga srca, Ovaj list ima na sebi dvie parnice poradi članakah: "Misli o mednarodnih mejah„ i "Kaj se nekterim zdi ravnopravnost.„ — U episkopskoj pečatnji u Novom Sadu tiskaju se dva ćirilicom pisane koledara: 1. "Godišnjak, veliki kalendar za godinu 1864.„ Sadržaj mu je sliedeći: Kalendar. Kronologija. Ključ za praznike. Mjesečni znaci. Godišnja vremena. Pomračenija. Vremene pogode. Mjene mjeseca. Rodoslovije cars. doma. Dostojinstva naše (pravoslovne) crkve. Povjestnica Crne Gore. Zemlja i sunce. Stari Toma. Statistični podatci o Rusiji. Gjorgje i rode, grčka narodna pripovjedka. Kakvih ima ordenah. Pjesme (sami originali.) Pričice. Koristne nauke. O ruskom gjeneralu Suvorovu. Vašari. Tablica za žig, i najposlje tablica interesa. 2. "Lasta, mali kalendar za 1864.„ Sadržaj mu je odabran i brižljivo udešen, kako bi prosti narod od njega što veće koristi i pouke imao. Ciena je prvomu 35. novčićah, a drugomu 20 novč. Kad se kupuju na stotinu, ciene su posve manje. Naručbine šalju se na više spomenutu episkopsku pečatnju u Novom Sadu. — "Novice„ javljaju, da će izići prvih danah tekućeg mjeseca, prvi diel "Liturgike„ u slovenskom jeziku. — "Ost und West„ politički časopis, koi u Beču izlazi na njemačkom jeziku i zastupa obće slavjanske interese, javlja da će morati prestati ako mu se predplatnici nepomnožaju, tè ako neuzmogne tim načinom svoje dohodke povećati. Hrdjav je ovo znak, da su nam toliki naši časopisi pri svom izdisanju: je li tomu kriva nemarnost domorodacah, ili nepovoljne za nas okolnosti?... Bože nedaj zlu na volju! —

Nova mapa. Javlja novosadska "Danica„ da je Bugarin Vasilje D. Stojanov izdao u Pragu mapu europske Turske, Crne gore, Grčke i jonskih ostrovah po najnovijim i najpouzdanijim izvorima. Veli dalje da je tó velika mapa, jasna, u kojoj su naznačena sela novodoseljenih Tatarah, važniji manastiri i druge stvari, kojih nema na drugim mapama. Imena riekah, mjestah, gorah itd. onako su stavljena, kako ih ondješnji Slavjani izgovaraju. Nije zaboravljeno ni najnovije politično podielenje. Kaže nadalje "Danica„ da se je Stojanov učio u Pragu, i u znak bratske svoje milosti spram Čekah, da je izdao istu mapu na českom jeziku.

Umjetnost. Nakladom g. V. Prettnera u Zagrebu izišla je kamenopisna slika pokojnog slavnog skladatelja *Vatroslava Lisinskoga,* kako je godine 1850 izgledao. Kao što se čita po hrvatskim časopisma, slika je vrlo dobro pogodjena. Uz ovu sliku prodaje se skupa za 1 fior. i 50 novč. i *zadnja skladnja Lisinskova,* u kojoj se sadrži prekrasna Preradovićeva pjesma "Tuga.„ — U zagrebačkom narodnom domu izložen je gledanju *model* spomenika Jelačića bana, što će ga izraditi u Beču slavni umjetnik vitez Fernkorn. Model je ovaj vrlo vješto izradjen, i uobće se vrlo dopada.

Razne viesti. Preuzvišeni g. Josip Juraj Strosmajer, koi nigda neprestaje ruku pomoći pružati svakom narodnom našem poduzeću na cielom Jugu, darovao je narodnoj Čitaonici u Dobroti 100 fior., i tim se kao član utemeljitelj istom zavodu odazvao. Bog nam ga dugo i dugo živio! — Spljetska narodna Čitaonica proslavila je na dan svetoga Jerolima, tisućnicu sv. Ćirila i Metoda svečanim i sjajnim načinom. Čuveni naš domorodac, narodni zastupnik, pop Mihovil Pavlinović, došao je naročito iz Podgore u Spljet, da taj dan ovrši tamo svečanu službu božiju u slavjanskom jeziku. U večer pak držana je sjajna *besjeda* u dvorani Čitaonice, na kojoj se je deklumiralo, pjevalo i udaralo na klaviru. Medju ostalim komadima, pjevana je česka pjesma: "Gdje domov moj.„ Svietao obraz spljetskoj narodnoj Čitaonici! — Slavno poznati njemački pisaoc *Jakov Grim* umro je u Berlinu dne 20 prošastog mjeseca. On je zar, mimo sve ostale Njemce, jedini koi je znao osobito cieniti naš jezik i naše narodne pjesme. Bio je velik prijatelj našem starini Vuku Karadžiću. Laka mu crna zemlja! — U prošlu nedjelj prošao je ovud g. *Vuk Stefanović* put Dubrovnika skupa sa svojom kćeri. Uzroka neznamo.

Narodni zavodi. Neće suvišno biti što ovdje jedan put toliko priobćujemo našim čitaocima popis knjiah, izdanih troškom *Matice ilirske* i *zaklade za izdavanje pučkih knjigah,* koje se mogu dobiti u knjižari g. *Antuna Jakića* u Zagrebu uz ovako *obaljenu* cienu i tó;

I. One, koje su izišle o strošku Matice ilirske:

		fior.	n.
1.	*Biljarstvo,* uputa u poznavanju bilja. II. dio. Spisao Bogoslav Šulek. U Zagrebu 1859. . .	2	—
2.	*Bosanski prijatelj,* svezak III. U Zagrebu 1861.	—	75
3.	*Gundulićev* "Osman„ (II. izdanje). U Zagrebu 1854.	—	80
4.	*D.ra Demetra* dramatička pokušanja II. dio *Teuta.* U Beču 1845.	—	40
5.	*Dubrovnik.* Svezak III. Ur. M. Ban. U Zagrebu 1852.	—	30
6.	*Kolo,* članci za literaturu itd., od IV. do VIII. svezka. — U Zagrebu 1847 — 1851. Svezak po.	—	30
7.	*Kristiada* od Gj. Palmotića. U Zagrebu 1852.	—	60
8.	*Saltier Slovinski* od G. J. Gjorgjića. U Zagrebu 1851.	—	60
9.	*Uputa* u pjesmenu umjetnost od E. Sladovića. U Zagrebu 1852.	—	15

Sve ove knjige dobivaju *učenici* za *polovicu* ciene, ako li se budi ustmeno, budi pismeno obrate *na tajnika* matičinoga.

Knjigah *matičinih,* koje nisu ovdje naznačene, *neima* više; naročito su razprodane: "Gundulićeva razlika diela„ i "Uzdasi Mandaljene„.

II. One, koje su izišle o trošku zaklade za izdavanje pučkih knjigah:

		fior.	n.
1.	*Pojavi u zraku,* pučka knjižica. U Zagrebu 1860.	—	5
2.	*Razgovor ugodni naroda slovinskoga* od Andrije Kačića.	1	—
3.	*Odkriće Amerike,* od Kampe-a, III svezka:		
	I. svezak: *Kolumbo*	—	40
	II. „ *Kortez*	—	40
	III. „ *Pizar*	—	40

I ovu knjigu Kampe-a dobiti će *svi učenici* uz podpis tajnikov za polovicu ciene, dakle za 60 n. *sva tri ova svežčića!* Ista se povlastica proteže i na naručbine gg. *župnikah za školsku djecu seosku,* samo im se valja držati gore spomenutoga propisa za učenike.

Tiskom Demarchi-Rougierovim.

Izlazi svakog četvrtka u sedmici.
Ciena joj je u Zadru 4 fior. na svu godinu, a 2 fio. na pó godine.

ZVIEZDA

Književni list za prosvjetu, poduku i zabavu.

Van Zadra s poštom 5 fior. na godinu, a 2 fior. i 50 novč. na pó godine.
Rukopisi se nitkom nevraćaju.

Poduzetnik, izdavatelj i odgovorni urednik J. Sundečić.

"Za prosvjetu i za bratsku slogu
Svaka žrtva ugodna je Bogu."

Broj 29. | U Zadru 15. listopada 1863. | Godina I.

SLOVINSKOJ VILI.

(Izvorna pjesma S. B.)

Dosta je dosta tudjinska vilo,
Laskalo mene tó tvoje krilo!
Došlo je evo željeno doba
Da me već nećeš imati roba;
Slovinska vila zove me k sebi:
Slovinska vilo eto me k tebi. —

Kò cienit nezna lica ti vedra,
Zènice divne, divna ti njedra,
Stan nek si ište sried pustih gorah,
Sried divljih gajah, sried sinjih morah...
Slovinska vilo primi me k sebi,
Eto me k tebi, eto me k tebi.

Snimljena s trnja ružica sa'ne,
Trgnuta s grane mladica kane,
Najvole ptići svom milom jatu,
Sin svojoj majci, seja svom bratu;
A vili l' svojoj Slovinac nebi?...
Slovinska vilo eto me k tebi. —

Nemar i nehar poroda tvoga
Uzrok su što si bez krova svoga,
Bez krova svoga, bez svog zemljišta,
Bez čvrsta stanca, bez svoga išta...
Slovinska vilo stisni me k sebi,
Eto me k tebi, eto me k tebi. —

Slovinci braćo, dela pod petu
Taj sliepi nemar, tú nehar kletu,
U družtvu vilah, ni naša vila
S nas nikad više stidna nam bila.
Kò svoju majku ljubio nebi?
Slovinska vilo eto nas k tebi. —

Eto nas eto, milena vilo
U tvoje sladko, čarobno krilo;
Zaman će bogme tudje djevojke
Mamit nas odsle bijele dojke:
Slovinska vilo stiskaj nas k sebi,
Eto nas k tebi, eto nas k tebi —

Vi tudje vile, čast vam do Boga!..
Al' svaki voli pristat uz svoga.
Zar talijancu slovinska vila
Kó svoja ikad bit može mila? —
Svak hrli svome, a da ja nebi?...
Slovinska vilo eto me k tebi —

Sbog tudjih vilah kad bi Slovienac
Slovinskoj vili potrgó vienac,
Tó bi grieh bio vapeć do neba...
Pepel mu nebi zaslužiô greba...
Imenu trága bilo mu nebi...
Slovinska vilo eto me k tebi —

Kakva je mána Slovinskoj vili
Da bi joj sinci nevierni bili?
Zar jer je prosta, jer li uboga?
Al' što ne grubi Čovjeka-Boga
Nit' nju nam grubit moralo nebi...
Slovinska vilo eto me k tebi. —

Jesi nam prosta, uboga jesi
Al' su i krasni tvoji uresi;
Oni su poput poljskoga cvieća,
Nalik su licu bujnog proljeća.
Pa kò te takvu ljubio nebi?
Uzorna vilo eto me k tebi. —

Tanka si struka, vedra si čela,
Visoka kano zelena jèla;
Crne si kose, modra si oka,
Orlova srca, divskoga skoka...
Junačka vilo digni nas k sebi;
Eto nas k tebi, eto nas k tebi. —

A kad me vidiš da sam ti pristó
Uz tudju vilu, vjeruj mi čisto!
S uzroka drugog nečinim toga,
Neg da bi t' ljepše nakitit moga...
Za sviet te cieli puštio nebi,
Slovinska vilo eto me k tebi. —

DVA UČENIKA.

IZVORNA PRIPOVJEDKA.

Napisao Petar Franasović.

(Kraj.)

Proteklo je već 10 godinah odkad je Petar Zviezdić s Banom pošó u Zagreb. U selu V. opaža se velika radinost u kući Antuna Zviezdića. — Ovaj po sinovljevu odlazku, kúpi veliku baštinu, posred nje podigne liepu prostranu kuću, ogradivši ju preliepom ukusno izradjenom baštom: al' nikad se neodreče svoje motike.

Utornik 9. kolovoza 1859. iz parobroda, u Gružu, izkrcaše se dvoje — jedno muško a drugo žensko — mladi su, gospodski odjevani; muškarcu je desna mišica crnim svilenim rubom ovita: kó da žali čiju smrt. Netom koraciše na suho, jedno momče, dosta uljudno i u nekakvom stidu, ponudi im se za prenos prtljaga. Putnik pogledav nanj' trgne se čudno, pa iza kratka motrenja, stavi mu desnicu na rame, viknuvši: "Jes' ti tó, Martine, za Boga?!„ Ovaj, malo smeten, stade smatrati inostranina s namrštenim obrvama... skameni se... pobliedi, zakrvavi... "Petr...„ nedoizusti pa u tren, ukrenuv ledja, pusti se u bjesni bieg. Dok ovo trajaše, iz jedne ladje nakićene barjacima, izidjoše na most, stari Antun Zviezdić i žena mu, jedan pop, i nekoliko seljanah svetčano odjevenih, i obkole došavšega. Starac prvi naglo mu se ovije oko vrata, jeckajući preveć ganut: "Mili sinko!... moj Petre!... moje djete!... moj ponose!...„ toli se ognjevito cjelujući, toli žestoko pritiskujući jedan na drugoga, kó da se oba u jednu dušu htjedoše sliti, u jedno tielo stopiti. Starica nemogavši odoljeti čekanju da što prije izljubi svog Petra, kojega je otac već sasvim posvojio, nit' zna da se od njeg' razstavi, uhvati mu se za krilo čohe, tè stane ju cielivati i suzam polievati. Od mila se mnogi ustaviše da gledaju ovo strasno pozorište, pa se neki i zaplakaše. U večer istoga dana Zviezdić učini gospodsku večeru; pozvati bijahu: župnik i odličnije osobe onog sela. Prije neg sjedoše večerati, obredi se mal' da ne svekoliko selo na pozdrav Petru i ženi mu, liepoj mladjoj hrvatici. Ovo dvoje kroz mnogo danah bijahu predmet obćenog razgovora; svak se radujući sreći poštenoga mladoga Zviezdića.

A Čučule? Već su četiri godišta, Baro umre od tuge; a Gružki prizor sjetiće štioce na što se doveze oholi Martin. Dok god trajaše učiti se u Dubrovniku, sve jednako uzimaše on na porugu tako zvane, *narodnike, Hrvatine*, pristajuć dušom i tielom uz izrodnike, kojino i dan danas, hoće bezočno da se zovu tobožnji *talijani;* premda obćeni duh prionuo bijaše za narodnost. Al' budući dоučio sve obredjene nauke, koje je mogó primiti u ovom gradu, a neimajući podpore da nastavi ték učenja u kakvom sveučilištu; ostade kó riba na osêku. Izgubiv svako uhvanje da će moć isprositi ma i najmanju službicu kod kakva kraljskog ureda, u porušenom i već gotovo razdrtom odjelu, zanemariše ga poznanici, naši *pitomi talijani.* Da se vrati u svoje selo i preuzme motiku, nije mu ni na kraj pameti padalo. Na svrhu — nevolja predobivši sram, da si pribavi komadić hljeba, položi vrat!... postade izmećarom ili što kod nas vele *fakinom!* od dana na dan tovećma se viknući novom svome potištenom stališu. Ama, od kad se ono u Gružu sukobi sa nekadašnjim svojim drugom, uzvri od zavisti, najjačom silom sva se u njemu probudi stara oholost, život mu postane nesnosan. — "Uh!! jadan ti sam!...—klicaše plačući — da i njega rdja bije kao što mene, ne bi ni osjetio neizmiernu tegotu moje nevolje... Ama!... on bogat... odjeven kó prvi.., pored sebe gleda ženu andjelskoga lica... uh! što ga niesam ondi na mjestu mrtva ostavio?...„ — Dok se je ovaj nesretnik ovako u sebi grizao evo ti ispane predanj njegov jedan stric, jedini od kuće koi ga je žalio, i kad kad po nešto pomagao i tješio. Poljubi ga ćutljivo, pa mu reče: "Nemoj se toliko, sinko moj, kositi; Bog misli i za tebe„ i uruči mu jedan zapečaćen listak. U njemu bijaše pisano:

"Dragi Martine!

"Netreba mi da te opominjem koliko je nestav-"na sreća. Mi smo bili jednaci: jednom stazom do-"nekle putujući. Nepriatelji poštenja i naroda naše-"ga, tebe zavedoše; prirodna ti čuvstva oboriše, ba-"ciše te u jaz propasti: pa te ni nepožališe! Ti si "nevina žrtva tudje sebičnosti. Podigni se, mili brate! "Razpiri utajene iskrice one svete domorodne vatre, "koju u tvome i u mome srcu prvi nam učitelj, ča-"stni naš župnik, tolikom marljivošću razžeže. Mi te "čekamo kó mati uskrsnuvšeg sina. Dodji: neka do-"končamo onom stazom, kojom smo začeli živjeti. "Polovica moga hljeba, tvoja je.„

Tvoj Petar Zviezdić.

Ničije pero nebi moglo opisati kolika se pobuna podigne u Martinovu srcu, pročitavši ovo pismo. Silovito preobraženje potezah njegova lica, očitová unutrenju žestoku oluju, boreće se u njemu za dugo oholosti i zahvalnosti. Napokon, nakom vehoma duga mučanja, naglo se baci na nješto stare stočine, sakrije glavu medju ruke, naslonivši lakte na koljena, i obori u žestoki plač. "Dobili smo...„ — zavikne tada stari knjigonoša, — a u taj mah grunuše u sobicu Petar Zviezdić i pop, obojce ljubezni učitelji, i stadoše grliti i tješiti, zapanjena od čuda ucvieljenog mladića. Kad ga razabraše, i promieniše u pristojne haljine, veselo ga izvedoše nadvor.

"Prije neg se uputimo kući, — reče Martin, — pouzdano svome Petru — prosim jednu milost od tebe.„ — ""Zapoviedaj„„ — odvrati mu priatelj. — ""Odvedite me u knjižnicu.„„ — Tú zaište Kačićevu Pjesmaricu, opetovano izljubi sliku onog častnog Redovnika na njoj upečaćenu; pa svetčano tronutim al' jakim glasom klikne: "Prosti, sveti Otče naše knji-"ževnosti! Ostaviv tebe, misleći se podići, nadjoh "se u blatu. Težko onomu koi gori tamjan krivim "bogovima! Aoh! u tudjem Hramu sve je ledeno: "svak voli svoga. U srodnom življu, u svome zraku "može se samo slobodno dihati, na krilih se u vis "dizati. — Ti ćeš biti opet najsladja hrana mog du-"ha, ti sam možeš oprati moju sramotu!... — Daj, "o Bože, jedan sami čas takovu jakost mome glasu, "da poput groma uzdrma sva četir kraja slavjanske "Domovine! Čuvajte se, braćo, tudjeg duha, ako že-"lite kušati kakva je sladost živjeti svojim životom! "Rajska je ovo raskoš! koju nezna onaj cijeniti, koi "nije nju okusio. Inostranac nas miluje dok mu ko-"ristimo; preža kako će nas opojiti podlošću, da nas "izloži svietu, vičuć porugljivo: *"Glè kakvi su!„* Al' "u bratu domorodcu samo, nalazi se tople ljubavi; "ako i posrnem...„ (ovde vatreno zagrli Zviezdića), "spasonosnu mi pruža ruku da ustanem!„

A da nemam?...

A da nemam duše — koja
U gizdave s' misli diže,
I prostire krila svoja
Tam' gdje samo andjeô stiže?...
A da nemam žarke ćuti,
Koja plane — pa nehaje
Ni što rîsi udes kruti,
Ni što prodor odsvud zjaje?...
A da nemam srca čila
Što uzmaknut nezna lako:
Ma da grozi kakva sila,
Ma da buči isti pakó?...
Nebih nigda mogó vama
Cigle pjesme sastaviti;
Al' ovako pjesma î sama
Iz njedarah van mi hiti...
Časkom mi je duša stvori,
Ćut nadahne i oživi,
A srce je vine gori:
Pa joj zato sviet se divi. —

J. Sundečić.

Opis grbovah plemićah bosanskih.

Priobćio Ot. A. Knežević Bošnjak

(Dalje.)

66. *Stanković,* pri vrhu grba crnoga dvie biele, ploče konjske a pod njima jedna. Na stupu plavo-crnomu više grba, jedna velika plava ploča konjska. Ima blizu Varcara selo čitavo Stankovićah (od kojih se je i prozvalo) i svikolici spadaju na istočnu crkvu. Podpis je *"Stankovich.„* (U knjizi kn. Borela na grbu su crnom tri žuta mjeseca nizbrdo okrenuta; tako da su dva odozgor a jedan odozdol položena. Više grba stoji propet na zadnjim nogama crni lav s jezikom crvenim isplaženim i s repom uzvijenim, a drži u prednjim šapama crljen krst. *Ur.)*

67. *Klešić,* crljenoga grba dolnja je strana žuta kao četiri zubca od češlja; a na stupu zeleno-modromu više grba glava žuta volovska s vratom držeći u ustima alku. U Jajcu ima obitelj katolička, koja se zove *Hlešić,* cienim daklen da od ove proizlazi. Podpis je *"Klesicch„.* (Nad grbom u knjizi Bor. iz žute krune podiže se viša polovina zmaja žuta razkriljena, kom je glava obrnuta prema lievoj strani s jezikom strielovitim crljenim pruženim *Ur.)*

68. *Vukotić,* dolnja strana grba sačinjena je od prugah zelenih, crljenih i žutih, a gornja pola sva je crljena, na kojoj su tri polumjeseca ljubičasto-biela jedan pokraj drugoga. Na stupu pak zeleno-crnomu krilo orlovo ljubičasto preko kojega je pruga biela, a na ovoj tri polumjeseca crljena. Neznam da tkoga imamo od ove obitelji. Podpis je *"Vukoticch.„* (U knjizi Bor. doljna strana grba sačinjena je samo iz žutih i zelenih prugah a na gornjoj su tri biela polumjeseca uzbrdo okrenuta, i tó dva naporedo a jedan ispod njih. Iznad stupa pak viša je pola zelena jednoroga prema lievoj strani okrenuta. Vukotićah ima u Crnoj gori. *Ur.)*

69. *Kukretić,* na modromu grbu tri pravne žute pruge i četiri poprieke bielo-crljene. (U knjizi Bor. ove poprieke sačinjaju jedan sam pojas iz crljenih i bielih četverouglih pločicah. *Ur.)* a na stupu više grba plavo-crnomu, glava pasja plava. (U Bor. knjizi, lav žuti s pruženim jezikom. *Ur.)* Neznam da tkoga imamo više od ove obitelji. Podpis je *"Kukreticch.„* (U Lievnu je bilo Kukrikah. *Ur.) (Sliediće.)*

Procvielila gora.

(Narodna bosanska pjesma, priobćio Ot. Antun Knežević.)

Procvielila gora javorova
Na orlove i na gavranove:
"Orlovi mi grane oblomiše,
Gavranovi žilje obkopaše;
A sinoć me ranjen junak predje:
Na njemu je devet smrtnih ranah;
On nereče: — Jao moja majko! —
Nit' on reče: — Gdje si moja seko! —
Nego viče: — "Gdje si mila draga!„ —

Pismo glasovitog profesora Paravije na našu vrlu pjevačicu, plemenitu gospoju Anku Vidovićevu.

(Ponašeno.)

Najčastnija gospojo!

Nakon stečene si slave potomu što bijaše vječni grad osnovao, sad prestolno mjesto katoličkoga svieta, nije se mogó Romolo na radostniju od té sreće namjeriti, neg da ga ona Vila opjeva, koja časti i knjigu i Dalmaciju, kao što je Vaše Gospodstvo. — Ja sam već počeo čitati Vaš spiev; i našao sam u njemu onu čistu milotu i onu dragu lakoću, štono mi se čini da sam već upazio i u drugim Vašim sastavcima, i štono sačinjaju pravi značaj Vašega pjesmotvorja. Ja Vam se bezkrajno zahvaljujem na poklonjenom mi jednom istisku tog Vašeg plemenitog djela, i preradostan ću biti što ću moć dojdućega mjeseca onaj drugi istisak izručiti sjajnom Tommaseu, koi će ga, i nesumnjam, najradostnije prigrliti. I moleći se Bogu da Vam uzdrži onu laku žicu koja dajući Vam toli čestih povodah k pisanju, takodjer da Vam podari da si kod otačbine dobro zaslužite, s Vama se u ime moje i u ime otačbine radujući, čast mi je očitovati se s pravim štovanjem

U Pademu na 23. listopada 1856.

Vaš prepok. i preponiz. sluga
P. A. Paravia.

Pismo je upravljeno: Sjajnoj Gospoji
Gosp. *Anki Vidovićevoj*
Zadar.

GLASNIK.

Književnost jugoslavjanska. Javlja "Glasonoša„ da će u Zagrebu, osim već objavljenih koledarah, izići još i "Županijski koledar za godinu 1864.„ Izdaje ga županijski pisar g. *Janko Gjurković*, a ciena će mu biti samo 50 novčićah. Kao umjetni prilog donieti će zemljovid zagrebačke županije s nacrtom željezne pruge u Sisak i one koja se gradi iz Zagreba u Karlovac. — Objavljeni: "Milan Narandžić. Roman od Jakova Ignjatovića. II. U Novom Sadu, troškom Svetolika Lazarevića 1863." već je na svietlost izišao. Ima na 16.ni, 280 str., a zapada 1 fior. Knjiga zaslužuje svake preporuke. — Novosadska "Danica„ javlja da joj je ovih danah stigó: "Glasnik Društva Srbske Slovesnosti. Svezka XVI. U Beogradu. U državnoj štampariji.„ Na 8.ni, 2 l. 294 strane. Sadržaj mu je sliedeći: 1. Hiljadugodišnja svetkovina sv. Ćirila i Metodija. Beseda D. Matića. 2 Žitije sv. Metodija, od D.ra J. Šafarika. (Ovo i besjeda g. Matića tiskano je i u posebnoj knjizi.) 3. Nauka o sastavu i životu rastinja, od V. Jovanovića. 4. Živi pesak u Srbiji i bilje što na njemu raste, od Pančića. 5. Skupštinski razvitak i društveno preobraženje u Ingleskoj, od Stojana Boškovića. 6. Nekrolog (Mijailo M. Radovanović. — Kod Schön-a u Baji izišla je, kao što javlja "N. g. list„ slovnica: "Illir, (szerb, rátz) Nyelvtan„, tó jest, magyarsko-ilirska gramatika od Popovića za 1 fior. i 60 novč. — U Beogradu u državnoj štampariji izišla je brošura: "Srbija i njeno sveštenstvo„, napisao Kosta Lazarević, djakon kragujevački. Ovo je rasprava o poboljšanju stanja kod pravoslavnog sveštenstva. — U Bugarskoj književnosti izišla su u poslednje vrieme ova dva dielca: "Drugar za djeca-ta„, od P. Kaljandžije, i "Blagonaravije„, pseveo H. D. Validov, drugo preredjeno izdanje. — Matica Srbska izdaje "Moskoviju„ spiev Joksima Novića o poslednjem krimskom ratu. Knjiga će izići do mjesec danah. Predbronici će je dobiti za 50 novč. a poslje će biti knjiga skuplja. Veli "Danica„ da je njesto od "Moskovije„ štampano u "Sedmici„ za godinu 1855., ali pod drugim imenom. — U episkopskoj pečatnji u Novom Sadu izišao je: "Savjet i Rastanak. Izdao Maksim Zadrin. Drugo izdanje„. Ali o toj knjižici evo kako se novosadska "Danica„ izražuje: „Izvanredna vremena — veli — radjaju i izvanredne stvari. Ovo njekoliko listićah napisani su povodom neobične ovogodišnje suše: nije daklen ni čudo, što im je i sadržaj vrlo neobičan i vrlo suhoparan.„ — Prošastog mjeseca izišlo je u Ljubljani djelo izvrstnog slovenskog pjesnika A. Umeka Okiškoga pod naslovom: "Abuna Soliman, to je, slavospev in življenje rajncega dr. Ignacija Knobleherja„ s liepom bakrorieznom slikom misionerovom, obseže u 13 tabakah raznovrstne spjeve iz domaćega, putnoga i misionarnog življenja pokojnog Knoblecherja itd. Ciena je knjizi 1. fior. — Objavljena "Slovenska slovnica„ koju je napisao za domaću i školsku porabu, čuveni Slovenac A. Janežić, već je na sviet izišla. Iznosi 262 str. i zapada u Celovcu 1 fior., a s poštom 1 fior. i 30 novč. — Gosp. Fr. Zakrajšek, profesor više realke u Gorici izdaće: "Goriški letnik za čitatelje vsacega stanu za l. 1864.„ koi će sadržati osim drugih zanimivih stvarih, još i humoristični spis: "Don Kišot, slavni žlahtnih iz la Manha in njegov ščitnik Sanho Pansa" koi je već iz jezika španjolskog na sve evropejske preveden. — Izišla je u Beogradu 4. sveska drugog diela Daničićeva "Riečnika iz književnih starinah srpskih„ od rieči *ostra glava* do *po*. Ciena joj je isto 60 novčićah.

Slavjanske vjesti. "Narodni listy„ donose sliedeći poziv: "Gospodi spisateljima i izdavateljima slavjanskih knjigah! Odlučili smo u mjesečnim rokovima izdavati "Književni prilog Narodnih listovah„, koi će donositi kritike svih českih, kao i svih važnijih djelah u drugim slavjanskim jezicima, zato umoljavamo sve spisatelje, nakladatelje i izdavatelje slavjanskih knjigah da nam izvole svoja djela slati, a mi ćemo se pobrinuti za pravednu i nepristranu kritiku. — Umoljavamo skupa sve slavjanske listove da priobće ovaj naš proglas. U Zlatnom Pragu dne 1 listopada 1863.„

Razne vjesti. Njegovo veličanstvo naš kralj odobrio je štatut nastavnoga vieća i imenovao je predsiednikom istog vieća D.ra Leopolda Hasnera viteza od Arthe. — Dopisuje njetko iz Zadra "Glasonoši„ da njekoliko naobraženih i pobožnih sveštenikah nastoji sada o tomu, da bi kako izdavali novi *crkovno-katolički list,* koi bi u Zadru izlazio; da se nastoji sad o pribavi što više dopisnikah iz ostalih dalmatinskih mjestah, i da se nezna u kojem će jeziku, u našem ili u talijanskom izlaziti. Mi u Zadru za sve tó još ništa nepročusmo te neznamo kako vjerovati ovoj viesti. — Ovdješnji odbor, koi ima urediti svetkovanje tisućnice sv. Ćirila i Metoda u Zadru, konačno je već odlučio da se spomenuta tisućnica ovdje prosvetkuje dne 25. studenoga. — Od nedjelje bavi nam se ovde glasoviti veteran naše književnosti, gosp. *Vuk Stefanović Karadžić,* u društvu sa svojom vrlom gospojom kćerkom. On je na konaku kod gosp. D.ra Božidara Petranovića. Ostati će još koi dan ovdje, a potom odlazi u Beč. — U Draždjanima će doskoro početi izlaziti nov družtveno-politički časopis pod naslovom: "Evropa„ na ruskom jeziku. Urednik i izdavatelj biti će mu gosp. Blumer, koi je prije uredjivao i izdavao takodjer ruski list: "Slobodna rieč„, koi je već prestao. — Astronom Hind u Londonu dokazuje u obširnoj raspravi, da je sunce za 4 miliona engleskih miljah manje udaljeno neg što se je dosad mislilo, a poimenice 91,326,000, mjesto 95,360,000 istih miljah. — Čitamo u "Vidovdanu„, da će se otvoriti u Beogradu prvih danah mjeseca listopada prvi razred više ženske škole. Učenice se za sada neće uzimati u stan i na hranu. Primaju se učenice, koje nisu mladje od 11 a ni starije od 13 godinah, i koje su svršile osnovne ženske škole; a koje su privatno učile, té će morati položiti ispit.

ODGOVORI.

Preč. gosp. J. J. u Skr. — Vaš članak "Slavjani„ tiskaćemo ćirilicom u ovogodišnjem "Narodnom koledaru„, ali pod ovim istim naslovom; jer mu onaj drugi nepriliči. Ako na tó nepristajete, molimo da nas kroz osam danah obznanite.

Preč. gosp. P. Fr. u Trs. — Vaš ulomak iz korčulanske povjestnice upotrebili smo u "Narodnom koledaru„, ali smo zaključak prinudjeni bili izostaviti; jer se sad osobito kloniti moramo što bi i najmanje naše življe razdražiti moglo, koji će se, ako Bog da, morati nabrzo složiti i ukupnim snagama na korist svoju djelovati. Pametnu je dosta. —

Čast. gosp. T. D. u Ot. — Vaše pjesme nemožemo primiti, jer neodgovaju zadaći našeg časopisa. Vidi se da bi s vremenom mogli i dobro pjevati; ali najpre valja poznati: što je pjesma, što se u pjesmi ma i najmanjoj zahtieva i kako se ima izvesti. Trudom i dobrom voljom sve se može. Kušajte, nastojte, učite..... a nehitite štampati. —

Tiskom Demarchi-Rougierovim.

Izlazi svakog četvrtka u sedmici.
Ciena joj je u Zadru 4 fior. na svu godinu, a 2 fio. na pó godine.

ZVIEZDA

Književni list za prosvjetu, poduku i zabavu.

Van Zadra s poštom 5 fior. na godinu, a 2 fior. i 50 novč. na pó godine.
Rukopisi se nitkom nevraćaju.

Poduzetnik, izdavatelj i odgovorni urednik **J. Sundečić.**

"Za prosvjetu i za bratsku slogu
Svaka žrtva ugodna je Bogu."

Broj 30. **U Zadru 22. listopada 1863.** **Godina I.**

ZAHOD BLAGDANA.

(Polag Leopardi-a ponašio S. B.)

Noć je tiha, vedra i bez vjetra,
A nad krovom po srjed perivojah
Mjesec liega i planine jasne
Iz daleka vidu mom odkriva.
Ej djevojko, draga dušo moja,
Sve mi staze múkom zamuknuše,
A kroz prozor riedko gdje da svietli:
Ti mi spavaš, u sobici tvojoj,
Dala si se mirnu snu u krilo;
Niti mi te koja briga tare;
Nit' se sjećaš kakvu rànu ljutu
Zadala si mom kukavu srcu.
Ti mi spavaš; ja svoj pozdrav šaljem
Ovom nebu, toli krasna lica,
I prirodi staroj svemogućoj
Štono me je na plač osudila.
"Náde, reče, náde poželio,
A oči ti ciglim suzam sjale!" —
Dan se ovaj svetkovao, sada
Ti s' od tvojih zabavah odmaraš;
Možda misliš, kom' si omilila,
U kog sì l' se mlada zaljubila.
A ja ne smiem ne da sumnjim o tom
Da sam tebi, dušo, omilio.
Neg ja ištem dokle da već živem;
Ječeć padam na zemljicu crnu.
Teških dnevah u cvietu mladosti!
Čujem, putem, pjevati ratara
Što, po igri, kad se već smrknulo,
Povraća se k siromašnu stanu;
I srce mi grozna tuga stiska
Kad promislim kako sve bez traga,
Sve prolazi na ovome svietu.
Glè, izčeznu i svetačnji danak,
A za ovim dan običan stupa,
A baš svaka s vrimenom se mienja.
Kamo ime starodavnih pukah?
Kamo slava naših pradjedovah,
Silno carstvo Rima glasovita,
Bojne sprave i strašni zvukovi
Kojim zamnie i zemlja i more?
Sve je pustim zamaknulo mukom,
Sviet oniemi, nit' tko o njim' zbori.
U mladosti, kad svak jedva čeka
Dan svetačnji, stopram bi minuo,
Niesam mogó ni sanka usnuti;
A kad bi se noćca uhvatila,
Čim bi čuo, po ulicam pustim,
Mal' po malo ljudski glas umirat
Od straha bi savcat protrnuo. —

Tako je moralo biti.

(Preradio mladi Crnogorac.)

Neprestano se kriči djevojkama i mladim nevjestama da dobro oči otvore pazeći na svoju rajsku i andjelsku nevinost, jer je put po kome one hoditi moraju i suviše klizav; a naprotiv momcima i mladim ljudima da se riedko preporučuje da strogo zakone časnosti ispunjaju, jer ih Bog zna u kakav labirint nesreće i srama — ako i jedan pedalj granicu pravičnosti i vrline prekoraciše — sunovratiti može: sljedeća pripovjedka, tó će nam najbolje objasniti.

Njeki Normanski plemić kao mlad i bogat čovjek, koi je u mnogim prilikama hrabrost i svoje poštenje dokazao, i koi nikad na plemeniti i skladni način postupanja nije zaboravio — po imenu D' Orsilji, — oženi se sa sluškinjom jednog seljskog svještenika!

Ovako nejednak brak ožalosti skoro sve Normanske plemiće. Niko ni pomisliti ne mogaše da će plemić sebe toliko poniziti, i D' Orsilji, ako je pravedno zasluživao da ga svak ljubi i poštuje, ipak

komšije ga počmu redje pohoditi, ne što su ga mrzili i prezirali, nego da pred njima manje crveni. Ali do duše D' Orsilju ni stalo nije bilo do toga, jer sam nikome dosadjivao nije, u koliko je s te strane dosta gord i osjetljiv bio.

Grof Žizor, skladan i ljubavan mladić i oficir, odmora radi stigne na svoja dobra u Normandiju. Oni su zajedno služili, i on je D' Orsiljia kao brata ljubio često zovući ga novim Bajardom. I Žizoru je vele mučno bilo kad je čuo kakav je korak prijatelj njegov učinio, i najveća mu je rana na srcu bila što je D' Orsilji tako mlad službu ostavio, znajući da je jedan od najboljih junakah i najpoštenijih oficirah bio. — "Žao mi je, rekne grof, jer posljednji postupak njegov, nije drugo, do sljedstvo prvoga; a niti se jedan, niti drugi slažu s njegovom naravi; tú mora neka duboka tajna da je, koju ja nemogu da dokučim.„ — Žizor se medjutim uputi da ga pozdravi.

D' Orsilji, primi ga što se najbolje moglo, a još više, kao svog starog druga i prijatelja, i tó bez da se i najmanje smutio, povede ga odma k svojoj ženi, koja je u naramku sina držala. Ona ga primi i s njim se pozdravi bez ikakve natege i uvijanja, premda skromno i iskreno i sa najvećom nježnosti gostoprimstva. I kad im ovaj poče da miluje njihovo krasno djete, zasvjetle se obojici suze u očima pune stida i blagorodstva, što grofa jako gane. Najposlje videći, da se niti D' Orsilji, kao ni njegova žena, ni najmanje ne stide niti rumene, uvrti u glavu da je zbilja gospodja D' Orsilji morala biti roda gospodskoga, koju je neka nesreća do tako nizkoga stanja dovela, i da ona iz veleważnoga uzroka ród svoj krije. Ovo mu mira nedavaše, niti je časa vidio da razmrsi tajnu ovog ljubopitljiva romana.

Poslje objeda inače najgospodskijega, i premda prostoga (za koim je gazda gosta bez ikakva stida u svemu posluživao) gospoja D' Orsiljeva izadje iz sale, i ostanu njih dvojica Žizor i D' Orsilji sami.

Žizor najpre izjavi prijatelju svome žalost što je tako mlad na službi blagodario kad je najsjajnijeg izgleda za budućnost svoju imao.

Istina je, nego valjda ste vidili, zašto sam tó učinio, odgovori mu on.„ — ""Pa valjda oženjen čovjek nemože otačbinu služiti?„„ odgovori Žizor. — "Koi se kao ja oženi, ne mrže grofe. Ja sam blagorodstvo svagda uvažavao, i uvažavaću do groba; nego je ipak ženidba moja svijem pravilama plemstva protivna. — Ah! ima okolnostih u kojima i najgordji i najnježniji dvorjanin mora po savjesti svojoj da zaboravi na plemstvo svoje: tako ti je sa mnom se zbilo. Neću da se pravdam, a osobito pred našijem drugovima, koji tako zvanu čast svemu na svijetu predpostavljaju. I ako me baš ni jedan prekorio nebi, ali meni bi dosta bio jedan mig i ladan pogled. Šta bi se iz toga roditi moglo? Mrgodjenje i zavadnja, a sve zbog mene, jer ja nikakva razloga nebih imao tužiti se. A ovako živeći na selu, niti koga uznemirujem niti me tko uznemiruje, a bez da ratim prosivu obćeg mnjenja. Duša mi je mirna, i zato mogu biti spokojan. Najposlji reći ću vam grofe, da sam ja jednu sluškinju uzeo, što sam kao pošten čovjek morao učiniti, i zato živim ovako usamljen jer živiti moram. U ostalom vi vidite da sam ja u svemu zadovoljan.„

""Kad vi tako iskreno sa mnom govorite, onda i ja prama vas treba da budem otvoren. Meni se čini, da vi niste bez važnog uzroka običaj pogazili; niti vas je samo bezumna ljubav na tó prinudila. Nèka je gospodja D' Orsiljeva i liepa i mlada i onako krasna; ja ipak sumnjam da vas je strast oženila.„„ — "Istina je, odgovori D' Orsilji, da ja ljubim ženu moju, nego samo od kad sam se s njome vjenčao.„

""Može biti da vi morate iz važnog uzroka kriti ród žene vaše.„„ — "Tó nè. — Moja je žena ćer prostog jednog ali poštenog seljaka po imenu Vensana Rena, koi je prije blizu Manta živio, a sada je na mom dobru.„„

""E onda, ja drugo nemogu reći nego. . . „„ i ovdje Žizor ućuti. "Nego tó, produlji D' Orsilji, da sam ja nevinu djevojku prevario, i poslje za dužnost smatrao da nju vjenčam?... Tó nè, nikako, grofe, Luiza nije takva. Ja sam — a ne ona — kriv; ona je žrtva moje pogrješke, ona je nevina kao andjel i evo šta sam ja popraviti morao! — Vidim da ste radi sve znati, a tad čujte, i neću vam ništa zatajiti nego neka imena, koja nemaju nikakve vriednosti.

"Bio sam na selu ne daleko od Pariza, na piću kod jednog bogatog trgovca, ili bolje da rečem njegove žene, u koliko je ona kučni domaćin bila. Ništa joj draže nije bilo, nego dobro činiti i u svakom je obziru zasluživala obće štovanje, pak neimajući djece postane materom sve seljske siročadi. Medju ovima uzme i jedno gizdavo bez majke djevojče koje knjzi i svakome drugom ženskom poslu divno na svijet poduči, a najposlje preda nju da bude momicom sestri svojoj.

"Sestra njena gospodja D' Alj* žena Parlamentskog savjetnika dosta okosite i goropadne ćudi, nego ipak imadjaše i naprtak jaranah, s kojima tako prelukavo znala se vladati, da je svaki za osobitu sreću i čast smatrao koi je prvi njenu vrlinu pobiediti mogao. Ja sam tú sreću i čast imao, varajući se naravno kao i svi ostali. Ona me tako hitro znadè uloviti, da mi moguće ne bješe skroz pronići namjeru njenu, jer od jedan put ja ti njen vatreni ljubovnik postanem, čemu se nikad ni nadao nijesam.

"Vi znate da se na selu takovo što slobodno činiti može, jer je zgode svake; pak i kuća u kojoj živismo svu je zgodu imala kao da je nalavlaš za tó zidana bila. Na svakoj strani dugi i široki hodnici po kojima slobodno se obnoć provlačiti moglo, sobe pak tako su razpoložene bile da su žene bez ikakva narušenja blagopristojnosti slobodom svojom koristiti se mogle; a vrata kao uljem namazana bez ikakva škripanja lako se otvoriti i zatvoriti mogoše — jednom riječi graditelj ništo zaboravio nije što bi za ovaki slučaj potrebovalo.

"Na ovaj sam ti način ja moju gizdavicu oko tihe polnoći pohadjao, bez da se je obdan tó naše kratko poznastvo na ičemu i po ičemu primjetiti moglo. Čast njezina bila je meni povjerena svetinja — meni samcatom; nego pri svem ovom tobož' čista gizdavica moja nepriznavaše slabost svoju! Samo nježina skromnost od strane sretnog ljubovnika, mogla je neprisebnost njezinu izviniti.

"Ja sam se na svaki način mučio da uživam povjerenje njezino, i tako ti je čitav mjesec danah protekao, a da štono rieč, ni hitri pogledi onu tajnu našu nazreti ne mogoše. Mi smo za naše uživanje one časove birali, kad je momica njezina prekrasna Luiza najtvrdje spavala; ja sam pokraj nje na prstima od noguh prolazio da me ni ranjenik opazio nebi. Gospoja D' Alj* sama mi je vrata otvarala i za mnom zatvarala.

"Nego jedan dan — *dan* velju: jer i na silu zora me zateče — u takoj zabuni ostavim ju, da se tó nikako blagopristojnim nazvati nije moglo, i u hodniku — po čemu se mahom vidilo — sretnem mlada čovjeka dobro zamotana sa okruglo nabijenom kapom do ušijuh — djevera gizdavičina, jednog vjetroglavca, koji za čudo dobro biljegu gadjaše, i koji je u taj par hitio gadjati baš u hodu pušku taruči. On me začudjeno pogleda, i zapita: ""Odkud sad? gdje ste bili?„„ — "Tà baš nidje, promucam ja: idem da se prošetam; nešto sam slab, jer svu dragu noć oka zaklopio niesam. — ""Smješna stvar, tà niesu neg se vrata otvorila, a ti da odanlen izlaziš.„„ — "Čudan je tó pozdrav, ti si jošt dremovan, odgovorim ja smjejući se, pak da ću na polje. — ""Stojte, rekne mi on, stavši predame: u toj sobi semo moja snaha i njena djevojka Luiza spavaju, zbilja kod koje ste bili: „„ — Na svakom drugom mjestu ja bi ga pameti naučio, ali tú šta sam drugo morao činiti? Iz naše svadnje Bog zna šta bi se roditi moglo; i zato nije bilo kud kamo, nego je trebalo izgovoriti se. "Moželi se pitati? rečem ja: ta moželi se i pomisliti? Samo ime gospodje D' Alj* dosta je da te uvjeri, da ja kod nje nisam bio.„ — ""Daklen kod Luize, — proklete Lize?„„ zapitivaše me naglo. — "Ta mani se toga, reći ću mu; nego hajde da biljegu gadješ, a ostavi ono što se tebe netiče. Znaj pri tom, da naši vrsnici moraju biti skromni, i čuvati tajnu, u toliko više što i sami u podobnom slučaju može biti da ste.„ — Ovako ti se razkrstim sa nenadnim drugom, udjem u svoju sobu zadovoljen, nego kako sjednem poče me neka slutnja kiniti, jer želeći gospodju D' Alj* opravdati, ali dvostrukim značenjem mojim, ja sam nevinu Luizu objedio, koja je tad najtišim snom spavala i u svemu nevina kao andjel bila. Po nesreći mladi ljudi, slabo vjeruju u poštenje pridvornih momicah sudeći o njima po komedijama i novim romanima tè zato me poče silno savjest mučiti. Jedino me tješilo, što sam mislio, da sam morao čast blagorodne žene spasti; a i tó sam mislio, da će on o svemu ćutati. *(Sliediće.)*

USO i AJKA.

(Narodna bosanska pjesma koju turci pjevaju, priobćio Ot. Antun Knežević.)

Preko Drine čudan mejtef [1]) kažu,
U njem ima trista djevojakah;
Pred njima je Ajkuna djevojka,
A hodža [2]) im Uso Efendija. [3])
Uso Ajki tri ćitaba [4]) daje,
"Kaži Ajko što ćitabi pišu?„
Dobro uči Ajkuna djevojka:
""Prvi kaže da se hodža ženi;
Drugi kaže do petnajest danah,
Treći kaže s Ajkunom djevojkom.„„

[1]) *Mejtef*, učiona. [2]) *Hodža*, učitelj. [3]) *Efendija*, gospodin. [4]) *Ćitab*, ili bolje *Kytab*, knjiga. —

Čuo sam pak svakojemu stihu pridavati i ove turske rieči:
Ćim bery banà, ćim sanà,
Sanà mušyry zelda buldum,
Vezir ja, vezir ja! —

Opis grbovah plemićah bosanskih.

Priobćio Ot. A. Knežević Bošnjak

(Dalje.)

70. *Tičinović,* uz grb bieli, malo pognuta pruga crna, a po njoj stup bieli fržoviti. Pri vrhu grba tri, a pri dnuh tri lastavke (lastavice) nalaze se. Na stupu pak žuto-modro-zelenomu više grba velika plava perjanica. Više obiteljih imamo koje spadaju na istočnu crkvu, kao i turskih, koje se prozivaju ovim prezimenom, dapače i čitavo polje *Tičinovo,* u krajini ima. Podpis je *"Tihcinovicch.„* (U knji. Bor. preko grba biela i pojas je bieo, samo su crni obrubi, a preko pojasa ima žut opet pojas na zarezotine s jedne i druge strane; a nad pojasom i ispod pojasa, na grbu su po tri njekakve ljubičaste šape. Iznad grba stoji oró bieo razkriljen, gleda prema lievoj strani i drži žut jezik isplažen. *Ur.)*

71. *Deškojević,* na grbu bielomu dvie pri vrhu a jedna pod njima glave dječinje plavo-crnkate; (u knji. Bor. glave su triju mladićah posve crnjomanjastih sa žutim vrpcama u okrug povezane *Ur.)* a na stupu žuto-crljeno-zelenomu više grba stoji mladić plavo-crnkasti u odjeći plavo crnkastoj držeći dvostruku strielu crljenu u ruci. U mladića vlasi su liepo razdiljeni, i podrezani. (U knji. Bor. iznad grba stoji andjel krilati u vidu mladća i drži gó mač u desnoj ruci, a odjeven je u zagasitu odjeću. *Ur.)* Imamo kod Lievna *Deškovićah.* (Imamo ih i u Omišu, pak je sad jedan i zastupnik na državnom vieću, i stoji na stranci saborske većine. *Ur.*) Podpis je "*Deskoevicch.„*

72. *Parmekanović,* na grbu crljenomu dvie pri vrhu, a jedna pod njima, čaše biele pri vrhu svedene sa zaklopcima; a na stupu žuto-plavomu više grba časa crljena iste slike kao i u grbu. (U knji. Bor. stoje na grbu crljenu tri zlatne urne, a iznad grba obklopljena ruka s golim mačem u zamahu. *Ur.)* Neznam da tkoga imamo od ove obitelji. Podpis je *"Parmekanovicch.„* (U Bor. *Parmexanovich.)*

73. *Vuković,* na grbu bielomu, pravan križ crljen, imajući na svakoj nožici, i na sriedi po jednu plavu tvrdjavu sa tri kule; a na stupu žutkasto-plavomu više grba, tvrdjavu crljenu sa četri kule. Više tvrdjave, i sa dvie strane nalazi se po jedna baja zlatna. Na više mjestah u Bosni imamo Vukovićah, koji su se zvali i *Hrvatnići,* i spadaju na istočnu crkvu. Podpis je *"Vukovicch.„* (U knji. Bor. ispela se njekakva crna zvierka nalik mački, okrenuta prema lievoj strani s crljenim isplaženim jezikom. Vukovićah ima dosta i u Dalmaciji i u Crnoj gori, spadaju k jednoj i k drugoj crkvi. Jedan Vuković iz Makarske sad je tajnik kod namjestničkog predsjedništva u Zadru, i kao povjerenik na saboru dalmatinskom, stoji uz većinu. *Ur.)*

74. *Debeljić,* na grbu bielomu, dva crna orlova krila, preko kojih je crljena mala pruga, a na njoj polumjesec ljubičasto-plavi. Na stup zeleno-modromu više grba, plavo krilo orlovo, pred kojim je polumjesec crljeni. Osobito u Skoplju imamo katoličkih obiteljah koje se zovu *Debeljak,* i *Debeljaci.* Podpis je *"Debeljich.„* (U knj. Bor. preko grba crljenog pružen je pojas crljen, a na pojasu stoju po dva biela krila razkriljena; a nad grbom, ispet bieli slon s nosom oborenim. *Ur.) (Sliediće.)*

GLASNIK.

Književnost jugoslavjanska. Gosp. *Stefan Petranović* bivši pobočnik crnogorskog kneza izdao je poziv k predplati na knjigu pod naslovom: "Moralne misli od Nikole Tomazea, posrbljene S. Petranovićem, pobočnikom crnogorskog kneza." Knjiga je već predana u tisak, i bitiće dogotovljena do Mitrova dana; iznosiće 14 pečatanih tabakah na osmini, a zapadati će samo 80 novč. Predbrojnici se šalju u Novi Sad na uredništvo "Danice." Mi izvornik poznajemo, a znamo da i gosp. Petranović može dobro prevesti: zato ovo djelo svakom domorodcu preporučujemo. — Gosp. Nikola Janakidis, učitelj grčkog jezika u Novom Sadu, napisao je: "Novo uputstvo za učenje grčkog jezika", koje je, kao što novosadska "Danica" javlja već i u štampu dao. "Knjigu je tako napisao — veli isti časopis — kako će se što bolje moći upotrebiti, tako da se iz nje Srbin grčkom, a Grk srbskom jeziku naučiti može." Biće gotova do polovine studenoga o. g. Ciena je knjiži 60 novč. Skupiteljima se daje 11. knjiga. I ovo je za našu knjigu liepa stečevina, pa je zato svakom ljubitelju jezika grčkog preporučujemo. —

Narodni zavodi. Dne 17. t. m. držao je odbor Matice dalmatinske svoju redovitu sjednicu. U toj sjednici izmedju ostalog odobren je sadržaj "Narodnog koledara" za god. 1864.; odredjena je uredniku njegova nagrada od 60 fiorinah, i primljeno je u načelu da se o trošku Matičinu izda jedna zbirka narodnih moralnijih pjesamah, medju koje bi se pomješala i po gdjekoja umjetna, za čitanje našem prostom puku. Obširni napisnik tiskati će se u "Narodnom listu."

Zakon o "velikoj školi" u Beogradu. "Srbske Novine" doniele su zakon o uredjenju "velike škole", koja će imati tri odsieka ili fakulteta:

I. *Filosofički*, gdje će se učiti: 1. filosofiija, 2. filologija, 3. obća istorija sa osobitim pogledom na Slavene, 4. Istorija Srbah, 5. obća istorija književnosti sa osobitim pogledom na književnost Slavenah, i Srbah, 6. objasnjavanje latinskih klasikah, 7. književnost i objasnjavanje francuskih klasikah, 8. narodna ekonomija, 9. dohodarstvo, 10. politična računica (s državnim knjigovodstvom).

II. *Tehnički*, sa ovim naukama: 1. Elemntarna matematika, 2. Fizika, 3. Zoologija, 4. Botanika, 5. Mineralogija s geognoziom, 6. Poljska ekonomija, 7. Hemija, 8. Deskriptivna i praktična geometrija, 9. Viša matematika, 10. Mehanika, 11. Nauka o gradjevini na suvu i na vodi, 12. Tehnologija hemička.

III. *Pravni*, sa sljedećim naukama: 1. Rimsko pravo. 2. Gradjanski zakonih, 3. Gradjanski sudski postupak, 4. Trgovački zakonik, 5. Kriminalni zakonik, 6. Kriminalni sudski postupak, 7. Sudska medicina, 8. Administrativno pravo, 9. Javno pravo Srbije, 10. Medjunarodno pravo.

Knjige na prodaju. Iz Dubrovnika piše njeki gospodin "Katoličkom listu" u Zagreb, da je radi nepredvidjene sgode prisiljen jedan dio svoje knjižnice prodati. Izmedju ostalih dielah ima za prodaju: 1. *Patrologiju latinsku*, koja sadrži sve sv. otce od Tertullijana do Inocenta III. u 217 sveskah u osmini izdanja Migneova, zapadala je bez prenosnih i inih troškovah 1083 franka, a još je nedotaknuta. 2. *Patrologiju grčku*, koja sadržava sve svete otceve od apostolskih vremenah pa do Fotija, u 104 sveske s grčkom maticom na jednoj a s latinskim prevodom na drugoj strani; plaćeno je za nju bez prenosnih troškovah 981 franak, a i ona je još nedotaknuta. Ove toli prevažne sbirke za svakog učevnjaka, a osobito za sveštenika, ustupa sadašnji njihov vlastnik i za manju, ali razložitu cienu. On bi ih rado onom prodao, tko bi ih kupio za porabu buduće jugoslavjanske akademije ili sveučilišta. Tko bi želio imati potanja izvješća, može se obratiti na slavno uredništvo višespomenutog časopisa.

Razne viesti. Uobće se pogovara da je sad opet pozvan gosp. Dr. *Ante Kuzmanić* na uredjivanje "Glasnika dalmatinskoga." Tó se pak nezna, ili gosp. *Ivičević* dosadanji urednik, sam od svoje dobre volje odstupa, ili je pak od uredništva i nevoljom svojom odpušten. Nego tomu se svikolici nadamo, da će opet ikavstvo u "Glasniku" nastupiti, ako ga gosp. *Kuzmanić* poduzme uredjivati. Alà liepa polja za stara borioca! — Presvietli zadarski nadbiskup *Petar Dujam Maupas* naimenovan je tajnim savjetnikom njegova veličanstva našeg kralja. Čestito mu bilo i ovo njegovo preuzvišeno novo zvanje! — Pišu "Novicam" iz Trsta da je onaj gospodin, štono ga zovu Francuzi *Debrau-om*, i štono je po nalogu cara Napoleona pratio meksikansku deputaciju iz Pariza u Trst te je nju predstavio nadvojvodi Maksi, budućemu caru meksikanskomu, pravi rodjeni Kranjac, tè bi se uprav morao pisati *Vjekoslav Dobravec*. On se je rodio u Trstu, a roditelji su mu bili Kranjci; i god. 1829. svršio je gimnazijalne nauke u Ljubljani. Pošto je pak izučio pravoslavne nauke u Gradcu, otišó je u Francusku; bistroj glavi poslužila liepa sreća; slali su ga amo tamo sa raznim povlovima; kažu da mu je car Napoleon vrlo sklon, i sada radi kod njekog francuskog lista. — S jučerašnjim parobrodom odputovao je odavde naš starina *Vuk Stefanović Karadžić*. Čujemo da je i ovom prilikom skupio u Dalmaciji liepu kitu narodnih pjesamah, koje će u petoj svezci izdati. On će, kako čujemo, svukoliku zimu provesti u Beču. U Zadru nije nikud izlazio, nit' je ikoga pohodio, jer se vrlo slabo na nozi miče, a i godine se nešale.

☞ Još jedan put najuljudnije moli doljepodpisano uredništvo "Zviezde" svukoliku gg. predbrojnike, koji nam duguju svoju dotičnu predplatu, bilo za prvu polovinu godine, ili bilo za ovu nastavšu polovinu, da nam istu što prije izvole poslati. Mi na toli opetovane molbe, još od pune STOTINE predbrojnikah nedobismo ni ciglog novčića; neg naprotiv trojica nam vratiše list od početka ovog mjeseca, bez da se sjetiše sav prošasti polgodišnji tečaj podmiriti. Mi ih i pak neimenujemo, ali kažemo da takovi postupak neznamo nikako izviniti niti u njemu čin poštenja usmotriti. "Zviezda" će još za njeko vrieme isticati, a pak će morati sa svim prestati, ako i ovaj put naša najuljudnija molba odziva nenadje.

Uredništvo "Zviezde."

Tiskom Demarchi-Rougierovim.

Izlazi svakog četvrtka u sedmici.
Ciena joj je u Zadru 4 fior. na svu godinu, a 2 fio. na pó godine.

ZVIEZDA

Književni list za prosvjetu, poduku i zabavu.

Van Zadra poštom 5 fior. na godinu, a 2 fior. i 50 novč. na pó godine.
Rukopisi se nitkom nevraćaju.

Poduzetnik, izdavatelj i odgovorni urednik **J. Sundečić.**

"Za prosvjetu i za bratsku slogu
Svaka žrtva ugodna je Bogu."

Broj 31. U Zadru 29. listopada 1863. Godina I.

POZIV I MOLITVA

NA SLAVNU TISUĆNICU SV. SLAVJANSKIH APOSTOLAH

ĆIRILA I METODA *

OD J. SUNDEČIĆA.

Od obalah sinjeg mora,
Od hridinah bijeloga,
Od uralskih kršnih gorah,
I od Búga ponosnoga:
Svaki bratac slavske krvi,
K Velehradu neka vrvi!

Tam' gdje braća Moravljani
Posred mnoge svietle sprave,
Žarom hara razgrijani,
Tisućnicu divno slave
Apostolah slavskog roda
Svetog Ćire i Metoda. —

Tamo tamo, duhom jedni
Svi u skupu da kleknemo,
Pa da u glas (kao žedni
S neba rose) uskliknemo
Otcim našim, našu vruću
Molbu îz srca izviruću:

"Slavni naši Apostoli,
Koj' nam pravu vjeru dàste,
I poganstva našeg boli
Vječnim slovom izčupaste;
Pa uz tó nam još i mili
Naš ste jezik posvetili!

"Koji li nas sad motrite
Iz dvorišta nebesnoga:
Molimo vas da molite
Stvoritelja svemoćnoga,
Svojoj veljoj po milosti
Naš nam grijeh več da prosti!

"Da kó što ste u Rožnovu
Vi Rad'gostov kíp srušili,
Tè nauku viesteć novu
I Peruna sakršili:
Nek protivu Slavstva tako
I On sruši vražtvo svako!

"Kó što l' vaša ruka sôri
Pram' Špilbergu hram stojeći,
Na Franinoj vitoj gori,
Sramnoj Ladi čast noseći:
Tako i naš Bog da srazi
Sve što Slavstvu obraz gazi!

"I kó što ste, strašnog suda
Slikom — njegda predke naše
Vi od umnog trgli bluda,
Pak istine rieč poznaše:
Tako i On nek zaplaši
Nas sa slikom biedah naši'! —

"Molite ga, neprestajte
Da svoj pogled na nas svrne;
Prosite ga, zaklinjajte
Da nas liši kobi crne:
Kobi, koja Slavstvu više
Smeta nego l' smrt da diše! —

"Molite ga još da slogu,
— Slogu cigli spas Slavenstvu;
Ciglo sredstvo, koim mogu
Teć Slavjani k svom prvenstvu, —
On useli nam' u grudi,
I izmieni zle nam ćudi. —

*) Ova je pjesma tiskana samo u "Nizu jugoslavjanskoga bisera" i tó s ćirilicom.

"Molite ga, — blag je Bogó
Redom pravdu svakom tvori...
Tà kad nije On još mogó,
Što je ozdol diguut' gori? —
Molite ga da On htjedne
Tisnut napried sad posljedne. —

"Molite ga, Bož'ji sluge!
Vi svjetila sveg Slavjanstva!...
Vi svjedoci naše tuge!...
Naši Spasi od poganstva!...
Sveti Ćiró sa Metodom,
Bog svud bivó s vašim rodom!„ —

Tako je moralo biti.

(Preradio mladi Crnogorac.)

(Dalje.)

"Ali on kako doma dodje, udje u sobu gospodje D' Alj* i sve joj pripovjedi, t. j. kako sam ja iz sobe izašao, kako me on vidio, i kako su se za mnom vrata zatvorila; kako on meni vjeruje da je Luiza bila predmet moje noćne posjete tè me zato još većma kriveći: što sam nevino djevojče sablaznio i čast snahe potresao. — A da vam reknem ukratko, mladi gospodin D' Alj* vikao je, lupao, prijetio i zahtievao da me iz kuće iždene, jer on dulje sa mnom zajedno neće pod jednim krovom da živi.

"Gizdovica taj isti dan izašla je bila da se po bašti prošeta, i nalaž iza drugih poosta da se sa mnom sastane.„ ""D' Orsilji! — progovori ona — moja je sudba u vašijem rukama. Vas je djever moj jutros u hodniku vidio. Srećom vi ste mu na neki način rekli da ste kod moje djevojke bili, nego tó ga je jošt većma razpalilo jer Luiza neće da ljubavi njegovoj odgovara, niti mari s njime se sastati i zboriti. Njemu je tó najveći jad, što mu se predpostavljate, pak od jada ono za pogrješku kaže, što bi zanj najveća sreća bila kad bi mu se dopuštilo. Rekao mi je, da bi svak drugi na njegovom mjestu videći vas gdje iz sobah mojijeh izlazite u ona doba mene za nepoštenu ženu držao, a time ne Luizu nego brata njegova osramotio; i da samo nepošten čovjek može nepoštovati kuću brata njegova, i jedno nevino djevojče sablazniti; pak na svaki način zahtjeva da vas iz kuće odpuštim, jer inače veli, da će te se vas dvojica na samo za sve pitati. Predstavite sebi moj položaj! kakve užasne posljedice po mene mogu biti! Vi ste uzrok, vi predmet nesmišljene slabosti moje: tako vam velikog Boga, spasite me, i uklonite se od zla! Ja sam vama čast moju, moje spokojstvo, i moj život povjerila; i vi će te ljuta zvijer biti; ako se ne smilujete na jadnu izgubljenu žensku glavu.„„

"Krv mi se uzmuti, kad čuh, da mi je mladi kicoša zakone predpisivao; nego pravica je na njegovoj strani bila — i kriv budući pred jednim bratom, kakve bi duše bio drugoga zaklati. Trebalo je popuštiti; jedino sam želio, da nebi nevinom djevojčetu jada zadavao.„ — ""Zato se nebojte, odgovori gospodja D' Alj*, on me je molio za nju, da joj oprostim, i kod sebe na novo zadržim; ona mu je srce očarala. Pak kad mu obećam da ću Luizi dobra biti, ja ću ga zakleti da i on o svemu ćuti.„„

"Tú istu večer ja odem. Mladi D' Alj* time najzadovoljniji, sad svakako nastojaše oko snahe da Luizi dobra bude, uvjeravajući je da je ona nevina, i da sam se ja njenim snom koristiti mislio.

"D' Alj* nije mislio, kako je zborio. Naumi pitati nagradu od Luize za svoju skromnost, i zato postane nepristojan prama njoj izsmjejavajući strogost rj ne tobožnje čistoće i poštenja, prebacujući joj da ona nije taka sa svima, i da je njemu slabost njezina poznata. Kad se jadnoj djevojci dosadi takovi bezobrazluk, počne da ga zaklinje i plačući kumi Bogom da je na miru ostavi. Ovaj sad kaže njoj kako je mene vidio gdje iz sobe njezine u zoru izlazim i kako sam mu ja sve kazao i odkrio.

"Luiza sad pane u nesviest i počne se nebom i zemljom kleti da sam ja slagao, da je ona u srcu i duši poštena i u svemu kao andjel nevina. Prodrzljivi D' Alj* htjede ovom njezinom zabunom i tugom koristovati se. Ona se najpre stidno branjaše, nego kad vidje da joj sve ne pomaže, stisne, pa njega po obrazu ljus! da se dugo znak njegova bezobrazluka i sramote poznavao.

"Ovaj sad onako nagrdjen i osramoćen, zakune se da će joj se osvetiti, i zbilja raztrubi svijem kućanima da je Luiza sramotna i nepoštena, da sam ja u zoru iz njezine sobe izljegao, i da me je on u hodniku vidio itd.

"Sad je trebalo nevinu djevojku odpuštiti. Niti njene suze ni uvjeravanje, niti bezazleni izgled lica — ništa je spasti nemogaše. Uzalud je klečeći i dizajući ruke k nebu prizivala Boga da osvjedoči njezinu nevinost i čistoću. D' Alj* je govorio, da je svojim očima mene vidio i čuo. Može biti da su se čeljad i domišljala tome kako je i inače moglo biti, nego nitko ne zboraše što misljaše; i milostiva gospodja domaćica, i ako sa suzama, morade i opet bjednu Luizu odpuštiti.

"Nesretnica ostavi dom pak naumi najpre da meni ide, da ukori svoga klevetnika, da predstavi gnusnost laži, i da potraži dužnu i pravednu zadovoljštinu kao dokaz nevinosti svoje. Nego Luiza mene ne poznavajući mogla je o meni najnepoštenije misliti, smatrajući me za najvećeg zlikovca. Pak kadbi meni došla nebi li s tim još više svijet u lažnom mnjenju utvrdila; a pitala je sebe kako bi je ja i primio, misleći o meni kao i o mnogim drugim, koji po nesreći nevjeruju u djevojačko poštenje? A najposlje i moje svjedočanstvo u korist njezine nevinosti (ako bi ja na to pristanuo) bi li se uzelo za iskreno i pošteno? — Ovako je Luiza pravedno u svom očajanju razbirala, pak se riješi na mjesto ustmenog zbora i sa mnom sastanka, oblakšati tužnom srcu svome s jednim pismom.

""Kažu, — pisala je ona — da su riječi vaše bile povodom užasne klevete, zbog čega sam iz kuće izgnana, u kojoj sam nesretna bila da vas vidim. Čovjek, za koga ništa znala nijesam, kako se mogaše mojim ljubovnikom nazvati, kako reći mogaše da je, obnoć k meni dolazio? Podobno poganstvo neda se ni vjerovati; nego ako ste se vi sa častnim imenem jedne poštene djevojke rugati mislili, onda znajte da jadna Luiza, koja vam nikada ništa u životu svome na žao učinila nije, vas radi strada i na svagda propada.„„

“Pomislite grofe, šta sam iza ovoga osjećati morao i kakve su mi crne misli dušu prodirale, koliki li sam se zlikovac sám sebi morao činiti?! Prije svega ganula me je sudba nesretnice; pak smislim kazniti tako pogana čovjeka, koji je pod mojim imenom nju obezčastiti mislio: uzjaham na konja, uputim se upravo kući mladog D' Alj*, i stanem u jedan gusti lúg, odaklen pošaljem po mladoga D'Alj*; ovaj dodje — i sad nije bio na vreme uteći — ponesu ga medju sobom kući.

“Nego lična osveta, nije ništa pomagala nevinoj Luizi. Kako da joj sad pišem. Gdje da je pismo moje zateče? Tó niko znao nije.

“Ovdje mi pane na um da je upravo otcu svome u selo Salju morala otići. Tako je i bilo, i glas klevete njezine, prije nje stigne u selo otcu njezinu. Svi seljani i komšije stiskali su ramenima — i otac njezin čovjek strog i pošten nije mogao sramotu ćeri svoje da padnese. Nije je ni vidjeti mario, i rekne da je iz kuće iztjeraju; i braća se njezina nje takodjer kloniše.

“Zaludu je suze roneći, preklinjala da je barem saslušaju. Tà kada je blaga i milostiva gospodja M. Luizu iz kuće iztjerala, onda je ona morala kriva biti. — Vucimi se, kučko jedna (reče joj otac) iz pred očiju, ajde kud te god oči vode, a noge noše! Dušu si mi otrovala prekrvnice! „ — Sirota sva u suzama, puna jada i svake crne tuge u najvećem očajanju ostavi kuću otca svoga i selo, ništa neznajući kuda li će na koju li stranu.

“Ja sam sve ovo doznao da je ovako bilo u Serankiri blizu Salje razpitujući za Luizu kćer Vensana Rene.

“Pohitati otcu njezinom, odkriti mu svoje ime, zakleti mu se da je ćer njegova nevina, pomiriti ga sa nevinom Luizom, mojim suzama, mojim dobročinstvom: učinimi se najsvetija dužnost, i naumim ju taki i ispuniti. Nego, evo jada, pak godine moje, uvjeravanje i mojesu ze utvrde starca Vensana, da sam ja smrtno zaljubljen u njegovu Luizu; jer je meni najviše do toga stalo bilo, da Luizu koju sam sablaznio u kući njezina otca savršeno upoznam, i tó nikada prežaliti neću, što mi se je nada izjalovila. Njezin stariji brat stajao je kao smrznut, mladji je gledao na kósu koja je o zidu visila i po koi put uzdahnuo bi i poprijeko me preturio krvavim očima. — Miči nam se izpred očiju (promuca hladno ožalošćeni starac) i ostavi na miru tužnog roditelja, koji je kćer izgubio: ““Sve tvoje zlato (ja sam držao tobolčić pun zlatnih Napoleonah) — tó sve tvoje zlato ne može izplatiti suze naše koje tebe radi prokletnjače jedon prolievamo!„„

“Stid, divljenje, živo čuvstvo vrline, borišc se u duši mojoj: htjedoh da sve seljane zovnem i okupim, pred njima da se zakunem. ““Neće ti niko vjerovati, odgovori mi Vensan.„„ — “Daklen mi Vi barem vjerujte! ja vas Bogom kunem, koi srce moje najbolje poznaje, zaklinjem vas svetom prirodom!„ — ““Ah! dragi otče (ciknu jedno djevojče, koje je u jednom kutu kuće snuždeno i sgrčeno do tó doba bilo) ja sam ti zborila da je sestra moja Luiza kao Bog pravedna. Ona mi je crna kukavica, kad smo se u suzama rastale ovo rekla: idem da se u vodu utopim!„„ — Sad svima suze iz očiju poteku.

““Ali ako ti ja povjerujem (na tó će mi starina reći) ganut vidom nevinosti i glasom istine kojoj se ništa protivit nemože — ako povjerujem, neću li sam najveći prestupnik biti? Nesretni otče!... kćer je moja nevina, ja sam uzrok očajanog stanja njezinog!... Ode kao izgnanica iz kuće roditeljske, obasuta roditeljskim kletvama!... Ah! kó će mi kćer dati? kó će nam čast povratiti?„„

“Lako je za čast odvratim ja, samo se žurite, ako je ikako moguće da joj život spasete. Mi ćemo se skoro viditi. S Bogom.„ — Sad uzjaham na konja, najpre baciv' onaj tobolčić sa dukatima koga oni ne hotiahu prije uzeti, ošinem konja, evo me kroz njekoliko u Pariz; odaklen odma napišem gospodji D'Alj* da odma k meni dodje.

“Djavolica odma se sjetila na čemu je stvar, i nije mira mogla naći. Rana, njezina jetrva, inače žena dosta okosita, pogodi da se ja poradi Luize smiriti nemogu, a tó se iz pisma moga doznati moglo. Ona daklen dodje.

“Vi znate gospodjo, rečem ja, da smo mi nevinu djevojku objedili i čast njezinu ocrnili; mi treba da tó po što po tó zagladimo i operemo. Vi jednako obćite sa ljudima, koji su nas izdali; vi treba da im sve kažete kako je bilo, da im kažete da je djevr vaš svega toga klevetnik; treba ići na selo k otcu Luizinu, i sve seljane okupiti i pred svijem Luizinu nevinost odkriti; kazati da je ona najpoštenije se u kući vašoj vladala, i da je iz ljubavi mladića kuću vašu morala napustiti, jer je prekomjere nepristojan bio, želeći nevinost njezinu pogaziti.

(*Sliediće.*)

Opis grbovah plemićah bosanskih.

Priobćio Ot. A. Knežević Bošnjak

(Dalje.)

75. *Ugrinović*, grb sačinjavaju četiri biele i crljene četverokutne ploče, kojih su nugla jedno drugomu okrenuta. Preko pločah pri vrhu, i pri dnuh grba po jedan pojas bieli, a preko ovih pojas modri na kojemu su tri žuta polumjeseca. Na stupu žutocrljenomu više grba dva plava krila orlova, preko kojih je po jedan pojas crljen. Ugar veliki i mali ugrićići imadu medju Dobretićim, i Skender-Vakufom, zar njekadašnja baština ove obitelji. Podpis je “*Uggrinovicch.*„ (U knji. kneza Bor. grb je na četvero podieljen. Na gornjoj strani lieva je pola biela a desna crvena a na donjoj lieva je crvena a desna opet biela. Preko crvenih dielovah pruža se pojas biel od gornjega kuta lieve pak prema donjem kutu desne strane, a preko svega grba pojas modar s tri žuta polumjeseca. Nad grbom propeo se krilati zmaj na stražnjim nogama sa isplaženim jezikom. Gornja mu je prednja strana biela a zadnja crljena, a donja mu je prednja crljena a zadnja biela, tè tako kao prekrižen izgleda. *Ur.)*

76. *Debeljić drugi,* grb je sačinjen iz priekih bielih, ljubičastih i crljenih prugah, a uz ove dva pojasa malo povita izmiešana sa modro-žutom bojom. Na stupu pak žuto-zelenomu više grba pravan križ ljubičasto-crljen, pod koim su dvie zlatne bajc. Podpis je “*Debeglicch.*„ (U knji. kn. Bor. ovog grba nema. *Ur.) (Sliediće.)*

Glasnik.

Književnost jugoslavjanska. Čitamo u "Glasonoši„ da je gosp. Vladimir Nikolić, kojega su pjesme pod naslovom "Bršljani„ nedavno u Osieku izišle, dao na trošak najmenika Lehmanove tiskarne u Osieku gosp. Josipa Taca, tiskati jednu svesku svojih *pripovjedakah*. Ciena će im biti 1 fiorin, a obsizati će od 18-20 tiskanih tabakah. Ljepši komadi s pozlaćenim vezom, zapadati će po 60 novčićah više. Dalje isti časopis veli: "Činimo pozorne naše čitateljstvo na svezak ovih pripoviedakah, jer ih je gosp. Nikolić mnogo liepih i zanimivih napisao, a inače je poznat kao poslen i napredan radioc na tom polju, koje je kod nas još jednako na ugaru i najviše zanemareno, premda bi što više željeti bilo, da se na njemu što pomnjivije posluje. Molimo naše beletristične i ostale listove, da ovo oglasiti izvole. "Mi to vrlo rado evo učinismo, što smo i sami osvjedočeni da gosp. Nikolić može takova šta dobro i vrstno napisati. — Javlja novosadska "Danica„ da je gosp. S. Radulov napisao knjigu pod naslovom: "Učebnik za bolgarskija-t jazik." — U Novom Sadu izići će do dva mjeseca "Priklapalo. Šaljivi kalendar za godinu 1864. Izdaju ga stari komarci, a odgovaraju Vasokter i Mitmondja.„ Ako bude imao dosta predbrojnikah, imati će i ilustracijah; a ako se dobro primi, možda će se od njega stvoriti i šaljivi list, ili povremene sveske. Ciena mu je 50 novčićah. Predplate se šalju na gosp. *Gjorgju Rajkovića* u Novi Sad. — U Beogradu štampaju se po treći put Daničićevi: "Oblici srpskoga jezika. "Ciena im je 60 novčićah. Tko nabavi 8 istisakah, dobiva 1 na poklon; a tko ih nabavi 12, dobiva 2 na poklon. — Gosp. *F. Kanic* obišó je po Srbiji, opisao i snimio važnije istoričke spomenike, tè je najvišim odobrenjem našega kralja i golemim sredstvama kraljev. dvorske državne štamparije u Beču izdao svoje djelo na vidjelo. Knjiga je ova iz iste štamparije izišla u največem obliku, u dužinu 22" u širinu 17", i na najljepšoj hartiji, pod imenom: "Vizantijski spomenici po Srbiji.„ Na *dvanaest* tablah naštampani su kako cjelokupno izgledaju (s planom od svakoga) veleliepi starinski namastiri: *Gornjak, smederevska crkva, Ravanica, Manasija, Žića, kruševačka crkva i Studenica*. Cjelokupni su izgledi bojama naštampani gradjevinske su sitnice izrezane u čeliku ili u bakru. Uz svaku je tablu obširan vještački i topografički istorički opis na njemačkom jeziku, ili je srbski prevod od g. Aleksandra Sandića. Ova se knjiga po sudjenju ljudih, koji su sa svoje liepe vještine čuveni i vidjeni, broji medju prvim evropskim uzor-radnjama u ovoj struci. Željti bi bilo da je svaka imućnija srbska porodica nabavi, a osobito crkvene občine, da se nagledaju takovih divnih zadušbinah njekadašnjih svojih slavnih carevah: sv. Nemanje, sv. Save, cara Dušana, kneza Lazara itd. Ciena je knjizi u skupocienim koricama: 25 fior. a. vr. Tko želi knjigu imati treba da se obrati u Beč na višespomenutog gospod. *F. Kanic-a* (Stadt N. 1111.) poslavši mu novce, i uz novce izjavu, da li želi opis na srpskom ili na njemačkom jeziku. — Gosp. Sv. Lazarević knjižar novosadski, javlja u "Napredku„ da je preč. gosp. arhimandrit Ger. Petranović spustio cienu svom "Dobrom Pastiru„ koi se kod njega u prodaji nalazi, i to II. čast od 2 fior. i 10 novč., na 1 fior. i 10 novč.; a III. čast takodjer od 1 fior. i 50 novč. na 1 fior. i 10 novč. —

Narodni zavodi. Od 5 lipnja do 20 listopada t. g. držao je upravljajući odbor matice ilirske u Zagrebu četiri sjednice. Izmedju ostaloga u ovim sjednicama primljena je ponuda tiskara Albrechta za tiskanje Vrazovih djelah, od kojih će prvi svezak u ukusnom obliku, obsižući do 26 arakah, najdalje do Božića izići. Usvojeno je u načelu, da matica uzme pod svoje okrilje znanstveni časopi, koi bi se imao u Zagrebu izdavati. Odlučeno je da će se predložiti vis. kr. namjestništvu nebi li ono o svom trošku izdalo od gosp. K. Lj. iz Dalmacije podnešeni svoj rukopis istomu družtvu, koji sadržava za hrvatski jezik sastavljenu *stenografiju*. Gospodi dr.u Lamblu i P. Zoričiću izručena je knjiga gosp. Sabjlara, pod naslovom "Kućnik„ da je razvide i da o njezinoj vriednosti svoje mnjenje izjave. Najposlje pošto je u načelu bilo primljeno da će matica pomagati znanstveni časopis, saslušavši ponude od g. prof. Jagića u ime budućega uredništva. konačno je odbor zaključio: 1. da pristupi Matica ilirska k spomenutomu poduzeću u pomoć kao obvezna predbrojnica za 220 komadah; 2. da će za svaki cielogodišnji istisak plaćati samo 3 fiorina, i 10 % za razpošiljanje, s pravom da joj se u potrebi još i više istisakah uz jednaku obaljenu cienu (3 fior.) odpusti: 3. da će ovaj ugovor, čim se s jedne i s druge strane podkriepi podpisima, stupiti u život ponajprije samo za jednu godinu, t. j. počamši od budućega siečnja. Matičina prava osim toga, što će se kao pomoćnica kod izdavanja imenovati na samom naslovu, sastojati će se u tom. 1. da će njezinih 220 pravih članovah dobivati bezplatno svake četvrt godine jedan svezak od 7 — 9 arakah; 2. da će što bi se našlo više od 350, dobivati 20 % čistoga dohodka; 3. da će postati njezinom svojinom sve knjige i svi spisi, koji bi stigli uredništvu, bilo za zamienu, ili bilo kao poklon. —

Pravnik. Ovaj toli koristni časopis prošao je onako isto kao i njekadašnji "Pravdonoša„; jer nam o tomu javlja uredništvo "Pravnikovo„ u svom 49—52. broju ovo što sliedi: "Pošto se tečajem ovoga mjeseca prijavio neznatan broj predbrojnikah na naš list, tó obustavljamo dalnje njegovo izdavanje. Ona gospoda, koja nam za buduće godište poslaše predpletu dobiti će ju odmah natrag poštom.„ Sve nam išlo, ovako nam neišlo!

Glasba. Javlja "Pozor„ da je uprav sada izišao drugi svezčić "Milovana„ t. j. sbirke narodnih pjesamah, što ih izdaje hrvatsko pjevačko Družtvo *Kolo* u Zagrebu. Ovaj svezak sadržava: 1. "Tugu„ za jedan glas uz glasovir od Vatroslava Lisinskoga. 2. "Požudu domovine„ (Mio ti je kraj) za jedan glas uz glasovir od Ferde Livadića Samoborskoga. 3. "Predivo je prela„ za četverospiev od Vatrosla Lisinskoga. — Može se dobiti u Zagrebu kod gg. *Slavoljuba Lšičara, Antuna Jakića i Mije Krešića*. Ciena mu je 80 novčićah a. vr. — Čitamo u "Kat. Listu„ da je gosp. *Ivan Miklošić*, učilelj glavnih učionah u Mariboru, sastavio kratku i laku *slovensku misu* s blagoslovom, gradualom i prikazanjem za četiri glasa. Ova je misa u više crkvah lavantinske biskupije pjevana, pa je kao što piše više časopisah, stekla svuda pohvalu crkvenoga i slovenskoga sloga. Ciena je ovom djelu 1 fiorin i 50 novč., koja se tek onda na pošti ima isplatiti, pošto se djelo u ruke primi.

Kamen za tiskare. Kao što javlja "Svetovid„ pronadjen je u selu Brezja, okružija valjevskog, kamen za *litografiranje* i tó od vrlo dobre vrste, i bolji od onog štono se za skupe novce iz daljine unosi. Ovakova ruda, ako se kopanje dobro uredi, moći će Srbiji liepe koristi pribaviti.

Tiskom Demarchi-Rougierovim.

Izlazi svakog četvrtka u sedmici.
Ciena joj je u Zadru 4 fior. na svu godinu, a 2 fio. na pó godine.

ZVIEZDA

Književni list za prosvjetu, poduku i žabavu.

Van Zadra s poštom 5 fior. na godinu, a 2 fior. i 50 novč. na pó godine.
Rukopisi se nitkom nevraćaju.

Poduzetnik, izdavatelj i odgovorni urednik J. Sundečić.

"Za prosvjetu i za bratsku slogu
Svaka žrtva ugódna je Bogu."

Broj 32. U Zadru 5. studenoga 1863. Godina I.

HAJD U KOLO!....

Hajda braćo svi u kolo,
Da nas sveže sveta sloga,
K sreći roda premiloga!

Sloga, tó je put jedini,
Što nas vodi k onoj cjeli,
Kojoj svaki stići želi,
Da premiloj domovini,
Izmedj silnih zemlja ini'
Pripomogne do slavnoga
Mjesta, njojzi pristojnoga!

Rad imena ne bojmo se:
Svaki svoje neka ljubi,
Nek mu svuda slavu trubi,
Al pod *obće* sgrnimo se,
Kojim *svi* se nek ponose,
Da nas sveže sveta sloga,
K sreći roda premiloga!...

Nikola Stokas.

DJELO SKRUŠENJA.

(Izvorna pjesma, S. B.)

U dobi ludoj života moga
Odbi me, kuku! od doma svoga:
Požuda sliepa naslade, zlata,
Čim tudjin skasti da mene mata;
U tóm ti prodjo cvietak mladosti...
Bože mi prosti, Bože mi prosti!

Naroda moga riečicu milu,
Što sam u majke sasnuo krilu,
Narodnih pjesmah krasnu milotu,
Navadah naših zlatnu prostotu,
Prezirat stado u toj ludosti...
Bože mi prosti, Bože mi prosti!

Zàbih ti neba našeg vedrinu,
Sinjeg nam mora tihost, modrinu,
Vesela polja, gradove biele,
Doline mirne, brdine smjele,
Rodne planine, djedovah kosti...
Bože mi prosti, Bože mi prosti!

Nepamtih više otčeva krova,
Sidje mi s uma ime kumova'
Rodjenog brata, sladke sestrice,
Starog babajka, majke mi lice...
Bezumlju mome, mojoj slieposti,
Bože oprosti! Bože oprosti!

Jest! — prvi vapaj naroda moga
Prenu me nješto s mrtvila toga!
Al' svojim varkam tudjin u druši
Taj krasni odziv meni zaguši;
Tè opt zaspah u toj gluposti...
Bože mi prosti, Bože mi prosti!

Al', Bože dragi, ljubezni Bože,
Tko tvoju milost izcrpit može?...
Netom moj narod po srećnoj kobi,
Pomoću tvojom sviest svoju dobi...
K njemu se vratih u svoj radosti:
Ti mi već prosti, ti mi već prosti. —

Tudjine! dosta tvoje je sile!
Došle su evo k očima vile.
Sve da si žešći od silnog groma,
Ne'š me već odbit od mojeg doma.
Zaman ti spletke, zaman hitrosti;
Tek Bože prosti, tek Bože prosti! —

Naroda moga presveta práva,
Dika, sloboda, njegova slava...
Tó su amanet za Bogom prvi,
Kojeg ću branit do kaplje krvi,
Dok mi se duša tiela oprosti...
Tek Bože prosti, tek Bože prosti! —

Tako je moralo biti.

(Preradio mladi Crnogorac.)

(Dalje.)

"„Tà promislite za časni krit — odgovori gospodja D' Alj* — moželi se od mene tražiti da sebe osramotim? Zlo je već učinjeno, koje se već ničim neda popraviti. Vjerujte mi da i ja tó prežaliti nemogu; nego trebali zato da vi mene kaznite? Nijesam li ja morala ćutati pred čovjekom koji vas je svojim očima vidio? On je sramotno učinio i zato je kažnjen. Nego po čemu sam ja za tó kriva? Potome li što sam vas ljubila, i nesretnoj ljubavi mojoj sve žrtvovala? Nesmisleno djevojče, koje je bezazleno nešto na žao djeveru učinilo, i njega na osvetu natjeralo, jesam li ja i zato kriva? Jesam li kriva što je mladi praznoglavić nju napao, uvujeravajući je, da ste mu vi sve kazali. Pak sada niti vaša, niti njegova krv, taj prosuti glas neuhvati. Tà sve kad bi on na tó i pristao, da nije dobro riječi vaše razumio, ali kò bi ga mogao uvjeriti da ono nije istina, što je sam očima svojima vidio. Želite li Luizu oprati, mene treba ocrniti. Ona ili ja, žrtvom moramo biti; sad birajte. Žalostno je svakom poštenom srcu slušati kad nevinost strada; ali njezin niski ród uzročiće da se o tom neće za dugo ni zboriti. Ona je mlada i prostog roda, pak medju ravnima sebi slabo će se i poznati moći, uz tó, vi ste dosta bogat, vi je možete nagraditi s čim god hoćete. Nego ja, imajući muža i djecu, živeći u sredini svijeta... Ah! Bože moj, tà kako možete i pomisliti na onaj ponor stida i sramote, u koi me takovim načinom kanite strmoglaviti!„„

"Poslje ovog brizne plakati, pljuskom suze niz bijelo lice roneći. Srce mi od jada presta kucati, krv mi se smrznu gledajući tužni ovaj prizor nesretnog stanja njezinog. Drugo nije bilo: ili nije trebalo ni odpočimati pravdati nevinost, ili se kriva, stidu i porugi predati mora. Ja pri svem tome ostanem pri staroj. — Nikako gospodjo, pod nikoji način (odgovorim ja) niti njezin niski ród, niti vaš visoki i bogastvo, ćutanje moje nemogu opravdati. Nevinost da zbog mene strada? nevinost, koja je na ime moje oblagana, za mene je neka najveća svetinja da nju opradovam, jer ja ako neuzgovorim, ja sam onda i sam klevetnik. Ja moram Luizu opravdati, ona mora opravdana biti. Zato, ili joj povratite čast, ili ja neznam drugo šta činiti! — "„Kako, daklen vama nije stalo do moga poštenja i moga spokojstva? — Šta sam ja učinila? Kome sam sudbu moju povjerila? Dobro! činite što god hoćete, znajte samo, dragi gospodine! ako mene izgubite, da i vi propasti morate. Jà ću reći da mi vi obraz pred svijetom uzimete; vi na koi mu drago način zborili, pošteni biti nećete.„„ —

"Mene ni ovo ne potrese; samo sam vidio da mi inače biti nemože, nego od dva zla jedno da biram. Ali kad je istina kao sunce svijetla i tako užasna, onda joj netrebaju nikakvi nježni izrazi.

"U tolikoj tugi i zabuni čisto nijesam znao ni sám čega se latiti; neosjećajući se toliko groznim da nevinost napustim, niti toliko snažnim, da odkrijem sramotu žene, koja mi je sebe i sve pod nebom svoje najsvetije povjerila. Zaludu sam se mučio, bez koristi tražio lieka ovome — nigdje i ni u čemu ja ga nenalazih! Crna misao dušom mi zavlada; pokoj svaki odbježe me; sve je oko mene bilo tužno i žalostno. Ovako vrzeći se i sám sobom boreći nikad ništa da mogoh svršiti; stotinu sam se putah bio riešio da budem odvažan i pravičan, a stotinu drugih putah, tá moja najbolja namiera, razbila bi se o strašnu posljedicu takovoga postupka.

"Najviše me mučilo, jer nijesam znati mogao nadjoše li Luizu. Ja bi njoj sve kazao i otcu njezinom; ništa žalio nebi da mi se s njima srdačno pomiriti; sve bi stanje moje dao, samo da mi oni ćutati dopušte. I baš pri ovim mislima i razgadjanjama, doznam da se Luizi niti traga naći, niti glasa čuti igdi može.

"Zaludu me je dužnost vojnička na ratno polje pozivala, sve ovo tugu moju ublažiti nemogaše; tuga i nemir sa mnom drugovahu. Ja ni poznava nijesam dobro mladu Luizu, i samo sam kad kad i tó slučajno nazreti mogao krasotu njezinog lica; ali tó nije ništa smetalo, da mi je ona i danju i noću pred očima bila: čas bi je u pukoj sirotinji i ubožstvu gledao, a čas opet gdje se s valovima leteće rieke i sa svijem užasima smrti junački bori.

"Ja do tó doba Bogu zahvaljujući, nijesam znao šta je tó strah; na vojsku sam kao u svatove išao. Budući miran u srcu i u duši od ništa prezao nijesam, kao od šale život sam najvećoj opasnosti izlagao, nemareći ga prije ili poslje za svog gospodara i za svoju otačbinu žrtvovati. Na ništo nemislih, neg kako ću junački pasti na poljani časti. Ali dok je god ovaj rat trajao, ovako mislio nijesam. Nezagladjeni grijeh vezao me je za život. — Jer će jadna čeljad, mislio sam u sebi, vječito u stidu i sramoti ostati! Nitko već nebi bio svjedokom nevinosti! nitko, koi bi žugljivca posramio! Plač i vapaj i u sred bojišta oko ušiju mi zujahu, i mislio sam da moram mimo svakoga drugoga prijestolom nakazan biti. Ove misli nijesu mi dale da budem kao obično odvažan i prodrzljiv. Istina je da sam mojim vojnicima sa junaštvom prednjačio — kao što tó i sami znate — nego sam u duši mojoj nemiran bio, nemiran da nigdje počivala nalazio nijesam.

"Kad je Ata pala i mir zaključen, ja se vratim u domovinu, i tó ne odmora radi — i ako nespavanje i nemir bjehu me oslabili — koliko da mi duša mira nadje koju je vazdavijek saviest mučila.

"Prva mi je riječ bila, zapitati za Luizu; ali sada kao ni prije nitko mi ništa o njoj da reći mogaše — i žalostni otac već je i pozaboravljati nju

počeo. Ja skastim, ili glavu izgubiti, ili je naći, ili barem njezinu sudbu saznati, ništa nemareći, ili brzo ili docna želja mi se ispunila.

"Ima običaj svještenstvo naše okoline, da se po redu jedan kod drugog skupljaju, tú da se o važnim svojim poslovima dogovore, i po redu jedan drugoga da ugoste. Iznenada, ili bolje da rečem voljom onoga, koi u svemu upravlja sa čovjekom, i ja se svratim sa našijem svještenikom na objed, i tú (pomoću šale)doznaću za ono do čega mi je najviše bilo stalo.

"Za trpezom povede se zbor o biskupu; koji je baš ono danah svršio posjetu kanoničku po svojoj biskupiji. Svi ga izrično hvaljahu, samo što su po mladji svještinici kao iz šale vikali nanj, da je prestrog što nedopušta da mogu služkinje držati: "Najsretniji je pop klervaljski (reći će jedan od njih) njemu je dopuštio ne samo služkinju, nego i djevojku, kao na gori vilu, držati.„

"Gospodo moja! odvrati starac. Vi treba da se svi po vremenu právom ovim okoristite. Biskup se začudio kad je moju Luizu vidio; nego kad sam mu ja rekao da je meni i njojzi sto godinah, on mi nije znao što odgovoriti. Na svakim način ja misli, da bi i vama dopuštio, da ste mu podobni odgovor mogli dati. U ostalom ja vas molim da se sa godinama moje Luize nerugate, jer se i andjeli vječitom mladosti nasladjuju, a i ona je pravi andjel.„„

"Svi su se slagali u tome da njeni struk, krasota lica, vid i sami pogled ima u sebi nješta nebeskoga„ ""Tà ništa je tó, produlji starina, kad bi vi dobrotu njezine duše, krotost, mirnoću, blagopristojnost, zaboravnost na sebe, nježno oplakivanje nesretnijeh i srdačno njima pomaganje, — velju kad bi vi kao ja sva ova divna njezina svojstva poznavali. Ak! tà sva bi se okolica naša velikog i neprocienjenog blaga lišila, kad bi mi je kogod ugrabio, i kad bi me kogodp rinudio da se Luizom rastanem; evo vam se starac kunem i vjeru vi dajem, da bih sviskao od žalosti.„„

"Bože moj kad bi tá Luiza moja bila! pomislim — i zapitam našega pope, koliko je godináh klervaljskom svještenika? — Sedamdesetdeveta — odgovori. Daklen njegovoj Luizi cigta je dvadeset i jedna godina, a toliko i mojoj mora biti. — A jeli se u klervaljskoj okolici rodila? — "Nije reče; neznam ni gdje se rodila ni odaklen je, znam samo da je nesretna i puna vrline.„ — Kad smo se iza stola digli, rečem ja starcu: Gospodine! vi ste nam vašu Luizu tako opisali, da je svak želi viditi i š njom se upoznati. — Drage volje, i osobito će mi drago biti da vas u kući mojoj ugostiti mogu.„ — Sudba njezina mora biti poput njekog romana nastavim ja. — "Nè samo romantična nego i čudesna, a vidićete jeli tako kad vam pripovjedim čudni način kako sam se š njome poznao, jer tó nemože biti bez njekog providjenja.„ — Starina daklen pristane na moju molbu. Nas smo dvojica malo poudalečili se bili od drugijeh, i sjeli bili pod jedan gusti jablan — gdje mi popó odpočne pripovjedati.

""Jednom u oči nedjelje, baš kad sam poslje večernje njeku čeljad ispoviedao, klekne predame jedno djevojče, niti znadó odkud je ni čije je, dosta bogato i čisto obučeno. Ovdje mi sa takom smjernošću i prostotom srca, kao i nezlobno janje, malo da ne svu svoju tajnu ispovjedi, što me toliko potrese da sam stranom plakao, kad sam joj blagoslov oproštenja davao. Ona poslje klekne pred oltar, i tú se je Bogu molila sve dok sam ja kazao da treba izlaziti, jer ću crkvu da zatvaram; i ona se digne i pristupi mi puna stida i pobožnosti, pruži mi 10 napoleonah i reče: "5 dajte sirotinji, a 5 upotrebite na molitvu za vječni pokoj moje duše.„ — Tvoje duše, podviknem ja uplašeno. — "Da za vječni pokoj moje duše.„ — Tada joj je, primjetim ja, moralo lice biti bliedo, glas joj je sa rukama i cielim tjelom morao se tresti, a iz očiju neka izvanredna tuga viriti. —

""Ti si slaba reći ću joj ja (starac) sam tvoj izgled svjedoči da si tužna i nemirna; i zašto da želiš smrt? Ili ti je neka bolest tajna dosadila? — "Mene ništa neboli, samo sam tužna, od koje túge takodjer umrijeti mogu.„ — E kad je tó tako, ja te od sebe puštiti nesmjem, nego hajde da idemo u moju kuću. Odkrij mi slobodno sve što te u duši muči i uznemiruje, i što te tako u grob mami, kad mi na ispovjedi kazati nijesi htjela. — "Tuga nije grijeh, odgovori ona; i samo sam za tó na ispovjedi pritajila da nebi vašu dobru dušu smutila. Toliko vam mogu reći, da za mene nema utjehe, i da ću ja tugu sa sobom u grob ponieti. Dalje me ništa ne pitajte. Vi ste čuli da svijema opraštam, koji su me uvrijedili; praštam im i smrt moju, i vas molim da nikoga nesmatrate za moga ubojicu.„ — Šta! (rekó ja) valjda ti sama sebi misliš smrt zadati? — "Želim i hoću: i ako Bogu ugodno bude, ja ću pred njegovijem prijestolom do jedan čas biti.„ — Nesretnice! šta si naumila od sebe učiniti? — "Učiniti kraj mome stradanju, skriti moju sramotu, utopiti se, i zato sam se i ispovjedila.„ — Da te Bog sačuva od takog grijeha kćeri moja, podviknem ja sav u zabuni: ah! tà taj se grijeh nisučim oprati nemože! — Riječi moje nju osvjeste i ganu. — "Šta, (produlji ona) zar onaj Bog mnogomilostivi i mnogotrpeći koi mi je život dao, taj isti da mi i dopuštiti nemože da ga se otresem, kad mi se dosadi živiti?„ — Pogled i glas njezin mene jako potrese i razžali. *(Kraj će sliediti.)*

Opis grbovah plemićah bosanskih.

Priobćio Ot. A. Knežević Bošnjak

(Dalje.)

77. *Brzojević*, uz grb crljeni, malo poviti pojas ljubičasti, (U knj. Bor. pojas žuti *Ur.)* na komu je riba modra, a na grbu pri gornjoj i dolnjoj strani stoji po jedan polumjesec ljubičasto-žuti. (U knji. kn. Bor. oba su polumjeseca žuta; gornji je uzbrdo uzvijen, a donji strmo okrenut *Ur.)* Na stupu pak crljeno-žutomu više grba, riba modra, na kojoj je polumjesec bieli. (U knj. Bor. nad grbom je njekakva ženskinja u crljenoj odjeći sa žutom krunom i plavim kosama na glavi. Mjesto rukuh razžirenih dva su joj repa ribija. *Ur.)* U Banjoj-Laki ima obitelj katolička *Brzojević*. Podpis je *"Barzoevicch.„*

78. *Mirilović*, na grbu modromu, dva pri vrhu, dva pri dnuh, i jedan u sriedi plavo-žuti polumjesec; (U knjizi Bor. grb je zelen, a svi su polumjeseci uzbrdo okrenuti *Ur.)*, a na stupu više grba, plavo krilo orlovo, preko kojega je pojas bieli, a na ovom tri modra polumjeseca, jedan pokraj drugoga. (U kn. Bor. nad grbom stoji prpeta svakolika prednja strana konja zelenka, koi glavu ponosito drži sa velikom grivom *Ur.)* Neznam da imamo od ove obitelji. Podpis je *"Mirilovicch.„* (Ima selo Mirilovici kod Derniša u Dalmaciji. *Ur.) (Sliediće.)*

GLASNIK.

Književnost jugoslavjanska. — Objavljeni u ovom časopisu slovenski Majcigerov prevod Bily-eve knjige, o životu sv. Ćrila i Metoda, već je u Pragu vrlo ukusno dotiskan. Ciena mu je 1 florin i 50 novčićah. — U književno-tiskarnom zavodu gosp. Abela Lukšića u Karlovcu tiska se knjiga pod naslovom: "Oblici hrvatskoga jezika„ od vrstnog gosp. profesora *Vinka Pacela*, o trošku istoga pisca. — Naš domorodac g. Visiani, profesor na paduanskom sveučilištu izdao je knjižicu na talijanskom jeziku *o rašću i vosduhu otoka Lokruma u Dalmaciji*, koi je sad svojina nadvojvode Maksimiliana. — Vrstni slovenski pjesnik, gosp. *Fr. Cegnar*, koi je vrlo srećan prevoditelj Schillerovih dramah, preveo je sad opet Schillerova Wallensteina, pod naslovom "Wallensteinov tabor„ tè na ovo djelo kupi već i predbrojnike. Ciena je knjizi za naručnike 45 novčićah, a naručbine se šalju na istog gospodina prevoditelja u Trst, najdalje do 15. tekućeg mjeseca; pa tko skupi 10 predbrojnikah, dobiva jednu knjigu na poklon. "Ako me rodoljubi podupru, da samo nebudem na gubitku — veli vriedni gospodin Cegnar u svojemu pozivu — izdaću odma za tim "Oba Pikolomina„ pa onda i "Wallensteinovu smrt.„ Najtoplije preporučujemo ovo djelo svakom prijatelju slovenske pismenosti. — Prvi snopić 3. ljeta "Torbice„ izišo je na svietlost u Zagrebu. Članci su pisani slovenskim i hrvatsko-srbskim jezikom, a slovima i latinskim i ćirilskim. Ciena je ovom povremenom listu, koi će izići u 8 sveskah, 2 flor. i 50 novčićah s poštarinom. Na ovom listu, kao što je poznato, radi sama gimnazialna omladina, koju nam mili Bog pomogó i najbolja sreća poslužila! — Naš čuveni domorodac gosp. *Antun Kazali* učitelj na riečkoj gimnaziji, proveo je ovde u Zadru ovogodišnje školske praznike, i dovršio je svoju *hrvatsku gramatiku za učenje talijanskoga jezika.*

Narodni Zavodi. Društvo za povjestnicu i starine Jugoslavenah, držalo je sjednicu u Zagrebu dne 24. listopada pod predsjedništvom gosp. Ivana Kukuljevića. Iz napisnika ove sjednice vadimo sliedeće kao najvažnije: Urećen je rok za držanje glavne skupštine na 13 prosinca t. g. Prihvaćen je predlog odbornika gospod. Mesića da se društvo obrati na vis. kr. hrvatsko-slavonsko namjestničko vieće, da bi ono stanovitu novčanu svotu za znanstvene časopise, koji bi od neobhodne potrebe bili, za izdavat se imajući po Matici ilirskoj znanstveni časopis, odlučiti blagoizvolilo. Najposlje gosp. predsjednik izjavi, da radi nagomilanih poslovah nemože više uredjivati povremenog društvenog časopisa "Arkiva,„ pa predloži da bi taj posao prečastni gospodin kanonik dr. Rački na se uzeo. I pošto na opetovanu molbu odbora, i opet izjavi gosp. Kukuljević da nikako nemože zadržati uredjivanje spomenutog društvenog časopisa, pristao je odbor na predsjednikov predlog da se "Arkiv„ povjeri D.ru Račkom, pošto će se ovaj čuveni naš spisatelj i onako zanimati uredjivanjem znanstvenoga časopisa, koi će ako Bog da početkom nove godine u život stupiti. — "Srbski Dnevnik„ javlja o novom prinesku narodnoga dobrotvora na oltar narodnog napredka. Nekoličina članovah Matice srbske dogovaraše se o tom, kako bi se što prije i bez oklevanja Matica preselila u Novi-Sad, i izmedju ostalog brinuše se još i za zgodan stan za Maticu, da nebi ni s té strane smetnje bilo; pa se najposlje složiše u tomu, da vriedni gradjanin i član Matice g. Marko Popović sa još jednim članom zamoli narodnoga mecenata vladiku *Platona*, da im u toj stvari pomogne. I zaista preosvešteni vladika odma sa najvećom gotovosti odredi u svojoj istoj kući prostran i sgodan stan, gdje će Matica *besplatno* stanovati. Slava mu i hvala!

Kazalištne viesti. Odbor za stalno srbsko pozorište u Beogradu, koi je prije osam mjesecih započeo svoju radaju i poduzeó: 1, da spremi što veći i bolji *repertoar*; 2, da sastavi valjano glumačko društvo; i 3, da se brine za pristojnu pozorištnu zgradu, — poziva sad naročitim pozivom u "Vidovu danu„ svakog rodoljuba na prilaganje dobrovoljnih prilogah za po godine, ma da bi ovi prilozi i najmanji bili.

Razne viesti. — Preuzvišeni vladika Štrosmajer puteje preko Beča, Praga i Berlina u Belgiju i Francusku. U Pragu je sjajno dočekan i počašćen. Razne su se viesti prosule o ovom njegovu putovanju. Izmedju ostalog kaže se, da ide u Paris, da se tamo s poboljim liečnicima posavietuje o svom slabom zdravlju; no da će se polovinom prosinca opet u domovinu vratiti i u Djakovu božićovati. Bog mu u pomoći kud hodio i brodio! — Uzoriti gosp. zagrebački Stožernik poklonio je i ove godine 100 flor. na podporu siromašnih učenikah kod ondješnje realke. — I u Zagrebu je učinjen korak kod dotičnog mjesta, da bi se i tú podigla viša ženska učionica. Bože daj da se ova toli koristna požuda, i u samo djelo privede! — Čitamo po različnim novinama, da je naše glagoljsko sjemenište u *Prikom* kod Omiša popravljeno i razšireno, tè da će moći početkom nove godine primiti do 60 mladićah. Na žalost glagoljskom nauku nema tú ni traga, nego se samo kaže, da se u početna četiri tečaja kao i na gimnaziji (?) predaje hrvaiski i talijanski. —

Slučaj smrti. Skoro je u Pančevu preminuo podpukovnik u miru *Todor Lusić* u svojoj 54. godini. Rodio se je on u bielocrkvanskoj pukovniji u selu Belovršiku. Dugo je vremena služio kao podoficir, i nješto prije godine 1848. postao je častnikom. U ono burno vrieme bio je četnikom Kikindjanah, tè je mnogo junaštvo počinio. Junačkom Knićaninu bio je desna ruka, koi ga je pri svakoj prilici hvalio kao jednog od prvih srbskih junakah. Kad su slavnog Jelačića bana obkolili kod Hedješa, spasao ga je Lazić sa svojim Kikindjanima. Bog mu dušu u raju pomilovao!

ODGOVOR.

Pr. gosp. P. N. na G. — Vaše pismo zaslužuje njekolike rieči javna odgovora. Naš púk nije kriv što je u nas tolika nemarnost prema našoj književnosti; jer on nema svojih učionah, pa našto mu knjiga, kad je nezna čitati?... Samosviest narodna drugčije se nebudi, neg samo kad se narod u svom duhu uzgojava, kad u svom vlastitom življu diše, kad životom svojim živuje. — Žrtve niesu ono što vi mislite: one su čin plemenita srca, čin uzvišene duše, čin pravoga muža. Istina je da se još kod nas žrtve dostojno neumjedu cieniti, niti se ocienjuju; ama će ih naši potomci baš s toga još i većma ocienjivati, što nepotekoše iz nikakve gordosti, nego iz pravog i čistog zaniekivanja sebe istih. Što je krst teži, spasenje je bliže; a tko nije kadar krsta nositi, taj nije ni drug Spasiteljev. Samo podla duša, duša nevaljala, koja nije pozvana na muževna djela, s posmiehom žrtvu gleda i huli muža koi nju polaže; jer ona, vjerujte, i samog Boga huli: jer se do njeg uzvisiti nezna, budući se naviknula u svom blatu mrljati i kaljati. — Ovo su vam naše misli, a vama Bog dao svako dobro! —

Tiskom Demarchi-Rougierovim.

Izlazi svakog četvrtka u sedmici.
Ciena joj je u Zadru 4 fior. na svu godinu, a 2 fio. na pó godine.

ZVIEZDA

Književni list za prosvjetu, poduku i zabavu.

Van Zadra s poštom 5 fior. na godinu, a 2 fior. i 50 novč. na pó godine.
Rukopisi se nitkom nevraćaju.

Poduzetnik, izdavatelj i odgovorni urednik **J. Sundečić.**

"Za prosvjetu i za bratsku slogu
Svaka žrtva ugodna je Bogu."

Broj 33. **U Zadru 12. studenoga 1863.** **Godina I.**

TRI BUDRISIĆA.

Litovska balada od Ad. Mickievića.

(*S poljskoga M. P.*)

Stari Budris sva tri sina
Žestoka Litvina
Na dogovor sebi u grad zove:
"Izvedite konje gojne
Sprem'te sprave bojne
Naoštrite mače i mlatove!

"S Vilne mi je objavljeno:
Spravljaju se, eno!
Tri četnika na tri svieta strane.
"Olgierd Ruse napastiće
Skirgiel Lehe stić će
A knez Kiestut ide na Germane.

"Vi ste jaki, vi ste zdravi
Služ'te rodnoj slavi!
Litovski vas sproveli Bogovi!
"Ja već starac ne vojujem
Mladje još svjetujem;
Trojica ste troji vam drumovi,

"Sa Olgierdom nek se vine
Jedan na Rusine
Do Ilmena, pod zid Novogroda;
"Kunskog krzna tu je sila,
Srebra tu gomila,
U trgovca pjenez kako voda.

"Neka drugi kojigodje
S knez-Kiestutom podje
Da križake, pasju braću, sieče
"Dragkamenja tu ko pieska,
Sukna divnog blieska,
U popova s' alemom odieće.

"Sa Skirgielom nek se treti
Za Niemen zaleti;
Slabo blaga nać će na tom mjestu,
"No sabalja, buzdohana
Krcata je strana,...
Privesće mi on otud nevjestu!

"Hoj! štogod je dje ženskinja,
Kruna svim Lehinja!
Veselica, mlada ko mačica,
"Od mlieka joj bielje lice
Crne trepavice
Sjaju oči, svako ko zviezdica;

"I ja njekad pred polviekom
Mladim još čovjekom
Lehinju sam imao za ženu,
"I premda je jur pod grobom
Vim je još pred sobom
Kad god tamo gledam na stran njenu!..."

Pošto starac to proslovi
Djecu blagoslovi;
Na vojsku su oni već pobjegli.
Prodje jesen, prodje zima
A natrag ih nima...
Budris misli: u boju su legli! —

Preko sniega put si krči
Vojak selom trči,
Pod plaštom mu nješto se napinja.
Ha! sanduk je to podublji,
"To su ruski rublji!" —
— "Ne, ne, oče; mlada to Lehinja!" —

Preko sniega put si krči
Vojak selom trči,
Pod plaštom mu nješto se napinja.
“Ha! s Njemačke ti doćera
“Sine, množ bisera!„ —
— “Ne, ne, oče; mlada to Lehinja!„ —

Preko sniega put si krči
Treći vojak trči,
Plaštom krije dobiti si velje;
Prem on nikom šta ne kaže...
Starac sam nalaže
Zvati goste na treće veselje.

Tako je moralo biti.

(Preradio mladi Crnogorac.)

(Kraj.)

““Tako ladno, tiho i spokojno očajanje, jošt i jadnije učini mi se. — E sad i vidim i čujem reći ću ja, da lažan pojam o najsvetijoj dužnosti čovjeka imaš! Ajmo, pak da ti tamo u kući bolje tú istinu osvjetlim. — Ona me posluša. Upoznam najpre da ima smiereno i čisto srce, i dobru glavu. I iz njezina krasnog oka curila je po gdjekoja suzica, dok sam joj govorio, kako samo jedan Bog može sa našim životom razpolagati kao sa blagim darom svojim.

““Niti ću, reče mi ona, niti moram ikoga kriviti: ja vam nemogu reći ni kó sam ni od kud sam; samo vam se Bogom zaklinjem da je saviest moja čišta. Pak negledeći na tó, ja sam i čast i pošteno ime izgubila, ili mi je izgubljeno; prokleta sam od moga raditelja; izgnana na svagda iz roditeljske kuće, niti imam ikakve nade da ću se ikada opravdati: jer samo jedan čovjek nevinost moju dokazati može i mogao je, ali taj jedan nije htjeo biti pravičan. Znam, znam mladi čovječe zašto si istinu prećutao, i za tó ti praštam tvoje mučanje; samo znaj da se nikada smiriti nećeš moći, kad čuješ za moje stradanje!„„ — Sad mi recite grofe, šta je trebalo da činim! —

„„Malo po malo, — produži starac — trudio sam se da je umirim i da joj ulijem nadu na Boga i njegovo providjenje. Istina rečem ja, da je položaj tvoj jadan, nego treba li ga očajnijem nazvati? Ili zar nije nedužnost vierna drugarica tvoja? Jeda li ti ona stanje ne oblakšava? Mila moja! taj se lakše tješi, koga saviest za ništa ne grize! — “Ah! — cikne ona, — nema za mene nikakve utjehe!„ — Tà kó tó može znati, da tvoja nevinost baš nikada nagradjena i opravdana neće biti? Svačemu se od Boga pravde i milosti nadati treba. Tà on najbolje zna kad i kako treba oblake laži i žuganja razagnati. A ti za svaki slučaj imaš tri svjedoka: samoga Boga, tvoju čistu saviest i — mene.

““— Ah! dobri pastiru! — podvikne ona u najvećem uskićenju i ruke mi ljubeći: “Vi mi vjerujete, vi me neprezirete, niti me se klonite kao što su svi ostoli zajedno sa otcem mojim činili! Dovršite vi svoju milost, ako želite da ja živim, budite mi zakrilje; dopuštite da se pod krovom vašijem krijem, i da vas sa najnježnijom revnosti, i svetim poštovanjem i ljubavi služim. Budite mi drugim otcem, sve dok Bogu drago bude pravog mi povratiti!„ — Sa svim srcem na to pristanem; i Luiza sad mi je na mjesto moje stare sluge koja je umrla. Vi ćete je jošt tužnom i snuždenom zateći, jer je duboko žalost u srcu njenom žile zakopala. Ima neko vrieme da je odahnula i malo se smirila od kad sirotinju po volji pomagati može.„„

“Budući zbunjen, i do obumrlosti ganut čuvši sad svu tužnu poviest njenoga stradanja, usiljavao sam se skriti unutranje tužno osjećanje, barem dok se prodomislim, šta ću sad činiti, i kako postupiti.

“Poslje ovog dogadjaja, na dva dana, stignem u Klervalj upravo k sviještniku, i tó baš onda kad je Luiza starcu ostatak svoje tajne pričala, i kad ga je molila da izvini moje ćutanje, moju nemarnost prama njenog pisma. — Kako ni u čemu ne nalikuje taj sviriepi čovjek (uplete joj se u riječ potrešeni starac) na mladoga D' Orsilja, s koim sam ja tú skoro objedovao, i kome.... “Orsilja prekine mu ona riječ, ali skoro izvan sebe.... I sad obojica čušé bát konja, i otvore vrata — i Luizu upaze oči moje. Njeno začudjenje ja sad opisati nemogu.... Ah! tà jeste li Vi tó? (povikne sva uprepašćena).... kakva vas je sreća ovamo doniela?„ — Bog i moja saviest (odgovorim ja). Luiza sva pobljedi i uzdrkta se, pane na prag i cikne: *“Tà tó je on, tó je on!„* i obamre.

“Šta čujem? progovori začudjeni starac: tó ste vi, reče li ona?„... Dà, baš ja glavom, onaj prestupnik, koi vama dolazi, da Luizu okrivim i opravdam; dolazim vaš svjet iskati, kako ću se vladati da mogu ono što mi duši mira i počitka neda zagladiti. — Medjutim je pópo posla imao dok se Luiza osviestila.

“Oprostite jedva izgovarajući reče Luiza, koja je na mene tek otvorene oči skromno bacila — oprostite dragi gospodine. i izvinite slabost moju. Nemislite da vas mrzim — pod nijedan način! ja nikome nežełim zla, niti koga krivim do moje nesreće.„ — Sad je u najveći mah plakala. — “Nego, produlji ona (baciv pogled na predobroga, starca) Bog se na mene smilovao — davši mi blaga i milostiva otca; a saviest je moja kao nebo čista; i oni koji su me časnog imena lišili, nemogu tako lako sretni biti.„

“Panem pred nju na koljena, bacim oči na snuždeno i bliedjano lice njezino, primjetim da su krasne crte lica vehnuti počele, pak ti se zajecam da me niko utješiti nemožè. Saviest mi je šaputala: *Ti si ubojica njezin! Ona je uvehnula sbog poganstva tvoga!* — Ovdje pod pečatom vjerozakona odkrijem sve od početka do svršetka Luizi i starcu, pak ću im onda reći: Evo zašto sam ja ćutao; evo šta mi je kratilo istinu reći, jer ako bi nevinost opravdao, druge nije bilo neg da ženu izgubim! Sad evo me, pak što mi god rečete, tó ću učiniti. — “Nikako, odgovori ona, tó nesmje biti! sačuvaj Bože! osramotiti punu kuću čeljadi, izdati ženu i majku, potresti bračni temelj! ah! ta to je užasno i pomisliti! od moje strane ništa neželim, nego da mi otac sazna da sam nevina, a tó je sve što mi srce žudi.„ — Tà on već zna odgovorim ja: i on i braća tvoja; ja sam im sve kazao i o svemu ih uvjerio. — “A mala sestrica moja zna li ona?„ — Tà ona najbolje zna, i prije nego sam ja otcu sve izpričao, ona je klekla pred

otca i molila ga da se uvjeri o nevinosti tvojoj. — "Sladka moja i mila Koleta! Bogu hvala, kad ti barem niesi ni mislila da je sestra tvoja sebe i ród nagrdila bila! e sad sam mirna. Kažite im, ja vas molim, dragi gospodine, da sam našla pošteno i zadovoljno utočište; da najpoštenijeg pastira slažim; da se oni za mene nikada postiditi neće, da će ljudi o Luizi svagda govoriti.„

"A vi, sad se obratim na vrlog svieštenika — koji je kroz sve tó vrieme kao ukočen stajao — a vi šta mi govorite, i šta svjetujete? Ja sam, Bogu hvala bogat, i mogu dobročinstvom... "Nè, tó nè, presječe mi starac riječ: otac je njezin siroma čovjek, njemu je zdravlje pošten njegov rád na koi se od mladosti navikao, i najveće bogostvo. A što se Luize tiče, tó Bogu hvala, ona ima što god joj je drago i što joj je nužda, nego ono što je draže neg ikakvo blago, i što se zlatom isplatiti nemože toga nema.„ — Ah! dragi Bože tà šta joj ja isplatit nemogu! — Šta zborite.... "Ovo ne zaista, odgovori mi starac; srdačna slabost, tó je najsvetija tajna za onoga koi je uzrok njezin, i koi i iskru poštenja ima. Samo jedan jedini zlikovac, u takom slučaju može biti nepošten.„ — E daklen šta moram svršavati?....

"On je za nekoliko trenutakah ćutao; nego videći da mu inače biti nemože nego da mi pravo mnenje svoje kazati mora: reče: "Kad bi Luiza bila roda gospodskoga, šta bi u tom slučaju činili, i kako se s njome vladali?„ — Tà kako takovo što i promisliti možete, znajući položaj moj, u kome hoću li neću li, i na silu moram biti ròb obćeg baš ako hoćete i krivoga mnenja. — "Tó znam nego kad bi Luiza bogata bila, onda bi se lako pred svijetom opravdali?„ — Istina je, jer se tó dogadjalo. — "Daklen vrlina, nevinost i saviest, nevaže više od razkošnog uživanja? Recimo da pokvareno svieta mnenje i predpostavlja bogaštinu onom što je pravično i vrlo: nego u tom slučaju, valjda pošten čovjek tó nesmije prezrjeti? Ako vam je odista do duševnoga spokojstva stalo, znajte — hoću da vam budem prorok — da ako Luizu navjenčate, nikad ga imati nećete.„ — Tad bi sviet zbilja vjerovao, da sam je ja najpre prevario; pak se pošlje riešio da brakom pogrješku svoju zagladim. — "Pa neka; ali vaše i njezino vladanje tó će lažno vjerovanje oprovrći. Počitujte vi vašu ženu, pak će i ona zaslužiti — za tó se mogu s vama obkladiti — da je svak uvažava. Najposlje vi ste me pitali, kako ja o tome mislim, i kako bi sudio. Evo ovako. A vi ste sad voljni postupiti kako hoćete. Znam da treba stalnosti i junaštva za moći moj saviet ispuniti, nego kò istinu čast i pravičnost svemu na svijetu predpostavlja, taj je kod mene najbolji junak.„

"Ovako me je savjetujući moj sudija ukorio, dragi grofe! i meni se saviet njegov dopao, i zato sam ga morao usvojiti.

""Pošteni prijatelju! rekne mu teda grof Žizor: ja te pozdravljam, ostaj mi s Bogom, ja odoh u vojsku. Ja pod nijedan način tajnu vašu odkriti nesmjem, nego slučajno ako bi iz zgoljne ljubavi pred našim častnicima o vama se zbor poveo, ja vas uvjeravam, da se nijedan naći neće koi će postupak vaš osuditi. Neću da se dalje upuštam, toliko vam smjem kazati, da niti je slabost, nit' sablazan, niti ista ljubav u ženidbi vašoj učastvovala; vi ste ono učinili što je svaki pošten i uljudan čovjek učiniti morao. Ako meni nevjerovaše, onda vam prosto bilo i na dalje u samoći ovoj ostati i samu za sebe živiti, nego ako riječi moje i svjedočanstvo vama savršeno uvaženje i prvašnju ljubav povrati kod našijeh drugovah, onda po pravu prijateljstva, zahtjevam sad ovdje da mi date poštenu riječ, da će te na novo u službu stupiti. Ljubeći svoju otačbinu, neću da se ona tako izvrstnoga muža liši.„„

D' Orsilji i sam je bio vatren rodoljub i rado na ovo pristane. Grof bez ikakve muke popravi nevaljali glas o prijatelju svom, koi je lažno bio pronešen. Žizorova duša, pravičnost i vrlina bile su orakulom časti za sve častnike.

— "D' Orsilji (tako je Žizor družini kazao) vama je divno poznat — niko koliko on neuvežava prava plemička — ali právo najviše vrline njega je prinudilo da zaboravi na ród svoj. — *Tako je moralo biti,* i svaki pošten čovjek na njegovom mjestu morao bi onako postupiti. Biti pravičnim, najprva je dužnost naša: D' Orsilji nju je divno i značajno ispunio — evo vam dokaza o pravom blagorodstvu.„

Opis grbovah plemićah bosanskih.

Priobćio Ot. A. Knežević Bošnjak

(Dalje.)

79. *Smokrović,* na grbu crljenomu veliki plavo-bieli križ; a na stupu zeleno-plavomu više grba sjedi opica (šimija:) plava, prve ruke držeći pružene. Neznam da tkoga imamo od ove obitelji. Podpis je *"Smokrovicch.„* (U knj. kn. Bor. stoji dvorepa crljena sirena, držeći jedan rep u jednoj ruci a drugi u drugoj kojih vrhovi izgledaju poput dvajuh polumjesecah. Sireni je na glavi žuta kruna. Podpis je *"Smokronovich.„ Ur.)*

80. *Vraničić,* sa dolnje strane do pola grba crnoga trokutni žuto crni stup, više kog je plavo-žuti polumjesec, imajući sa stranah po jednu baju zlatnu; a na stupu žuto-zelenomu više grba, ima zmaja žutoga letećega sa jezikom pruženim i crljenim. Ima obitelj katolička u Varcaru *Vranić;* a turska u Jajcu. Podpis je *"Vranicich.„* (Grba ni imena ove porodice nema u knjizi kneza Borelli-a *Ur.)*

81. *Bibić,* na grbu žutomu, tri polumjeseca ljubičasto-crljena jedan pod drugim; a na stupu zeleno-modromu više grba, polumjesec plavi. (U knjizi kn. Bor. na grbu su tri velika polumjeseca jedan ispod drugoga, sva tri uzbrdo okrenuta. Gornji je polumjesec crn, srednji je crven, a donji zelen. Nad grbom stoji žut pievac na jednoj nozi, a drugu je podigó, imajući uvor i podvoljak crven. *Ur.)* Bibićah dosta imamo u Županjcu kod Duvna, i u Prozoru, svi su pak turci; od njih mnogo je bilo kadijah koji su mnogo jada zadali kršćanim. Podpis je *"Bribicch.„*

82. *Vilić,* na grbu žutomu, veliki crni oró, preko orla bieli pojas na komu su naporedo tri polumjeseca crljena. Na stupu pak plavo-zelenomu, razkriljen veliki oró plavi sa krunom plavom više glave. Vilići su prija stajali u Gornjemu Skoplju, gdje i sada velika posiedstva imaju, a sad stanuju u Travniku; svi su turci i bezi, skoro najprvi u Bosni, mnogo su štovani od svih vezirah, i kajmakamah. Podpis je *"Vilicch.„ — (Dalje ostaje u rukopisu.)*

OBJAVA.

Nješto s nehajstva mnogih mojih predbrojnikah, koji još jednako ostaše gluvi na tolike molbe i neplatiše svoju dotičnu predplatu; pa osobito poradi sadašnjih, na najniži kraj zbijenih mojih okolnostih, da bi gdje! nego u krilu istog mog zavičaja i nakon tolikih iskrenih trudovah: prinudjen sam za sada *obustaviti izdavanje moje "Zviezde„ koju sam s tolikim požrtvovanjem kroz punih* sedam *mjesecih i* po *na bieli sviet izvodio i mojoj brači u pohode odpremao. Gorka je tó sudba! Srce mi puca nad nemilim udesom moje "Zviezde„ kao i nad udesom svijuh naših zviezdah, protiv kojima, čim se na obzorju ukažu: eto ti podignu se tmasti oblaci: stanu im na put kano ti grdne strmenite planine: uporno ih zaklone, kako im sjaj do nikakva oka nebi dopró; kako nebi plačnu zjenicu malko razveselio; kako joj nebi vedrinu neba odkrio. Doklen li će ovako bivati!... U Božijoj knjizi stoji napisana i naša bolja budućnost; a što Bog napiše, tó mora biti: moraće se i oluje razpršiti, i nebo razvedriti, i zviezde živahnije zasjati. Tko uhvanja nema, taj nema ni spasenja, koje se ni vjerom ni djelima nestiče, kad nam duša u blatu očajanja izdiše, i nepomišlja na drugo, neg samo na ono vrno* ništo, *koje je najposlje i uništi. — Ja uhvam... Čim me desnica Providnosti sa sadašnjih valovah na tvrdi stanac postavi: opet ću svoj rád poduzeti: opet ću sve svoje sile ulagati okolo duševne koristi moga naroda: opet će me namrgodjeni dušmanin opadati; ali, dok god u meni, i iskra duha bude, ja ću i pak naprijed koracati pod ponosito razvijenom zastavom, na kojoj stoji upisano:* Bogu poklon, kralju viernost, za narod sve što god mogu.„ — *Medjutim na rastanku ovom zahvaljujem najsrdačnije mojim dobrim i vrlim suradnicima, koji su me svojim umnim proizvodoma toli obilno pomagali; zahvaljujem i mojim predbrojnicima, koji su moj podhvat najrodoljubnije podupirali, a i nadalje podupirati želili. Svima Bog liepo zdravlje darovao!*

Nò pošto je uredništvo "Zviezde„ od više predbrojnikah predplatu primilo na svukoliku godinu; pošto mu mnogi predbrojnici duguju još predplatu za svekoliko vrieme izdavanja spomenutog časopisa, i pošto je isto uredništvo još u dugu ostalo kod tiskara: nemogu propuštiti da ovom prilikom nereknem koju dotično i ovih pitanjah. Onima, koji poslaše svukoliku godišnju predplatu, duguje uredništvo u Zadru po 1. fior. i 50. n. a vanjskima, po 1. fior. i 90. n. Oni, kojino sve ni dosad nepodmiriše svoju predplatu, duguju uredništvu van Zadra po fior. 3 i 10 n. Oni najposlje, koji neplatiše ništa za drugo polgodište, duguju još uredništva u Zadru po 50 n., a vani po 60 n. Što se tiče duga od strane uredništva ono se uhva da će malo po malo, pošto se najpre izravna sa tiskarom, sve podmiriti; a što se tiče duga od strane predbrojnikah, i ovom prilikom molimo ih najuljudnije, da nas se neogluše. A za njihovu olakšiću, molimo ih da nam dotičnu svotu predadu: U Obrovcu gosp. Stjepanu Buzoliću; u Skradinu, g. Jovanu Javoru; u Spljetu s Kaštelima, g. Vidu Morpurgu; u Makarskoj g. Mihovilu Pavlinoviću; u Dubrovniku, g. Božidaru Jankoviću; na Rieci g. Antunu Kažali-u; u Zagrebu g. Kamilu Bedekoviću; a oni iz pojedinih mjestah na bližu c. k. poštu u zapečaćenu pismu. Zamoljena gospoda prostiće mi na slobodi, a i ja se njima obećavam biti na uslugu:

"Ruka ruku pere, a obe obraz.„

U Zadru na novu Mratinju 1863.

J. Sundečić.

Tiskom Demarchi-Rougierovim.

